

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

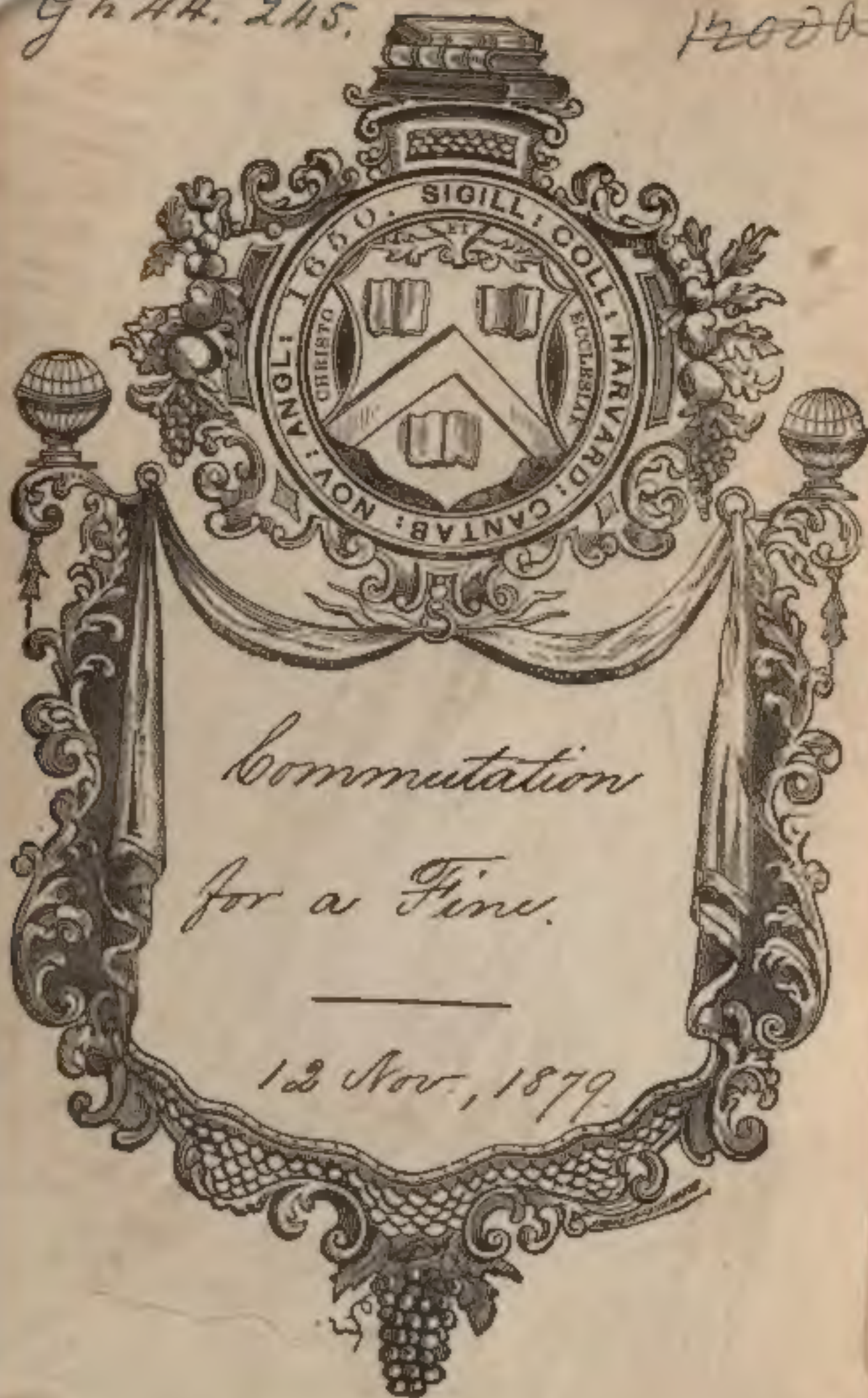
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Gh 44. 245.

12000

*Commutation
for a Fine.*

12 Nov., 1879.

Irving G. Stanton Esq.

from Dr. Robert T. Keep

November 19, 1878.

STORIES FROM HERODOTUS

AND THE

SEVENTH BOOK OF THE HISTORY

Edited by Robert Scott Steph.

NEW YORK

HARPER & BROTHERS, PUBLISHERS

FRANKLIN SQUARE

1878

44,245—

1879. Nov. 12,

circulation
for a fine.

Entered according to Act of Congress, in the year 1878, by
HARPER & BROTHERS,
In the Office of the Librarian of Congress, at Washington.

PREFATORY NOTE.

THE present text-edition of the "Stories from Herodotus," etc., is issued to supply an immediate demand. The complete edition, with critical and explanatory notes, may be expected to appear next autumn.

R. P. K.

EASTHAMPTON, MASS., *January*, 1878.

STORIES FROM HERODOTUS.

I. STORY OF CRÆSUS.

THE general subject of Herodotus's work is the conflict between Asia and Europe which culminated in the Greco-Persian wars. The first book of the history is mainly occupied with an account of Cræsus, the ruler of the rich and powerful kingdom of Lydia; and of Cyrus, the founder of the Persian empire.

Cræsus, who lived in great splendor at his luxurious court at Sardis, was not distinguished alone for the wealth which has made his name proverbial. Like Solomon, he was fond of entertaining distinguished guests from other lands, and he had a special regard for the deities and oracles of Greece. Herodotus represents him as a just ruler, and assigns no other causes for the calamities which befel him than his prosperity, which provoked the "envy of the gods," and his presumption in thinking himself the happiest of men. (Herod. I. 26 sqq.)

[Cræsus succeeds Halyattes as king of Lydia, and soon attacks the Greek cities on the coast of Asia Minor.]

1.

Τελευτήσαντος δὲ Ἀλυάττεω ἐξεδέξατο τὴν βασι-
ληΐην Κροῖσος ὁ Ἀλυάττεω, ἐτέων ἐὼν ἡλικίην πέντε
καὶ τριήκοντα· ὅς δὴ Ἑλλήνων πρώτοισι ἐπεθήκατο
Ἐφεσίοισι. ἔνθα δὴ οἱ Ἐφέσιοι πολιορκεόμενοι ὑπ'
αὐτοῦ, ἀνέθεσαν τὴν πόλιν τῇ Ἀρτέμιδι ἐξάψαντες ἐκ 5
τοῦ νηοῦ σχοινίον εἰς τὸ τεῖχος· ἔστι δὲ μεταξύ τῆς

τε παλαιῆς πολιορκίας ἢ τότε ἐπολιορκέετο καὶ τοῦ νηοῦ, ἑπτὰ στάδιοι. πρώτοιαι μὲν ὧν τούτοις ἐπεχείρησε ὁ Κροῖσος· μετὰ δὲ, ἐν μέρει ἐλάχιστοις Ἰώνων τε καὶ Αἰολέων, ἄλλοις ἄλλας αἰτίας ἐπιφέρων· τῶν μὲν ἐξύνατο μέζονας παρευρίσκειν, μέζονα ἐπαιτιώμενος, τοῖσι δὲ αὐτῶν καὶ φαῦλα ἐπιφέρων. (26)

[He conceives a plan of attacking also the Greek islands, but abandons it at the advice of Bias or Pittacus.]

2.

Ὡς δὲ ἄρα οἱ ἐν τῇ Ἀσίῃ Ἕλληνες κατεστράφατο ἐς φόρου ἀπαγωγὴν, τὸ ἐνθεῦτεν ἐπενόεε νέας ποιησάμενος ἐπιχειρεῖν τοῖσι νησιώτησι· ἐόντων δὲ οἱ πάντων ἐτοίμων ἐς τὴν ναυπηγίην, οἱ μὲν Βιαιτὰ λέγουσι τὸν Πριηιέα ἀπικείμενον ἐς Σάρδεις, οἱ δὲ Πιπτακὸν τὸν Μυτιληναῖον, εἰρομένου Κροίσου εἴ τι εἴη νεώτερον περὶ τὴν Ἑλλάδα, εἰπόντα τίδε καταπαῦσαι τὴν ναυπηγίην· “ὦ βασιλεῦ, νησιῶται ἵππον συνωνέονται
15 μυρίηι, ἐς Σάρδεις τε καὶ ἐπὶ σέ ἔχοντες ἐν νῶ στρατεύεσθαι.” Κροῖσον δὲ ἐλπίσαντα λέγειν ἐκείνον ἀληθεία εἰπεῖν· “αἱ γὰρ τοῦτο θεοὶ ποιήσειαν ἐπὶ νόον νησιώτησι, ἰλθεῖν ἐπὶ Λυδῶν παῖδας σὺν ἵπποισι.” τὸν δὲ ὑπολαβόντα φάναι· “ὦ βασιλεῦ, προθύμως μοι
20 φαίνεται εὐξασθαι νησιώτας ἵππευομένους λαβεῖν ἐν ἠπείρῳ, οἰκίτα ἐλπιζων· νησιώτας δὲ τί ἔοικέις εὐχέσθαι ἄλλα, ἢ, ἐπεὶ τε τάχιστα ἐπύθοιτό σε μέλλοντα ἐπὶ σφισι ναυπηγέεσθαι νέας, λαβεῖν ἀρώμενοι Λυδοὺς ἐν θαλάσῃ, ἵνα ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ οἰκημέ-
25 νων Ἑλλήνων τίσωνταί σε, τοὺς σὺ δουλώσας ἔχεις;” κάρτα τε ἡσθῆναι Κροῖσον τῷ ἐπιλόγῳ, καὶ οἱ (προσφυνίως γὰρ δοῦξαι λέγειν) πειθόμενον παύσασθαι τῆς ναυπηγίης· καὶ οὕτω τοῖσι τὰς νήσους οἰκημένοις Ἰωσι ξεινίην συνεθήκατο. (27)

[He extends his dominion eastward as far as the river Halys, and his court is visited by many sages; among them, by Solon the Athenian.]

3.

Χρόνου δὲ ἐπιγινομένου, καὶ κατεστραμμένων σχεδὸν πάντων τῶν ἐντὸς Ἑλλήνων ποταμοῦ οἰκημένων· πλὴν γὰρ Κιλικίων καὶ Λυκίων, τοὺς ἄλλους πάντας ὑπ' ἐωυτῷ εἶχε καταστρεψάμενος ὁ Κροῖσος· εἰσὶ δὲ οἶδε, Λυδοὶ, Φρύγες, Μυσοὶ, Μαριανδύνοι, Χάλυβες, Παφλαγόρες, Θρήϊκες, οἱ Θυνοὶ τε καὶ Βιθυνοὶ, Κᾶρες, Ἴωνες, Δωριεῖς, Αἰολεῖς, Πάμφυλοι· κατεστραμμένων δὲ τούτων, καὶ προσεπικτωμένου Κροίσου Λυδοῖσι, ἀπικνέονται ἐς Σάρδεις ἄκμαζούσας πλούτῳ ἄλλοι τε οἱ πάντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφισταὶ, οἳ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγγχανον ἔόντες, ὥς ἕκαστος αὐτῶν ἀπικνέοιτο, καὶ δὴ καὶ Σόλων ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναίοισι νόμους κελεύσας ποιήσας, ἀπεδήμησε ἕτεα δέκα κατὰ θεωρίας πρόφασιν ἐκπλώσας, ἵνα δὴ μή τινα τῶν νόμων ἀναγκασθῇ λύσαι τῶν ἔθετο· αὐτοὶ γὰρ οὐκ οἶοί τε ἦσαν αὐτὸ ποιῆσαι Ἀθηναῖοι· ὀρκίῃσι γὰρ μεγάλοισι κατείχοντο, δέκα ἕτεα χρήσεσθαι νόμοισι τοὺς ἄν σφι Σόλων θῆται. (29)

[In answer to Cræsus's question, "Who is the happiest of men?" Solon replies, "Tellus, an Athenian."]

4.

Αὐτῶν δὴ ὢν τούτων καὶ τῆς θεωρίας ἐκδημήσας ὁ Σόλων εἵνεκεν, ἐς Αἴγυπτον ἀπίκητο παρὰ Ἀμασιν, καὶ δὴ καὶ ἐς Σάρδεις παρὰ Κροῖσον· ἀπικόμενος δὲ ἐξεινίζετο ἐν τοῖσι βασιλεῦσι ὑπὸ τοῦ Κροίσου· μετὰ δὲ, ἡμέρη τρίτη ἢ τετάρτη, κελεύσαντος Κροίσου τὸν Σόλωνα θεράποντες περιῆγον κατὰ τοὺς θησαυροὺς, καὶ ἐπεδείκνυσαν πάντα ἔοντα μεγάλα τε καὶ ὀλβία· θεησάμενον δέ μιν τὰ πάντα καὶ σκεψάμενον, ὥς οἱ

κατὰ καιρὸν ἦν, εἶρετο ὁ Κροῖσος τάδε· “ξεῖνε Ἀθη-
 ναῖε, παρ’ ἡμέας γὰρ περὶ σέο λόγος ἀπίκται πολλός,
 καὶ σοφίης εἵνεκεν τῆς σῆς καὶ πλάνης, ὥς φιλοσοφέων
 γῆν πολλὴν θεωρίας εἵνεκεν ἐπελήλυθας· τὸν ὦν ἴμε-
 ρος ἐπειρεσθαί μοι ἐπῆλθε, εἰ τινα ἤδη πάντων εἶδες
 ὀλβιώτατον;” ὁ μὲν ἐλπίζων εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώ-
 τατος, ταῦτα ἐπειρώτα· Σόλων δὲ οὐδὲν ὑποθωπεύσας
 ἀλλὰ τῷ ἑόντι χρησόμενος λέγει· “ὦ βασιλεῦ, Τέλ-
 λον Ἀθηναῖον” ἀποθωνμάσας δὲ Κροῖσος τὸ λεχθὲν
 10 εἶρετο ἐπιστροφείως· “κοίῃ δὴ κρίνεις Τέλλον εἶναι
 ὀλβιώτατον;” ὁ δὲ εἶπε· “Τέλλω, τοῦτο μὲν, τῆς πό-
 λιος εὖ ἠκούσης, παῖδες ἦσαν καλοὶ τε καὶ γαθοὶ, καί
 σφι εἶδε ὅπασι τέλῃα ἐκγεζόμενα καὶ πάντα παραμει-
 ναντα· τοῦτο δὲ, τοῦ βίου εὖ ἤκοντι ὥς τὰ παρ’ ἡμῖν,
 15 τελευτῇ τοῦ βίου λαμπροτάτῃ ἐπεγένετο· γενομένης
 γὰρ Ἀθηναίωσι μάχης πρὸς τοὺς ἀστυγείτοιας ἐν
 Ἐλευσίνῃ, βοηθήσας καὶ τροπὴν ποιήσας τῶν πολεμίων
 ἀπέθανε κάλλιστα· καὶ μιν Ἀθηναῖοι δημοσίῃ τε ἔθα-
 ψαν αὐτοῦ τῇ περ ἔπιασε, καὶ ἐτιμῆσαν μεγάλως.” (30)

[He assigns the second place to Cleobis and Bitô, of Argos.]

5.

20 Ὡς δὲ τὰ κατὰ τὸν Τέλλον προετρέψατο ὁ Σόλων
 τὸν Κροῖσον εἶπας πολλά τε καὶ ὄλβια, ἐπειρώτα τίνα
 δεύτερον μετ’ ἐλεῖνον ἴσοι, δολέων πάγχυ δευτερεῖα
 γῶν οἴσεσθαι, ὁ δὲ εἶπε· “Κλέοβιν τε καὶ Βίτων·
 τούτοις γὰρ, ἐοῦσι γένος Ἀργεῖοις, βίος τε ἀρκέων
 25 ὕπην καὶ πρὸς τούτῳ ῥώμῃ σώματος τοιῆδε· ἀεθλο-
 φέροι τε ἀμφοτέρω ἰμοίως ἦσαν, καὶ ἐν καὶ λέγεται
 εἶδε ὁ λόγος· ἐούσης ὀρτῆς τῇ Πρῇ τοῖσι Ἀργεῖοις,
 εἶδε πάντως τὴν μητέρα αἰτῶν ζεύγει κομισθῆναι ἐς
 τὸ ἱόν· οἱ δὲ σφι βόες ἐκ τοῦ ἀγροῦ οὐ παρεγίνοντο
 30 ἐν ὁρῇ· ἐκκλησμεντο δὲ τῇ ὥρῃ οἱ νεηνῖαι, ἰποδύοντες

αὐτοὶ ὑπὸ τὴν ζεύγλην εἵλκον τὴν ἄμαξαν, ἐπὶ τῆς ἀμύξης δέ σφι ὀχέετο ἡ μήτηρ· σταδίους δὲ πέντε καὶ τεσσεράκοντα διακομίσαντες ἀπίκοντο ἐς τὸ ἵφον· ταῦτα δέ σφι ποιήσασι καὶ ὀφθεῖσι ὑπὸ τῆς πατηγῆ-
 ριος τελευτῇ τοῦ βίου ἀρίστη ἐπεγένετο· ζιέζεξέ τε ἐν 5
 τούτοισι ὁ θεὸς, ὡς ἄμεινον εἴη ἀνθρώπῳ τεθνάναι
 μᾶλλον ἢ ζῶειν· Ἀργεῖοι μὲν γὰρ περιστάντες ἐμα-
 κάριζον τῶν νεηνιέων τὴν ῥώμην· αἱ δὲ Ἀργεῖαι τὴν
 μητέρα αὐτῶν, οἷων τέκνων ἐκύρησε· ἡ δὲ μήτηρ περι-
 χαρῆς ἐοῦσα τῷ τε ἔργῳ καὶ τῇ φήμῃ, σταῖσα ἀντίον 10
 τοῦ ἀγάλματος εὐχέτο Κλέοβί τε καὶ Βίτωνι, τοῖσι
 ἐωυτῆς τέκνοισι, οἳ μιν ἐτίμησαν μεγάλως, δοῦναι τὴν
 θεὸν τὸ ἀνθρώπῳ τυχεῖν ἀριστόν ἐστι· μετὰ ταύτην
 δὲ τὴν εὐχὴν, ὡς ἔθυσάν τε καὶ εὐωχήθησαν, κατακοι-
 μηθέντες ἐν αὐτῷ τῷ ἵφῳ οἱ νεηνῖαι οὐκέτι ἀνέστησαν, 15
 ἀλλ' ἐν τέλει τούτῳ ἔσχοντο· Ἀργεῖοι δὲ σφῶν εἰκό-
 νας ποιησάμενοι ἀνέθεσαν ἐς Δελφοὺς, ὡς ἀνδρῶν
 ἀρίστων γενομένων.” (31)

[He justifies his answer to Croesus, who is vexed because he had not been named, by the saying, “Call no man happy until you have seen how his life shall end.”]

6.

Σόλων μὲν δὴ εὐδαιμονίης δευτερεῖα ἔνεμε τούτοισι. Κροῖσος δὲ σπερχθεὶς εἶπε· “ὦ ξεῖνε Ἀθηναῖε, ἡ δὲ ἡμετέρη εὐδαιμονίη οὕτω τοι ἀπέρριπται ἐς τὸ μῆεν, 20
 ὥστε οὐδὲ ἰδιωτέων ἀνδρῶν ἀξίους ἡμέας ἐποίησας;”
 ὁ δὲ εἶπε· “ὦ Κροῖσε, ἐπιστάμενόν με τὸ θεῖον πᾶν
 ἐὼν φθονερόν τε καὶ ταραχῶδες, ἐπειρωτᾶς ἀνθρωπείων
 πρηγμάτων πέρι; ἐν γὰρ τῷ μακρῷ χρόνῳ πολλὰ μὲν
 ἐστι ἰδέειν τὰ μή τις ἐθέλει, πολλὰ δὲ καὶ παθέειν. 25
 ἐς γὰρ ἐβδόμηκοντα ἔτεα οὖρον τῆς ζῆς ἀνθρώπῳ
 προτίθημι· οὗτοι ἐόντες ἐνιαυτοὶ ἐβδόμηκοντα, παρί-
 χονται ἡμέρας ᾠηκοσίας καὶ πεντακισχιλίας καὶ δισ-

μυρίας, ἐμβολιμον μηνὺς μὴ γυμνίου. τουτίων ἢ
 ἑτέρῃ αὐτέων τῇ ἑτέρῃ ἡμέρῃ τὸ παράπαν οὐδὲν ὁμοῖον
 προσάγει πρῆγμα. οὕτω ὦν, ὃ Κροῖσε, πᾶν ἐστὶ ἄν-
 θρωπος συμφυρῆ. ἐμοὶ δὲ σὺ καὶ πλουτέειν μὲν μέγα
 φαίνεται, καὶ βασιλεὺς εἶναι πολλῶν ἀνθρώπων· ἐκεῖνο
 δὲ τὸ εἰρεῖό με, οὐκ ἔγω λέγω, πρὶν ἂν τελευτή-
 σαιτα καλῶς τὸν αἰῶνα πυνθῶμαι· οὐ γάρ τοι ὁ μέγα
 πλούσιος μᾶλλον τοῦ ἐπ' ἡμέρην ἔχοντος ὀλβιώτερος
 ἐστὶ, εἰ μὴ οἱ τύχῃ ἐπίσποιτο, πάντα καλὰ ἔχοντα
 10 τελευτῆσαι εὖ τὸν βίον. πολλοὶ μὲν γάρ ζῆπλουτοι
 ἀνθρώπων ἀνὸλβιοὶ εἰσι· πολλοὶ δὲ μετρίως ἔχοντες
 βίου εὐτυχέες· ὁ μὲν δὲ μέγα πλούσιος, ἀνὸλβιος δὲ,
 ἐνοῖσι προέχει τοῦ εὐτυχέος μούνοισι· οὗτος δὲ τοῦ
 πλουσίου καὶ ἀνὸλβίου πολλοῖσι· ὁ μὲν ἐπιθυμίην
 15 ἐκτελέσαι καὶ αἴτην μεγάλην προσπесоῦσαν ἐνεῖκαι ἐν-
 νατώτερος· ὁ δὲ τοισίδε προέχει ἐκείνου· αἴτην μὲν καὶ
 ἐπιθυμίην οὐκ ὁμοίως δυνατὸς ἐκείνῳ ἐνεῖκαι, ταῦτα δὲ
 ἢ εὐτυχίῃ αἱ ἀπερύκει· ἄπηρος δὲ ἐστὶ, ἄνουςος, ἀπα-
 θης κακῶν, εὐπαις, εὐειδής· εἰ δὲ πρὸς τούτοις ἔτι
 20 τελευτήσῃ τὸν βίον εὖ, οὗτος ἐκείνους τὸν σὺ ζητεῖς
 ὀλβίος κεκλησθαι ἄξιός ἐστι· πρὶν δ' ἂν τελευτήσῃ,
 ἐπισχέειν, μηδὲ κολέει κω ὀλβιον ἀλλ' εὐτυχία. τα
 πάντα μὲν νῦν ταῦτα συλλαβεῖν ἄνθρωπον ἔντα ἀνὸ-
 ιατὸν ἐστὶ, ὥσπερ χώρα οὐδεμία καταρκεῖ πάντα
 25 ἐνοῦτῃ παρεχούσα, ἀλλὰ ἄλλο μὲν ἔχει ἑτέρου δὲ ἐπιδέ-
 εται· ἢ δὲ ἂν τὰ πλεῖστα ἔχῃ, ὁμωσθῇ αὐτῇ· ὥς δὲ
 καὶ ἀνθρώπου σῶμα ἐν οὐδὲν αἵταρκες ἐστὶ· τὸ μὲν
 γὰρ ἔχει, ἄλλον δὲ εἰδεῖς ἐστὶ· ὅς δ' ἂν αὐτῶν πλεῖ-
 στα ἔχων καταλείρῃ, καὶ ἔπειτα τελευτήσῃ εὐχαρίστως
 30 τὸν βίον, οὗτος παρ' ἐμοὶ τὸ οὐῖομα τοῦτο, ὃ βασιλεῦ,
 εἰκαιός ἐστι φερεσθαι. σκοπεῖν δὲ χρὴ παντὸς χρό-
 ματος τὴν τελευτὴν κῆ ἀποβήσεται· πολλοῖσι γὰρ
 ὑποδέξας ὀλβιον ὁ θεὸς, προφριζοὺς ἀνέρεψι." ( )

[Cræsus hears incredulously and dismisses his guest.]

7.

Ταῦτα λέγων τῷ Κροίσῳ οὐ κως οὔτε ἐχαρίζετο, οὔτε λόγου μιν ποιησάμενος οὐδενὸς ὑποπέμπεται, κάρτα δόξας ἀμαθέα εἶναι, ὅς τὰ παρεόντα ἀγαθὰ μετεῖς τὴν τελευτὴν παντὸς χρήματος ὁρᾶν ἐκέλευε. (33)

[But the vengeance of the gods, who cannot tolerate continued prosperity, soon falls upon Cræsus, and first a dream foretells the doom of Atys, his son.]

8.

Μετὰ δὲ Σόλωνα οἰχόμενον, ἔλαβε ἐκ θεοῦ νέμεσις ἡ μεγάλη Κροῖσον· ὥς εἰκάσαι, ὅτι ἐνόμισε ἐωντὸν εἶναι ἀνθρώπων ἀπάντων ὀλβιώτατον αὐτίκα δὲ οἱ εὐδοντι ἐπέστη ὄνειρος, ὅς οἱ τὴν ἀληθινήν ἔφαινε τῶν μελλόντων γενέσθαι κακῶν κατὰ τὸν παῖδα. ἦσαν δὲ τῷ Κροίσῳ δύο παῖδες, τῶν οὔτερος μὲν διέφθαρτο 10 (ἦν γὰρ δὴ κωφός) ὁ δὲ ἕτερος τῶν ἡλικίων μακρῷ τὰ πάντα πρῶτος· οὐνομα δὲ οἱ ἦν Ἄτυς· τοῦτον δὴ ὢν τὸν Ἄτυν σημαίνει τῷ Κροίσῳ ὁ ὄνειρος, ὥς ἀπολέει μιν αἰχμῇ σιδηρῇ βληθέντα· ὁ δὲ ἐπεὶ τε ἐξεγέρθη καὶ ἐωντῷ λόγον ἔδωκε, καταρρωδήσας τὸν ὄνειρον, 15 ἄγεται μὲν τῷ παιδὶ γυναῖκα· ἐωθότα δὲ στρατηγέειν μιν τῶν Λυδῶν οὐδαμῇ ἔτι ἐπὶ τοιοῦτο πρῆγμα ἐξέπεμπε· ἀκόντια δὲ καὶ δοράτια καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα τοῖσι χρέονται ἐς πόλεμον ἄνθρωποι, ἐκ τῶν ἀνδρέων ἐκκομίσας ἐς τοὺς θαλάμους συνένησε, μή τι οἱ 20 κρεμάμενον τῷ παιδὶ ἐμπέσῃ. (34)

Early Paradise 187 Series
 ms. Ed. p. 346 - 353
 The Univ. of Toronto

[Adrastus, an involuntary homicide, comes as a fugitive to Sardis. Croesus purifies him from his guilt, and assigns him an abode in the palace.]

9.

Ἐχόντος δὲ οἱ ἐν χερσὶ τοῦ παιδὸς τὸν γάμον, ἀπικνέεται εἰς τὰς Σίφεις ἀνὴρ συμφορῇ ἐχόμενος καὶ οὐ καθαρὸς χεῖρας ἔων, Φρύξ μὲν γεγεῆ, γένεος δὲ τοῦ βασιλείου· παρελθὼν δὲ οὗτος εἰς τὰ Κροίσου οἶκον, κατὰ νόμους τοὺς ἐπιχωρίους καθαρσίου ἐδέετο κυρῆσαι· Κροῖσος δὲ μιν ἐλάλησε (ἔστι δὲ παραπλησίη ἢ καθαρσις τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Ἑλλησι)· ἐπεὶ τε δὲ ταγομιζόμενα ἐποίησε ὁ Κροῖσος, ἐκυνθάνετο ὑκίθεν τε καὶ τίς εἴη, λεγὼν ταῦδε· “ὦ ἰθρῶπε, τίς τε ἔων καὶ 10 ὑκίθεν τῆς Φρυγίης ἡλῶν ἐπίστιος ἐμοὶ ἐγένεο; τίς αὖτε ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν ἐφόνευσας;” ὁ δὲ ἀμείβετο· “ὦ βασιλεῦ, Ἰορῳίῳ μὲν τοῦ Μιδεῶ εἰμι παῖς, οὐνομάζομαι δὲ Ἀδρηστος· φοιεύσας δὲ ἀδελφεὸν ἐμῶν τοῦ Ἀέλων, πάρειμι ἐξεληλαμένος τε ὑπὸ τοῦ πατρὸς 15 καὶ ἐστερημένος πάντων.” Κροῖσος δὲ μιν ἀμείβετο τοῖσδε· “ἀνδρῶν τε φίλων τε γυγχανεὶς ἐκγονος ἔων καὶ ἐλήλυθας εἰς φίλους, εἰθα ἀμηχανήσεις χρήματος οὐδεὶς μὲν ἐν ἡμετέρου· συμφορὴν δὲ ταύτην ὡς λουφώτατα φέρων λερῶναι εἰς πλεῖστον.” ὁ μὲν δὲ 20 δῖαιταν εἶχε ἐν Κροίσου. (35)

[A wild boar, the scourge of the country, next appears in the Mysian Olympus, and the people beg that Atys may be sent to destroy it.]

10.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ τούτῳ, ἐν τῷ Μυσίῳ Οὐλύμπῳ σὺς χρῆμα γίνεται μέγα· ὁρμώμενος δὲ οὗτος ἐκ τοῦ οὐρεὸς τούτου τὰ τῶν Μυσῶν ἔργα διαφθείρεσκε· πολλὰ δὲ οἱ Μυσοὶ ἐπ' αὐτὸν ἐξελθόντες,

ποιέεσκον μὲν οὐδὲν κακὸν, ἔπασχον δὲ πρὸς αὐτοῦ·
 τέλος δὲ, ἀπικόμενοι παρὰ τὸν Κροῖσον τῶν Μυσῶν
 ἡγγελοι ἔλεγον τάδε· “ὦ βασιλεῦ, υἱὸς χρῆμα μέγι-
 στον ἀνεφάνη ἡμῖν ἐν τῇ χώρῃ, ὅς τὰ ἔργα διαφθείρει·
 τοῦτον προθυμεύμενοι ἐλέειν οὐ δυνάμεθα· νῦν ὧν 5
 προσδεόμεθά σε, τὸν παῖδα καὶ λογάδας νεηνίας καὶ
 κύνας συμπέμψαι ἡμῖν, ὥς ἂν μιν ἐξέλωμεν ἐκ τῆς
 χώρας.” οἱ μὲν δὴ τούτων ἐδέοντο· Κροῖσος δὲ μνη-
 μονεύων τοῦ ὀνείρου τὰ ἔπεα ἔλεγέ σφι τάδε· “παιδὸς
 μὲν πέρι τοῦ ἐμοῦ μὴ μνησθῆτε ἔτι· οὐ γὰρ ἂν ὑμῖν 10
 συμπέμψαιμι· νεύγαμός τε γάρ ἐστι, καὶ ταῦτά οἱ νῦν
 μέλει· Λυδῶν μέντοι λογάδας καὶ τὸ κυνηγέσιον πᾶν
 συμπέμψω, καὶ διακελεύσομαι τοῖσι ἰοῦσι, εἶναι ὥς
 προθυμοτάτοις συνεξελέειν ὑμῖν τὸ θῆριον ἐκ τῆς χώ-
 ρης.” (36)

15

[Cræsus, who had at first refused their request, yields to the arguments of Atys, and lets him go.]

11.

Ταῦτα ἀμείψατο· ἀποχρεωμένων δὲ τούτοις τῶν
 Μυσῶν, ἐπείσערχεται ὁ τοῦ Κροῖσου παῖς ἀκηκοὺς τῶν
 ἐδέοντο οἱ Μυσοί· οὐ φάμενον δὲ τοῦ Κροῖσου τὸν γε
 παῖδά σφι συμπέμψειν, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ νεηνίης
 τάδε· “ὦ πάτερ, τὰ κάλλιστα πρότερόν κοτε καὶ γεν- 20
 ναιότατα ἡμῖν ἦν, ἔς τε πολέμους καὶ ἐς ἄγρας φοιτέ-
 οντας εὐδοκιμέειν· νῦν δὲ ἀμφοτέρων με τούτων ἀπο-
 κληίσας ἔχεις, οὔτε τινὰ δειλίην μοι παριδὼν οὔτε ἀθι-
 μίην. νῦν τε τέοισί με χρὴ ὄμμασι ἔς τε ἀγορὴν καὶ ἐξ
 ἀγορῆς φοιτέοντα φαίνεσθαι; κοῖος μὲν τις τοῖσι πολι- 25
 ἦτησι δόξω εἶναι; κοῖος δὲ τις τῇ νεογάμῳ γυναικί;
 κοίῳ δὲ ἐκείνῃ δόξει ἀνδρὶ συνοικέειν; ἐμὲ ὧν σὺ ἦ
 μέθες ἰέναι ἐπὶ τὴν θήρην, ἢ λόγῳ ἀνάπεισον ὅπως μοι
 ἀμείνω ἐστὶ ταῦτα οὔτω ποιούμενα.” Ἀμείβεται Κροῖ-
 σος τοῖσδε· “ὦ παῖ, αὔτε δειλίην οὔτε ἄλλο οὐδὲν 30

ἄχαρι παριδών τοι ποιέω ταῦτα· ἀλλά μοι ὄψις ὄνειρου
 ἐν τῷ ὕπνῳ ἐπιστᾶσα ἔφη σε ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι·
 ὑπὸ γὰρ αἰχμῆς σιδηρῆς ἀπολέεσθαι. πρὸς ὧν τὴν
 ὄψιν ταύτην, τὸν τε γάμον τοι τοῦτον ἔσπευσα καὶ ἐπὶ
 5 τὰ παραλαμβανόμενα οὐκ ἀποπέμπω, φυλακὴν ἔχων
 εἰ κως δυναίμην ἐπὶ τῆς ἐμῆς σε ζόης διακλέψαι. εἰς
 γάρ μοι μῦθος τυγχάνεις ἐὼν παῖς· τὸν γὰρ δὴ ἕτε-
 ρον, διεφθαρμένον τὴν ἀκοὴν, οὐκ εἶναι μοι λογίζομαι.”
 Ἀμείβεται ὁ νεηνίης τοῖσδε· “συγγνώμη μὲν, ὦ πά-
 10 τερ, τοὶ ἰδόντι γε ὄψιν τοιαύτην περὶ ἐμὲ φυλακὴν
 ἔχειν· τὸ δὲ οὐ μανθάνεις ἀλλὰ λέληθέ σε τὸ ὄνειρον,
 ἐμέ τοι δίκαιόν ἐστι φράζειν. φῆς τοι τὸ ὄνειρον ὑπὸ
 αἰχμῆς σιδηρῆς φάναι ἐμὲ τελευτήσειν· ὕδς δὲ κοῖται
 μὲν εἰσι χεῖρες; κοίη δὲ αἰχμὴ σιδηρῆ, ἣν σὺ φοβέαι;
 15 εἰ μὲν γὰρ ὑπὸ ὀδόντος τοι εἶπε τελευτήσειν με, ἢ ἄλ-
 λου τευ ὅ τι τούτῳ ἔοικε, χρῆν δὴ σε ποιέειν τὰ ποιέεις·
 νῦν δὲ ὑπὸ αἰχμῆς. ἐπεὶ τε ὧν οὐ πρὸς ἄνδρας ἡμῖν
 γίνεται ἡ μάχη, μέθες με.” Ἀμείβεται Κροῖσος· “ὦ
 παῖ, ἔστι τῇ με νικᾷς γνώμην ἀποφαίνων περὶ τοῦ ἐνυ-
 20 πνίου· ὥς ὧν νενικημένος ὑπὸ σέο μεταγινώσκω, μετί-
 ημί τέ σε ἰέναι ἐπὶ τὴν ἄγρην.” (37-40)

[But sends for Adrastus and makes him guardian of his son.]

12.

Εἶπας δὲ ταῦτα ὁ Κροῖσος μεταπέμπεται τὸν Φρύγα
 Ἀδρηστον, ἀπικομένῳ δέ οἱ λέγει τάδε· “Ἀδρηστε,
 ἐγὼ σε συμφορῇ πεπληγμένον ἀχάρι, τὴν τοι οὐκ ὄνει-
 25 ρίζω, ἐκάθηρα καὶ οἰκίοισι ὑποδεξάμενος ἔχω, παρέχων
 πᾶσαν δαπάνην· νῦν ὧν (ὀφείλεις γὰρ, ἐμεῦ προποιή-
 σαντος χρηστὰ ἐς σέ, χρηστοῖσί με ἀμείβεσθαι) φύλακα
 παιδός σε τοῦ ἐμοῦ χρηρίζω γενέσθαι ἐς ἄγρην ὀρμεο-
 μένου· μή τινες κατ’ ὁδὸν κλῶπες κακοῦργοι ἐπὶ δηλή-
 30 σει φανέωσι ὑμῖν· πρὸς δὲ τούτῳ, καὶ σέ τοι χρεών

ἔστι ἰέναι ἔνθα ἀπολαμπρύνει τοῖσι ἔργοισι· πατρώ-
ϊόν τε γάρ τοι ἔστι καὶ προσέτι ῥώμη ὑπάρχει.” (41)

[Adrastus accepts the trust.]

13.

Ἀμείβεται ὁ Ἄδρηστος· “ὦ βασιλεῦ, ἄλλως μὲν
ἔγωγε ἂν οὐκ ἦῖα ἐς ἄεθλον τοιόνδε· οὔτε γὰρ συμ-
φορῇ τοιῇδε κεχρημένον οἶκός ἐστι ἐς ὁμήλικας εὖ
πρήσσοντας ἰέναι, οὔτε τὸ βούλεσθαι πάρα· πολλαχῇ
τε ἂν ἴσχον ἐμεωυτόν. νῦν δέ, ἐπεὶ τε σὺ σπεύδεις
καὶ δεῖ τοι χαρίζεσθαι (ὀφείλω γάρ σε ἀμείβεσθαι
χρηστοῖσι), ποιέειν εἰμὶ ἐτοῖμος ταῦτα· παῖδά τε σὺν
τὸν διακελεύεαι φυλάσσειν, ἀπήμονα τοῦ φυλάσσοντος
εἵνεκεν προσδόκα τοι ἀπονοστήσειν.” (42)

[The boar is soon found and surrounded, when Adrastus,
by a stroke aimed at the boar, strikes and slays Atys.]

14.

Τοιούτοις ἐπεὶ τε οὗτος ἀμείψατο Κροῖσον, ἦῖσαν
μετὰ ταῦτα ἐζηρτυμένοι λογάσι τε νεηνίησι καὶ κυσί.
ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸν Οὐλυμπόν τὸ ὄρος ἐζήτεον τὸ
θηρίον, εὐρόντες δὲ καὶ περιστάντες αὐτὸ κύκλῳ ἐσηκόν-
τιζον· ἔνθα δὴ ὁ ξεῖνος, οὗτος δὴ ὁ καθαρθεὶς τὸν φύ-
νον καλεόμενος δὲ Ἄδρηστος, ἀκοντίζων τὸν σῦν, τοῦ
μὲν ἀμαρτάνει τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδός. ὁ
μὲν δὴ βληθεὶς τῇ αἰχμῇ ἐξέπλησε τοῦ ὀνείρου τὴν
φήμην· ἔθεε δέ τις ἀγγελέων τῷ Κροίσῳ τὸ γεγονός·
ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰς Σάρδεις, τὴν τε μάχην καὶ τὸν
τοῦ παιδὸς μόρον ἐσήμηνέ οἱ. Ὁ δὲ Κροῖσος τῷ θα-
νύτῳ τοῦ παιδὸς συντεταραγμένος, μᾶλλον τι ἐδεινο-
λογέετο ὅτι μιν ἀπέκτεινε τὸν αἰπὸν
περίημεκτέων δὲ τῇ.

Καθάρσιον, μαρτυρέμενος τὰ ὑπὸ τοῦ ξείνου πεπονθὼς εἶη· ἐκάλεε δὲ Ἐπίστιόν τε καὶ Ἐταιρήιον, τὸν αὐτὸν τοῦτον ὀνομάζων θεόν· (τὸν μὲν Ἐπίστιον καλέων, διότι δὴ οἰκίοισι ὑποδεξάμενος τὸν ξεῖνον φοιεῖα τοῦ παιδὸς ἐλάνθανε βύσκων· τὸν δὲ Ἐταιρήιον, ὡς φύλακα συμπέμψας αὐτὸν εὐρήκοι πολεμιώτατον). (43, 44)

[Cresus, recognizing in the event the decree of Fate, forgives Adrastus, who, however, immolates himself on Atys's tomb.]

15.

Παρήσαν δὲ μετὰ τοῦτο οἱ Λυκοὶ φέροντες τὸν νεκρόν· ὁπισθε δὲ εἶπετό οἱ ὁ φονεὺς· στὰς δὲ οὗτος πρὸ τοῦ νεκροῦ, παρεδίδου ἑωυτὸν Κροῖσῳ προτείνων τας
 10 χεῖρας, ἐπικατασφάζαι μιν κελεύων τῷ νεκρῷ, λέγων τὴν τε προτέρην ἑωυτοῦ συμφορὴν, καὶ ὡς ἐπ' ἐκείνῃ τὸν καθήραιτα ἀπολωλεώς εἶη· οὐδὲ οἱ εἶη βιώσιμοι. Κροῖσος δὲ τούτων ἀκούσας, τὸν τε Ἄδρηστον κατοικτεῖρει, καί περ ἑὼν ἐν κακῷ οἰκῇ τῷ τοσούτῳ, καὶ λέγει
 15 πρὸς αὐτόν· “ἔχω, ὦ ξεῖνε, παρὰ σεῦ πᾶσαν τὴν ἔλκην, ἐπειδὴ σεωυτοῦ καταδικάζεις θάνατον· εἰς δὲ οὐ σύ μοι τοῦδε τοῦ λακοῦ αἴτιος, εἰ μὴ ἔσιν ἄέλων ἐξεργάσας, ἀλλὰ θεῶν κού τις ὅς μοι καὶ πάλαι προεσήμαινε τα μέλλοντα ἔσεσθαι.” Κροῖσος μὲν νυν ἔθαψε
 20 ὡς οἶκος ἦν τὸν ἑωυτοῦ παῖδα. Ἄδρηστος δὲ ὁ Γορδῖεω τοῦ Μιδῆω, οὗτος δὲ ὁ φονεὺς μὲν τοῦ ἑωυτοῦ ἀδελφεοῦ γειέμειος φονεὺς δὲ τοῦ καθήραιτος, ἐπεὶ τε ἡσυχίῃ τῶν ἀνθρώπων ἐγένετο περὶ τὸ σῆμα, συγγινωσκόμενος ἀνθρώπων εἶναι τῶν αὐτὸς ἤειδε βαρυσυμφωτάτος,
 25 ἑωυτὸν ἐπικατασφάζει τῷ τύμβῳ. Κροῖσος δὲ ἐπὶ δύσῃ ἔτεα ἐν πείθει μεγάλῳ καθῆστο, τοῦ παιδὸς ἑστερημένος· μετὰ δὲ, ἡ Ἀστυάγειω τῷ Κυαξίρειω ἡγεμονίῃ κατααιρεθεῖσα ὑπὸ Κέρου τοῦ Καμβίσειω, καὶ τὰ τῶν Περσέων πρήγματα αὐξαιόμενα, πειθεὶς μὲν Κροῖσος

ἀπέπαυσε· ἐνέβησε δὲ εἰς φροντίδα, εἴ πως δύναιτο, πρὶν μεγάλους γενέσθαι τοὺς Πέρσας, καταλαβεῖν αὐτῶν αὐξανομένην τὴν δύναμιν. (45)

[Meanwhile Cyrus had overcome Astyages, king of the Medes, and has established the Persian monarchy; and Cræsus, failing to recognize in the responses of the oracles which he consulted the prediction of his own disaster, declares war against Cyrus. Sandanis, one of his counsellors, gives him wise warning.]

16.

Παρασκευαζομένου δὲ Κροίσου στρατεύεσθαι ἐπὶ Πέρσας, τῶν τις Λυδῶν νομιζόμενος καὶ πρόσθεν εἶναι σοφὸς ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς γνώμης καὶ τὸ κάρτα οὖνομα ἐν Λυδοῖσι ἔχων, συνεβούλευσε Κροίσῳ τάδε (οὖνομά οἱ ἦν Σάνδανις). “ὦ βασιλεῦ, ἐπ’ ἀνδρας τοιούτους στρατεύεσθαι παρασκευάζει οἱ σκυτῖνας μὲν ἀναξυρίδας, σκυτίνην δὲ τὴν ἄλλην ἐσθῆτά φορέουσι· σιτέον- 10 ται δὲ οὐκ ὅσα ἐθέλουσι ἀλλ’ ὅσα ἔχουσι, χώρην ἔχοντες τρηχεῖν· πρὸς δὲ, οὐκ οἶνω διαχρέονται ἀλλὰ ὑδροποτεύουσι· οὐ σῦκα δὲ ἔχουσι τρώγειν, οὐκ ἄλλο ἀγαθὸν οὐδέν. τοῦτο μὲν δὴ, εἰ νικήσεις, τί σφεας ἀπαιρήσεται τοῖσί γε μή ἐστι μηδέν; τοῦτο δὲ, ἦν νικη- 15 θῆς, μάθε ὅσα ἀγαθὰ ἀποβαλέεις· γευσάμενοι γὰρ τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν περιέξονται, οὐδὲ ἀπωστοὶ ἔσονται. ἐγὼ μὲν νυν θεοῖσι ἔχω χάριν, οἱ οὐκ ἐπὶ νόον ποιέουσι Πέρσῃσι στρατεύεσθαι ἐπὶ Λυδούς.” ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Κροῖσον. Πέρσῃσι γὰρ, πρὶν 20 Λυδοὺς καταστρέψασθαι, ἦν οὔτε ἀβρὸν οὔτε ἀγαθὸν οὐδέν. (71)

[Having defeated Cræsus in the field, Cyrus besieges and takes Sardis, hitherto deemed impregnable.]

17.

Σάρδιες δὲ ἤλωσαν ὧδε. ἔπειδ' ἡ τεσσσερεσκαίδεκάτῃ
 ἐγένετο ἡμέρῃ πολιορκηομένῳ Κροίσῳ, Κυρος τῇ στρατιῇ
 τῇ ἐώντοῦ διαπέμψας ἵππους προειπε, τῷ πρῶτῳ ἐπι-
 ρύοντι τοῦ τείχεος δῶρα δώσειν· μετὰ δὲ τοῦτο, πενη-
 5 σαμείῃς τῆς στρατιῆς ὡς οὐ προειχώρει, ἐνθαῦτα τῶν
 ἄλλων πεπαυμένων, αἰὲρ Μάρδος ἐπειρᾶτο προσβαί-
 νων, τῷ ὄνομα ἦν Ὑροιαῖος, κατὰ τοῦτο τῆς ἀκροπό-
 λιος τῇ οὐδεὶς ἐτέτακτο φελακος· οὐ γάρ ἦν δεινὸν
 κατὰ τοῦτο μὴ ἁλῶν κατέ· ἀπότομός τε γάρ ἐστι ταύτῃ
 10 ἡ ἀκρόπολις καὶ ἄμαχος· τῇ οὐδὲ Μήλης, ὁ προτερον
 βασιλεὺς Σαρδίων, μούνη οὐ περιήνεικε τὸν λέοντα τὸν
 εἰς ἡ παλλακὴ ἔτεκε, Τελμησσέων δικασάντων ὡς περιε-
 νειχθέντος τοῦ λέοντος τὸ τεῖχος ἔσονται Σάρδιες ἀνί-
 λωτοι. ὁ δὲ Μήλης κατὰ τὸ ἄλλο τεῖχος περιενεικας
 15 τῇ ἦν ἐπίμαχον τὸ χωρίον τῆς ἀκροπόλιος, κατηλύγησε
 τοῦτου, ὡς εἶναι ἄμαχόν τε καὶ ἀπότομον· ἔστι δὲ πρὸς
 τοῦ Τρωλοῦ τετραμμένον τῆς πόλιος. ὁ ὢν δὲ Ὑροιαῖ-
 ὸς αὐτὸς ὁ Μάρδος, ἰδὼν τῇ προτεραιῇ τῶν τιμῶν
 Λυδῶν κατὰ τοῦτο τῆς ἀκροπόλιος καταβάντα ἐπὶ κυ-
 20 νήν αἰώθεν κατακυλισθεῖσαν, καὶ ἀνελόμειον, ἐφρά-
 σθη καὶ εἰς θυμὸν ἐρᾷλετο. τότε δὲ δὴ ὁ αὐτὸς τε
 αἰαθεβήκεε, καὶ κατ' αὐτὸν ἄλλοι Περσέων ἀντιβαῖνον·
 προσβάντων δὲ συχίῳι, οὕτω δὲ Σάρδιες τε ἠλώκεσαν
 καὶ πᾶν τὸ ἄστυ ἐπαρθεῖτο. (54)

[While the city is given over to plunder, and a soldier is about to slay Cræsus, his surviving son, who was deaf and dumb, wonderfully recovers the power of speech.]

18.

25 Κατ' αὐτὸν δὲ Κροῖσον τάδε ἐγένετο. ἦν οἱ παῖς,
 τοῦ καὶ πρότερον ἐπεμνήσθην, τὰ μὲν ἄλλα ἐπικικῆς

ἄφωνος δέ. ἐν τῇ ὧν παρελθούσῃ εὐεστοῖ ὁ Κροῖσος
τὸ πᾶν ἐς αὐτὸν ἐπεποιήκεε, ἄλλα τε ἐπιφραζόμενος
καὶ δὴ καὶ ἐς Δελφούς περὶ αὐτοῦ ἐπεπόμεφε χρησομέ-
νους· ἡ δὲ Πυθίη οἱ εἶπε τάδε·

Λυδὲ γένος, πολλῶν βασιλεῦ, μέγα νήπιε Κροῖσε, δ
μὴ βούλευ πολύευκτον ἰὴν ἀνὰ δώματ' ἀκούειν
παιδὺς φθεγγομένου. τὸ δέ σοι πολὺ λῶϊον ἁμφὶς
ἔμμεναι· αὐδήσει γὰρ ἐν ἡματι πρῶτον ἀνόλβω.

ἀλικομένου δὴ τοῦ τείχεος, ἥϊε γὰρ τῶν τις Περσέων
ἀλλογνώσας Κροῖσον ὡς ἀποκτενέων, Κροῖσος μὲν μιν 10
ὀρέων ἐπιόντα ὑπὸ τῆς παρεούσης συμφορῆς παρημε-
λήκεε, οὐδέ τι οἱ διέφερε πληγέντι ἀποθανέειν· ὁ δὲ
παῖς οὗτος ὁ ἄφωνος ὡς εἶδε ἐπιόντα τὸν Πέρσῃν, ὑπὸ
δέους τε καὶ κακοῦ ἔρρηξε φωνήν, εἶπε δέ· “ὦνθρωπε,
μὴ κτεῖνε Κροῖσον.” οὗτος μὲν δὴ τοῦτο πρῶτον 15
ἐφθέγξατο· μετὰ δὲ τοῦτο ἤδη ἐφώνεε τὸν πάντα χρό-
νον τῆς ζῆσης. (SS)

[Sardis having been taken, Cræsus had already been placed
on the funeral pyre, and the flames had been lighted,
when the recollection of Solon's warning comes to him.
Thrice he calls his name. Cyrus is moved to compas-
sion, and orders that Cræsus and his attendants be taken
down from the pyre.]

19.

Οἱ δὲ Πέρσαι τὰς τε δὴ Σάρδεις ἔσχον, καὶ αὐτὸν
Κροῖσον ἐξώγρησαν ἄρξαντα ἕτεα τεσσερεσκαίδεκα καὶ
τεσσερεσκαίδεκα ἡμέρας πολιορκηθέντα, κατὰ τὸ χρη- 20
στήριόν τε καταπαύσαντα τὴν ἑωυτοῦ μεγάλην ἀρχήν·
λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἤγαγον παρὰ Κῦρον· ὁ
δὲ συννήσας πυρὴν μεγάλην, ἀνεβίβασε ἐπ' αὐτὴν τὸν
Κροῖσόν τε ἐν πέδῃσι δεδεμένον, καὶ δις ἑπτὰ Λυδῶν
παρ' αὐτὸν παῖδας, ἐν νόῳ ἔχων εἶτε δὴ ἀκροθίνια
ταῦτα καταγιεῖν θεῶν ὅτεω δὴ, εἶτε καὶ εὐχὴν ἐπιτε-

λέσαι θέλων· εἴτε καὶ πυθόμενος τὸν Κροῖσον εἶναι
 θεοπεβέα, τοῦδε εἵνεκεν ἀνελθίξασε ἐπὶ τὴν πυρὴν βου-
 λόμενος εἰδέναι εἴ τις μιν δαιμόνων ῥύσεται τοῦ μὴ
 ζῶντα κατακαυθῆναι. τὸν μὲν δὲ ποιέειν ταῦτα· τῷ
 5 δὲ Κροίσῳ ἑσπεῖν ἐπὶ τῆς πυρῆς ἐσελθεῖν, καὶ περ ἐν
 κακῷ ἔντι τοσοῦτῳ, τὸ τοῦ Σόλωνος, ὥς οἱ εἶη σὺν
 θεῷ εἰρημέιον τὸ “μηδέ τι εἶναι τῶν ζώντων ὀλβιον.”
 ὥς δὲ ἄρα μιν προστῆναι τοῦτο, ἀνελκόμεον τε καὶ
 ἀναπτενάξαντα ἐκ πολλῆς ἡσυχίης ἐς τρεῖς ὀνομάσαι
 10 Σόλωνα· καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα, κελεύσαι τοὺς
 ἑρμηνείας ἐπείρασθαι τὸν Κροῖσον, τίνα τοῦτον ἐπικα-
 λείτο; καὶ τοὺς προσελθόντας ἐπειρωτῶν, Κροῖσον δὲ
 τέως μὲν σιγὴν ἔχειν ἐρωτεώμενον, μετὰ δὲ, ὥς ἠναγ-
 κάζετο, εἰπεῖν· “τὸν ἂν ἐγὼ πᾶσι τυράννοισι προετί-
 15 μῃσα μεγάλων χρημάτων ἐς λόγους ἐλθεῖν.” ὥς δὲ
 πρὶ ἄσθημα ἔφραζε, πάλιν ἐπειρώτεον τὰ λεγόμενα.
 λιπαρέωντων δὲ αὐτῶν καὶ ὄχλον παρεχόμενων, ἔλεγε
 ἑὸς, ὥς ἦλθε ἀρχὴν ὁ Σόλων, ἐὼν Ἀθηναῖος, καὶ θεησά-
 μενος πάντα τὸν ἑωυτοῦ ὀλβον ἀποφλαυρίσειε, οἷα δὲ
 20 εἶπας· ὥς τε αὐτῷ πάντα ἀπορβιβήκοι τῇπερ ἑκεῖνος
 εἶπε, οὐδὲν τι μᾶλλον ἐς ἑωυτὸν λέγων ἢ ἐς ἅπαν τὸ
 αἰθρώπιον, καὶ μάλιστα τοὺς παρὰ σφίσι αὐτοῖσι
 ὀσκέοντας ὀλβίους εἶναι. τὸν μὲν Κροῖσον ταῦτα
 ἀπηγέεσθαι, τῆς δὲ πυρῆς ἤδη ἀμμένης καίεσθαι τὰ
 25 περιέσχατα· καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα τῶν ἑρμηνέων
 τα εἶπε Κροῖσος, μεταγνόντα τε καὶ ἐγνώσαντα ὅτι
 καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐὼν ἄλλον ἄνθρωπον γενόμενον
 ἑωυτοῦ εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐλάσσῃ ζῶντα πρὸ δαΐδῃ,
 πρὸς τε τούτοις, εἰδέντα τὴν τίσιν καὶ ἐπιλεξιμὴν
 30 ὥς οὐδὲν εἶη τῶν ἐν ἀνθρώποισι ἀσφαλέως ἔχον, κε-
 λεύειν σθένειναι τὴν ταχιστὴν τὸ καίμενον πῦρ, καὶ
 καταβιβάζειν Κροῖσόν τε καὶ τοὺς μετὰ Κροῖσον· καὶ
 τοὺς πειρωμένους οὐ δύνασθαι ἔτι τοῦ πυρὸς ἐπικρα-
 τῆσαι. (58)

[But the flames have gained such headway that it is impossible to extinguish them. Then Cræsus prays to Phœbus, who sends a sudden rain and quells the flames. Being taken down from the pyre, he further discourses with Cyrus.]

20.

Ἐνθαῦτα λέγεται ὑπὸ Λυδῶν, Κροῖσον μαθόντα τὴν Κύρου μετάγνωσιν, ὥς ὥρα πάντα μὲν ἄνδρα σβεννύντα τὸ πῦρ δυναμένους δὲ οὐκέτι καταλαβεῖν, ἐπιβώσασθαι τὸν Ἀπόλλωνα ἐπικαλούμενον, εἴ τι οἱ κεχαρισμένον ἐξ αὐτοῦ ἐδωρήθη, παραστῆναι καὶ ῥύσασθαι μιν ἐκ τοῦ παρεόντος κακοῦ· τὸν μὲν δακρύοντα ἐπικαλέεσθαι τὸν θεόν· ἐκ δὲ αἰθρίης τε καὶ νηνεμῆς συνδραμέειν ἑξαπίνης νέφεα, καὶ χειμῶνά τε καταρραγῆναι καὶ ὕσαι ὕδατι λαβρυτάτῳ, κατασβεσθῆναι τε τὴν πυρὴν· οὕτω δὲ μαθόντα τὸν Κῦρον ὥς εἶη ὁ Κροῖσος καὶ θεοφιλῆς καὶ ἀνὴρ ἀγαθός, καταβιβάσαντα αὐτὸν ἀπὸ τῆς πυρῆς εἶρεσθαι τάδε· “Κροῖσε, τίς σε ἀνθρώπων ἀνέγνωσε ἐπὶ γῆν τὴν ἐμὴν στρατεύσασθαι μιν πολέμιον ἀντὶ φίλου ἐμοὶ καταστῆναι;” ὁ δὲ εἶπε· “ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ ταῦτα ἔπραξα τῇ σῇ μὲν εὐδαιμονίῃ τῇ ἐμεωυτοῦ δὲ κακοδαιμονίῃ· αἴτιος δὲ τούτων ἐγένετο ὁ Ἑλλήνων θεὸς ἐπαείρας ἐμὲ στρατεύεσθαι. οὐδεὶς γὰρ οὕτω ἀνόητός ἐστι ὅς τις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρέεται· ἐν μὲν γὰρ τῇ οἱ παῖδες τοὺς πατέρας θάπτουσι· ἐν δὲ τῷ, οἱ πατέρες τοὺς παῖδας. ἀλλὰ ταῦτα δαίμοσί κεν φίλον ἦν οὕτω γενέσθαι.” (στ)

II. STORY OF CYRUS.

THE last king of the Medes was Astyages. His daughter Mandane had married Cambyses, a noble Persian. Astyages dreamed that from his daughter's body grew a vine which overshadowed all Asia, and thinking that this portended the overthrow of his kingdom, he ordered her newborn child to be exposed to wild beasts. (Herod. I. 107 sqq.)

[Harpagus, the grand-vizier, passes over the child to Mitradates, one of the royal herdsmen, and bids him execute the command of Astyages.]

1.

Ὁ μὲν Ἀρπαγος αὐτίκα ἄγγελον ἔπεμπε ἐπὶ τῶν βουκόλων τῶν Ἀστυάγεος τὸν ἡπίστατο νομάς τε ἐπιτηδεωτάτας νέμοντα καὶ οὖρεα θηριώδεστάτα· τῷ οὐνομα ἦν Μιτραδάτης, συνοίκεε δὲ τῇ ἑωυτοῦ συνδούλῳ· οὐνομα δὲ τῇ γυναικὶ ἦν τῇ συνοίκεε Κυρῶ κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, κατὰ δὲ τὴν Μηδικὴν, Σπακῶ· τὴν γὰρ κύνα καλέουσι σπάκα Μηδοί. αἱ δὲ ὑπώρεαί εἰσι τῶν οὐρέων ἔνθα τὰς νομάς τῶν βοῶν εἶχε οὗτος δὴ ὁ βουκόλος, πρὸς βορέῳ τε ἀνέμου τῶν Ἀγβατάνων, καὶ πρὸς τοῦ πόντου τοῦ Εὐξείνου. ἐπεὶ δὲ ὁ βουκόλος σπουδῇ πολλῇ καλεόμενος ἀπῆκετο, ἔλεγε ὁ Ἀρπαγος τάδε· “κελεύει σε Ἀστυάγης τὸ παιδίον τοῦτο λαβόντα θεῖναι ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν οὐρέων, ὅπως ἂν τάχιστα διαφθαρείη. καὶ τάδε τοι ἐκέλευσε εἰπεῖν, ἦν μὴ ἀποκτείνῃς αὐτὸ ἀλλὰ τεφρὸν περιποιήσῃ, ὀλέθρῳ τῷ κακίστῳ σε διαχρήσασθαι· ἐπορᾶν δὲ ἐκκείμενον διατέταγμαί ἐγώ.” (110)

[He obeys, and, on arriving at his hut, relates to his wife, who has just brought forth a child still-born, what he had been ordered to do.]

2.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ βουκόλος καὶ ἀναλαβὼν τὸ παι-
 δίον ἦγε τὴν αὐτὴν ὀπίσω ὁδὸν, καὶ ἀπικνέεται ἐς τὴν
 ἔπαυλιν. τῷ δ' ἄρα καὶ αὐτῷ ἡ γυνὴ, ἐπίτεξ ἐοῦσα *in w.*
 πᾶσαν ἡμέρην, τότε κως κατὰ δαίμονα τίκτει οἰχομέ-
 νου τοῦ βουκόλου ἐς πόλιν· ἦσαν δὲ ἐν φροντίδι ἀμ- 5
 φότεροι ἀλλήλων πέρι, ὁ μὲν τοῦ τόκου τῆς γυναικὸς
 ἀρρωδέων, ἡ δὲ γυνὴ ὅτι οὐκ ἐωθὼς ὁ Ἄρπαγος μετα-
 πέμψαιτο αὐτῆς τὸν ἄνδρα. ἐπεὶ τε δὲ ἀπονοστήσας
 ἐπέστη, οἷα ἐξ ἀέλπτου ἰδοῦσα ἡ γυνὴ εἶρετο προτέρη,
 ὅ τι μιν οὕτω προθύμως Ἄρπαγος μεταπέμψαιτο; ὁ 10
 δὲ εἶπε· “ὦ γύναι, εἰδὼν τε ἐς πόλιν ἐλθὼν καὶ
 ἤκουσα τὸ μήτε ἰδεῖν ὄφελον μήτε κοτὲ γενέσθαι ἐς
 δεσπότης τοὺς ἡμετέρους. οἶκος μὲν πᾶς Ἀρπάγου
 κλαυθμῷ κατείχετο, ἐγὼ δὲ ἐκπλαγεὶς ἦια ἔσω· ὥς δὲ
 τάχιστα ἐσῆλθον, ὁρέω παιδίον προκείμενον, ἀσπαῖρόν 15
 τε καὶ κραυγανόμενον, κεκοσμημένον χρυσῷ τε καὶ
 ἐσθῆτι ποικίλῃ. Ἄρπαγος δὲ ὡς εἶδέ με, ἐκέλευε τὴν
 ταχίστην ἀναλαβόντα τὸ παιδίον οἷχεσθαι φέροντα,
 καὶ θεῖναι ἔνθα θηριωδέστατον εἴη τῶν οὐρέων, φᾶς
 Ἀστυάγεα εἶναι τὸν ταῦτα ἐπιθέμενόν μοι, πολλὰ 20
 ἀπειλήσας εἰ μὴ σφεα ποιήσαιμι· καὶ ἐγὼ ἀναλαβὼν
 ἔφερον, δοκέων τῶν τινος οἰκετέων εἶναι· οὐ γὰρ ἂν
 κοτε κατέδοξα ἔνθεν γε ἦν. ἐθάμβεον δὲ ὁρέων χρυσῷ
 τε καὶ εἵμασι κεκοσμημένον, πρὸς δὲ, καὶ κλαυθμὸν
 κατεστεῶτα ἐμφανέα ἐν Ἀρπάγου· καὶ πρόκατε δὴ 25
 κατ' ὁδὸν πυνθάνομαι τὸν πάντα λόγον θεράποντος,
 ὅς ἐμὲ προπέμπων ἔξω πόλις ἐνεχείρισε τὸ βρέφος·
 ὡς ἄρα Μανδάνης τε εἴη παῖς τῆς Ἀστυάγεω θυγα-
 τρὸς, καὶ Καμβύσεω τοῦ Κύρου· καὶ μιν Ἀστυάγης
 ἐντέλλεται ἀποκτεῖναι· νῦν τε ὅδε ἐστί.” *αιιι* 30

[She persuades her husband to substitute the dead infant for the living one, and to bring up Cyrus as their child.]

3.

“Αμα ἐὲ ταῦτα ἔλεγε ὁ βουκόλος καὶ ἐκκαλύψας ἀπεδείκνυε· ἡ δὲ ὥς εἶε τὸ παιδίον μέγα τε καὶ εὐεῖδὲς ἔον, δακρύσασα καὶ λαβομένη των γυνάτων τοῦ ἀνδρός, ἔχρηζε μηδεμιᾷ τέχνῃ ἐκθεῖναι μιν· ὁ δὲ οὐκ ἔφη οἷος τε εἶναι ἄλλως αὐτὰ ποιέειν· ἐπιφοιτήσῃν γὰρ κατασκόπους ἐξ Ἀρπάγου ἐποφομένους· ἀπολέεσθαι τε λάκιστα ἦν μὴ σφρα ποιήσῃ· ὥς δὲ οὐκ ἔπειθε ἡ καὶ τὸν ἄνδρα, δεύτερα λέγει ἡ γυνὴ τάδε· “ἐπεὶ τοιμὺν οὐ δύναμαί σε πειθεῖν μὴ ἐκθεῖναι, σὺ δὲ ὥδε
10 ποίησον, εἰ ᾗ πᾶσά γε ἀνάγκη ὀφθῆναι ἐκκείμενον· τέτοκα γὰρ καὶ ἐγὼ, τέτοκα δὲ τεθνεύς· τοῦτο μὲν φέρων πρόθεσ, τὸν δὲ τῆς Ἀστυάγεω θυγατρὸς παῖδα ὥς ἐξ ἡμέων ἔντα τρέφωμεν· καὶ οὕτω οὔτε σὺ ἀλώσεται ἀδικέων τοὺς δεσπύτας, οὔτε ἡμῖν κακῶς βεβουλευμένα
15 ἔσται· ὃ τε γὰρ τεθνεὺς βασιληΐης ταφῆς κυρήσει, καὶ ὁ περιεὼν οὐκ ἀπολέει τὴν ψυχὴν.” (112)

[He complies.]

4.

Κάρτα τε ἔδοξε τῷ βουκόλῳ πρὸς τα παριόντα εὖ λεγεῖν ἡ γυνὴ, καὶ αὐτίκα ἐποίησε ταῦτα. τὸν μὲν ἔφερε θανατώσων παῖδα τουτον μὲν παραδίδοι τῇ ἑωυ-
20 τοῦ γυναικί, τὸν δὲ ἑωυτοῦ ἔντα νεκρὸν λαβὼν ἔθηκε ἐς τὸ ἄγγος ἐν τῷ ἔφερε τὸν ἕτερον· κοσμήσας ἐὲ τῷ κόσμῳ παντὶ τοῦ ἑτέρου παιδός, φέρων ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν οὐρέων τιθεῖ. ὥς δὲ τριτῇ ἡμέρῃ τῷ παιδίῳ ἐκκειμένῳ ἐγένετο, ἦγε ἔς πόλιν ὁ βουκόλος τῶν τινα
25 προβύσκων φύλακον αὐτοῦ καταλιπὼν, ἐλθὼν δὲ ἐς τοῦ Ἀρπάγου ἀποδεικνύει ἔφη ἐτοῖμος εἶναι τοῦ παιδίου

τὸν νέκυν· πέμψας δὲ ὁ Ἀρπαγος τῶν ἑωυτοῦ δορυφόρων τοὺς πιστοτάτους, εἶδὲ τε διὰ τούτων καὶ ἔθαψε τοῦ βουκόλου τὸ παιδίον· καὶ τὸ μὲν ἐτέθαπτό· τὸν δὲ ὕστερον τούτων Κῦρον ὀνομασθέντα παραλαβοῦσα ἔτρεφε ἡ γυνὴ τοῦ βουκόλου, οὖνομα ἄλλο κού τι καὶ οὐ Κῦρον θεμένη. (113)

[When the child reaches the age of ten years, the boys of the neighborhood make him their king. He severely punishes one of them, a boy of noble birth, because he did not obey his command.]

5.

Καὶ ὅτε δὴ ἦν δεκαέτης ὁ παῖς, πρῆγμα ἐς αὐτὸν τοιόνδε γενόμενον ἐξέφηνέ μιν· ἔπαιζε ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ἐν τῇ ἦσαν καὶ αἱ βουκολίαι αὗται, ἔπαιζε δὲ μετ' ἄλλων ἡλίκων ἐν ὁδῷ· καὶ οἱ παῖδες παίζοντες εἶλοντο 10 ἑωυτῶν βασιλέα εἶναι τοῦτον δὴ τὸν τοῦ βουκόλου ἐπὶ κλησιν παῖδα· ὁ δὲ αὐτῶν διέταξε τοὺς μὲν οἰκίας οἰκοδομέειν, τοὺς δὲ δορυφόρους εἶναι, τὸν δὲ κου τινὰ αὐτῶν ὀφθαλμὸν βασιλέος εἶναι, τῷ δὲ τινι τὰς ἀγγελίας ἐσφέρειν ἐδίδου γέρας· ὥς ἐκάστῳ ἔργον προστάσ- 15 σων. εἷς δὴ τούτων τῶν παιδίων συμπαίζων, ἐὼν Ἀρτεμβάρους παῖς ἀνδρὸς δοκίμου ἐν Μήδοισι, οὐ γὰρ δὴ ἐποίησε τὸ προσταχθὲν ἐκ τοῦ Κύρου, ἐκέλευε αὐτὸν τοὺς ἄλλους παῖδας διαλαβεῖν· πειθομένων δὲ τῶν παίδων, ὁ Κῦρος τὸν παῖδα τρηχέως κάρτα περιέσπε 20 μαστιγέων· ὁ δὲ, ἐπεὶ τε μετείθη τάχιστα, ὥς γε δὴ ἀνάξια ἑωυτοῦ παθὼν μᾶλλον τι περιημέκτεε, κατελθὼν δὲ ἐς πόλιν πρὸς τὸν πατέρα ἀποικτίζετο τῶν ὑπὸ Κύρου ἠντησε, λέγων δὲ οὐ Κύρου (οὐ γάρ κω ἦν τοῦτο τοῦνομα), ἀλλὰ πρὸς τοῦ βουκόλου τοῦ Ἀστυά- 25 γεος παιδός· ὁ δὲ Ἀρτεμβάρης ὀργῇ, ὥς εἶχε, ἐλθὼν παρὰ τὸν Ἀστυάγεα καὶ ἅμα ἀγόμενος τὸν παῖδα,

ἀνάρσια πρήγματα ἔφη πεποιθέναι, λέγων· “ὦ βασι-
 λεύ, ὑπὸ τοῦ σοῦ δούλου βουκόλου δὲ παιδὸς ὥδε
 περιῦρβρίσμεθα” (δεικνὺς τοῦ παιδὸς τοὺς ὤμους). (114)

[Being brought before Astyages by the father of the lad
 whom he had punished, he fearlessly justifies his action.]

6.

Ἀκούσας δὲ καὶ ἰδὼν ὁ Ἀστυάγης, θέλων τιμωρῆσαι
 τῷ παιδί τιμῆς τῆς Ἀρτεμβάρεος εἵνεκα, μετεπέμπετο
 τὸν τε βουκόλον καὶ τὸν παῖδα· ἐπεὶ τε δὲ παρῆσαν
 ἀμφότεροι, βλέψας πρὸς τὸν Κῦρον ὁ Ἀστυάγης ἔφη·
 “σὺ δὲ ἔων τοῦδε τοιούτου ἑόντος παῖς, ἐτύλμησας τοῖ
 τοῦδε παῖδα, ἑόντος πρώτου παρ’ ἐμοῖ, ἀεικίῃ τοιῷδε
 10 περισπεῖν;” ὁ δὲ ἀμειβετο ὥδε· “ὦ δέσποτα, ἐγὼ εἰ
 ταῦτα τοῦτον ἐποίησα σὺν δίκῃ· οἱ γάρ με ἐκ τῆς κώ-
 μης παῖδες, τῶν καὶ ὥδε ἦν, παίζοντες πφένων αὐτῶν
 ἐστήσαντο βασιλεία· ἐδόκεον γάρ σφι εἶναι ἐς τοῦτο
 ἐπιτηδεώτατος. οἱ μὲν νυν ἄλλοι παῖδες τὰ ἐπιτασσό-
 15 μενα ἐπετέλεον, οὗτος δὲ ἀνηκούστεέ τε καὶ λόγον εἶχε
 οὐδένα, ἐς ὃ ἔλαβεν τὴν δίκην· εἰ ὦν δὴ τοῦδε εἵνεκα
 ἀξίός τευ κακοῦ εἰμι, ὥδε τοι πάριμι.” (116)

[Astyages divines from the face and spirit of the boy his
 descent, and extorts a confession from the herdsman.]

7.

Ταῦτα λέγοντος τοῦ παιδὸς, τὸν Ἀστυάγεα ἐσήμε
 ἀνάγνωσις αὐτοῦ· καὶ οἱ ὅ τε χαρακτήρ τοῦ προσώπου
 20 προσφέρεσθαι ἐδόκεε ἐς ἑωυτὸν καὶ ἡ ὑπόκρισις ἐλευθε-
 ρωτέρῃ εἶναι· ὅ τε χρόνος τῆς ἐκθέσιος τῇ ἡλικίῃ τοῦ
 παιδὸς ἐδόκεε συμβαίνειν. ἐκπλαγεῖς δὲ τούτοισι, ἐπὶ
 χρόνον ἄφθογγος ἦν· μόγις δὲ δὴ κοτε ἀνενοιχθεὶς
 εἶπε, θέλων ἐκπέμψαι τὸν Ἀρτεμβάρεα ἵνα τὸν βουκό-

λον μούνον λαβὼν βασανίσῃ· “Ἀρτέμβαρεις, ἐγὼ ταῦτα ποιήσω ὥστε σὲ καὶ τὸν παῖδα τὸν σὸν μηδὲν ἐπιμέμφεσθαι.” τὸν μὲν δὴ Ἀρτεμβάρεια πέμπει· τὸν δὲ Κῦρον ἦγον ἔσω οἱ θεράποντες, κελεύσαντος τοῦ Ἀστυάγεος. ἐπεὶ δὲ ὑπελέλειπτο ὁ βουκόλος μούνος, 5 μουνωθέντα δὴ αὐτὸν εἶρετο ὁ Ἀστυάγης, κόθεν λάβοι τὸν παῖδα καὶ τίς εἴη ὁ παραδούς; ὁ δὲ ἐξ ἑωυτοῦ τε ἔφη γεγονέναι καὶ τὴν τεκοῦσαν αὐτὸν ἔτι εἶναι παρ’ ἑωυτῷ· Ἀστυάγης δέ μιν οὐκ εὖ βουλεύεσθαι ἔφη ἐπιθυμέοντα ἐς ἀνάγκας μεγάλας ἀπικνέεσθαι· ἅμα 10 τε λέγων ταῦτα ἐσήμαινε τοῖσι δορυφόροισι λαμβάνειν αὐτόν· ὁ δὲ ἀγόμενος ἐς τὰς ἀνάγκας, οὕτω δὴ ἔφαινε τὸν ἑόντα λόγον, ἀρχόμενος δὲ ἀπ’ ἀρχῆς διεξήκει τῇ ἀληθειᾷ χρεώμενος, καὶ κατέβαινε ἐς λιτάς τε καὶ συγγνώμην ἑωυτῷ κελεύων ἔχειν αὐτόν. (116) 15

[Then Astyages sends for Harpagus, and charges him with negligence in carrying out his orders. Harpagus makes his defence.]

8.

Ἀστυάγης δὲ, τοῦ μὲν βουκόλου τὴν ἀληθειᾶν ἀπαγγέλλαντος, λόγον ἤδη καὶ ἐλάσσω ἐποιέετο· Ἀρπάγῳ δὲ καὶ μεγάλως μεμφόμενος, καλέειν αὐτὸν τοὺς δορυφόρους ἐκέλευε. ὥς δὲ οἱ παρῆν ὁ Ἀρπαγος, εἶρετό μιν ὁ Ἀστυάγης· “Ἀρπαγε, τέφρῳ δὴ μόρῳ τὸν παῖδα 20 κατεχρήσαο τὸν τοι παρέδωκα ἐκ θυγατρὸς γεγονότα τῆς ἐμῆς;” ὁ δὲ Ἀρπαγος ὥς εἶδε τὸν βουκόλον ἔνδον ἑόντα, οὐ τρέπεται ἐπὶ ψευδέα ὑδὸν, ἵνα μὴ ἐλεγχόμενος ἀλίσκηται· ἀλλὰ λέγει τάδε· “ὦ βασιλεῦ, ἐπεὶ τε παρέλαβον τὸ παιδίον, ἐβούλευον σκοπῶν ὅπως σοί 25 τε ποιήσω κατὰ νόον, καὶ ἐγὼ πρὸς σὲ γινόμενος ἀνὰ μάρτητος, μήτε θυγατρὶ τῇ σῇ μήτε αὐτῷ σοι εἶην αὐθέντης. ποιέω δὴ ὧδε· καλέσας τὸν βουκόλον τόνδε,

παραδιδῶμι τὸ παιδίον, φας σέ τε εἶναι τὸν κελεύοντα ἀποκτεῖναι αὐτό—καὶ λέγων τοῦτό γε οὐκ ἐψεύδωμην· σὺ γὰρ ἐνετέλλεο οὕτω—παραδιδῶμι μέντοι τῷδε κατὰ τάδε, ἐντειλάμενος θεῖναι μιν ἐς ἐρήμιον οὖρος καὶ πα-
 5 ραμένοντα φυλάσσειν ἄχρι οὗ τελευτήσῃ, ἀπειλήσας παντοῖα τῷδε ἦν μὴ τάδε ἐπιτελέα ποιήσῃ· ἐπεὶ τε δὲ ποιήσαντος τούτου τὰ κελευόμενα ἐτελεύτησε τὸ παι-
 10 δίον, πέμψας τῶν εὐνούχων τοὺς πιστοτάτους, καὶ εἶδον δι' ἐλείων καὶ ἔθαψά μιν. οὕτως ἔσχε, ὃ βασι-
 λεῦ, περὶ τοῦ πρήγματος τούτου· καὶ τοιούτῳ μὶν ἔχρησατο ὁ παῖς.” (117)

[Which Astyages pretends to accept, and invites him to dine with him the following day to celebrate Cyrus's wonderful preservation.]

9.

Ἄρπαγος μὲν δὴ τὸν ἰθὺν ἔφαινε λόγον. Ἄστυά-
 γης δὲ κρύπτων τὸν οἱ εἰείχεν χόλον διὰ τὸ γεγονός,
 15 πρῶτα μὲν, κατὰπερ ἤλουσεν αὐτὸς πρὸς τοῦ βουκίλου
 τὸ πρήγμα, πάλιν, ἀπηγέετο τῷ Ἀρπάγῳ· μετὰ δὲ,
 ὥς οἱ ἐπαλιλλόγητο, κατέβαινε λέγων ὥς “περίεστί
 τε ὁ παῖς καὶ τὸ γεγονός· ἔχει καλῶς· τῷ τε γὰρ πε-
 ποιημένῳ,” ἔφη λέγων, “ἐς τὸν παῖδα τοῦτον ἔκαμινον
 20 μεγάλως, καὶ θυγατρὶ τῇ ἐμῇ διαβεβίλημένος οὐκ ἐν
 ἐλαφρῇ ἐποιεύμην· ὥς ὢν τῆς τύχης εὖ μετεστεώσης,
 τοῦτο μὲν τὸν σεωυτοῦ παῖδα ἀπόπεμψον παρὰ τὸν
 παῖδα τὸν νεήλιδα, τοῦτο δὲ (σῶστρο γὰρ τοῦ παιδὸς
 μέλλω θύειν τοῖσι θεῶν τιμῇ αὕτη προσκίεσθαι), πά-
 ρισθι μοι ἐπὶ δειπνοῖ.” (118)

[At the banquet Astyages serves up to the father, as savory meat, his only son.]

10.

Ἄρπαγος μὲν ὡς ἤκουσε ταῦτα, προσκυνήσας, καὶ μεγάλα ποιησάμενος ὅτι τε ἡ ἁμαρτὰς οἱ ἐς δέον ἐγγόνεε καὶ ὅτι ἐπὶ τύχησι χρηστῇσι ἐπὶ δεῖπνον κέκλητο, ἦϊε ἐς τὰ οἰκία· ἐσελθὼν δὲ τὴν ταχίστην, ἣν γάρ οἱ παῖς εἷς μούνος ἔτεα τρία καὶ δέκα κου μάλιστα γεγόνως, τοῦτον ἐκπέμπει, ἵεναι τε κελεύων ἐς Ἀστυάγεος καὶ ποιέειν ὃ τι ἂν ἐκεῖνος κελεύῃ· αὐτὸς δὲ περιχαρὴς ἔων, φράζει τῇ γυναικὶ τὰ συγκυρήσαντα. Ἀστυάγης δὲ, ὡς οἱ ἀπίκετο ὁ Ἀρπάγου παῖς, σφάξας αὐτὸν καὶ κατὰ μέλεα διελὼν, τὰ μὲν ὥπτησε τὰ δὲ ἔψησε τῶν κρεῶν· εὐτυχτα δὲ ποιησάμενος εἶχε ἑτοῖμα· ἐπεὶ τε δὲ, τῆς ὥρης γινομένης τοῦ δείπνου, παρῆσαν οἱ τε ἄλλοι δαιτυμόνες καὶ ὁ Ἄρπαγος, τοῖσι μὲν ἄλλοισι καὶ αὐτῷ Ἀστυάγεϊ παρετιθέατο τράπεζαι ἐπίπλαι μηλείων κρεῶν, Ἀρπάγῳ δὲ τοῦ παιδὸς τοῦ ἔωυτοῦ πλὴν κεφαλῆς τε καὶ ἄκρων χειρῶν τε καὶ ποδῶν τὰ ἄλλα πάντα· ταῦτα δὲ χωρὶς ἔκειτο ἐπὶ κανέῳ κατακεκαλυμμένα· ὡς δὲ τῷ Ἀρπάγῳ ἐδόκεε ἄλις ἔχειν τῆς βορῆς, Ἀστυάγης εἶρετό μιν εἰ ἡσθείη τι τῇ θοίνῃ. φαμένου δὲ Ἀρπάγου καὶ κάρτα ἡσθῆναι, παρέφερον τοῖσι προσέκειτο τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδὸς κατακεκαλυμμένην καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, Ἄρπαγον δὲ ἐκέλευον προσστάντες ἀποκαλύπτειν τε καὶ λαβεῖν τὸ βούλεται αὐτῶν· πειθόμενος δὲ ὁ Ἄρπαγος καὶ ἀποκαλύπτων ὁρᾷ τοῦ παιδὸς τὰ λείμματα, ἰδὼν δὲ οὔτε ἐξεπλάγῃ ἐντός τε ἔωυτοῦ γίνεται· εἶρετο δὲ αὐτὸν ὁ Ἀστυάγης, εἰ γινώσκοι ὅτεν θηρίου κρέα βεβρώκοι. ὁ δὲ καὶ γινώσκειν ἔφη καὶ ἀρεστὸν εἶναι πᾶν τὸ ἂν βασιλεὺς ἔρδῃ. τούτοισι δὲ ἀμειψάμενος, καὶ ἀναλαβὼν τὰ λοιπὰ τῶν κρεῶν, ἦϊε ἐς τὰ οἰκία· ἐνθεῦτεν δὲ ἔμελλε, ὡς ἐγὼ δοκέω, ἀλίσας θάψειν τὰ πάντα.

[Astyages, after consultation with the Magi, decides to spare Cyrus's life, and sends him into the country of the Persians, to his father and mother. Having risen to influence there, he is induced by Harpagus to head the Persians in a revolt against the Medes.]

11.

Κύρῳ δὲ ἀνδρευμένῳ καὶ ἔντι τῶν ἡλίκων ἀνδρειο-
 τάτῳ καὶ προσφιλεστάτῳ προσέκειτο ὁ Ἄρπαγος δῶρα
 πέμπων, τίσασθαι Ἀστυάγεα ἐπιθυμῶν. ἀπ' ἑωυτοῦ
 γὰρ, ἔντος ἰδιώτῳ, οὐκ εἰώρα τιμωρίην ἐσομένην ἐς
 5 Ἀστυάγεα. Κῦρον δὲ ὀρέων ἐπιτρεφόμενον ἐποιέετο
 σύμμαχον, τὰς πάθας τὰς Κύρου τῆσι ἑωυτοῦ ὁμοιού-
 μενος. πρὸ δ' ἔτι τούτου τάδε οἱ κατέργαστο· ἔντος
 τοῦ Ἀστυάγεος πικροῦ ἐς τοὺς Μήδους, συμμίσγων εἰς
 ἑκάστῳ ὁ Ἄρπαγος τῶν πρώτων Μήδων, ἀνεπειθε ὥς
 10 χρὴ Κῦρον προστησαμένους τὸν Ἀστυάγεα παῖσαι τῆς
 βασιληΐης. κατειργασμένου δέ οἱ τοῦτου καὶ ἔντος
 ἑταιμοῦ, οὕτω δὴ τῷ Κύρῳ διαιτωμένῳ ἐν Πέρσῃσι βου-
 λόμενος ὁ Ἄρπαγος δηλῶσαι τὴν ἑωυτοῦ γνώμην, ἄλ-
 λως μὲν οὐδαμῶς εἶχε, ἅτε τῶν ἰδῶν φυλασσομένων,
 15 ὁ δὲ ἐπιτεχιάται τοιοῦδε· λαγὸν μηχανησάμενος, καὶ
 ἀνέσχισας τοῦτου τὴν γαστέρα καὶ οὐδὲν ἀποτίλας, ὥς
 δὲ εἶχε, οὕτω ἐσέθηκε βιβλίον, γράψας τὰ οἱ ἐδόκεε·
 ἀπορράψας δὲ τοῦ λαγοῦ τὴν γαστέρα, καὶ ἐκτνα δοὺς
 ἅτε θηρευτῇ τῶν οἰκετέων τῷ πιστοτάτῳ, ἀπέστειλε ἐς
 20 τοὺς Πέρσας· ἐντειλάμενός οἱ ἀπὸ γλώσσης, διδόντα
 τὸν λαγὸν Κύρῳ ἐπειπεῖν, αὐτοχειρὴν μιν διελεῖν, καὶ
 μηδέναι οἱ ταῦτα ποιῶντι παρεῖναι. Ταῦτά τε δὴ ὦν
 ἐπιτελεία ἐγένετο, καὶ ὁ Κῦρος παραλαβὼν τὸν λαγὸν
 ἀνέσχισε· εὐρὼν δὲ ἐν αὐτῷ τὸ βιβλίον ἐνεὸν λαβὼν
 25 ἐπελέγετο· τὰ δὲ γράμματα ἔλεγε τάδε· “ὦ παῖ
 Καμβύσῳ, σὲ γὰρ θεοὶ ἐπορέωσι· οὐ γὰρ ἂν κοτε ἐς
 τυσοῦτον τύχης ἀπείκῃ· σὺ γὰρ τὸν Ἀστυάγεα τὸν σεων-
 τιῷ φορέα τίσαι· κατὰ μὲν γὰρ τὴν ταύτου προθυμίην

τέθνηκας, τὸ δὲ κατὰ θεοῦς τε καὶ ἐμὲ περίεις· τὰ σε καὶ πάλαι δοκέω πάντα ἐκμεμαθηκέναι, σέο τε αὐτοῦ περὶ ὡς ἐπρήχθη καὶ οἷα ἐγὼ ὑπὸ Ἀστυάγεος πέπονθα, ὅτι σε οὐκ ἀπέκτεινα ἀλλὰ ἔδωκα τῷ βουκόλῳ. σὺ νῦν ἦν βούλῃ ἐμοὶ πείθεσθαι, τῇσπερ Ἀστυάγης ἄρχει δ -
 χώρης ταύτης ἀπάσης ἄρξεις. Πέρσας γὰρ ἀναπείσας -
 ἀπίστασθαι στρατηλάτее ἐπὶ Μήδους· καὶ ἦν τε ἐγὼ ὑπὸ Ἀστυάγεος ἀποδεχθῶ στρατηγὸς ἀντία σευ, ἔστι -
 τοι τὰ σὺ βούλει, ἦν τε τῶν τις δοκίμων ἄλλος Μή-
 δων· πρῶτοι γὰρ οὗτοι ἀποστάντες ἀπ' ἐκείνου καὶ 10
 γενόμενοι πρὸς σέο, Ἀστυάγεα καταιρέειν πειρήσονται·
 ὡς ὢν ἐτοίμου τοῦ γε ἐνθάδε ἐόντος ποίεε ταῦτα, καὶ
 ποίεε κατὰ τάχος.” (123, 124)

III. STORY OF RAMPSINITUS AND THE ROBBER. (Herod. II. 121.)

[Rampsinitus, King of Egypt, built a treasure-house for his vast stores of silver. The architect, by the device of a movable stone in the outer wall, retains access to the royal treasure, and, dying, transmits the secret to his children.]

I.

Πρωτεύς δὲ ἐκδέξασθαι τὴν βασιληίην Ῥαμψίνιτον ἔλεγον· ὅς μνημόσυνα ἐλίπετο τα προκύλαια τὰ πρὸς ἐσπέρην τετραμμένα τοῦ Ἰφαιστείου, ἀντίους δὲ τῶν προπυλαίων ἔστησε ἀνδριάντας δύο ἑόντας τὸ μέγαθος πέντε καὶ εἴκοσι πηχέων· τῶν Αἰγύπτιοι τὸν μὲν πρὸς βορέῳ ἑσπεῖῳτα καλέουσι θέρος, τὸν δὲ πρὸς νότον χειμῶνα· καὶ τὸν μὲν καλέουσι θέρος, τοῦτον μὲν προσκυνέουσι τε καὶ εἰ ποιέουσι· τὸν δὲ χειμῶνα καλέουσι τὰ ἔμπαλιν τούτων ἔρῃουσι. πλοῦτον δὲ τούτῳ τῷ βασιλεῖ γενέσθαι ἀργόρου μέγαν, τὸν οἰδέεια τῶν ὕστερον ἐπιτραφέντων βασιλέων δύνασθαι ὑπερβαλέσθαι, οὐδ' ἐγγὺς ἐλθεῖν· βουλόμενον δὲ αὐτὸν ἐν ἀσφαλείῃ τὰ χρήματα θησαυρίζειν, οἰκοδομέσθαι οἰκημα λιθινον τοῦ τῶν τοίχων ἓνα ἐς τὸ ἔξω μέρος τῆς οἰκίας ἔχειν· τὸν δὲ ἐργαζόμενον, ἐπιβουλεύοντα, τάδε μηχανᾶσθαι· τῶν λίθων παρασκευάσασθαι ἓνα ἑξαιρετὸν εἶναι ἐκ τοῦ τοίχου ῥηϊδίως καὶ ὑπὸ εἰς ἄνδρων καὶ ὑπὸ ἐνός· ὥς δὲ ἐπετελέσθη τὸ οἰκημα, τὸν μὲν βασιλέα θησαυρίσαι τὰ χρήματα ἐν αὐτῷ· χρόνον δὲ περιϋόντος, τὸν οἰκοδόμον περὶ τελευτὴν τοῦ βίου εἶντα ἀνακαλέσασθαι τοὺς παῖδας (εἶναι γὰρ αὐτῷ δύο), τούτοις δὲ ἀπηγῆσθαι ὥς ἐκείνων προορέων ὅπως βίον ἄφθογον ἔχῃσι, τεχιάσαιτο οἰκοδομῶν τὸν

θησαυρὸν τοῦ βασιλέως· σαφέως δὲ αὐτοῖσι πάντα ἐξηγησάμενον τὰ περὶ τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ λίθου, δοῦναι τὰ μέτρα αὐτοῦ, λέγοντα ὡς ταῦτα διαφυλάσσοντες ταμίαι τῶν βασιλέως χρημάτων ἔσονται. καὶ τὸν μὲν τελευτῆσαι τὸν βίον, τοὺς δὲ παῖδας αὐτοῦ οὐκ ἐς μα- 5 κρὴν ἔργου ἔχεσθαι, ἐπελθόντας δὲ ἐπὶ τὰ βασιλῆϊα νυκτὸς καὶ τὸν λίθον ἐπὶ τῷ οἰκοδομήματι ἀνευρόντας, ῥηιδίως μεταχειρίσασθαι, καὶ τῶν χρημάτων πολλὰ ἐξενείκασθαι.

[The brothers help themselves so abundantly that the king at length notices the deficit, and sets a trap for the thieves. One of the brothers being caught, the other, to escape detection, cuts off and carries away his head.]

2.

Ὡς δὲ τυχεῖν τὸν βασιλέα ἀνοίξαντα τὸ οἶκημα, 10 θωυμάσαι ἰδόντα τῶν χρημάτων καταδεῶ τὰ ἀγγῆϊα· οὐκ ἔχειν δὲ ὄν τινα ἐπαιτιᾶται, τῶν τε σημάντρων ἑόντων σώων καὶ τοῦ οἰκήματος κεκλειμένου· ὡς δὲ αὐτῷ καὶ δις καὶ τρίς ἀνοίξαντι αἰεὶ ἐλάσσω φαίνε- σθαι τὰ χρήματα (τοὺς γὰρ κλέπτας οὐκ ἀνιέναι 15 κεραΐζοντας), ποιῆσαί μιν τάδε· πάγας προστάξαι ἐργάσασθαι, καὶ ταύτας περὶ τὰ ἀγγῆϊα ἐν τοῖσι τὰ χρήματα ἐνῆν στῆσαι· τῶν δὲ φωρῶν ὥσπερ ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ ἐλθόντων, καὶ ἐνδύντος τοῦ ἑτέρου αὐ- τῶν, ἐπεὶ πρὸς τὸ ἄγγος προσῆλθε, ἰθέως τῇ πάγῃ 20 ἐνέχεσθαι· ὡς δὲ γνῶναι αὐτὸν ἐν οἷῳ κακῷ ἦν, ἰθέως καλέειν τὸν ἀδελφεὸν καὶ δηλοῦν αὐτῷ τὰ παρέοντα, καὶ κελεύειν τὴν ταχίστην ἐσδύντα ἀποτάμνειν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, ὅπως μὴ αὐτὸς ὀφθεῖς καὶ γνωρισθεῖς ὅς εἰη προσαπολέσει καὶ ἐκεῖνον· τῷ δὲ δοῦναι εὖ λέγειν, 25 καὶ ποιῆσαί μιν πεισθέντα ταῦτα· καὶ καταρμόσαντα τὸν λίθον ἀπιέναι ἐπ' οἶκου, φέροντα τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀδελφεοῦ.

[The king, in great perplexity, yet resolved to detect the thieves, hangs the dead body upon the outer wall of the palace, and posts guards near by, charging them to arrest any passer-by who may be moved to expressions of pity or grief at the sight. The surviving brother finds means to outwit the guards, and carries off the dead body.]

3.

Ὡς δὲ ἡμέρη ἐγείετο, ἔσελθόντα τὸν βασιλέα εἰς τὸ οἶκημα ἐκπεπλήχθαι, ὁρεύντα τὸ σῶμα τοῦ φωρὸς ἐν τῇ πάγῃ ἄνευ τῆς κεφαλῆς ἐὼν, τὸ δὲ οἶκημα ἄσινές, καὶ οὔτε ἔσθον οὔτε ἔλθουσιν οὔδεμίαν ἔχον· ἀπο-
 5 ρεύμενον δὲ μιν τάδε ποιῆσαι· τοῦ φωρὸς τὸν νέκυν κατὰ τοῦ τείχεος κατακρεμάσαι· φυλάκους δὲ αὐτοῦ καταστήσαντα, ἐντείλασθαι σφί τὸν ἂν ἴδωνται ἀπο-
 κλαύσαντα ἢ κατοικτισάμενον συλλαβόντας ἄγειν πρὸς ἑωυτόν· ἀνακρεμαμένου δὲ τοῦ νέκυος, τὴν μητέρα
 10 δεινῶς φέρειν, λόγους δὲ πρὸς τὸν περιέοντα παῖδα ποιευμένην, προστάσσειν αὐτῷ ὅτεω τρόπῳ δύναται μηχανᾶσθαι ὥς τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφεοῦ καταλύσας κο-
 μιεῖ· εἰ δὲ τούτων ἀμελήσει, διαπειλέειν αὐτήν, ὥς ἐλθοῦσα πρὸς τὸν βασιλέα μηνύσει αὐτὸν ἔχοντα τὰ
 15 χρήματα· ὥς δὲ χαλεπῶς ἐλαμβάνετο ἡ μήτηρ τοῦ περιέοντος παιδός, καὶ πολλὰ πρὸς αὐτήν λέγων οὐκ ἔπειθε, ἐπιτεχνήσασθαι τοιαύδε μιν· ὄνους κατασκευα-
 σάμενον καὶ ἄσκοὺς πλήσαντα οἴνου, ἐπιθεῖναι ἐπὶ τῶν ὄνων καὶ ἔπειτα ἐλαύνειν αὐτούς· ὥς δὲ κατὰ τοὺς
 20 φυλάσσοντας ἦν τὸν κρεμάμενον νέκυν, ἐπισπύσαντα τῶν ἄσκων δύο ἢ τρεῖς ποδεῶνας αὐτὸν λύνειν ἀπαρ-
 μένους· ὥς δὲ ἔρρεε ὁ οἶνος, τὴν κεφαλὴν μιν κόπτε-
 σθαι μεγάλα βυῶντα, ὥς οὐκ ἔχοντα πρὸς ὑλοῖον τῶν ὄνων πρῶτον τράπηται· τοὺς δὲ φυλάκους ὥς ἰδεῖν
 25 πολὺν μέοντα τὸν οἶνον, συντρέχειν ἐς τὴν ὕδον ἀγγήια ἔχοντας καὶ τὸν ἐλκεχυμένον οἶνον συγκομιζειν ἐν κερῶϊ ποιευμένους, τὸν δὲ διαλοιδορέεσθαι πᾶσι, ὀργὴν

προσποιούμενον· παραμυθευμένων δὲ αὐτὸν τῶν φυλάκων, χρόνῳ πρηῦνεσθαι προσποιέεσθαι καὶ ὑπῆσθαι τῆς ὀργῆς· τέλος δὲ, ἐξελάσαι αὐτὸν τοὺς ὄνους ἐκ τῆς ὁδοῦ, καὶ κατασκευάζειν· ὥς δὲ λόγους τε πλείους ἐγγίνεσθαι, καὶ τινα καὶ σκῶψαί μιν καὶ ἐς γέλωτα προαγαγέσθαι, ἐπιδοῦναι αὐτοῖσι τῶν ἄσκων ἓνα· τοὺς δὲ αὐτοῦ, ὥσπερ εἶχον, κατακλιθέντας πίνειν διανοέεσθαι, καὶ ἐκεῖνον παραλαμβάνειν καὶ κελεύειν μετ' ἐωυτῶν μέιναντα συμπίνειν· τὸν δὲ πεισθῆναί τε δὴ καὶ καταμεῖναι· ὥς δὲ μιν παρὰ τὴν πόσιν φιλοφρό- 10 νως ἡσπάζοντο, ἐπιδοῦναι αὐτοῖσι καὶ ἄλλον τῶν ἄσκων· δαψιλῆϊ δὲ τῷ ποτῷ χρησαμένους τοὺς φυλάκους ὑπερμεθυσθῆναι, καὶ κρατηθέντας ὑπὸ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ ἐνθάπερ ἔπινον κατακοιμηθῆναι· τὸν δὲ, ὥς πρόσω ἦν τῆς νυκτός, τό τε σῶμα τοῦ ἀδελφεοῦ καταλῦσαι καὶ 15 τῶν φυλάκων ἐπὶ λύμῃ πάντων ξυρῆσαι τὰς δεξιὰς παρηίδας· ἐπιθέντα δὲ τὸν νέκυν ἐπὶ τοὺς ὄνους ἀπελαύνειν ἐπ' οἴκου, ἐπιτελέσαντα τῇ μητρὶ τὰ προσταθέντα.

[The king endeavors, at the price of his daughter's dishonor, to catch the surviving thief; but is so amazed at his cleverness in escaping from her very grasp, that he grants him a free pardon, and makes him his son-in-law.]

4.

Τὸν δὲ βασιλέα, ὥς αὐτῷ ἀπηγγέλθη τοῦ φωρὸς ὁ 20 νέκυσ ἐκκεκλεμμένος, δεινὰ ποιέειν· πάντως δὲ βουλόμενον εὐρεθῆναι ὅστις κοτὲ εἴη ὁ ταῦτα μηχανώμενος, ποιῆσαί μιν τάδε, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστά· τὴν θυγατέρα τὴν ἐωυτοῦ κατίσαι ἐπ' οἰκήματος, ἐντειλάμενον πάντας τε ὁμοίως προσδέκεσθαι καὶ πρὶν συγ- 25 γενέσθαι ἀναγκάζειν λέγειν αὐτῇ ὅ τι δὴ ἐν τῷ βίῳ ἔργασται αὐτῷ σοφώτατον καὶ ἀνοσιώτατον· ὃς δ' ἂν ἀπηγήσῃται τὰ περὶ τὸν φῶρα γεγενημένα, τοῦτον

συλλαμβάνειν καὶ μὴ ἀπιέναι ἔξω· ὥς δὲ τὴν παῖδα
 ποιέειν τα ἐκ τοῦ πατρὸς προσταχθέντα, τὸν φῶρα
 πυθόμενον τῶν εἵνεκα ταῦτα ἐπρήσσετο, βουλευθέντα
 πολυτροπιῇ τοῦ βασιλέως περιγενέσθαι, ποιέειν τάς·
 5 νεκροῦ προσφάτου ἀποταμόντα ἐν τῷ ὤμῳ τὴν χεῖρα,
 ἱέται αὐτὸν ἔχοντα αὐτὴν ὑπὸ τῷ ἱματίῳ· ἐσελθόντα
 δὲ ὡς τοῦ βασιλέως τὴν θυγατέρα καὶ εἰρωτώμενον τά-
 περ καὶ οἱ ἄλλοι, ἀπηγῆσθαι ὡς ἀνυσιώτατον μὲν
 εἶη ἐργασμένος, ὅτε τοῦ ἀδελφεοῦ ἐν τῷ θησαυρῷ τοῦ
 10 βασιλέως ὑπὸ πάγης ἀλύντος ἀποτίμῃ τὴν κεφαλὴν·
 σφώτατον δὲ, ὅτι τοὺς φυλάκους καταιεθύσας κατα-
 λύσειε τοῦ ἀδελφεοῦ κρεμῶμενον τὸν ἱέκυν· τὴν δὲ,
 ὡς ἤκουσε, ἄπτεσθαι αὐτοῦ· τὸν δὲ φῶρα ἐν τῷ σκότει
 προτεῖναι αἰτῇ τοῦ νεκροῦ τὴν χεῖρα, τὴν δὲ ἐπιλαβο-
 15 μένην ἔχειν, νομίζουσιν αὐτοῦ ἐκείνου τῆς χειρὸς ἀν-
 τέχεσθαι, τὸν δὲ φῶρα προέμενον αὐτῇ οἴχεσθαι εἰς
 θυρέων φεύγοντα· ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἐς τὸν βασιλέα
 ἀνενεῖχθαι, ἐκπεπληῆχθαι μὲν ἐπὶ τῇ πολυφροσύνῃ τε
 καὶ τόλμῃ τὰνθρώπου· τέλος δὲ, διαπέμποντα ἐς πύ-
 20 σας τὰς πόλεις ἐπαγγέλλεσθαι, ἄδειάν τε διδόντα καὶ
 μεγάλα ὑποδεκόμενον ἐλθόντι ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ·
 τὸν δὲ φῶρα πιστεύσαντα ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν· Ῥαμφί-
 ριτον δὲ μεγάλως θωπεύσαι, καὶ οἱ τὴν θυγατέρα ταύ-
 την συνοικισαὶ ὡς πλεῖστα ἐπισταμένῳ ἀνθρώπων·
 25 Αἰγυπτίους μὲν γὰρ τῶν ἄλλων προεκρίσθαι, ἐλεῖνον
 δὲ Αἰγυπτίων.

IV. STORY OF AMASIS, KING OF EGYPT.

(Herod. II. 172 sqq.)

[How Amasis, by the tale of the foot-tub, justifies his own claim to reverence, despite his humble origin, now that he had become king.]

1.

Μετὰ δὲ ἐβασίλευσε Ἄμασις, νομοῦ μὲν Σαῖτεω
 ἐών· ἐκ τῆς δὲ ἦν πόλις, οὐνομά οἱ ἐστὶ Σιούφ. τὰ
 μὲν δι' πρῶτα κατόνοντο τὸν Ἄμασιν Αἰγύπτιοι, καὶ
 ἐν οὐδεμιᾷ μοίρῃ μεγάλη ἦγον, ἅτε δὴ δημότην τὸ πρὶν
 εἶντα καὶ οὐκ ἐπιφανέος. μετὰ δὲ, σοφίῃ αὐτοῦς
 ὃ Ἄμασις οὐκ ἀγνωμοσύνη προσηγάγετο. ἦν οἱ ἄλλα
 τε ἀγαθὰ μυρία, ἐν δὲ καὶ ποδανιπτῆρ χρύσεος ἐν τῷ
 αὐτός τε ὃ Ἄμασις καὶ οἱ δαιτυμόνες οἱ πάντες τοὺς
 πόδας ἐκάστοτε ἐναπενιζέατο· τοῦτον κατ' ὦν κόψας,
 ἄγαλμα δαίμονος ἐξ αὐτοῦ ἐποιήσατο καὶ ἵδρυσε τῆς
 πόλις ὅκου ἦν ἐπιτηδεώτατον· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι φοιτέ-
 οντες πρὸς τῷγαλμα, ἐσέβοντο μεγάλως· μαθὼν δὲ ὁ
 Ἄμασις τὸ ἐκ τῶν ἀστῶν ποιούμενον, συγκαλέσας
 Αἰγυπτίους ἐξέφηνε φὰς ἐκ τοῦ ποδανιπτῆρος τῷγαλμα
 γεγονέναι, ἐς τὸν πρότερον μὲν τοὺς Αἰγυπτίους ἐνε-
 μεῖν τε καὶ ἐνουρέειν καὶ πόδας ἐναπονίζεσθαι, τότε δὲ
 μεγάλως σέβεσθαι· ἥδη ὦν, ἔφη λέγων, ὁμοίως αὐτὸς
 τῷ ποδανιπτῆρι πεπρηγένοι· εἰ γὰρ πρότερον εἶναι
 δημότης, ἀλλ' ἐν τῷ παρεόντι εἶναι αὐτῶν βασιλεύς·
 καὶ τιμᾶν τε καὶ προμηθέεσθαι ἐωντοῦ ἐκέλευε. τοι-
 ούτῳ μὲν τρόπῳ προσηγάγετο τοὺς Αἰγυπτίους, ὥστε
 δικαιοῦν δουλεύειν. (172)

[How Amasis ordered his time as king, and his justification of his pleasantries.]

2.

Ἐχράτο δὲ καταστάσει πρηγμάτων τοιῇδε· τὸ μὲν ὀρθριον, μέχρι ὅτεν πληθώρας ἀγορῆς, προθύμως ἔπρησσε τὰ προσφερόμενα πρήγματα· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου ἔπινε τε καὶ κατέσκωπτε τοὺς συμπότας, καὶ ἦν μά-
 5 ταιὸς τε καὶ παιγνιήμων· ἀχθεσθέντες δὲ τούτοις οἱ φίλοι αὐτοῦ ἐνουθέτεον αὐτὸν, τοιάδε λέγοντες· “ὦ βασιλεῦ, οὐκ ὀρθῶς σεωντοῦ προέστηκας, ἐς τὸ ἄγαν φαῦλον προάγων σεωυτίν. σὲ γὰρ χρῆν ἐν θρόνῳ σεμνῷ σεμνὸν θωκέοντα, δι’ ἡμέρης πρήσσειν τὰ πρήγ-
 10 ματα· καὶ οὕτω Αἰγύπτιοί τ’ ἂν ἐπιστέατο ὡς ὑπ’ ἀν-
 ἔροος-μεγάλου ἄρχονται καὶ ἄμεινον σὺ ἂν ἦκουες· νῦν δὲ ποιέεις οὐδαμῶς βασιλικά.” ὁ δ’ ἀμείβετο τοισιῶδε αὐτούς· “τὰ τόξα οἱ κεκτημένοι, ἐπεὶ μὲν ἰέωνται χρῆσθαι ἐντανύουσι [ἐπεὶ μὲν χρῆσονται, ἐκλύουσι].
 15 εἰ γὰρ δὴ τὸν πάντα χρόνον ἐντεταμένα εἴη, ἐκραγεῖν ἂν· ὥστε ἐς τὸ εἶον οὐκ ἂν ἔχοιεν αὐτοῖσι χρῆσθαι. οὕτω δὴ καὶ ἀνθρώπου κατάστασις· εἰ ἐθέλοι κατε-
 σπουδάσθαι αἰεὶ μηδὲ ἐς παιγνίην τὸ μέρος ἐωυτὸν ἀνιέναι, λάβοι ἂν ἦτοι μανεῖς ἢ ὅγε ἀπυπληκτος γενό-
 20 μενος· τὰ ἐγὼ ἐπιστάμενος, μέρος ἐλατέρῳ ἰέμω.”
 ταῦτα μὲν τοὺς φίλους ἀμείψατο. (179)

[Character of Amasis before and after he became king
 How he treated as king the oracles which had connived at his dishonesty as a private man]

3.

Λέγεται δὲ ὁ Ἄμασις, καὶ ὅτε ἦν ἰδιώτης, ὡς φιλοπό-
 τής ἐων καὶ φιλοσκώμων, καὶ οὐδαμῶς κατεσπουδασ-
 μένος ἀνὴρ. ὅπως δὲ μιν ἐπιλείποι πίνοντά τε καὶ
 25 ἐνπαθείοντα τὰ ἐπιτήδεια, κλέπτεισκε ἂν περιίών· οἱ δ’

ἂν μιν φάμενοι ἔχειν τὰ σφέτερα χρήματα ἀρνεύμενον
ἄγεσκον ἐπὶ μαντήϊον, ὅκου ἐκάστοτε εἶη. πολλὰ μὲν
δὴ καὶ ἀλίσκετο ὑπὸ τῶν μαντηῶν, πολλὰ δὲ καὶ ἀπο-
φεύγεσκε· ἐπεὶ τε δὲ καὶ ἐβασίλευσε, ἐποίεε τοιάδε·
ὅσοι μὲν αὐτὸν τῶν θεῶν ἀπέλυσαν μὴ φῶρα εἶναι, 5
τούτων μὲν τῶν ἱρῶν οὔτε ἐπεμέλετο οὔτε ἐς ἐπισκευὴν
ἐδίδου οὐδέν· οὐδὲ φοιτέων ἔθνε, ὥς οὐδενὸς ἐοῦσι
ἀξίοισι ψεύδεά τε μαντήϊα κεκτημένοισι· ὅσοι δέ μιν
κατέδησαν φῶρα εἶναι, τούτων δὲ ὥς ἀληθέως θεῶν
ἑόντων καὶ ἀψευδέα μαντήϊα παρεχομένων τὰ μάλιστα 10
ἐπεμέλετο. (174)

V. STORY OF CAMBYSES AND PSAMMENITUS.

Cambyses, the son of Cyrus, having wrested the throne of Egypt from Psammenitus, puts his fortitude to the test as follows. First, his daughter is made to pass before him in slave attire, as a water-carrier; then his son is led out for execution. All this the father beholds dry-eyed, but bursts into tears when an old man, who had formerly been one of his table-companions, but was now reduced to beggary, passes by. (Herod. III. 14.)

Ἡμέρῃ δὲ δεκάτῃ ἀπ' ἧς παρέλαβε τὸ τεῖχος τὸ ἐν Μέμφι Καμβύσης, κατίσας ἐς τὸ προάστειον ἐπὶ λύρῃ τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων Ψαμμήνιτον, βασιλεύσαντα μῆνας ἕξ, τοῦτον κατίσας, σὺν ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι διεπειρᾶτο αὐτοῦ τῆς ψυχῆς, ποιέων τοιάδε. στείλας αὐτοῦ τὴν θυγατέρα ἐσθῆτι δουλητῇ, ἐξέπεμπε ἐπ' ὕδωρ ἔχουσαν ὑδρήιον· συνεπεμπε δὲ καὶ ἄλλας παρθένους, ἀπολέξας ἀνδρῶν τῶν πρώτων, ὁμοίως ἐσταλμένας τῇ τοῦ βασιλέως· ὥς δὲ βοῇ τε καὶ κλαυθμῷ
 15 παρήσαν αἱ παρθένοι κατὰ τοὺς πατέρας, οἱ μὲν ἄλλοι πατέρες ἀνεβύων τε καὶ ἀντέκλαιον, ὁρῶντες τὰ τέκνα λεκακωμένα· ὁ δὲ Ψαμμήνιτος προιδὼν καὶ μαθὼν, ἔλυψε ἐς τὴν γῆν· παρεξελθουσέων δὲ τῶν ὑδροφόρων, δευτέρᾳ οἱ τὸν παῖδα ἔπεμπε μετ' ἄλλων Αἰγυπτίων
 20 ὀισχυλίων τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἔχόντων, τοὺς τε αὐχένας κάλῳ δεδεμένους καὶ τα στόματα ἐγκεχαλινωμένους· ἄγοντο δὲ ποινὴν τίσοντες Μυτιληναίων τοῖσι ἐν Μέμφι ἀπολομένοισι σὺν τῇ ἱεῇ· ταῦτα γὰρ ἔδικασαν οἱ βασιλῆῃσι δικασταί, ὑπὲρ ἀνδρὸς ἐκάστου δέκα Αἰγυπτίων τῶν πρώτων ἀνταπόλλυσθαι· ὁ δὲ ἰδὼν παρ-
 ρεζιόντας, καὶ μαθὼν τὸν παῖδα ἡγεύμενον ἐπὶ θάλα-

τοι, τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων τῶν περικατημένων αὐτὸν
 κλαιόντων καὶ δεινὰ ποιούντων, τῶντὸ ἐποίησε τὸ καὶ
 ἐπὶ τῇ θυγατρὶ. παρελθόντων δὲ καὶ τούτων, συνή-
 νεικέ ὥστε τῶν συμποτέων οἱ ἄνδρα ἄπηλικέστερον,
 ἐκπεπτωκότα ἐκ τῶν ἐόντων, ἔχοντά τε οὐδὲν εἰ μὴ ὅσα 5
 πτωχὸς καὶ προσαιτέοντα τὴν στρατιήν, παριέναι Ψαμ-
 μήνιτόν τε τὸν Ἀμάσιος καὶ τοὺς ἐν τῷ προαστείῳ κα-
 τημένους τῶν Αἰγυπτίων· ὁ δὲ Ψαμμήνιτος ὡς ἶδε,
 ἀνακλαύσας μέγα καὶ καλέσας οὐνόματι τὸν ἐταῖρον,
 ἐπλήξατο τὴν κεφαλὴν· ἦσαν δ' ἄρα αὐτοῦ φύλακοι, 10
 οἱ τὸ ποιούμενον πᾶν ἐξ ἐκείνου ἐπ' ἐκάστη ἐξόδῳ Καμ-
 βύσῃ ἐσήμαινον· θωυμάσας δὲ ὁ Καμβύσης τὰ ποιεύ-
 μενα, πέμψας ἄγγελον εἰρώτα αὐτὸν, λέγων τάδε·
 “Δεσπότης σε Καμβύσης, Ψαμμήνιτε, εἰρωτᾷ, διότι δὴ
 τὴν μὲν θυγατέρα ὀρέων κεκακωμένην, καὶ τὸν παῖδα 15
 ἐπὶ θάνατον στείχοντα, οὔτε ἀνέβωσας οὔτε ἀπέκλαυ-
 σας· τὸν δὲ πτωχὸν οὐδὲν σοι προσήκοντα, ὡς ἄλλων
 πυνθάνομαι, ἐτίμησας.” ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐπειρώτα, ὁ
 δ' ἀμείβετο τοῖσδε· “ὦ παῖ Κύρου, τὰ μὲν οἰκίῃα ἦν
 μέζω κακὰ ἢ ὥστε ἀνακλαίειν· τὸ δὲ τοῦ ἐταίρου πέν- 20
 θος ἄξιον ἦν δακρύων· ὅς ἐκ πολλῶν τε καὶ εὐδαιμό-
 νων ἐκπεσὼν ἐς πτωχήν ἄπικται ἐπὶ γήραος οὐδῶ.”
 καὶ ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ὑπὸ τούτου, εὖ δοκέειν οἱ
 εἰρῇσθαι· ὡς δὲ λέγεται ὑπ' Αἰγυπτίων, δακρύειν μὲν
 Κροῖσον (ἐτετεύχεε γὰρ καὶ οὗτος ἐπισπόμενος Καμ- 25
 βύσῃ ἐπ' Αἴγυπτον), δακρύειν δὲ Περσέων τοὺς παρε-
 όντας· αὐτῷ τε Καμβύσῃ ἐσελθεῖν οἶκτόν τινα, καὶ
 αὐτίκα κελεύειν τόν τε οἱ παῖδα ἐκ τῶν ἀπολλυμένων
 σώζειν καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ προαστείου ἀναστήσαντας
 ἄγειν παρ' ἐωυτόν.

VI. STORY OF POLYCRATES, TYRANT OF SAMOS.

Polycrates, tyrant of Samos, was wonderfully fortunate in all that he undertook. His friend, Amasis, King of Egypt, forecasting that his prosperity would provoke the anger of the gods and bring ruin upon him, renounces his alliance, (Herod. III. 39 sqq.)

[Extension of Polycrates's power over the islands of the archipelago and over the mainland.]

1.

Ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ αὐτίκα τοῦ Πολυκράτους τὰ πρήγματα αὖξετο, καὶ ἦν βεβωμένα ἀνά τε τὴν Ἰωνίην καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα· ὅκου γὰρ ἰθύσειε στρατεύεσθαι πάντα οἱ ἐχώρει εὐτυχέως· ἔκτητο δὲ πεντηκοντέ-
 5 ρους τε ἑκατὸν καὶ χιλίους τοξότας. ἔφερε δὲ καὶ ἦγε πάντας, διακρίνων οὐδὲνα· τῷ γὰρ φίλῳ ἔφη χαριεῖσθαι μᾶλλον ἀποδιδούς τὰ ἑλαρδε ἢ ἀρχὴν μηδὲ λαβών. συχνὰς μὲν δὴ τῶν νήσων αἵρήκεε πολλὰ δὲ καὶ τῆς ὑπείρου ἄστεα, ἐν δὲ ἐὶ καὶ Λεσβίους παν-
 10 στρατιῇ βοηθέοντας Μιλησιοῖσι ναυμαχίῃ κρατήσας εἶλε· οἱ τὴν τάφρον περὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐν Σάμῳ πᾶσαν δεδεμένοι ὤρυξαν. (39)

[Amasis, observing this wonderful tide of success, sends a letter to Polycrates, advising him to inflict upon himself some loss, that his uninterrupted prosperity may not excite the envy of the gods.]

2.

Καί κως τὸν Ἀμασιν εὐτυχέων μεγάλως ὁ Πολυκράτης οὐκ ἐλάτθανε, ἀλλὰ οἱ τοῦτ' ἦν ἐπιμελής·

πολλῷ δὲ ἔτι πλεῦνός οἱ εὐτυχίης γινομένης, γράψας
 ἐς βιβλίον τάδε ἐπέστειλε ἐς Σάμον· “Ἀμασις Πολυ-
 κράτει ὧδε λέγει· ἡδὺ μὲν πυνθάνεσθαι ἄνδρα φίλον
 καὶ ξεῖνον εὖ πρήσσοντα, ἐμοὶ δὲ αἱ σαὶ μεγάλαι εὐ-
 τυχίαι οὐκ ἀρέσκουσι τὸ θεῖον ἐπισταμένῳ ὥς ἔστι
 φθονερόν· καὶ κως βούλομαι—καὶ αὐτὸς καὶ τῶν ἄν-
 κήδωμαι—τὸ μὲν τι εὐτυχεῖν τῶν πρηγμάτων τὸ δὲ
 προσπτυίειν, ἐναλλάξ πρήσσων· καὶ οὕτω διαφέρειν
 τὸν αἰῶνα ἢ εὐτυχεῖν τὰ πάντα· οὐδένα γάρ κω
 λόγῳ οἶδα ἀκούσας, ὅστις ἐς τέλος οὐ κακῶς ἐτελεύ- 10
 τησε πρόρριζος εὐτυχεῶν τὰ πάντα. σὺ ὦν νῦν ἐμοὶ
 πειθόμενος ποιήσον πρὸς τὰς εὐτυχίας τοιάδε· φροντί-
 σας τὸ ἄν εὖρης εὖν τοι πλείστου ἄξιον καὶ ἐπ’ ᾧ σὺ
 ἀπολομένῳ μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀλγήσεις, τοῦτο ἀπό-
 βαλε οὕτω ὅκως μηκέτι ἥξει ἐς ἀνθρώπους· ἦν τε μὴ 15
 ἐναλλάξ ἤδη τὸ ἀπὸ τούτου αἱ εὐτυχίαι τοι ταῖσι
 πάθαισι προσπίπτωσι, τρόπῳ τῷ ἐξ ἐμεῦ ὑποκειμένῳ
 ἀκέο.” (40)

[Polycrates determines to follow the advice of Amasis,
 and casts a precious ring into the sea.]

3.

Ταῦτα ἐπιλεξάμενος ὁ Πολυκράτης καὶ νόφ λαβὼν
 ὥς οἱ εὖ ὑπετίθετο Ἀμασις, ἐδίζητο ἐπ’ ᾧ ἂν μάλιστα 20
 τὴν ψυχὴν ἀσθηεῖη ἀπολομένῳ τῶν κειμηλίων· διζήμε-
 νος δ’ εὗρισκε τόδε· ἦν οἱ σφρηγὶς τὴν ἐφόρει χρυσό-
 δετος σμαράγδου μὲν λίθου εὐῶσα· ἔργον δὲ ἦν Θεο-
 δώρου τοῦ Τηλεκλέος Σαμίου· ἐπεὶ ὦν ταύτην οἱ ἐδόκεε
 ἀποβαλέειν, ἐποίηε τοιάδε· πεντηκόντερον πληρώσας 25
 ἀνδρῶν ἐσέβη ἐς αὐτήν· μετὰ δὲ, ἀναγαγεῖν ἐκέλευε
 ἐς τὸ πέλαγος· ὥς δὲ ἀπὸ τῆς νήσου ἐκὰς ἐγένετο,
 περιελόμενος τὴν σφρηγιῖδα πάντων ὀρεόντων τῶν
 συμπλόων ῥίπτει ἐς τὸ πέλαγος· τοῦτο δὲ ποιήσας
 ἀπέπλεε, ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκία συμφορῇ ἐχρῆτο. (41)

[But it is marvellously restored to the king a few days after]

4.

Πέμπτη δὲ ἢ ἕκτη ἡμέρῃ ἀπὸ τούτων τάδε οἱ συνή-
ναικε γενέσθαι· ἀνὴρ ἁλιεύς λαβὼν ἰχθὺν μέγαν τε
καὶ καλὸν, ἠξίου μιν Πολυκράτει δῶρον δοθῆναι· φέρων
δὲ ἐπὶ τὰς θύρας Πολυκράτει ἔφη ἐθέλειν ἐλθεῖν ἐς ὕψιν·
5 χωρήσαντος δέ οἱ τούτου, ἔλεγε διδούς τὸν ἰχθύν· “ὦ
βασιλεῦ, ἐγὼ τοίῳ ἐλὼν οὐκ ἐδωαίωσα φέρειν ἐς ἀγο-
ρὴν, καίπερ γε ἐὼν ἀποχειροβίωτος· ἀλλὰ μοι εἰδούκε
σεῦ τε εἶναι ἄξιός καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς· σοὶ δὲ μιν
φέρων διδωμι.” ὁ δὲ ἠσθεὶς τοῖσι ἔπεισι ἀμείβετα
10 τοῖσδε· “κάρτα τε εὖ ἐποίησας καὶ χάρις διπλὴ τῶν
τε λόγων καὶ τοῦ δώρου· καὶ σε ἐπὶ δεῖπνον καλῶμεν.”
ὁ μὲν δὲ ἁλιεύς μέγα ποιεύμενος ταῦτα ἦγε ἐς τὰ οἴκια·
τὸν δὲ ἰχθύν τάννοντες οἱ θεράποντες εὐρίσκουσι ἐν
τῇ νηεὺι αὐτοῦ ἐνεοῦσαν τὴν Πολυκράτεος σφρηγίδα·
15 ὥς δὲ εἶδον τε καὶ ἔλαβον τάχιστα, ἔφερον κεχαρηότες
παρὰ τὴν Πολυκράτεια, διδόντες δέ οἱ τὴν σφρηγίδα
ἔλεγον ὅτεω τρόπῳ εὐρέθη· τὸν δὲ ὥς ἐσῆλθε θεῶν
εἶναι τὸ πρήγμα, γράφει ἐς βιβλίον πάντα τα ποιή-
σαντά μιν οἷα καταλελαβήκει, γράψας δὲ, ἐς Αἴγυπ-
20 τὸν ἐπέθηκε. (42)

[Whereupon Amasis, perceiving that Polydates's ruin is
sure, renounces his alliance]

5.

Ἐπιλεξόμενος δὲ ὁ Ἀμασις τὸ βιβλίον τὸ παρὰ τοῦ
Πολυκράτεος ἦκον, ἔμαθε ὅτι ἐκκομίσαι τε ἀδύνατον εἶναι
ἀνθρώπῳ ἀνθρώπον ἐκ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι πρήγ-
ματος, καὶ ὅτι οὐκ εὖ τελευτήσῃν μέλλει Πολυκράτης
25 εὐτυχέων τὰ πάντα, ὅς καὶ τὰ ἀποβάλλει εὐρίσκει·
πέμψας δὲ οἱ κήρυκα ἐς Σάμον διαλύεσθαι ἔφη τὴν
ἐσθίην. [τοῦ δὲ εἶνεκα ταῦτα ἐποίησε· ἵνα μὴ, συν-

τυχίης δεινῆς τε καὶ μεγάλης Πολυκράτεα καταλαβούσης, αὐτὸς ἀλγήσειε τὴν ψυχὴν ὥς περὶ ξείνου ἀνδρός.] (43)

Polycrates's good fortune continues for a time after Amasis had renounced his alliance, but the envy of the gods will not rest until he is allured to the mainland by Oroëtes, satrap of Caria, and there ignominiously crucified.

[Two versions are given as to the cause of Oroëtes's hatred of Polycrates.]

6.

Μετὰ δὲ ἐγένετο ταδε· ὑπὸ Κύρου κατασταθεὶς ἦν Σαρδίῳ ὑπαρχος Ὀροΐτης, ἀνὴρ Πέρσης. οὗτος ἐπεθύμησε πρήγματος οὐκ ὀσίου· οὔτε γάρ τι παθὼν οὔτε κούσας μάταιον ἔπος πρὸς Πολυκράτεος τοῦ Σαμίου, οὔτε ἰδὼν πρότερον, ἐπεθύμει λαβὼν αὐτὸν ἀπολέσαι, ὥς μὲν οἱ πλεῖνες λέγουσι, διὰ τοιήνδε τινὰ αἰτίην· ἐπὶ τῶν βασιλέος θυρέων κατήμενον τὸν τε Ὀροΐτην καὶ ἄλλον Πέρσην, τῷ οὖνομα εἶναι Μιτροβάτεα, νομοῦ ἄρχοντα τοῦ ἐν Δασκυλείῳ, τούτους ἐκ λόγων ἐς νείκεα συμπεσέειν· κρινομένων δὲ περὶ ἀρετῆς, εἰπεῖν τὸν Μιτροβάτεα τῷ Ὀροΐτῃ προφέροντα· “σὺ γὰρ ἐν ἀνδρῶν λόγῳ, ὡς βασιλεῖ νῆσον Σάμον πρὸς τῷ σῶ¹⁵ νομῷ προσκειμένην οὐ προσεκτήσαο, ὧδε δὴ τι ἐοῦσαν εὐπετέα χειρωθῆναι, τὴν τῶν τις ἐπιχωρίων πεντεκαίδεκα ὀπλίτησι ἐπαναστὰς ἔσχε, καὶ νῦν αὐτῆς τυραννεύει;” οἱ μὲν δὴ μὴν φασὶ τοῦτο ἀκούσαντα, καὶ ἀλγήσαντα τῷ ὀνειδέϊ, ἐπιθυμῆσαι οὐκ οὕτω τὸν εἶπαντα ταῦτα τίσασθαι, ὥς Πολυκράτεα πάντως ἀπολέσαι δι’ ὄντινα κακῶς ἤκουσε. Οἱ δὲ ἐλάσσοιες λέγουσι, πέμψαι Ὀροΐτην ἐς Σάμον κήρυκα ὅτεν δὴ χρήματος δεησόμενον (οὐ γὰρ ὧν δὴ τοῦτό γε λέγεται) καὶ τὸν Πολυκράτεα τυχεῖν κατακείμενον ἐν ἀνδρεῶνι, παρεῖναι

ἔέ οἱ καὶ Ἀνακρέοντα τὸν Τήιον· καὶ κως, εἴτ' ἐκ
 προνοίης αὐτὸν κατηλογέοντα τα Ὀροίτεω πρήγματα,
 εἴτε καὶ συντυχίῃ τις τοιαύτη ἐπεγένετο· τὸν τε γὰρ
 κήρυκα τὸν Ὀροίτεω παρελθόντα διαλέγεσθαι, καὶ τὸν
 5 Πολυκράτεα (τυχεῖν γὰρ ἐπεστραμμένον πρὸς τὸν τοῖ-
 χον) οὔτε τι μεταστραφῆναι οὔτε ὑποκρίνασθαι. (120, 121)

[Oroetes, aware of Polycrates's ambition for still greater
 power, sends a messenger to him proposing to contribute
 money to aid him in carrying out his designs.]

7.

Αἰτίαι μὲν δὴ αὗται εἰφάσιαι λέγονται τοῦ θανάτου
 τοῦ Πολυκράτεος γενέσθαι· πάρεστι δὲ πείθεσθαι ἑλο-
 τερῇ τις βούλεται αὐτέων. ὁ δὲ ὢν Ὀροίτης, ἰζόμενος
 10 ἐν Μαγνησίῃ τῇ ὑπὲρ Μαιαίδρου ποταμοῦ οἰημένῃ,
 ἔπεμπε Μύρσον τὸν Γύγεω ἄνδρα Λυδὸν ἐς Σάμον
 ἄγγελίην φέροντα, μαθὼν τοῦ Πολυκράτεος τὸν νόον.
 Πολυκρίτης γάρ ἐστι πρῶτος τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Ἑλλή-
 των ὅς θαλασσοκρατέειν ἐπενοήθη, πάρεξ Μινωός τε
 15 τοῦ Κνωσίου καὶ εἰ δὴ τις ἄλλος πρότερος τούτου ἦρξε
 τῆς θαλάσσης· τῆς δὲ ἀνθρωπότης λεγομένης γενεῆς
 Πολυκρίτης ἐστὶ πρῶτος, ἑλπίδας πολλὰς ἔχων Ἰωνίης
 τε καὶ νήσων ἄρξειν· μαθὼν ὢν ταῦτά μιν διανοεύμε-
 ρον ὁ Ὀροίτης, πέμψας ἄγγελίην ἔλεγε τάδε· “Ὀροίτης
 20 Πολυκράτει ὧδε λέγει· πυνθάνομαι ἐπιβουλεύειν σε
 πρήγμασι μεγάλοισι, καὶ χρήματά τοι οὐκ εἶναι κατὰ
 τὰ φρονήματα. σὺ νῦν ὧδε ποιήσας ὀρθώσεις μὲν
 σεωυτὸν, σώσεις δὲ καὶ ἐμέ· ἐμοὶ γὰρ βασιλεὺς Καμ-
 ρύσης ἐπιβουλεύει θάνατον, καὶ μοι τοῦτο ἐξαγγέλ-
 25 λεται σαφηνέως. σὺ νῦν ἐμὲ ἐκκομίσας αὐτὸν καὶ
 χρήματα, τὰ μὲν αὐτῶν αὐτὸς ἔχε, τὰ δὲ ἐμὲ ἔα ἔχειν·
 εἵνεκέν τε χρημάτων, ἄρξεις ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος· εἰ
 δέ μοι ἀπιστέεις τὰ περὶ τῶν χρημάτων, πέμψον ὅστις
 τοι πιστότατος τυγχάνει ἐὼν, τῷ ἐγὼ ἀποδίξω.” (123)

[Polycrates sends a messenger to test the truth of these promises, but he is hoodwinked by Orætes.]

8.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Πολυκράτης, ἦσθη τε καὶ ἐβού-
λετο· καὶ κως, ἰμείρετο γὰρ χρημάτων μεγάλως, ἀπο-
πέμπει πρῶτα κατοψόμενον Μαιάνδριον Μαιανδρίου,
ἄνδρα τῶν ἀστῶν, ὃς οἱ ἦν γραμματιστής· ὅς χρόνῳ
οὐ πολλῷ ὕστερον ταύτων, τὸν κόσμον τὸν ἐκ τοῦ ἀν- 5
δρεῶνος τοῦ Πολυκράτους, ἔοντα ἀξιοθέητον, ἀνέθηκε
πάντα ἐς τὸ Ἡραῖον. ὁ δὲ Ὀροΐτης μαθὼν τὸν κατά-
σκοπὸν ἔοντα προσδύκιμον, ἐποίηε τοιάδε· λάρνακας
ὀκτὼ πληρώσας λίθων, πλὴν κάρτα βραχείος τοῦ περὶ
αὐτὰ τὰ χεῖλεα, ἐπιπολῆς τῶν λίθων χρυσὸν ἐπέβαλε· 10
καταδῆσας δὲ τὰς λάρνακας εἶχε ἐτοίμας· ἐλθὼν δὲ
ὁ Μαιάνδριος καὶ θεησάμενος, ἀπήγγειλε τῷ Πολυ-
κράτει. (123)

[Then Polycrates, despite the dream and prayer of his daughter, crosses over from Samos to the mainland.]

9.

Ὁ δὲ, πολλὰ μὲν τῶν μαντίων ἀπαγορευόντων
πολλὰ δὲ τῶν φίλων, ἐστέλλετο αὐτὸς ἀπιέναι· πρὸς 15
δὲ, καὶ ἰδούσης τῆς θυγατρὸς ὅψιν ἐνυπνίου ταιήνδε·
ἐδόκεε οἱ τὸν πατέρα ἐν τῷ ἡέρι μετέωρον ἔοντα, λαῦ-
σθαι μὲν ὑπὸ τοῦ Διὸς, χρίεσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου·
ταύτην ἰδοῦσα τὴν ὅψιν, παντοίῃ ἐγίνετο μὴ ἀποδημῆ-
σαι τὸν Πολυκράτεα παρὰ τὸν Ὀροΐτεα· καὶ δὴ καὶ 20
ιόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πεντηκόντερον ἐπεφημίζετο· ὁ
δὲ οἱ ἠπείλησε, ἦν σῶς ἀπονοστήσῃ πολλὸν μιν χρόνον
παρθενεύεσθαι· ἡ δὲ ἠρήσατο ἐπιτελέα ταῦτα γενέ-
σθαι· βούλεσθαι γὰρ παρθενεύεσθαι πλέω χρόνον ἢ
τοῦ πατρὸς ἐστερεῖσθαι. (124)

[Where he was seized and miserably destroyed by Oroetes.]

10.

Πολυκράτης δὲ πάσης συμβουλίας ἀλογήσας, ἔπλεε παρὰ τὸν Ὀροίτεα ἅμα ἀγορευσας ἄλλους τε πολλοὺς τῶν ἐταίρων ἐν δὲ δὴ καὶ Δημοκίδεα τὸν Καλλιφώντος Κροτωνιήτην ἄνδρα, ἱητρόν τε εὖντα καὶ τὴν τεχνικὴν ἀσκεόντα ἄριστα τῶν κατ' ἐωυτόν. ἀπικόμενος δὲ ἐς τὴν Μαγνησίην ὁ Πολυκράτης διεφθάρη κακῶς, οὔτε ἑωυτοῦ ἀξίως οὔτε τῶν ἑωυτοῦ φρονημάτων· ὅτι γὰρ μὴ οἱ Συρηκοσίων γειόμενοι τύραινοι, οἷδὲ εἰς τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν τυράντων ἄξιος ἐστὶ Πολυκράτει 10 μεγαλοπρεπείην συμβληθῆναι. ἀποκτείνας δὲ μιν οὐκ ἀξίως ἀπηγήσιος Ὀροίτης, ἀνισταύρῳσε· τῶν δὲ οἱ ἐπομένων ὅσοι μὲν ἦσαν Σάμιοι ἀπῆκε, κελεύων σφέας ἑωυτῷ χάριν εἶδέναι εὖντας ἐλευθερούς· ὅσοι δὲ ἦσαν ξεῖνοί τε καὶ ἰοῖλοι τῶν ἐπομένων ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ 15 ποιούμενος εἶχε· Πολυκράτης δὲ ἀνακρεμάμενος, ἐπέτελλε πᾶσαν τὴν ὄψιν τῆς θυγατρὸς· ἐλοῦτο μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ Διὸς ὅπως ὅσοι, ἐχρίετο δὲ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀνιείς αἰτὸς ἐκ τοῦ σώματος ἰκμάδα. Πολυκράτης μὲν δὴ οἱ πολλαὶ εὐτυχίαι ἐς τοῦτο ἐτελεύτησαν, τῇ οἱ Ἄμασις 20 ὁ Αἰγύπτου βασιλεὺς προειμαντεύσατο. (126)

VII. STORY OF THE INTERVIEW BETWEEN
ARISTAGORAS AND KLEOMENES.

(Herod. V. 49-51.)

[Aristagoras visits Kleomenes, and begs him to liberate the Ionians from servitude. He also, by showing him a map of the world engraved upon a bronze tablet, seeks to induce him to attempt the conquest of Asia Minor with Spartan arms. Kleomenes defers an answer until the third day.]

1.

Ἀπικνέεται δ' ὦν ὁ Ἀρισταγορῆς ὁ Μιλήτου τύραν-
νος ἐς τὴν Σπάρτην, Κλεομένεος ἔχοντος τὴν ἀρχήν·
τῷ δὲ ἐς λόγους ἦε, ὥς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων
χάλκεον πῖνακα ἐν τῷ γῆς ἀπάσης περιόδου ἐνετέ-
μητο, καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες· 5
ἀπικνεόμενος δὲ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης ἔλεγε πρὸς
αὐτὸν τάδε· “Κλεόμενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ
θωμάσης τῆς ἐνθαῦτα ἀπίξιος· τὰ γὰρ κατήκοντά ἐστι
τοιαῦτα. Ἰώνων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευθέρων
ὄνειδος καὶ ἄλγος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔτι δὲ 10
τῶν λοιπῶν ὑμῖν, ὅσῳ προέστατε τῆς Ἑλλάδος. νῦν
ὦν, πρὸς θεῶν τῶν Ἑλληνίων, ῥύσασθε Ἰῶνας ἐκ δου-
λοσύνης, ἄνδρας ὁμαίμονας. εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα
οἷά τε χωρέειν ἐστί· οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοί
εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε 15
ἄρετῆς πέρι· ἥ τε μάχη αὐτῶν ἐστὶ τοιήδε, τόξα καὶ
αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς
τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι· οὕτω
εὐπετεές χειρωθῆναί εἰσι. ἔστι δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι
τὴν ἡπειρον ἐκείνην νεμομένοισι, ὅσα οὐδὲ τοῖσι συνά- 20
πασι ἄλλοισι· ἀπὸ χρυσοῦ ἄρξαμένοισι, ἄργυρος καὶ

χαλκὸς καὶ ἐσθῆς ποικίλη καὶ ὑποζύγιά τε καὶ ἀνδρά-
 ποδα· τὰ θυμῷ βουλίμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε. κατοί-
 κηνται δὲ ἀλλήλων ἐχόμενοι, ὥς ἐγὼ φράσω. Ἰώνων
 μὲν τῶνδε οἶδε Λυδοί, οἰκέοντές τε χώραν ἀγαθὴν καὶ
 5 πολυαργυρώτατοι ἐόντες· δεικνὺς δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐς
 τῆς γῆς τὴν περίοδον τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετμη-
 μένην· “Λυδῶν δέ,” ἔφη λέγων ὁ Ἀρισταγόρης, “οἶδε
 ἔχονται Φρύγες, οἱ πρὸς τὴν ἡῶ, πολυπροβάτωτατοί
 τε ἐόντες ἀπάντων τῶν ἐγὼ οἶδα καὶ πολυκαρπώτατοι.
 10 Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίους
 καλέομεν· τούτοισι δὲ πρόσουροι Κιλικες, κατήκοντες
 ἐπὶ θάλασσαν τήνδε ἐν ᾗ ἡδε Κύπρος νῆσος κέεται· οὐ
 πεντακόσια τάλαντα βασιλεῖ τὸν ἐπέτειον φόρον ἐπιτε-
 λεῦσι. Κιλικῶν δὲ τῶνδε ἔχονται Ἀρμένιοι οἶδε, καὶ
 15 οὗτοι ἐόντες πολυπρόβατοι. Ἀρμενίων δὲ Ματιηνοί,
 χώραν τήνδε ἔχοντες. ἔχεται δὲ τούτων γῆ ἡδε Κισ-
 σιη· ἐν τῇ δὲ παρὰ ποταμὸν τόνδε Χοάσπην κείμενά
 ἐστὶ τὰ Σοῦσα ταῦτα, εἴθα βασιλεὺς τε μέγας δίαιταν
 ποιέεται καὶ τῶν χρημάτων οἱ θησαυροὶ εἴθαυτὰ εἰσι.
 20 ἰλύντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν, θαρσέοντες ἤδη τῷ Διὶ
 πλούτου πέρι ἐρίζετε. ἄλλα περὶ μὲν χώρας ἄρα οὐ
 πολλῆς οὐδὲ οὕτω χρηστῆς, καὶ οὖρων σμικρῶν, χρεῖν
 ἐστὶ ὑμῶς μάχας ἀναβάλλεσθαι πρὸς τε Μισσησίους
 ἔοντας ἰσοπαλέας, καὶ Ἀρκάδας τε καὶ Ἀργεῖους·
 25 τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἐχόμενόν ἐστὶ αἰδὲν οὔτε ἀργύρου,
 τῶν πέρι καὶ τινα ἐνάγει προθυμίη μαχόμενον ἀπο-
 θνήσκειν· παρέχον δὲ τῆς Ἀσίας πάσης ἄρχειν εὐπε-
 τέως, ἄλλο τι αἰρήσεσθε;” Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα
 ἔλεξε. Κλειομένης δὲ ἀμείβετο τοῖσδε· “ὦ ξεῖνε Μι-
 30 λήσιε, ἀναβάλλομαί τοι ἐς τρίτην ἡμέρην ἀποκριέ-
 εσθαι.” (49)

[Returning at the appointed time, Aristagoras is so impolitic as to state truly the distance from Ionia to Susa, and is ordered by Kleomenes to leave Sparta before sunset.]

2.

Τότε μὲν ἐς τοσοῦτον ἤλασαν. ἐπεὶ τε δὲ ἡ κυρὴ ἡμέρη ἐγένετο τῆς ἀποκρίσιος καὶ ἦλθον ἐς τὸ συγκείμενον, εἶρετο ὁ Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην ὁκοσέων ἡμερέων ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων ὁδὸς εἴη παρὰ βασιλέα. ὁ δὲ Ἀρισταγόρης, τᾶλλα ἐὼν σοφὸς καὶ διαβάλλων ἐκεῖνον εὖ, ἐν τούτῳ ἐσφάλη· χρεὼν γάρ μιν μὴ λέγειν τὸ ἐὼν βουλόμενόν γε Σπαρτιήτας ἐξαγαγεῖν ἐς τὴν Ἀσίην, λέγει δ' ὦν τριῶν μηνῶν φᾶς εἶναι τὴν ἄνοδον· ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον τὸν ὁ Ἀρισταγόρης ὥρμητο λέγειν περὶ τῆς 10 ὁδοῦ, εἶπε· “ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ δύντος ἡλίου· οὐδένα γὰρ λόγον εὐεπέα λέγεις Λακεδαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγαγεῖν.” (50)

[Aristagoras now tries the influence of money, and seems on the point of success when the words of Gorgo, “Father, the stranger will corrupt you if you do not leave him,” induce Kleomenes to break up the conference.]

3.

Ὁ μὲν δὴ Κλεομένης ταῦτα εἶπας, ἦϊε ἐς τὰ οἰκία. 15 ὁ δὲ Ἀρισταγόρης λαβὼν ἱκετηρίην ἦϊε ἐς τοῦ Κλεομένεος, ἐσελθὼν δὲ εἴσω ἄτε ἱκετεύων, ἐπακοῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα ἀποπέμψαντα τὸ παιδίον· προσεστήκεε γὰρ δὴ τῷ Κλεομένει ἡ θυγάτηρ, τῇ οὖνομα ἦν Γοργώ· τοῦτο δὲ οἱ καὶ μῦνον τέκνον ἐτύγχανε ἐὼν ἐτέων 20 ὀκτὼ ἢ ἐννέα ἡλικίην· Κλεομένης δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε τὰ βούλεται, μηδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδίου εἵνεκα. ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἄρχετο ἐκ δέκα ταλάντων

ὑπισχνεόμενος, ἣν οἱ ἐπιτελέσῃ τῶν ἐδέετο. ἀναγεύ-
οντος δὲ τοῦ Κλεομένεος, προέβαινε τοῖσι χρήμασι
ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης ἐς οὗ πεντήκοντά τε τά-
λαντα ὑποδέδεκτο, καὶ τὸ παιδίον ηὐδάξατο “πάτερ,
δὲ διαφθερέει σε ὁ ξεῖνος, ἦν μὴ ἀποστὰς ἴης.” ὃ τε δὴ
Κλεομένης, ἡσθεὶς τοῦ παιδίου τῇ παραινέσει ἦϊε ἐς
ἕτερον οἶκημα, καὶ ὁ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσετο τὸ
παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης· οὐδέ οἱ ἐξεγένετο ἐπιπλέον
ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλέα. (51)

VIII. STORY OF KYPSELOS OF CORINTH.

(Herod. V. 92.)

[To Amphion, one of the Bacchiadæ, the ruling family of Corinth, a lame daughter, Labda, is born, whom Eetion takes in marriage, but who brings him no issue. Eetion consults the oracle at Delphi, and obtains an answer.]

1.

Κορινθίοισι γὰρ ἦν πόλις κατάστασις τοιήδε· ἦν ὀλιγαρχία, καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἔνεμον τὴν πόλιν· ἐδίδοσαν δὲ καὶ ἡγοντο ἐξ ἀλλήλων. Ἀμφίονι δὲ, ἐόντι τούτων τῶν ἀνδρῶν, γίνεται θυγάτηρ χολή· οὐνομα δέ οἱ ἦν Λάβδα· ταύτην, Βακχιαδέων γὰρ οὐδεὶς ἠθελε γῆμαι, ἴσχει Ἡετίων ὁ Ἐχεκράτεος, δήμου μὲν [ἐκ Πέτρης] ἐὼν, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν Λαπίθης τε καὶ Καινείδης· ἐκ δὲ οἱ ταύτης τῆς γυναικὸς οὐδ' ἐξ ἄλλης παῖδες ἐγένοντο. ἐστάλη ὢν ἐς Δελφοὺς περὶ γόνου· ἐσιόντα δὲ αὐτὸν ἰθέως ἡ Πυθίη προσαγορεύει τοισίδε τοῖσι ἔπεσι·

Ἡετίων, οὗτις σε τίει πολύτιτον ἐόντα,
Λάβδα κύει, τέξει δ' ὀλοοίτροχον· ἐν δὲ πεσεῖται
ἀνδράσι μουνάρχοισι, δικαίῳσει δὲ Κόρινθοι.

ταῦτα χρησθέντα τῷ Ἡετίωνι ἐξαγγέλλεται κως τοῖσι Βακχιάδῃσι, τοῖσι τὸ μὲν πρότερον γενόμενον χρηστήριον ἐς Κόρινθον ἦν ἄσημοι, φέρον τε ἐς τὴν αὐτὴν καὶ τὸ τοῦ Ἡετίωνος καὶ λέγον ὧδε·

Αἰετὸς ἐν πέτρῃσι κύει· τέξει δὲ λέοντα
καρτερὸν, ὠμηστήν· πολλῶν δ' ὑπὸ γούνατα λύσει·
ταῦτά νυν εὖ φράζεσθε, Κορίνθιοι, οἱ περὶ καλὴν
Πειρήνην οἰκεῖτε καὶ ὄφρυέντα Κόρινθον.

[The Bacchiadæ, moved by this response and by another older prediction now for the first time understood, resolve to put to death Labda's child as soon as it shall be born. But the infant chancing to smile in the face of those who were sent to kill it, they have not the heart to execute their orders, and return it to its mother.]

2.

Τοῦτο μὲν ὁ τοῖσι Βακχιάδῃσι πρότερον γενόμενον ἦν ἀτέκμαρτον· τότε δὲ, τὸ Ἰετίωνι γενόμενον ὥς ἐπύθοντο, αὐτίκα καὶ τὸ πρότερον συνῆκαν εὖν συνωδὸν τῷ Ἰετίωνος· συνέντες δὲ καὶ τοῦτο, εἶχον ἐν ἡσυχίῃ, 5 ἐθέλοντες τὸν μέλλοντα Ἰετίωνι γενέσθαι γόνον διαφθεῖραι. ὥς δ' ἔτεκε ἡ γυνὴ τάχιστα, πέμπουσι σφέων αὐτῶν δέκα ἐς τὸν δῆμον ἐν τῷ λατοίκῃῳ Ἰετίωνι, ἀποκτενέοντας τὸ παιδίον· ἀπικόμενοι δὲ οὗτοι ἐς τὴν Πέτρην, καὶ παρελθόντες ἐς τὴν αἰλὴν τοῦ Ἰετίωνος, 10 αἶτεον τὸ παιδίον· ἡ δὲ Λάβδα, εἰδυῖά τε οὐδὲν τῶν εἵνεκα ἐκεῖνοι ἀπικοίατο καὶ δοκέουσά σφας φιλοφροσύνης τοῦ πατρὸς εἵνεκα αἰτέειν, φέρουσα ἐνεχείρισε αὐτῶν ἐνί· τοῖσι δὲ ἄρα ἐβεβούλευτο κατ' ὕδον, τὸν πρῶτον αὐτῶν λαβύοντα τὸ παιδίον προσουδῖσαι· ἐπεὶ 15 τε ὧν ἔδωκε φέρουσα ἡ Λάβδα, τὸν λαβύοντα τῶν ἀνδρῶν θεῖῃ τύχῃ προσεγέλασε τὸ παιδίον· καὶ τὸν, φρασθέντα τοῦτο, οἰκτὺς τις ἴσχει ἀποκτεῖναι· κατοικτείρας δὲ παραδιδόει τῷ δευτέρῳ· ὁ δὲ, τῷ τρίτῳ· οὕτω δὲ διεξῆλθε διὰ πάντων τῶν δέκα παραδιδόμε- 20 νον οὐκ ἐνὶ βουλομένῳ διεργάσασθαι· ἀποδόντες ὧν ὑπίσω τῇ τεκούσῃ τὸ παιδίον καὶ ἐξελθόντες ἔξω, ἑστέωτες ἐπὶ τῶν θυρέων ἀλλήλων ἄπτοντο καταιτιώμενοι, καὶ μάλιστα τοῦ πρώτου λαβύοντος ὅτι οὐκ ἐποίησε κατὰ τὰ δεδωγμένα· ἐς ὃ ἦ σφι, χρόνου ἐγγισμένου, 25 ἔδοξε αὐτοῖς παρελθόντας πάντας τοῦ φόβου μετισχεῖν.

[The child is hidden by its mother in a corn-bin (κυψέλη), whence it receives the name Kypselos, and grows up to be lord of Corinth.]

3.

Ἦδει δὲ ἐκ τοῦ Ἡετίωνος γόνου Κορίνθῳ κακὰ ἀναβλαστεῖν· ἡ Λάβδα γὰρ πάντα ταῦτα ἤκουε ἔστεῶσα πρὸς αὐτῇσι τῇσι θύρῃσι· δείσασα δὲ μή σφι μεταδόξῃ καὶ τὸ δεύτερον λαβόντες τὸ παιδίον ἀποκτείνωσι, φέρουσα κατακρύπτει ἐς τὸ ἀφραστότάτον οἱ ἐφαίνετο εἶναι, ἐς κυψέλην, ἐπισταμένη ὥς εἰ ὑποστρέψαντες ἐς ζήτησιν ἀπικοίατο, πάντα ἐρευνήσιν μέλλοιεν· τὰ δὴ καὶ ἐγίνετο. ἐλθοῦσι δὲ καὶ διζημένοισι αὐτοῖσι ὥς οὐκ ἐφαίνετο, ἐδόκεε ἀπαλλάσσεσθαι καὶ λέγειν πρὸς τοὺς ἀποπέμψαντας ὥς πάντα ποιήσειαν τὰ ἐκεῖνοι 10 ἐνετείλαντο. οἱ μὲν δὴ ἀπελθόντες ἔλεγον ταῦτα· Ἡετίωνι δὲ μετὰ ταῦτα ὁ πάϊς αὐξάνετο· καὶ οἱ διαφυγόντι τοῦτον τὸν κίνδυνον ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυμίην Κύψελος οὖνομα ἐτέθη.

IX. STORY OF THE ARCADIAN DESERTERS.

(Herod. VIII. 26.)

[Some Arcadian deserters report to Xerxes the occupation of the Greeks after the battle of Thermopylae:

'They were celebrating the Olympic games!]

Ἦκον δὲ σφί αὐτόμολοι ἄνδρες ἀπ' Ἀρκαδίας ὀλίγοι
 τιεῖς, βίου τε δευμενοὶ καὶ ἐνεργοὶ βουλόμενοι εἶναι·
 ἄγοντες δὲ τούτους ἐς ὕψιν τὴν βασιλείας, ἐπυθάνοντο
 οἱ Πέρσαι περὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ ποίειεν· εἷς δέ τις
 5 πρὸ πάντων ἦν ὃ εἰρωτέων αὐτοὺς ταῦτα· οἱ δὲ σφί
 ἔλεγον, ὥς Ὀλύμπια ἄγοιεν καὶ θεωροῖεν ἀγῶνα γυμ-
 νικὸν καὶ ἵππικόν· ὃ δὲ ἐπείρετο ὃ τι τὸ ἄεθλον εἴη
 σφί κείμενον περὶ ὅτεν ἀγωνίζονται· οἱ δ' εἶπον τῆς
 ἑλπίης τὸν δαδόμενον στέφανον. ἐνθαῦτα εἶπας γνώ-
 10 μην γεννασιότατην Τριτανταίχμης ὁ Ἀρταβάνου, δει-
 λήην ὤφλε πρὸς βασιλείας· πυθτανόμενος γὰρ τὸ
 ἄεθλον ἐὼν στέφανον, ἀλλ' οὐ χρήματα, οὔτε ἡνέσχετο
 σιγῶν εἶπέ τε ἐς πάντας τάς· “παπαί, Μαρδόνιε,
 κοῖους ἐπ' αἰῶρας ἡγάγες μαχησομένους ἡμέας, οἳ οὐ
 15 περὶ χρημάτων τὸν ἀγῶνα ποιεῦνται, ἀλλὰ περὶ ἀρε-
 τῆς.” τοῦτ' ἔφη ταῦτα εἰρητο.

END OF STORIES FROM HERODOTUS.

HERODOTUS, BOOK VII.

THE SEVENTH BOOK

OF THE

HISTORY OF HERODOTUS.

POLYMNIA.

ἘΠΕΙ δὲ ἀγγελίη ἀπίκετο περὶ τῆς μάχης τῆς 1
ἐν Μαραθῶνι γενομένης παρὰ βασιλέα Δαρείον τὸν
Ὑστάσπεος, καὶ πρὶν μεγάλως κεχαραγμένον τοῖσι
Ἀθηναίοισι διὰ τὴν ἐς Σάρδεις ἐσβολὴν, καὶ δὴ καὶ
τότε πολλῶ τε δεινότερα ἐποίεε καὶ μᾶλλον ὥρμητο 5
στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. καὶ αὐτίκα μὲν ἐπηγ-
γέλλετο πέμπων ἀγγέλους κατὰ πόλιν, ἐτοιμάζειν
στρατιὴν, πολλῶ πλέω ἐπιτάσσεων ἢ πρότερον παρ-
εῖχον, καὶ νέας τε καὶ ἵππους καὶ σῖτον καὶ πλοῖα·
τούτων δὲ περιαγγελλομένων, ἡ Ἀσίη ἐδονέετο ἐπὶ 10
τρία ἔτεα, καταλεγομένων τε τῶν ἀρίστων ὡς ἐπὶ τὴν
Ἑλλάδα στρατευσομένων, καὶ παρασκευαζομένων.
τετάρτῳ δὲ ἔτει Αἰγύπτιοι, ὑπὸ Καμβύσῳ δουλω-
θέντες, ἀπέστησαν ἀπὸ Περσέων· ἐνθαῦτα δὴ καὶ
μᾶλλον ὥρμητο καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους στρατεύεσθαι. 15
Στελλομένου δὲ Δαρείου ἐπ' Αἴγυπτον καὶ Ἀθήνας, 2
τῶν παίδων αὐτοῦ στάσις ἐγένετο μεγάλη περὶ τῆς
ἡγεμονίης· ὡς δεῖ μιν ἀποδέξαντα βασιλέα κατὰ τὸν
Περσέων νόμον, οὕτω στρατεύεσθαι· ἦσαν γὰρ Δαρείῳ
καὶ πρότερον ἢ βασιλεῦσαι γεγονότες τρεῖς παῖδες, 20
ἐκ τῆς προτέρης γυναικὸς Γωβρύῳ θυγατρὸς, καὶ
βασιλεύσαντι ἐξ Ἀτόσσης τῆς Κύρου ἕτεροι τέσ-
σερες· τῶν μὲν δὴ προτέρων ἐπρέσβευε Ἀρταβαζά-
νης, τῶν δὲ ἐπιγενομένων Ξέρξης· ἔοντες δὲ μητρὸς
οὐ τῆς αὐτῆς, ἐστασίαζον· ὁ μὲν Ἀρταβαζάνης, 25
κατότι πρεσβύτατός τε εἶη παντὸς τοῦ γόνου καὶ

ὅτι νομιζόμενα εἶη πρὸς πάντων ἀνθρώπων τὸν πρεσ-
 βύτατον τὴν ἀρχὴν ἔχειν· Ξέρξης δὲ, ὡς Ἀτόσσης
 τε παῖς εἶη τῆς Κίρου θυγατρὸς καὶ ὅτι Κῆρος εἶη ὁ
 3 κτησάμενος τοῖσι Πέρσῃσι τὴν ἐλευθερίην· Δαρείου
 δὲ οὐκ ἀποδεικνυμένου καὶ γνώμην, ἐτύγχανε κατὰ
 τῷτὸ τούτοις καὶ Δημάρητος ὁ Ἀρίστωνος ἀναβε-
 βηκὼς ἐς Σοῦσα, ἐστερημέος τε τῆς ἐν Σπάρτῃ
 βασιληΐης καὶ φυγὴν ἐπιβαλὼν ἑωυτῷ ἐκ Λακεδαι-
 μονος· οἷτος ὦν ἡρ πυθόμενος τῶν Δαρείου παίδων
 10 τὴν διαφορὴν, ἐλθὼν, ὡς ἡ φάτις μιν ἔχει, Ξέρξῃ
 συνεβούλευε λέγειν πρὸς τοῖσι ἔλεγε ἔπει, ὡς αὐτὸς
 μὲν γένοιτο Δαρείῳ ἡδὴ βασιλεύοντι καὶ ἔχοντι τὸ
 Περσέων κράτος· Ἀρταβαζαιης δὲ ἐτι ἰδιώτῃ εὔντι
 Δαρείῳ· οἴκων οὐτ' οἶκος εἶη οὔτε δίκαιον ἄλλον
 15 τινὰ τὸ γέρας ἔχειν πρὸ ἑωυτοῦ· ἐπεὶ γε καὶ ἐν
 Σπάρτῃ, ἔφη ὁ Δημάρητος ἰποτιθέμενος, οὕτω νο-
 μίζεσθαι, ἣν οἱ μὲν προγεγονότες ἔωσι πρὶν ἢ τὸν
 πατέρα σφέων βασιλεῦσαι· ὁ δὲ βασιλεύοντι ὀψίγο-
 νος ἐπιγένηται, τοῦ ἐπιγενομένου τὴν ἐκδεξιν τῆς
 20 βασιληΐης γίνεσθαι· χρησαμένου δὲ Ξέρξῃ τῇ Δη-
 μαρήτου ἰποθήκῃ, γνοῖς ὁ Δαρείος ὡς λέγοι δίκαια,
 βασιλέα μιν ἀπέδεξε· δοκέει δέ μοι καὶ ἄνευ ταύτης
 τῆς ὑποθήκης βασιλεῦσαι ἂν Ξέρξης· ἡ γὰρ Ἀτοσσα
 εἶχε τὸ πᾶν κράτος.

4 Ἀποδέξας δὲ βασιλέα Πέρσῃσι Δαρείος Ξέρξεα,
 20 ἔρμητο στρατεῖεσθαι· ἀλλὰ γὰρ μετὰ ταῦτά τε καὶ
 Αἰγύπτου ἀπόστασιν τῷ ἑστέρω ἔτει παρασκευαζό-
 μενον συνήνεικε αὐτὸν Δαρείον βασιλείσαντα τὰ
 πάντα ἔτεα ἑξ τε καὶ τριήκοντα, ἀποθανεῖν, οὐδὲ οἱ
 20 ἐξεγένετο οὔτε τοῖς ἀπείστεωτας Αἰγυπτίους οὔτε
 Ἀθηναίους τιμωρήσασθαι· ἀποθανόντος δὲ Δαρείου,
 ἡ βασιληΐη ἀνεχώρησε ἐς τὸν παῖδα τὸν ἐκείνου
 Ξέρξεα.

5 Ὁ τοίνυν Ξέρξης ἐπὶ μὲν τὴν Ἑλλάδα οὐδαμῶς
 25 πρόθυμος ἦν κατ' ἀρχὰς στρατευσθαι, ἐπὶ δὲ Αἰγυπ-
 τὸν ἐποιέετο στρατιῆς ἄγεσιν· παρεὼν δὲ καὶ δυνά-

μενος παρ' αὐτῷ μέγιστον Περσέων Μαρδόνιος ο
 Γωβρύεω, ὅς ἦν Ξέρξῃ μὲν ἀνεψιὸς Δαρείου δὲ
 ἀδελφεῆς παῖς, τοιούτου λόγου εἶχeto, λέγων· “δέσ-
 ποτα, οὐκ οἶκός ἐστι Ἀθηναίους ἐργασαμένους πολλὰ
 ἤδη κακὰ Πέρσας, μὴ οὐ δοῦναι δίκας τῶν ἐποίησαν· 5
 ἀλλὰ τὸ μὲν νῦν ταῦτα πρήσσοις τάπερ ἐν χερσὶ
 ἔχεις· ἡμερώσας δὲ Αἴγυπτον τὴν ἐξυβρίσασαν στρα-
 τηλάτее ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἵνα λόγος τέ σε ἔχῃ πρὸς
 ἀνθρώπων ἀγαθὸς καὶ τις ὕστερον φυλάσσηται ἐπὶ
 γῆν τὴν σὴν στρατεύεσθαι.” οὗτος μὲν οἱ ὁ λόγος 10 #
 ἦν τιμωρός· τοῦ δὲ λόγου παρενθήκην ποιεέσκειτο #
 τήνδε, ὡς ἡ Εὐρώπη περικαλλὴς χώρα, καὶ δένδρεα
 παντοῖα φέρει τὰ ἡμερα, ἀρετὴν τε ἄκρη, βασιλεῖ τε
 μούνῳ θνητῶν ἀξίῃ ἐκτῆσθαι. Ταῦτα ἔλεγε οἷα 6
 νεωτέρων ἔργων ἐπιθυμητῆς ἐὼν καὶ θέλων αὐτὸς 15
 τῆς Ἑλλάδος ὑπαρχος εἶναι, χρόνῳ δὲ κατεργάσατό
 τε καὶ ἀνέπεισε Ξέρξεα ὥστε ποιέειν ταῦτα· συνέ-
 λαβε γὰρ καὶ ἄλλα οἱ σύμμαχα γενόμενα ἐς τὸ
 πείθεσθαι Ξέρξεα· τοῦτο μὲν ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας
 παρὰ τῶν Ἀλευαδέων ἀπιγμένοι ἄγγελοι ἐπεκαλέοντο 20
 βασιλέα, πᾶσαν προθυμίην παρεχόμενοι, ἐπὶ τὴν
 Ἑλλάδα· οἱ δὲ Ἀλευάδαι οὗτοι ἦσαν Θεσσαλίας
 βασιλεῖς. τοῦτο δὲ Πεισιστρατιδέων οἱ ἀναβεβη-
 κότες ἐς Σοῦσα, τῶν τε αὐτῶν λόγων ἐχόμενοι
 τῶν καὶ οἱ Ἀλευάδαι καὶ δὴ τι πρὸς τούτοις 25
 ἔτι πλέον προσορέγοντό οἱ, ἔχοντες Ὀνομάκριτον,
 ἄνδρα Ἀθηναῖον, χρησμολόγον τε καὶ διαθέτην χρη-
 σμῶν τῶν Μουσαίου. ἀναβεβήκεσαν γὰρ τὴν ἐχθρὴν
 προκαταλυσάμενοι· ἐξηλάσθη γὰρ ὑπὸ Ἰππάρχου
 τοῦ Πεισιστράτου ὁ Ὀνομάκριτος ἐξ Ἀθηνέων, ἐπ' 30
 αὐτοφώρῳ ἀλούς ὑπὸ Λάσου τοῦ Ἑρμιονέος ἐμποιέων
 ἐς τὰ Μουσαίου χρησμὸν, ὡς αἱ ἐπὶ Λήμνου ἐπικεί-
 μεναι νῆσοι ἀφανιζοίετο κατὰ τῆς θαλάσσης· διὸ
 ἐξήλασέ μιν ὁ Ἰππαρχος, πρότερον χρεώμενος τὰ
 μάλιστα. τότε δὲ συναναβὰς, ὅπως ἀπικοῖτα ἐς ὕψιν 35
 τὴν βασιλέως, λεγόντων τῶν Πεισιστρατιδέων περὶ

αὐτοῦ σεμνοῦς λόγους, κατέλεγε τῶν χρησμῶν εἰ
 μὲν τι ἐνέοι σφάλμα φέρον τῷ βαρβάρῳ, τῶν μὲν
 ἔλεγε οὐδέν· ὃ δὲ τὰ εὐτυχέστατα ἐκλεγόμενος,
 ἔλεγε τὸν τε Ἑλλήσποντον, ὡς ζευχθῆναι χρεὸν εἴη
 5 ὑπ' ἀνδρὸς Πέρσῃ, τήν τε ἔλασιν ἐξηγεύμενος. οὗτός
 τε δὴ χρησμῶδέων προσεφέρετο, καὶ οἱ τε Πεισι-
 στρατίδαι καὶ οἱ Ἀλενάδαι γνώμας ἀποδεικνύμενοι.

7 Ὡς δὲ ἀνεγνώσθη Ξέρξης στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν
 Ἑλλάδα, ἐνθαῖτα δευτέρῳ μὲν ἔτει μετὰ τὸν θάνατον
 10 τὸν Δαρείου, πρῶτα στρατηγὴν ποιέεται ἐπὶ τοῖς
 ἀπεστεῶτας. τούτους μὲν νυν καταστρεψάμενος, καὶ
 Αἴγυπτον πᾶσαν πολλὸν δουλοτέρην ποιήσας ἢ ἐπὶ
 Δαρείου ἦν, ἐπιτρέπει Ἀχαιμένει, ἀδελφεῷ μὲν ἐοῦ-
 τοῦ Δαρείου δὲ παιδί. Ἀχαιμένεα μὲν νυν ἐπιτρο-

15 πεύοντα Αἰγύπτου χρόνῳ μετέπειτα ἐφόνευσε Ἰνά-
 8 ρως ὁ Ψαμμιτίχου, ἀνὴρ Λίβυς. Ξέρξης δὲ μετὰ
 Αἰγύπτου ἄλῳσιν, ὡς ἔμελλε εἰς χεῖρας ἄξεσθαι τὸ
 στράτευμα τὸ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, σύλλογον ἐπὶ κλητον
 Περσέων τῶν ἀρίστων ἐποιέετο, ἵνα γνώμας τε πύ-

20 θηται σφέων καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι εἴπῃ τὰ θέλει· ὡς δὲ
 συνελέχθησαν, ἔλεξε Ξέρξης τάδε· “ἄνδρες Πέρσαι,
 οὗτ' αὐτὸς κατηγήσομαι νόμον τόνδε ἐν ὑμῖν τιθεῖς,
 παραδεξάμενός τε αὐτῷ χρήσομαι· ὡς γὰρ ἐγὼ πυν-

25 ἐπεὶ τε παρελάβομεν τὴν ἡγεμονίην τήνδε παρὰ
 Μήδων Κίρου κατελόντος Ἀστυάγεα· ἀλλὰ θεός τε
 οὕτω ἄγει, καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πολλὰ ἐπέπουσι συμ-
 φέρεται ἐπὶ τὸ ἄμεινον. τὰ μὲν νυν Κῦρός τε καὶ
 Καμβύσης πατήρ τε ἐμὸς Δαρείος κατεργάσαντο

30 καὶ προσεκτήσαντο ἔθνεα, ἐπισταμένοισι εὖ οὐκ ἄν
 τις λέγοι· ἐγὼ δὲ ἐπεὶ τε παρέλαβον τὸν θρόνον,
 τοῦτο ἐφρόντιζον, ὅπως μὴ λείψομαι τῶν πρότερον
 γενομένων ἐν τιμῇ τῇδε, μηδὲ ἐλάσσω προσκτήσομαι
 δύνάμιν Πέρσῃσι. φροντίζων δὲ εἰρίσκω ἅμα μὲν

35 κῦδος ἡμῖν τε προσγινόμενον, χώραν τε τῆς νῦν
 ἐκτῆμεθα οὐκ ἐλάσσονα οὐδὲ φλαυροτέρην, πικρο-

ρωτέρην τε, ἅμα δὲ τιμωρίην τε καὶ τίσιν γινομένην·
 διὸ ὑμέας νῦν ἐγὼ συνέλεξα, ἵνα τὸ νοέω πρήσσειν
 ὑπερθέωμαι ὑμῖν. μέλλω, ζεύξας τὸν Ἑλλήσπον-
 τον, ἐλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἑλ-
 λάδα, ἵνα Ἀθηναίους τιμωρήσομαι ὅσα δὴ πεποιή- 5
 κασι Πέρσας τε καὶ πατέρα τὸν ἐμόν. ὠρᾶτε μὲν
 νυν καὶ Δαρεῖον ἰθύοντα στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς ἄν-
 δρας τούτους· ἀλλ' ὁ μὲν τετελεύτηκε, καὶ οὐκ ἐξ-
 εγένετό οἱ τιμωρήσασθαι· ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τε ἐκείνου
 καὶ τῶν ἄλλων Περσέων οὐ πρότερον παύσομαι πρὶν 10
 ἢ ἔλω τε καὶ πυρώσω τὰς Ἀθήνας· οἳ γε ἐμὲ καὶ
 πατέρα τὸν ἐμόν ὑπῆρξαν ἄδικα ποιεῦντες. πρῶτα
 μὲν ἐς Σάρδεις ἐλθόντες, ἅμα Ἀρισταγόρῃ (τῷ Μιλη-
 σίῳ, δούλῳ δὲ ἡμετέρῳ) ἀπικόμενοι, ἐνέπρησαν τά
 τε ἄλσεα καὶ τὰ ἱρά· δεύτερα δὲ ἡμέας οἷα ἔρξαν 15
 ἐς τὴν σφετέρην ἀποβάοντας, ὅτε Δᾶτις τε καὶ Ἀρ-
 ταφέρνης ἐστρατήγεον, τὰ ἐπίστασθέ κου πάντες·
 τούτων μέντοι εἵνεκα ἀνάρτημαι ἐπ' αὐτοὺς στρα-
 τεύεσθαι· ἀγαθὰ δὲ ἐν αὐτοῖσι τοσάδε ἀνευρίσκω
 λογιζόμενος, εἰ τούτους τε καὶ τοὺς τούτοισι πλησιο- 20
 χώρους καταστρεψόμεθα, οἳ Πέλοπος τοῦ Φρυγὸς
 νέμονται χώραν· γῆν τὴν Περσίδα ἀποδέξομεν τῷ
 Διὸς αἰθέρι ὁμουρέουσιν· οὐ γὰρ δὴ χώραν γε οὐδε-
 μίαν κατόψεται ὁ ἥλιος ὁμουρον ἐοῦσαν τῇ ἡμετέρῃ,
 ἀλλὰ σφεας πάσας ἐγὼ ἅμα ὑμῖν μίαν χώραν θήσω, 25
 διὰ πάσης διεξελθὼν τῆς Εὐρώπης· πυνθάνομαι γὰρ
 ὧδε ἔχειν· οὔτε τινὰ πόλιν ἀνδρῶν οὐδεμίαν, οὔτε
 ἔθνος οὐδὲν ἀνθρώπων ὑπολείπεσθαι τὸ ἡμῖν οἷόν
 τε ἔσται ἐλθεῖν ἐς μάχην, τούτων τῶν κατέλεξα
 ὑπεξυραιρημένων· οὕτω οἳ τε ἡμῖν αἵτιοι ἔξουσι 30
 δούλιον ζυγόν, οἳ τε ἀναίτιοι· ὑμεῖς δ' ἂν μοι τάδε
 ποιέοντες χαρίζοισθε· ἐπεὰν ὑμῖν σημήνω τὸν χρό-
 νον ἐς τὸν ἥκειν δεῖ, προθύμως πάντα τινὰ ὑμέων
 χρήσει παρεῖναι· ὅς ἂν δὲ ἔχων ἤκη παρσκευασμέ-
 νον στρατὸν κάλλιστα, δώσω οἱ δῶρα τὰ τιμώτατα 35
 νομίζεται εἶναι ἐν ἡμετέρῳ. ποιητέα μὲν νυν ταῦτα

ἔστι οὕτω· ἵνα δὲ μὴ ἰδιοβουλευεῖν ἱμῖν δοκέω, τί-
θημι τὸ πρῆγμα ἐς μέσον, γνώμην κελεύων ἱμέων
τὸν βουλόμενον ἀποφαίνεσθαι." ταῦτα εἶπας ἐπαί-
ετο.

9 Μετ' αὐτὸν δὲ Μαρδόνιος ἔλεγε· "ὦ δέσποτα, οὐ
6 μόνον εἷς τῶν γενομένων Περσέων ἄριστος ἀλλὰ καὶ
τῶν ἔσομένων· ὥς τὰ τε ἄλλα λέγων ἐπῖκεο ἄριστα
καὶ ἀληθέστατα, καὶ Ἰωνας τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατ-
οικημένους οἶκ' ἐάσεις καταγελάσαι ἡμῖν, ἔοντας
10 ἀναξίους· καὶ γὰρ δεινὸν ἂν εἴη πρῆγμα, εἰ Σάκας
μὲν καὶ Ἰνδοὺς καὶ Αἰθίοπας τε καὶ Ἀσσυρίους ἄλλα
τε ἔθνηα πολλὰ καὶ μεγάλα, ἀδικήσαντα Πέρσας
οὐδὲν ἀλλὰ δύναιμι προσκτᾶσθαι βουλόμενοι, κατα-
στρεψάμενοι δαίλους ἔχομεν, Ἕλληνας δὲ ἰπάρξαν-
15 τας ἀδικίης, οὐ τιμωρησόμεθα· τί δείσαντες; κοίην
πλήθεος συστροφήν, κοίην δὲ χρημάτων δύναμιν;
τῶν ἐπιστάμεθα μὲν τὴν μάχην, ἐπιστάμεθα δὲ τὴν
δύναμιν ἐοῖσαν ἀσθενείᾳ· ἔχομεν δὲ αὐτῶν παῖδας
καταστρεψάμενοι τοίτους, οἳ ἐν τῇ ἡμετέρῃ κατοι-
20 κημένοι, Ἰωνές τε καὶ Αἰολέες καὶ Δωριέες καλέονται.
ἐπειρήθην δὲ καὶ αὐτὸς ἤδη ἐπελαυνων ἐπὶ τοὺς ἄν-
δρας τούτους, ὑπὸ πατρὸς τοῦ σοῦ κελευσθεῖς· καί
μοι μέχρι Μακεδονίης ἐλάσαντι, καὶ ὀλίγον ἀπολι-
πόντι ἐς αὐτὰς Ἀθήνας ἀπικέσθαι, οὐδεὶς ἀντιώθη
25 ἐς μάχην· καίτοι γε ἐώθασι Ἕλληνες, ὥς πινθάνο-
μαι, ἀβουλότατα πολέμους ἵστασθαι, ὑπὸ τε ἀγνω-
μοσύνης καὶ σκαιότητος· ἐπεὶ γὰρ ἀλλήλοισι πύ-
λεμον προείπωσι, ἐξευρόντες τὸ κάλλιστον χωρίον
καὶ λειότατον, ἐς τοῦτο κατιώντες μάχονται· ὥστε
30 σὶν κακῷ μεγάλῳ οἱ νικῶντες ἀπαλλάσσονται· περὶ
δὲ τῶν ἔσσωμένων οὐδὲ λέγω ἀρχὴν, ἐξώλεες γὰρ δὴ
γίνονται· τοὺς χρῆν, ἔοντας ὁμογλώσσους, κήρυξέ
τε διαχρεωμένους καὶ ἀγγέλοισι καταλαμβάνειν τὰς
διαφοράς, καὶ παντὶ μᾶλλον ἢ μάχησι· εἰ δὲ πάντως
35 ἔδεε πολεμέειν πρὸς ἀλλήλους, ἐξευρίσκειν χρῆν τῇ
ἐκάτεροί εἰσι δισχειρωτότατοι, καὶ ταύτῃ τειρᾶν

τρόπῳ τοίνυν οὐ χρηστῷ Ἕλληνες διαχρεώμενοι, ἐμέο ἐλάσαντος μέχρι Μακεδονίης γῆς, οὐκ ἦλθον ἐς τοῦτου λόγον ὥστε μάχεσθαι, σοὶ δὲ δὴ μέλλει τις, ὦ βασιλεῦ, ἀντιώσεσθαι πόλεμον προσφέρων, ἄγοντι καὶ πλῆθος τὸ ἐκ τῆς Ἀσίης καὶ νέας τὰς ἀπάσας; 5 ὥς μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τοῦτο θράσεος ἀνήκει τὰ Ἑλλήνων πρήγματα. εἰ δὲ ἄρα ἐγὼ γε ψευσθείην γνώμη, καὶ ἐκείνοι ἐπαρθέντες ἀβουλίῃ ἔλθοιεν ἡμῖν ἐς μάχην, μάθοιεν ἂν ὥς εἰμεν ἀνθρώπων ἄριστοι τὰ πολεμήϊα. ἔστω δ' ὦν μηδὲν ἀπείρητον· αὐτόματον 10 γὰρ οὐδὲν, ἀλλ' ἀπὸ πείρης πάντα ἀνθρώποισι φιλέει γίνεσθαι." Μαρδόνιος μὲν τοσαῦτα ἐπιλεήνας τὴν Ξέρξεω γνώμην, ἐπέπαυτο.

Σιωπώντων δὲ τῶν ἄλλων Περσέων καὶ οὐ τολ- 10 μώντων γνώμην ἀποδείκνυσθαι ἀντίην τῇ προκειμένῃ, 15 Ἀρτάβανος ὁ Ὑστάσπεος πάτρως ἐὼν Ξέρξῃ, τῷ δὴ καὶ πίσυνος ἐὼν, ἔλεγε τάδε· "ὦ βασιλεῦ, μὴ λεχθισέων μὲν γνωμέων ἀντιέων ἀλλήλησι, οὐκ ἔστι τὴν ἀμείνω αἰρεόμενον ἐλέσθαι ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρημένῃ χρῆσθαι· λεχθισέων δὲ, ἔστι· ὥσπερ τὸν χρυσὸν 20 τὸν ἀκήρατον αὐτὸν μὲν ἐπ' ἐωυτοῦ οὐ διαγινώσκομεν, ἐπεὰν δὲ παρατρίψωμεν ἄλλῳ χρυσῷ διαγινώσκομεν τὸν ἀμείνω. ἐγὼ δὲ καὶ πατρὶ τῷ σῷ ἀδελφεῷ δὲ ἐμῷ, Δαρείῳ, ἡγόρευον μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ Σκύθας, ἄνδρας οὐδαμόθι γῆς ἄστνυ νέμοντας· ὁ δὲ 25 ἐλπίζων Σκύθας τοὺς νομάδας καταστρέψεσθαι, ἐμοί τε οὐκ ἐπείθετο στρατευσάμενός τε πολλούς τε καὶ ἀγαθοὺς τῆς στρατιῆς ἀποβαλὼν ἀπῆλθε· σὺ δὲ, ὦ βασιλεῦ, μέλλεις ἐπ' ἄνδρας στρατεῖεσθαι πολλὸν ἀμείνονας ἢ Σκύθας· οἱ κατὰ θάλασσαν τε ἄριστοι 30 καὶ κατὰ γῆν λέγονται εἶναι. τὸ δὲ αὐτοῖσι ἔνεστι δεινὸν, ἐμέ σοι δίκαιόν ἐστι φράζειν· ζεύξας φῆς τὸν Ἑλλήσποντον ἐλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἑλλάδα· καὶ δὴ καὶ συνήνεκε ἦτοι κατὰ γῆν ἢ καὶ κατὰ θάλασσαν ἐσσωθῆναι, ἢ καὶ κατ' ἀμφότερα· 35 οἱ γὰρ ἄνδρες λέγονται εἶναι ἄλκιμοι· πάρεστι δὲ

καὶ σταθμώσασθαι, εἰ στρατιήν γε τοσαύτην σὺν
Δαίτι καὶ Ἀρταφέρνηϊ ἐλθοῦσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν χώ-
ρην μῶνοι Ἀθηναῖοι διέφθειραν. οἱ κ' ὦν ἀμφοτέρῃ
σφι ἐχώρησε· ἀλλ' ἦν τῇσι ληυσὶ ἐμβάλωσι, καὶ
6 νικήσαντες ναυμαχίῃ πλέωσι ἐς τὸν Ἑλλήσποντον
καὶ ἔπειτα λύσωσι τὴν γέφυραν, τοῦτο δὴ, βασιλεῖ,
γίνεται δεινόν. ἐγὼ δὲ οἰδεμιῇ σοφίῃ οἰκίῃ αὐτὸς
ταῦτα συμβάλλομαι, ἀλλ' οἶόν κοτε ἡμέας ὀλίγου
ἐδέησε καταλαβεῖν πάθος, ὅτε πατὴρ σὸς ζεῖξας
10 Βόσπορον τὸν Θρηάκιον, γεφυρώσας δὲ ποταμὸν
Ἰστρὸν διέβη ἐπὶ Σκύθας, τότε παντοῖοι ἐγένοντο
Σκίθαι δεόμενοι Ἰώνων λῦσαι τὸν πόρον, τοῖσι ἐπι-
τέτραπτο ἡ φυλακὴ τῶν γεφυρέων τοῦ Ἰστρὸν· καὶ
τότε γε Ἰστιαῖος ὁ Μιλήτου τύραννος εἰ ἐπέσπετο
15 τῶν ἄλλων τυράννων τῇ γνώμῃ, μὴδὲ ἠντιώθη, διέρ-
γαστο ἂν τὰ Περσέων πρήγματα· καίτοι καὶ λόγῳ
ἀκοῖσαι δεινόν, ἐπ' ἀνδρί γε ἐνὶ πάντα τὰ βασιλέος
πρήγματα γεγενῆσθαι. σὺ ὦν μὴ βούλευ ἐς κίνδυ-
νον μὴδέϊα τοιοῦτον ἀπικέσθαι, μὴδεμιῆς ἀνάγκης
20 ἐούσης· ἀλλ' ἐμοὶ πείθει· νῦν μὲν τὸν σίλλογον
τόνδε διάλυσον· αὐτίς τε, ὅταν τοι δοκῇ, προσκεψά-
μενος ἐπὶ σεωυτοῖ, προαγώρειε τὰ τοι δοκέει εἶναι
ἄριστα· τὸ γὰρ εὖ βουλευέσθαι κέρδος μέγιστον
εἰρίσκω ἐόν· εἰ γὰρ καὶ ἐναντιωθῆναί τι θέλει, βε-
25 βούλευται μὲν οἷδέν ἦσσον εὖ, ἔσσωται δὲ ὑπὸ τῆς
τίχης τὸ βούλευμα· ὁ δὲ βουλευσάμενος αἰσχυρῶς,
εἰ οἱ ἡ τύχῃ ἐπίσποιτο, εὖρημα εὖρηκε· ἦσσον δὲ
οὐδέν οἱ κακῶς βεβούλευται. ὁρᾷς τὰ ὑπερέχοντα
ζῶα ὥς κεραυνοὶ ὁ θεὸς οἷδὲ ἐᾷ φαντάζεσθαι, τὰ δὲ
30 σμικρὰ οὐδέν μιν κνίζει; ἐρᾷς δὲ οἷς ἐς οἰκήματα τὰ
μέγιστα αἰεὶ καὶ δένδρεα τὰ τοιαῦτα ἀποσκήπτει τὰ
βέλεα; φιλεῖ γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα
κολοῦειν. οὕτω δὴ καὶ στρατὸς πολλὸς ὑπὸ ὀλίγου
διαφθείρεται κατὰ τοιόνδε· ἐπεὰν σφι ὁ θεὸς φθονή-
35 στας φόβον ἐμβάλη, ἢ βροντὴν, δι' ὧν ἐφθάρησαν
ἀναξίως ἑωυτῶν· οὐ γὰρ ἐᾷ φρονέειν μέγα ὁ θεὸς

ἄλλον ἢ ἐωυτόν. ἐπειχθῆναι μὲν νυν πᾶν πρήγμα
 τίκτει σφάλματα, ἐκ τῶν ζημίαι μεγάλαι φιλέουσι
 γίνεσθαι· ἐν δὲ τῷ ἐπισχεῖν ἔνεστι ἀγαθὰ, εἰ μὴ
 παραντίκα δοκέοντα εἶναι, ἀλλ' ἀνὰ χρόνον ἐξεύροι
 τις ἄν. σοὶ μὲν δὴ ταῦτα, ὦ βασιλεῦ, συμβουλεύω· 5
 σὺ δὲ, ὦ παῖ Γωβρύεω Μαρδόνιε, παῦσαι λέγων
 λόγους ματαίους περὶ Ἑλλήνων, οὐκ ἑόντων ἀξίων
 φλαύρως ἀκούειν· Ἑλληνας γὰρ διαβάλλων, ἐπαί-
 ρεις αὐτὸν βασιλέα στρατεύεσθαι· αὐτοῦ δὲ τούτου
 εἵνεκα δοκέεις μοι πᾶσαν προθυμίην ἐκτείνειν. μί, 10
 νυν οὕτω γένηται· διαβολὴ γάρ ἐστι δεινότατον· ἐν
 τῇ δύο μὲν εἰσι οἱ ἀδικέοντες, εἰς δὲ ὁ ἀδικέομενος·
 ὁ μὲν γὰρ διαβάλλων ἀδικεῖ οὐ παρεόντος κατη-
 γορέων· ὁ δὲ ἀδικεῖ, ἀναπειθόμενος πρὶν ἢ ἀτρεκέως
 ἐκμάθῃ· ὁ δὲ δὴ ἀπεὼν τοῦ λόγου τάδε ἐν αὐτοῖσι 15
 ἀδικέεται, διαβληθεὶς τε ὑπὸ τοῦ ἑτέρου καὶ νομι-
 σθεὶς πρὸς τοῦ ἑτέρου κακὸς εἶναι. ἀλλ' εἰ δὴ δεῖ
 γε πάντως ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους στρατεύεσθαι,
 φέρε, βασιλεὺς μὲν αὐτὸς ἐν ἡθεσι τοῖσι Περσέων
 μενέτω· ἡμέων δὲ ἀμφοτέρων παραβαλλομένων τὰ 20
 τέκνα, στρατηλάτее αὐτὸς σὺ ἐπιλεξόμενός τε ἄνδρας
 τοὺς ἐθέλεις καὶ λαβὼν στρατιὴν ὁκόσῃν τινὰ βού-
 ληαι· καὶ ἦν μὲν τῇ σὺ λέγεις ἀναβαίνειν βασιλεῖ
 τὰ πρήγματα, κτεινέσθων οἱ ἐμοὶ παῖδες πρὸς δὲ
 αὐτοῖσι καὶ ἐγώ· ἦν δὲ τῇ ἐγὼ προλέγω, οἱ σοὶ 25
 ταῦτα πασχόντων σὺν δέ σφι καὶ σὺ, ἦν ἀπονουστή-
 σης· εἰ δὲ ταῦτα μὲν ὑποδύνειν οὐκ ἐθελήσεις, σὺ
 δὲ πάντως στράτευμα ἀνάξεις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀκού-
 σεσθαί τινά φημι τῶν αὐτοῦ τῇδε ὑπολειπομένων,
 Μαρδόνιον μέγα τι κακὸν ἐξεργασμένον Πέρσας ὑπὸ εὐ
 κυνῶν τε καὶ ὀρνίθων διαφορεύμενον, ἢ κου ἐν γῇ
 τῇ Ἀθηναίων ἢ σέ γε ἐν τῇ Λακεδαιμονίων, εἰ μὴ
 ἄρα καὶ πρότερον κατ' ὁδὸν, γνόντα ἐπ' οἴους ἄνδρας
 ἀναγινώσκεις στρατεύεσθαι βασιλέα.”

Ἄρτάβανος μὲν ταῦτα ἔλεξε· Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς 31
 ἀμείβεται τοῖσδε· “Ἄρτάβανε, πατὴρ εἰς τοῦ ἐμῶ

- ἀδελφεὺς· τοῦτό σε ῥύσεται μηδέῃα ἄξιον μισθὸν
 λαβεῖν ἐπέων ματαίων· καὶ τοι ταύτην τὴν ἀτιμίαν
 προστίθῃμι εὖντι κακῷ τε καὶ ἀθίμῳ, μήτε συστρα-
 τεῖσθαι ἐμοί γε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα αὐτοῦ τε μένειν
 ὅαμα τῇσι γυναιξί· ἐγὼ δὲ καὶ ἄνευ σέο ὅσαπερ εἶπα
 ἐπιτελέα ποιήσω· μὴ γὰρ εἶην ἐκ Δαρείου τοῦ
 Ὑστάσπεος, τοῦ Ἀρσάμεος, τοῦ Ἀριαράμνεω, τοῦ
 Τείσπεος, τοῦ Κίρου, τοῦ Καμβύσεω, τοῦ Τείσπεος,
 τοῦ Ἀχαιμένεος γεγυνώς, μὴ τιμωρησάμενος Ἀθη-
 ναίους· εὖ ἐπιστάμενος, ὅτι εἰ ἡμεῖς ἡσυχίην ἄζομεν,
 ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοι ἀλλὰ καὶ μάλα στρατεύσονται ἐπὶ
 τὴν ἡμετέραν, εἰ χρὴ σταθμώσασθαι τοῖσι ἱπαργμέ-
 νοισι ἐξ ἐκείνων· οἱ Σάρδεις τε ἐνέπρησαν καὶ ἤλασαν
 ἐς τὴν Ἀσίην· οἴκων ἐξαναχωρεῖν οἶδετέροισι δυ-
 νατῶς ἔχει, ἀλλὰ ποιέειν ἢ παθεῖν προκέεται ἀγών·
 ἵνα ἢ τάδε πάντα ὑπὸ Ἑλλησι, ἢ ἐκεῖνα πάντα ὑπὸ
 Πέρσῃσι γένηται· τὸ γὰρ μέσον οὐδὲν τῆς ἔχθρης
 ἐστί· καλὸν ὦν προπεπονθότας ἡμέας τιμωρεῖν ἤδη
 γίνεται, ἵνα καὶ τὸ δεινὸν τὸ πείσομαι τοῦτο μάθω,
 ἐλάσας ἐπ' ἄνδρας τούτους, τοῖς γε καὶ Πέλοψ ὁ
 Φρύξ, ἐὼν πατέρων τῶν ἐμῶν δοῖλος, κατεστρέψατο
 οἴτῳ, ὥς καὶ ἐς τόδε αὐταί τε ὠνθρωποι καὶ ἡ γῆ
 αὐτῶν ἐπώνυμοι τοῦ καταστρεψαμένου καλέονται."
- 12 Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτο ἐλέγετο· μετὰ δὲ, εὐφρόνη
 25 τε ἐγένετο καὶ Ξέρξης ἐλιζε ἢ Ἀρταβάνου γνώμη·
 νυκτὶ δὲ βουλὴν διδοὺς, πάγχυ εἴρισκέ οἱ οὐ πρῆγμα
 εἶναι στρατεῖσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· δεδογμένων δέ
 οἱ αὐτῖς τούτων, κατύπνωσε· καὶ δὴ κου ἐν τῇ νυκτὶ
 εἶδε ὄψιν τοιήνδε, ὥς λέγεται ὑπὸ Περσέων· ἐδόκεε ὁ
 30 Ξέρξης ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα μέγαν τε καὶ εὐειδέα
 εἶπεῖν· "μετὰ δὴ βουλεύεαι, ὦ Πέρσα, στράτευμα
 μὴ ἄρ' ἐν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, προείπας ἀλίζειν Πέρσας
 στρατῶν; οἷτε ὦν μεταβουλευόμενος ποιέεις εὖ,
 οἷτε ὁ συγγνωσόμενός τοι πάρα· ἀλλ', ὥσπερ τῆς
 35 ἡμέρης ἐβουλεύσαιο ποιέειν, ταύτην ἴθι τῶν ὁδῶν."
- 13 Τὸν μὲν, ταῦτα εἰπαντα, ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἀποπτάσθαι·

ἡμέρης δὲ ἐπιλαμψάσης, ὄνειρου μὲν τούτου λόγον οὐδένα ἐποιέετο, ὃ δὲ Περσέων συναλίσας τοὺς καὶ
 πρότερον συνέλεξε, ἔλεγέ σφι τάδε. “ ἄνδρες Πέρσαι,
 συγγνώμην μοι ἔχετε ὅτι ἀγχίστροφα βουλεύομαι·
 φρενῶν τε γὰρ ἐς τὰ ἐμεωυτοῦ πρῶτα οὐ κω ἀνήκω, 5
 καὶ οἱ παρηγορεύμενοι κείνα ποίειν οὐδένα χρόνον
 μευ ἀπέχονται· ἀκούσαντι μέντοι μοι τῆς Ἀρτα-
 βάνου γνώμης, παραυτίκα μὲν ἢ νεότης ἐπέζεσε,
 ὥστε ἀεικέστερα ἀπορρίψαι ἔπεα ἐς ἄνδρα πρεσβύ-
 τερον ἢ χρεόν· νῦν μέντοι συγγνοῦς, χρήσομαι τῇ 10
 ἐκείνου γνώμῃ· ὥς ὢν μεταδεδογμένον μοι μὴ στρα-
 τεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἡσυχοί ἐστε.” Πέρσαι 14
 μὲν ὡς ἤκουσαν ταῦτα, κεχαρηκότες προσεκύνεον·
 νυκτὸς δὲ γενομένης, αὐτὶς τῶντὸ ὄνειρον τῷ Ξέρξῃ
 κατυπνωμένῳ ἔλεγε ἐπιστάν· “ ὦ παῖ Δαρείου, καὶ 15
 δὴ φαίνεαι ἐν Πέρσῃσί τε ἀπειπάμενος τὴν στρατη-
 λασίην, καὶ τὰ ἐμὰ ἔπεα ἐν οὐδενὶ ποιούμενος λόγῳ,
 ὡς παρ’ οὐδενὸς ἀκούσας· εὖ νυν τόδ’ ἴσθι, ἣνπερ μὴ
 αὐτίκα στρατηλατέης, τάδε τοι ἐξ αὐτῶν ἀνασχήσειν·
 ὡς καὶ μέγας καὶ πολλὸς ἐγένεο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, 20
 οὕτω καὶ ταπεινὸς ὀπίσω κατὰ τάχος ἔσειαι.” Ξέρξης 15
 μὲν, περιδεὴς γενόμενος τῇ ὄψει, ἀνά τε ἔδραμε ἐκ
 τῆς κοίτης, καὶ πέμπει ἄγγελον ἐπὶ Ἀρτάβανον
 καλέοντα· ἀπικομένῳ δέ οἱ ἔλεγε Ξέρξης τάδε·
 “ Ἀρτάβανε, ἐγὼ τὸ παραυτίκα μὲν οὐκ ἐσωφρόνεον, 25
 εἶπας ἐς σὲ μάταια ἔπεα χρηστῆς εἵνεκα συμβουλίας·
 μετὰ μέντοι οὐ πολλὸν χρόνον μετέγνων, ἔγνων δὲ
 ταῦτά μοι ποιητέα ἔόντα τὰ σὺ ὑπέθήκαο. οὐκων
 δυνατὸς τοι εἰμὶ ταῦτα ποίειν βουλόμενος· τετραμ-
 μένῳ γὰρ δὴ καὶ μετεγνωκότε ἐπιφοιτῶν ὄνειρον 30
 φαντάζεται μοι, οὐδαμῶς συνέπαινον ἐὼν ποίειν με
 ταῦτα· νῦν δὲ καὶ διαπειλῆσαν οἴχεται· εἰ ὢν θεὸς
 ἐστι ὁ ἐπιπέμπων, καὶ οἱ πάντως ἐν ἡδονῇ ἐστι
 γενέσθαι στρατηλασίην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπιπτήσεται
 καὶ σοὶ τῶντὸ τοῦτο ὄνειρον ὁμοίως καὶ ἐμοὶ ἐντελ- 35
 λόμενον· εὐρίσκω δὲ ὧδε ἂν γινόμενα ταῦτα, εἰ λάβοις

τὴν ἐμὴν σκευὴν πᾶσαν, καὶ ἐνδὺς μετὰ τοῦτο ἵζουσι
 εἰς τὸν ἐμὸν θρόνον, καὶ ἔπειτα ἐν κοίτῃ τῇ ἐμῇ
 16 κατυπνώσκειας." Ξέρξης μὲν ταῦτά οἱ ἔλεγε· Ἀρτά-
 βανος δὲ οὐ τῷ πρώτῳ οἱ κελεύσμεντι πειθόμενος οἷα
 οὐκ ἀξιεύμενος εἰς τὸν βασιλῆϊν θρόνον ἵζεσθαι,
 τέλος ὡς ἡναγκάζετο, εἶπας τάδε ἐποίεε τὸ κελευόμε-
 ναι· "ἴσθην ἐκείνο, ὦ βασιλεῦ, παρ' ἐμοὶ κέκριται,
 φρονέειν τε εὖ καὶ τῷ λέγοντι χρηστὰ ἐθέλειν πεί-
 θεσθαι· τὰ σὲ καὶ ἀμφότερα περιήκοντα, ἀνθρώπων
 10 κακῶν ὁμιλίας σφάλλουσι· κατὰ περ τὴν πάντων
 χρησιμωτάτην ἀνθρώποισι θάλασσαν πνεύματά φασι
 ἀνέμων ἐμπέπτοντα, οὐ περιορᾷν φύσει τῇ ἑωυτῆς
 χρῆσθαι. ἐμὲ δὲ ἀκούσαντα πρὸς σεῦ κακῶς οὐ
 τοσοῦτο ἔδακε λῖπη, ὅσον, γιωμέων δῖο προκει-
 15 μενέων Πέρσῃσι,—τῆς μὲν ὕβριν αὐξανούσης τῆς δὲ
 καταπαυούσης, καὶ λεγούσης ὡς κακὸν εἶη διδάσκειν
 τὴν ψυχὴν πλεόν τι διζῆσθαι αἰεὶ ἔχειν τοῦ παρεόν-
 τος,—τοιουτέων προκειμένων γνωμέων, ὅτι τὴν σφα-
 λμωτέραν σεωυτῷ τε καὶ Πέρσῃσι ἀναιρέο· νῦν ὦν,
 20 ἔπειδ' ἡ τέτραψαι ἐπὶ τὴν ἀμείνω, φῆς τοι μετιέντε
 τὸν ἐπ' Ἑλλήνας στόλον ἐπιφοιτᾶν ὄνειρον θεοῦ
 τινος πομπῇ, οἷκ ἐώντά σε καταλύειν τὸν στόλον·
 ἀλλ' οἷδ' ἐστὶ ταῦτά ἐστι, ὦ παῖ, θεῖα· ἐνύπνια γὰρ τὰ
 εἰς ἀνθρώπους πεπλανημένα τοιαῦτά ἐστι οἷά σε ἐγὼ
 25 ἔλδᾷω, ἔτεσι σεῦ πολλοῖσι πρεσβύτερος ἔών· πε-
 πλανῆσθαι αὐταὶ μάλιστα ἐώθασι αἱ ὄφιος τῶν ὄνει-
 ράτων, τὰ τις ἡμέρης φροντίζει· ἡμεῖς δὲ τὰς πρὶ
 τοῦ ἡμέρας ταίτην τὴν στρατηλασίην καὶ τὸ κάρτα
 εἶχμεν μετὰ χεῖρας· εἰ δὲ ἄρα μὴ ἔστι τοῦτο τοιοῦτο
 30 ὅν ἐγὼ διαιρέω, ἀλλά τι τοῦ θεοῦ μετέχον, σὶ πᾶν
 αἰτὸς συλλαβὼν ἔρηκας· φανήτω γὰρ δὴ καὶ ἐμοῖ
 ὡς καὶ σοὶ διακελευόμενον. φαιῆναι δὲ οἷδ' ἐν μᾶλλον
 μοι ὀφείλει ἔχοντι τὴν σὴν ἐσθῆτα ἢ οὐ καὶ τὴν
 ἐμὴν· οὐδὲ τι μᾶλλον ἐν κοίτῃ τῇ σῇ ἀναπαυόμενος
 35 ἢ οὐ καὶ ἐν τῇ ἐμῇ· εἴπερ γε καὶ ἄλλως ἐθέλει
 κατεῖναι· οὐ γὰρ δὴ εἰς τοσοῦτό γε εὐηθείης ἀνήκει

τοῦτο, ὃ τι δὴ κοτέ ἐστι τὸ ἐπιφαινόμενόν τοι ἐν τῷ
 ὕπνῳ, ὥστε δόξει ἐμὲ ὀρῶν σέ εἶναι, τῇ σῇ ἐσθῇτι
 τεκμαιρόμενον· εἰ δὲ ἐμὲ μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιή-
 σεται, οὐδὲ ἀξιώσει ἐπιφανῆναι, οὔτε ἦν τὴν ἐμὴν
 ἐσθῆτα ἔχω οὔτε ἦν τὴν σὴν, σὲ δὲ ἐπιφοιτήσῃ, τοῦ- 5
 το ἤδη μαθητέον ἐστί· εἰ γὰρ δὴ ἐπιφοιτήσῃ γέ
 συνεχέως, φαίην ἂν καὶ αὐτὸς θεῖον εἶναι· εἰ δέ τοι
 οὕτω δεδύκηται γίνεσθαι, καὶ οὐκ οἶά τε αὐτὸ παρα-
 τρέψαι, ἀλλ' ἤδη δεῖ ἐμὲ ἐν κοίτῃ τῇ σῇ κατυπνῶ-
 σαι, φέρε, τούτων ἐξ ἐμεῦ ἐπιτελευμένων, φανήτω 10
 καὶ ἐμοί· μέχρι δὲ τούτου, τῇ παρεούσῃ γνώμῃ χρή-
 σομαι.” Τοσαῦτα εἶπας Ἀρτάβανος ἐλπίζων Ξέρ- 17
 ξα ἀποδέξειν λέγοντα οὐδέν, ἐποίεε τὸ κελεύόμενον·
 ἐνδὺς δὲ τὴν Ξέρξῳ ἐσθῆτα καὶ ἰζόμενος ἐς τὸν
 βασιλῆϊον θρόνον, ὥς μετὰ ταῦτα κοῖτον ἐποιέετο, 15
 ἦλθέ οἱ κατυπνωμένῳ τῶντ' ὄνειρον τὸ καὶ παρὰ
 Ξέρξῃ ἐφοίτα· ὑπερστὰν δὲ τοῦ Ἀρταβάνου, εἶπε
 τάδε· “ἄρα σὺ δὴ κείνος εἷς ὁ ἀποσπεύδων Ξέρξῃ
 στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ὥς δὴ κηδόμενος
 αὐτοῦ; ἀλλ' οὔτε ἐς τὸ μετέπειτα, οὔτε ἐς τὸ παραν- 20
 τικά νῦν καταπροΐξῃ ἀποτρέπων τὸ χρεὸν γενέσθαι·
 Ξέρξῃ δὲ τὰ δεῖ ἀνηκουστέοντα παθέειν, αὐτῷ ἐκείνῳ
 δεδήλωται.” Ταῦτά τε δὴ ἐδόκεε Ἀρτάβανος τὸ 18
 ὄνειρον ἀπειλέειν, καὶ θερμοῖσι σιδηρίοισι ἐκκαίειν
 αὐτοῦ μέλλειν τοὺς ὀφθαλμούς· καὶ ὅς, ἀμβώσας 25
 μέγα, ἀναθρόσκει, καὶ παριζόμενος Ξέρξῃ, ὥς τὴν
 ὕψιν οἱ τοῦ ἐνυπνίου διεξῆλθε ἀπηγεόμενος, δεύτερά
 οἱ λέγει τάδε· “ἐγὼ μὲν, ὦ βασιλεῦ, οἶα ἄνθρωπος
 ἰδὼν ἤδη πολλά τε καὶ μεγάλα πεσόντα πρήγματα
 ὑπὸ ἡσσόνων, οὐκ ἔων σε τὰ πάντα τῇ ἡλικίῃ εἴκειν, 30
 ἐπιστάμενος ὥς κακὸν εἶη τὸ πολλῶν ἐπιθυμέειν,
 μεμνημένος μὲν τὸν ἐπὶ Μασσαγέτας Κύρου στόλον
 ὥς ἔπρηξε, μεμνημένος δὲ καὶ τὸν ἐπ' Αἰθίοπας τὸν
 Καμβύσῳ, συστρατευόμενος δὲ καὶ Δαρείῳ ἐπὶ
 Σκύθας· ἐπιστάμενος ταῦτα, γνώμην εἶχον, ἀτρεμί- 35
 ζοντά σε μακαριστὸν εἶναι πρὸς πάντων ἀνθρώπων·

- ἐπεὶ δὲ δαιμονίη τις γίνεται ὁρμή, καὶ Ἕλληνας, ὥς
 ἔοικε, φθορὴ τις καταλαμβάνει θεήλατος, ἐγὼ μὲν
 καὶ αὐτὸς τράπομαι καὶ τὴν γνώμην μετατίθεμαι·
 σὺ δὲ σήμνηνον μὲν Πέρσῃσι τὰ ἐκ τοῦ θεοῦ πεμπό-
 5 μενα, χρῆσθαι δὲ κέλευε τοῖσι ἐκ σέο πρώτοισι προ-
 ειρημένοισι ἐς τὴν παρασκευὴν· ποίεε δὲ οὔτω, ὅπως,
 τοῦ θεοῦ παραδιδόντος, τῶν σῶν ἐνδεήσει μηδέν.”
 τοῦτων λεχθέντων, ἐνθαῦτα ἱπαρθέντες τῇ ὄψει, ὥς
 ἡμέτῃ ἐ, ἐνέτο τάχιστα, Ξέρξης τε ὑπερετίθετο ταῦτα
 10 Πέρσῃσι, καὶ Ἀρτάβανος, ὥς πρότερον ἀποσπείδων
 μοῖνος ἐφ’ ἑτο, τότε ἐπισπείδων φανερὸς ἦν.
- 19 Ὀρμημινω δὲ Ξέρξῃ στρατηλατέειν, μετὰ ταῦτα
 τρίτῃ ὄψις ἐν τῷ ἵπνῳ ἐγένετο, τὴν οἱ μάγοι ἔκριναν
 ἀκούσαντες φέρειν τε ἐπὶ πᾶσαν γῆν, δουλεύσειν τέ
 15 οἱ πάντας ἀνθρώπους. ἡ δὲ ὄψις ἦν ἡδε· ἐδόκεε ὁ
 Ξέρξης ἐστεφανῶσθαι ἐλαίης θαλλῷ· ἀπὸ δὲ τῆς
 ἐλαίης τοὺς κλάδους γῆν πᾶσαν ἐπισχεῖν· μετὰ δὲ,
 ἀφανισθῆναι περὶ τῇ κεφαλῇ κείμενον τὸν στέφανον.
 κρινάντων δὲ ταύτῃ τῶν μάγων, Περσέων τε τῶν
 20 συλλεχθέντων αὐτίκα πᾶς ἀνὴρ ἐς τὴν ἀρχὴν τὴν
 ἐωντοῦ ἀπελάσας, εἶχε προθυμίην πᾶσαν ἐπὶ τοῖσι
 εἰρημένοισι, θέλων αὐτὸς ἕκαστος τὰ προκείμενα
 δῶρα λαβεῖν· καὶ Ξέρξης τοῦ στρατοῦ οὕτω ἐπά-
 γερσιν ποιέεται, χῶρον πάντα ἐρευνῶν τῆς ἡπείρου.
- 20 Ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου ἀλώσιος, ἐπὶ μὲν τέσσερα ἔτεα
 10 πλήρεια παραρτέετο στρατιὴν τε καὶ τὰ πρόσφουρα
 τῇ στρατιῇ· πέμπτῳ δὲ ἔτϊ ἀνομένῳ ἐστρατηλάτее
 χειρὶ μεγάλη πλήθεος. στόλων γάρ, τῶν ἡμεῖς ἴδ-
 μεν, πολλῷ δὴ μέγιστος οὗτος ἐγένετο· ὥστε μήτε
 20 τὸν Δαρείου τὸν ἐπὶ Σκίθας παρὰ τοῦτον μηδὲν φαί-
 νεσθαι, μήτε τὸν Σκυθικόν, ὅτε Σκίθαι Κιμμερίους
 διώκοντες ἐς τὴν Μηδικὴν χώραν ἐμβαλόντες σχεδὸν
 πάντα τὰ ἄνω τῆς Ἀσίας καταστρεψάμενοι ἐνέμοντο·
 τῶν εἵνεκεν ὕστερον Δαρείος ἐτιμωρέετο· μήτε κατὰ
 25 τὰ λεγόμενα τὸν Ἀτρειδέων ἐς Ἴλιον, μήτε τὸν Μυ-
 σῶν τε καὶ Τευκρῶν τὸν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν γενόμε-

νον· οἱ διαβάντες ἐς τὴν Εὐρώπην κατὰ Βόσπορον, τοὺς τε Θρήϊκας κατεστρέψαντο πάντας καὶ ἐπὶ τὸν Ἴόνιον πόντον κατέβησαν, μέχρι τε Πηνειοῦ ποταμοῦ τοῦ πρὸς μεσαμβρίας ἤλασαν. Αὗται αἱ παῖ- 21
σαι, καὶ οὐδ' εἰ ἕτεραι πρὸς ταύτησι γενόμεναι στρα- 5
τηλασίαι, μιῆς τῆσδε οὐκ ἄξιαί. τί γὰρ οὐκ ἤγαγε ἐκ τῆς Ἀσίας ἔθνος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης; κοῖον δὲ πινόμενόν μιν ὕδωρ οὐκ ἐπέλιπε, πλήν τῶν μεγάλων ποταμῶν; οἱ μὲν γὰρ νέας παρείχοντο, οἱ δὲ ἐς πεζὸν ἐτετάχατο· τοῖσι δὲ ἵππος προσετέτακτο, 10
τοῖσι δὲ ἵππαγωγὰ πλοῖα ἅμα στρατευομένοισι· τοῖσι δὲ ἐς τὰς γεφύρας μακρὰς νέας παρέχειν, τοῖσι δὲ σῖτά τε καὶ νέας.

Καὶ τοῦτο μὲν, ὥς προσπταισάντων τῶν πρώτων 22
περιπλεόντων περὶ τὸν Ἄθων, προετοιμάζετο ἐκ 15
τριῶν ἐτέων κου μάλιστα ἐς τὸν Ἄθων· ἐν γὰρ Ἐλαιούντι τῆς Χερσονήσου ὤρμεον τριήρεις· ἐν-
θεῦτεν δὲ ὀρμεύμενοι, ὤρυσσον ὑπὸ μαστίγων παν-
τοδαποὶ τῆς στρατιῆς· διάδοχοι δ' ἐφοίτων. ὤρυσ-
σον δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Ἄθων κατοικημένοι. Βουβά- 20
ρης δὲ ὁ Μεγαβάζου, καὶ Ἀρταχαίης ὁ Ἀρταίου, ἄνδρες Πέρσαι, ἐπεστάτεον τοῦ ἔργου. ὁ γὰρ Ἄθως ἐστὶ ὄρος μέγα τε καὶ οὐνομαστόν, ἐς θάλασσαν κατῆκον, οἰκημένον ὑπὸ ἀνθρώπων· τῇ δὲ τελευτᾷ ἐς τὴν ἡπειρον τὸ ὄρος, χερσονησοειδὲς τέ ἐστι καὶ 25
ισθμὸς ὡς δώδεκα σταδίων· πεδῖον δὲ τοῦτο καὶ κο-
λωνοὶ οὐ μεγάλοι ἐκ θαλάσσης τῆς Ἀκανθίων ἐπὶ
θάλασσαν τὴν ἀντίον Τορώνης· ἐν δὲ τῷ ισθμῷ #
τούτῳ, ἐς τὸν τελευτᾷ ὁ Ἄθως, Σάνη πόλις Ἑλλὰς
οἰκεῖται· αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης ἔσω δὲ τοῦ Ἄθω οἰκημέ- 30
ναι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιώτιδας ἀντὶ ἡπειρωτίδων
ὤρμητο ποιεῖν, εἰσὶ αἶδε· Δῖον, Ὀλόφυξος, Ἀκράθων,
Θύσσος, Κλεωναί· πόλις μὲν αὗται, αἱ τὸν Ἄθων νέ-
μονται. Ὀρυσσον δὲ ὧδε· δασάμενοι τὸν χῶρον οἱ 23
βάρβαροι κατὰ ἔθνεα, κατὰ Σάνην πόλιν σχοινοτενὲς 33
ποιησάμενοι· ἐπεὶ δὲ ἐγένετο βαθεῖα ἡ διώρυξ, οἱ

μὲν, κατώτατα ἴστεῶτες, ὥρυσον· ἕτεροι δὲ παρεδί-
 ουσαν τὸν αἰὲ ἐξορυσσόμενον χοῦν ἄλλοισι κατ-
 υπερθε ἴστεῶσι ἐπὶ βάθρων· οἱ δ' αὖ ἐκδεκόμενοι,
 ἑτέροισι, ἕως ἀπίκοντο ἐς τοὺς ἀνωτάτω· οὗτοι δὲ
 5 ἐξεφόρεόν τε καὶ ἐξέβαλλον. τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι,
 πλὴν Φοινίκων, καταρρηγνύμενοι οἱ κρημνοὶ τοῦ
 ὀρύγματος πότον διπλῆσιον παρείχον· ὅτε γὰρ τοῦ
 τε ἄνω στόματος καὶ τοῦ κάτω τὰ αὐτὰ μέτρα ποιευ-
 μένων, ἔμελλέ σφι τοιοῦτο ἀποβήσεσθαι· οἱ δὲ Φοί-
 10 νικες σοφίην ἐν τε τοῖσι ἄλλοισι ἔργοισι ἀποδείκνυν-
 ται, καὶ δὴ καὶ ἐν ἐκείνῳ· ἀπολαχόντες γὰρ μόριον
 ὅσον αὐτοῖσι ἐπέβαλλε, ὥρυσον τὸ μὲν ἄνω στόμα
 τῆς διώρυχος ποιεῦντες διπλῆσιον ἢ ὅσον ἔδει αὐτὴν
 τὴν διώρυχα γενέσθαι· προβαίνοντος δὲ τοῦ ἔργου,
 15 συνῆγον αἰεὶ· κάτω τε δὴ ἐγίνετο, καὶ ἐξισυῖτο τοῖσι
 ἄλλοισι τὸ ἔργον. ἐνθαῦτα δὲ λειμών ἐστι, ἵνα σφι
 ἄγορή τε ἐγίνετο καὶ πρηγῆριον· σῖτος δέ σφισι πολ-
 24 λὸς ἐφοίτα ἐκ τῆς Ἀσίας ἀληλεσμένος. ὧς μὲν
 ἐμὲ συμβαλλόμενον εὐνοῖσκειν, μεγαλοφροσύνης εἵ-
 20 κειν αὐτὸ Ξέρξης ὀρύσσειν ἐκέλευε, ἐθέλων τε δύνα-
 μιν ἀποδείκνυσθαι καὶ μνημόσυνα λιπέσθαι· παρεὼν
 γὰρ μηδένα πόνον λαβόντας τὸν ἰσθμὸν τὰς ἰέας
 αἰερίσαι, ὀρύσσειν ἐκέλευε διώρυχα τῇ θαλάσσῃ,
 εἶρος ὡς δύο τριήρεας πλέειν ἐμοῦ ἐλαστρενμένας.
 25 τοῖσι δὲ αὐτοῖσι τούτοισι, τοῖσί περ καὶ τὸ ὄρυγμα,
 πρυσετέτακτο καὶ τὸν Στρίμόνα ποταμὸν ζεύξαντας
 γεφυρῶσαι.
 25 Ταῦτα μὲν νυν οὕτω ἐποίεε· παρασκευάζετο δὲ καὶ
 ὅπλα ἐς τὰς γεφύρας βύβλινά τε καὶ λευκολίνου,
 30 ἐπιτάξας Φοινιξί τε καὶ Αἰγυπτίοισι καὶ σιτία τῇ
 στρατῷ καταβάλλειν, ἵνα μὴ λιμῇναι ἢ στρατῷ,
 μηδὲ τὰ ὑποζύγια ἐλαυνόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· ὡς ἀ-
 πυθόμενος δὲ τοῖς χώροις, καταβάλλειν ἐκέλευε ἵνα
 ἐπιτηδεώτατον εἴη, ἄλλον ἄλλῃ ἀγινέοντας ὀλκάσει
 35 τε καὶ πορθμήοισι ἐκ τῆς Ἀσίας πανταχόθεν. τὴν
 δὲ ὦν πλεῖστον ἐς Λευκὴν Ἀκτὴν καλεομένην τῆς

Θρηίκης ἀγίνεον, οἱ δὲ ἐς Τυρόδιζαν τὴν Περινθίων,
οἱ δὲ ἐς Δορίσκον, οἱ δὲ ἐς Ἡϊόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι,
οἱ δὲ ἐς Μακεδονίην διατεταγμένοι.

Ἐν τῷ δὲ οὗτοι τὸν προκείμενον πόνον ἐργάζοντο, 26
ἐν τούτῳ ὁ πεζὸς ἅπας συλλελεγμένος ἅμα Ξέρξῃ δ
ἐπορεύετο ἐς Σάρδεις, ἐκ Κριτάλλων ὀρμηθεὶς τῶν
ἐν Καππαδοκίῃ· ἐνθαῦτα γὰρ εἶρητο συλλέγεσθαι
πάντα τὸν κατ' ἡπειρον μέλλοντα ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ
πορεύεσθαι στρατόν. ὃς μὲν νυν τῶν ὑπάρχων
στρατὸν κάλλιστα ἐσταλμένον ἀγαγὼν τὰ προκεί- 10
μενα παρὰ βασιλέος ἔλαβε δῶρα, οὐκ ἔχω φράσαι·
οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν ἐς κρίσιν τούτου πέρι ἐλθόντας οἶδα·
οἱ δὲ ἐπεὶ τε διαβάντες τὸν Ἄλυν ποταμὸν ὠμίλη-
σαν τῇ Φρυγίῃ, δι' αὐτῆς πορευόμενοι παρεγένοντο
ἐς Κελαινάς· ἵνα πηγαὶ ἀναδιδούσι Μαιάνδρου ποτα- 15
μοῦ, καὶ ἐτέρου οὐκ ἐλάσσονος ἢ Μαιάνδρου, τῷ
οὔνομα τυγχάνει ἐὼν Καταρρήκτης, ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς
ἀγορῆς τῆς Κελαινέων ἀνατέλλων, ἐς τὸν Μαίανδρον
ἐκδιδού· ἐν τῇ καὶ ὁ τοῦ Σιληνοῦ Μαρσύεω ἀσκὸς ἐν
τῇ πόλει ἀνακρέμαται, τὸν ὑπὸ Φρυγῶν λόγος ἔχει 20
ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἐκδαρέντα ἀνακρεμασθῆναι. Ἐν 27
ταύτῃ τῇ πόλει ὑποκατήμενος Πύθιος ὁ Ἄττος, ἀνὴρ
Λυδὸς, ἐξείνισε τὴν βασιλέος στρατιὴν πᾶσαν ξεινί-
οισι μεγίστοισι καὶ αὐτὸν Ξέρξεα, χρήματά τε ἐπ-
αγγέλλετο βουλόμενος ἐς τὸν πόλεμον παρέχειν· 25
ἐπαγγελλομένου δὲ χρήματα Πυθίου, εἶρετο Ξέρξης
Περσέων τοὺς παρεόντας, τίς τε ἐὼν ἀνδρῶν Πύθιος
καὶ κόσα χρήματα κεκτημένος ἐπαγγέλλοιτο ταῦτα;
οἱ δὲ εἶπαν· “ὦ βασιλεῦ, οὗτός ἐστι ὃς τοι τὸν
πατέρα Δαρεῖον ἐδωρήσατο τῇ πλατανίστῳ τῇ χρυ- 30
σέῃ καὶ τῇ ἀμπέλῳ· ὃς καὶ νῦν ἐστι πρῶτος ἀνθρώ-
πων πλούτῳ, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, μετὰ σέ.” Θωμάσας 28
δὲ τῶν ἐπέων τὸ τελευταῖον Ξέρξης, αὐτὸς δεύτερα
εἶρετο Πύθιον ὁκόσα οἱ εἴη χρήματα; ὁ δὲ εἶπε·
“ὦ βασιλεῦ, οὔτε σε ἀποκρύψω οὔτε σκῆψομαι τί 35
μὴ εἰδέναι τὴν ἐμεωντοῦ οὐσίην, ἀλλ' ἐπιστάμενός

τοι ἀτρεκέως καταλέξω· ἐπεὶ τε γὰρ τάχιστα σε
 ἐπυθόμην ἐπὶ θάλασσαν καταβαίνοντα τὴν Ἑλλη-
 νίδα, βουλόμενός τοι δοῦναι ἐς τὸν πόλεμον χρή-
 ματα, ἐξέμαθον, καὶ εὖρον λογιζόμενος, ἀργυρίου
 5 μὲν δύο χιλιάδας εὐόσας μοι ταλάντων, χρυσίου δὲ
 τετρακοσίας μυριάδας στατήρων Δαρεικῶν, ἐπιδού-
 σας ἑπτὰ χιλιάδων. καὶ τοίτοισί σε ἐγὼ δωρίζομαι·
 αὐτῷ δ' ἐμοὶ ἀπὸ ἀνδραπύδων τε καὶ γεωπεδείων ἀρ-
 29 κέων ἐστὶ βίος." Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε· Ξέρξης ἰὼν
 10 ἤσθεις τοῖσι εἰρημένοισι, εἶπε· "ξεῖνε Λιδε, ἐγὼ
 ἐπεὶ τε ἐξῆλθον τὴν Περσίδα χώραν, οὐδενὶ ἀνδρὶ
 συνέμιξα ἐς τοδε, ὅστις ἠθέλησε ξείνια προθεῖναι
 στρατῷ τῷ ἐμῷ, οὐδὲ ὅστις ἐς ὄψιν τὴν ἐμὴν κατα-
 στάς ἀντεπάγγελτος ἐς τὸν πόλεμον ἐμοὶ ἠθέλησε
 15 συμβαλέσθαι χρήματα, ἔξω σεῦ· σὶ δὲ καὶ ἐξείνισας
 μεγάλως στρατὸν τὸν ἐμὸν, καὶ χρήματα μεγάλα
 ἐπαγγέλλεαι. σοὶ ὦν ἐγὼ ἀντὶ αὐτῶν γέρεα τοιάδε
 δίδωμι· ξεῖνόν τέ σε ποιεῦμαι ἐμὸν καὶ τὰς τετρακο-
 σίας μυριάδας τοι τῶν στατήρων ἀποπλήσω παρ'
 20 ἐμευτοῦ, δοὺς τὰς ἑπτὰ χιλιάδας· ἵνα μή τοι ἐπι-
 δεές ἔωσι αἱ τετρακύσiai μυριάδες ἑπτὰ χιλιάδων,
 ἀλλ' ἢ τοι ἀπαρτιλογίῃ ὑπ' ἐμέο πεπληρωμένη· κέ-
 κτησὸς τε αὐτὸς τά περ αὐτὸς ἐκτήσαιο, ἐπίστασός τε
 εἶναι αἰεὶ τοιοῦτος· οὐ γάρ τοι ταῦτα ποιεῦντι οἷτε
 25 ἐς τὸ παρεὸν οὔτε ἐς χρόνον μεταμελήσει."

30 Ταῦτα δὲ εἶπας καὶ ἐπιτελέα ποιήσας, ἐπορεύετο
 αἰεὶ τὸ πρόσω. Ἀναΐα δὲ καλεομένην Φρυγῶν πό-
 λιν παραμειβόμενος, καὶ λίμνην ἐκ τῆς ἅλης γίνον-
 ται, ἀπῆκετο ἐς Κολοσσάς, πόλιν μεγάλην Φρυγίης,
 20 ἐν τῇ Λύκος ποταμὸς ἐς χάσμα γῆς ἐσβάλλων ἀφαν-
 ἴζεται, ἔπειτα διὰ σταδίων ὥς πέντε μάλιστα κη ἀνα-
 φαινόμενος ἐκδοῖοι καὶ οὗτος ἐς τὸν Μαίανδρον. ἐκ
 δὲ Κολοσσέων ὁρμύμενος ὁ στρατὸς ἐπὶ τοὺς οἶρους
 τῶν Φρυγῶν καὶ τῶν Λυδῶν, ἀπῆκετο ἐς Κύδραρα
 25 πόλιν· ἔνθα στήλη καταπεπηγιῖα, σταθεῖσα δὲ ὑπὸ
 Κροίσου, καταμηνύει διὰ γραμμάτων τοὺς οὔρους.

Ὡς δὲ ἐκ τῆς Φρυγίης ἐσέβαλε ἐς τὴν Λυδίην, σχι 31
 ζομένης τῆς ὁδοῦ, καὶ τῆς μὲν ἐς ἀριστερὴν ἐπὶ Κα-
 ρίης φερούσης, τῆς δὲ ἐς δεξιὴν ἐς Σάρδεις, τῇ καὶ
 πορευομένῳ διαβῆναι τὸν Μαίανδρον ποταμὸν πᾶσα
 ἀνάγκη γίνεται, καὶ ἵεναι παρὰ Καλλάτηβον πόλιν, 5
 ἐν τῇ ἄνδρες δημιοεργοὶ μέλι ἐκ μυρίκης τε καὶ πυ-
 ροῦ ποιεῦσι, ταύτην ἰὼν ὁ Ξέρξης τὴν ὁδὸν, εὔρε
 πλατάνιστον, τὴν κάλλεος εἵνεκα δωρησάμενος κόσ-
 μῳ χρυσέῳ καὶ μελεδωνῷ ἀθανάτῳ ἀνδρὶ ἐπιτρέψας,
 δευτέρῃ ἡμέρῃ ἀπίκητο ἐς τῶν Λυδῶν τὸ ἄστυ. Ἀπι- 32
 κόμενος δὲ ἐς Σάρδεις, πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε κήρυκας 11
 ἐς τὴν Ἑλλάδα, αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ καὶ
 προερέοντας δεῖπνα βασιλεῖ παρασκευάζειν· πλὴν
 οὔτε ἐς Ἀθήνας οὔτε ἐς Λακεδαίμονα ἀπέπεμπε ἐπὶ
 γῆς αἵτησιν, τῇ δὲ ἄλλῃ πάντῃ· τῶνδε δὲ εἵνεκα τὸ 15
 δεύτερον ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· ὅσοι πρό-
 τερον οὐκ ἔδοσαν Δαρείῳ πέμψαντι, τούτους πάγχυ
 ἐδόκεε τότε δείσαντας δώσειν· βουλόμενος ὦν αὐτὸ
 τοῦτο ἐκμαθεῖν ἀκριβῶς, ἔπεμπε· μετὰ δὲ ταῦτα
 παρεσκευάζετο ὡς ἐλὼν ἐς Ἀβυδον. 20

Οἱ δὲ ἐν τούτῳ τὸν Ἑλλήσποντον ἐξεύγνυσαν ἐκ 33
 τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Εὐρώπην. ἔστι δὲ τῆς Χερσο-
 νήσου τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ, Σηστοῦ τε πόλιος με-
 ταξὺ καὶ Μαδύτου, ἀκτὴ τραχέα ἐς θάλασσαν κατή-
 κουσα Ἀβύδῳ καταντίον· ἔνθα μετὰ ταῦτα χρόνῳ 25
 ὕστερον οὐ πολλῷ, ἐπὶ Ξανθίππου τοῦ Ἀρίφρονος
 στρατηγοῦ Ἀθηναίων, Ἀρταύκτην ἄνδρα Πέρσῃν
 λαβόντες Σηστοῦ ὑπαρχον, ζῶντα πρὸς σανίδα προσ-
 διεπασσάλευσαν· ὅς καὶ ἐς τοῦ Πρωτεσίλεω τὸ ἱρὸν
 ἐς Ἐλαιοῦντα ἀγινεόμενος γυναῖκας, ἀθέμιτα ἔρδεσκε. 30
 Ἐς ταύτην ὦν τὴν ἀκτὴν ἐξ Ἀβύδου ὀρμεώμενοι 34
 ἐγεφύρουν τοῖσι προσεκέετο, τὴν μὲν λευκολίνου
 Φοίνικες, τὴν δ' ἐτέρην τὴν βυβλίνην Αἰγύπτιοι·
 ἔστι δὲ ἑπτὰ στάδιοι ἐξ Ἀβύδου ἐς τὴν ἀπαντίον.
 Καὶ δὴ ἐξευγμένου τοῦ πόρου, ἐπιγενόμενος χειμῶν 35
 μέγας συνέκοψέ τε ἐκείνα πάντα καὶ διέλυσε· ὡς δ'

ἐπίθετο Ξέρξης, δεινὰ ποιούμενος, τὸν Ἑλλήσποντον ἐκέλευε τριηκοσίαις ἐπικέσθαι μάστιγι πληγὰς, καὶ κατεῖναι ἐς τὸ πέλαγος πεδέων ζεύγος. ἤδη δὲ ἤκουσα ὡς καὶ στιγέας ἄμα ταῦτοις ἀπέπεμψε στί-
 5 ζοντας τὸν Ἑλλήσποντον· ἐνετέλλετο δὴ ὣν ῥαπί-
 ζοντας λέγειν βάρβαρα τέ καὶ ἀτάσθαλα· “ὦ πιερὸν ἰδῶρ, δεσπότης τοι δίκην ἐπιτιθεῖ τήνδε, ὅτι μιν ἡδί-
 κησας οὐδὲν πρὸς ἐκείνου ἄδικον παθόν· καὶ βασι-
 λεῖς μὲν Ξέρξης διαβήσεταιί σε, ἦν τε σύ γε βοίλη
 10 ἦν τε μή· σοὶ δὲ κατὰ δίκην ἄρα οὐδεὶς ἀνθρώπων θίει, ὡς εἶντι δολερῶ τέ καὶ ἄλμυρῶ ποταμῶ” τήν τε δὴ θάλασσαν ἐτέλλετο τοῦτοις ζημιῶν, καὶ τῶν ἐπεστεώτων τῇ ζεύξει τοῦ Ἑλλησπόντου ἀποτα-
 36 μείν τὰς κεφαλὰς. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίεον τοῖσι
 15 προσεκέετο αὕτη ἡ ἄχαρις τιμή· τὰς δὲ ἄλλοι ἀρχι-
 τέκτονες ἐξεύγνυσαν· ἐξεύγνυσαν δὲ ὧδε· πεντηκον-
 τέρους καὶ τριήρεας συνθέντες, ὑπὸ μὲν τὴν πρὸς τοῦ
 Εἰξείνου Πόντου ἐξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας, ὑπὸ
 δὲ τὴν ἐτέρην τεσσερεσκαίδεκα καὶ τριηκοσίας, τοῦ
 20 μὲν Πόντου ἐπικαρσίας τοῦ δὲ Ἑλλησπόντου κατὰ
 ῥόον, ἵνα ἀνακωχεῖη τὸν τόνον τῶν ὑπλῶν· συνθέντες
 δὲ, ἀγκύρας κατήκαν περιμήκειας—τὰς μὲν πρὸς τοῦ
 Πόντου τῆς ἐτέρης, τῶν ἀνέμων εἵκεν τῶν ἔσωθεν
 ἐμπνεόντων, τῆς δὲ ἐτέρης [τῆς] πρὸς ἐσπέρης τε καὶ
 25 τοῦ Αἰγαίου—εἴρου τε καὶ νότου εἵνεκα· διέκπλοον
 δὲ ὑπόφανσιν κατέλιπον τῶν πεντηκοντέρων καὶ τρι-
 χού, ἵνα καὶ ἐς τὸν Πόντον ἔχῃ ὁ βουλόμενος πλέειν
 πλοίοισι λεπτοῖσι, καὶ ἐκ τοῦ Πόντου ἔξω ταῦτα
 δὲ ποιήσαντες, κατέτεινον ἐκ γῆς στρεβλοῦντες ὄνοι-
 30 σι ξυλίνοισι τὰ ὄπλα, οὐκέτι χωρὶς ἐκίτερα τάξαντες,
 ἀλλὰ δύο μὲν λευκολίνου δασάμενοι ἐς ἐκατέρην, τέσ-
 σερα δὲ τῶν βυβλίνων· παχύτης μὲν ἡ αὕτη καὶ
 καλλονή, κατὰ λόγον δὲ ἦν ἐμβριθέστερα τὰ λίνεα·
 τοῦ τάλαντον ὁ πήχυς εἴλκε. ἐπειδὴ δὲ ἐγεφυρώθη
 35 ὁ πύρος, κορμούς ξύλων καταπρίσαντες καὶ ποιήσαν-
 τες ἴσους τῆς σχιδίης τῷ εὐρεῖ, κόσμῳ ἐπετίθεισαν

κατύπερθε τῶν ὄπλων τοῦ τόνου· θέντες δὲ ἐπεξῆς, ἐνθαῦτα αὐτὶς ἐπεζεύγνυν· ποιήσαντες δὲ ταῦτα, ὕλην ἐπεφόρησαν· κόσμῳ δὲ θέντες καὶ τὴν ὕλην, γῆν ἐπεφόρησαν· κατανάξαντες δὲ καὶ τὴν γῆν, φραγμὸν παρείρυσαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἵνα μὴ φοβέηται τὰ ὑποζύγια τὴν θάλασσαν ὑπερορῶντα καὶ οἱ ἵπποι.

Ὡς δὲ τὰ τε τῶν γεφυρέων κατεσκευάστο καὶ τὰ 37 περὶ τὸν Ἄθων, οἳ τε χυτοὶ περὶ τὰ στόματα τῆς διώρυχος, (οἱ τῆς ῥηχίης εἵνεκεν ἐποιήθησαν ἵνα μὴ 10 πῖμπληται τὰ στόματα τοῦ ὀρύγματος,) καὶ αὐτὴ ἡ διώρυξ παγτελέως πεποιημένη ἄγγελτο· ἐνθαῦτα χειμερίσας, ἅμα τῷ ἔαρι παρεσκευασμένος ὁ στρατὸς ἐκ τῶν Σαρδίων ὠρμάτο ἐλὼν ἐς Ἀβυδον. ὠρμημένῳ δὲ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ 15 ἔδρην ἀφανῆς ἦν, οὗτ' ἐπινεφέλων ἐόντων, αἰθρίης τε τὰ μάλιστα· ἀντὶ ἡμέρης τε νύξ ἐγένετο· ἰδόντι δὲ καὶ μαθόντι τοῦτο τῷ Ξέρξῃ ἐπιμελὲς ἐγένετο· καὶ εἶρετο τοὺς μάγους τὸ θέλοι προφαίνειν τὸ φάσμα. οἱ δὲ ἔφραζον ὡς Ἑλλησι προδεικνύει ὁ 20 θεὸς ἐκλειψιν τῶν πολίων· λέγοντες ἥλιον εἶναι Ἑλλήνων προδέκτορα, σελήνην δὲ σφέων· πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ξέρξης περιχαρὴς ἐὼν ἐποιέετο τὴν ἔλασιν. Ὡς δ' ἐξήλαυνε τὴν στρατιὴν, Πύθιος ὁ 38 Λυδὸς καταρρωδήσας τὸ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φάσμα 25 ἐπαρθεὶς τε τοῖσι δωρήμασι, ἐλθὼν παρὰ Ξέρξεα ἔλεγε τάδε· “ὦ δέσποτα, χρήσας ἂν τι τεῦ βουλοίμην τυχεῖν, τὸ σοὶ μὲν ἐλαφρὸν τυγχάνει ἐὼν ὑπουργῆσαι, ἐμοὶ δὲ μέγα γενόμενον.” Ξέρξης δὲ πᾶν μᾶλλον δοκέων μιν χρηΐσειν ἢ τὸ ἐδεήθη, ἔφη τε 30 ὑπουργήσῃ καὶ διαγορεύειν ἐκέλευε ὅτεν δέοιτο· ὁ δὲ ἐπεὶ τε ταῦτα ἤκουσε, ἔλεγε θαρσήςας τάδε· “ὦ δέσποτα, τυγχάνουσί μοι παῖδες ἐόντες πέντε, καὶ σφεας καταλαμβάνει πάντας ἅμα σοὶ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· σὺ δὲ, ὦ βασιλεῦ, ἐμὲ ἐς τόδε ἡλικίης ἤκοντα οἰκτείρας, τῶν μοι παίδων ἓνα παρὰ-

- λυσον τῆς στρατηγῆς τὸν πρεσβύτατον, ἵνα αὐτοῦ
 τε ἐμεῦ καὶ τῶν χρημάτων ἢ μελεδωνός· τοὺς δὲ
 τέσσερας ἄγειν ἅμα σεσηπῶ· καὶ πρήξας τὰ νοέεις
 39 νοστήσεις ὑπίσω.” Κάρτα τε ἐθιμώθη ὁ Ξέρξης,
 6 καὶ ἀμείβετο τοῖσδε· “ὦ κακὲ ἄνθρωπε, σὺ ἐτόλμη-
 σας, ἐμεῦ στρατευομένην αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ
 ἄγοντος παῖδας ἐμεῖς καὶ ἀδελφεοὺς καὶ οἰκηλίους καὶ
 φίλους, μνήσασθαι περὶ σέο παιδὶς· ἐὼν ἐμὸς δοῦ-
 λος, τὸν χρῆν πανοικίῃ αὐτῇ γυναικὶ συνέπεσθαι;
 10 εἰ ἴνυν τίδ’ ἐξεπίστασο, ὥς ἐν τοῖσι ὥσιν τῶν ἀνθρώ-
 πων οἰέει ὁ θυμός· ὅς χρηστὰ μὲν ἀκοῖσας τέρψιο,
 ἐμπιπλέει τὸ σῶμα, ὑπεναντία δὲ τούτοις ἀκοῖσας
 ἀνοιδέει· ὅτε μὲν γὰρ χρηστὰ ποιήσας ἕτερα τοιαῦ-
 τα ἐπηγγέλλεο, εἰργεσίῃσι βασιλέα οὐ καυχῆσαι
 15 ὑπερβυλέσθαι· ἐπεὶ τε δὲ ἐς τὸ ἀναιδέστερον ἐτρά-
 πευ, τὴν μὲν ἀξίην οὐ λάμψαι, ἐλάσσω δὲ τῆς ἀξίης·
 σὲ μὲν γὰρ καὶ τοὺς τέσσερας τῶν παίδων ῥύεται τὰ
 ξείνια· τοῦ δὲ ἐνός, τοῦ περιέχει μάλιστα, τῇ ψυχῇ
 ζημιώσαι.” ὥς δὲ ταῦτα ὑπεκρίνατο, αὐτίκα ἐκέ-
 20 λευε τοῖσι προσετέτακτο ταῦτα πρήσσειν, τῶν Πυ-
 λίου παίδων ἐξευρόντας τὸν πρεσβύτατον μέσον δια-
 ταμεῖν· διαταμόντας δὲ τὰ ἡμίτομα διαθεῖναι, τὸ μὲν
 ἐπὶ δεξιὰ τῆς ὁδοῦ τὸ δὲ ἐπ’ ἀριστερά· καὶ ταύτη
 διεξιέναι τὸν στρατόν.
 40 Ποιησάντων δὲ τούτων τοῦτο, μετὰ ταῦτα διεξήγε
 26 ὁ στρατός· ἡγέοντο δὲ πρῶτοι μὲν οἱ σκευοφόροι
 τε καὶ τὰ ὑποζύγια· μετὰ δὲ τούτους στρατὸς παν-
 τοίων ἐθνέων ἀναμῖξ, οὐ διακεκριμένοι· τῇ δὲ ἱερω-
 μίσεις ἦσαν, ἐνθαῦτα διελέλειπτο· καὶ οὐ συνέμισ-
 30 γον οὗτοι βασιλεῖ· προηγείντο μὲν δὴ ἱππόται
 χίλιοι ἐκ Περσέων πάντων ἀπολελεγμένοι· μετὰ δὲ,
 αἰχμοφόροι χίλιοι, καὶ οὗτοι ἐκ πάντων ἀπολελεγ-
 μένοι, τὰς λόγχας κάτω ἐς τὴν γῆν τρέψαντες· μετὰ
 δὲ, ἱπποὶ Νισαῖοι καλούμενοι ἵπποι δέκα, κεκοσμημέ-
 35 νοι ὥς καλλιστα· Νισαῖοι δὲ καλέονται ἵπποι ἐπὶ
 τοῦδε· ἔστι πεδῖον μέγα τῆς Μηδικῆς τῷ οἴνομα

ἐστι Νίσαιον· τοὺς ὧν δὴ ἵππους τοὺς μεγάλους
φέρει τὸ πεδίον τοῦτο. ὅπισθε δὲ τούτων τῶν δέκα
ἵππων ἄρμα Διὸς ἱρὸν ἐπετέτακτο, τὸ ἵπποι μὲν εἰλ-
κον λευκοὶ ὀκτώ· ὅπισθε δὲ τῶν ἵππων εἶπετο πεζῇ
ἡνίοχος, ἐχόμενος τῶν χαλινῶν· οὐδεὶς γὰρ δὴ ἐπὶ
τοῦτον τὸν θρόνον ἀνθρώπων ἀναβαίνει· τούτου δὲ
ὅπισθεν αὐτὸς Ξέρξης ἐπ' ἄρματος ἵππων Νισαίων·
παραβέβηκε δὲ οἱ ἡνίοχος, τῷ οὖνομα ἦν Πατιράμ-
φης, Ὀτάνεω παῖς ἀνδρὸς Πέρσεω. Ἐξήλασε μὲν
οὕτω ἐκ Σαρδίων Ξέρξης· μετεκβαίνεσκε δὲ, ὅκως
μιν λόγος αἰρέοι, ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς ἀρμάμαξαν.
αὐτοῦ δὲ ὅπισθεν αἰχμοφόροι, Περσέων οἱ ἄριστοί
τε καὶ γενναιότατοι, χίλιοι, κατὰ νόμον τὰς λόγχας
ἔχοντες· μετὰ δὲ, ἵππος ἄλλη χιλίη ἐκ Περσέων
ἀπολελεγμένη· μετὰ δὲ τὴν ἵππον, ἐκ τῶν λοιπῶν
Περσέων ἀπολελεγμένοι μύριοι. οὗτος πεζὸς ἦν·
καὶ τούτων χίλιοι μὲν ἐπὶ τοῖσι δόρασι ἀντὶ τῶν
σαυρωτήρων ῥοιὰς εἶχον χρυσέας, καὶ περίξ συν-
εκλήϊον τοὺς ἄλλους· οἱ δὲ εἰνακισχίλιοι ἐντὸς τού-
των ἔόντες ἀργυρέας ῥοιὰς εἶχον. (εἶχον δὲ χρυσέας
ῥοιὰς καὶ οἱ εἰς τὴν γῆν τρέποντες τὰς λόγχας, καὶ
μῆλα οἱ ἄγχιστα ἐπόμενοι Ξέρξη.) τοῖσι δὲ μυρί-
οισι ἐπετέτακτο ἵππος Περσέων μυρίη. μετὰ δὲ
τὴν ἵππον διέλειπε καὶ δύο σταδίους, καὶ ἔπειτα ὁ
λοιπὸς ὄμιλος ἦγε ἀναμίξ.

25

Ἐποιέετο δὲ τὴν ὁδὸν ἐκ τῆς Λυδίας ὁ στρατὸς
ἐπὶ τε ποταμὸν Κάϊκον καὶ γῆν τὴν Μυσίην· ἀπὸ
δὲ Καΐκου ὀρμεόμενος, Κάνης ὄρος ἔχων ἐν ἀριστε-
ρῇ, διὰ τοῦ Ἀταρνέος ἐς Καρίνην πόλιν· ἀπὸ δὲ
ταύτης διὰ Θήβης πεδίου ἐπορεύετο, Ἀτραμύττειόν
τε πόλιν καὶ Ἀντανδρον τὴν Πελασγίδα παραμει-
βόμενος· τὴν Ἰδὴν δὲ λαβὼν ἐς ἀριστερὴν χέρα, ἦγε
ἐς τὴν Ἰλιάδα γῆν. καὶ πρῶτα μὲν οἱ ὑπὸ τῇ Ἰδῇ
νύκτα ἀναμείναντι βρονταί τε καὶ πρηστήρες ἐπείσ-
πίπτουσι, καὶ τινὰ αὐτοῦ ταύτη συχνὸν ὄμιλον
διέφθειραν. Ἀπικομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τὸν

Σκάμανδρον, ὃς πρῶτος ποταμῶν ἐπεὶ τε ἐκ Σαρδίῶν
 ἱρμηθέντες ἐπεχείρησαν τῇ ὁδῷ, ἐπέλιπε τὸ ῥέεθρον,
 οὐδ' ἀπέχρησε τῇ στρατιῇ τε καὶ τοῖσι κτήνεσι πι-
 νόμενος· ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὡς ἀπίκετο
 5 Ξέρξης, ἐς τὸ Πριάμου Πέργαμον ἀνέβη, ἡμερον ἔχων
 θεήσασθαι· θεησάμενος δὲ καὶ πυθόμενος κείνων
 ἕκαστα, τῇ Ἀθηναίῃ τῇ Ἰλιάδι ἔθυσε βοῦς χιλίας,
 χοὰς δὲ οἱ μάγοι τοῖσι ἥρωσι ἐχέαντο· ταῦτα δὲ ποι-
 ησαμένοισι νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε·
 10 ἅμα ἡμέρῃ δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν, ἐν ἀριστερῇ μὲν
 ἀπέργων Ῥοίτειον πόλιν καὶ Ὀφρύνειον καὶ Δάρδα-
 νον, ἥπερ δὴ Ἀβύδῳ ὁμονρός ἐστι, ἐν δεξιῇ δὲ Γέρ-
 γιθας Τευκρούς.
 44 Ἐπεὶ δ' ἐγένοντο ἐν Ἀβύδῳ, ἠθέλησε Ξέρξης
 15 ἰδέσθαι πάντα τὸν στρατὸν· καὶ προεπεποίητο γὰρ
 ἐπὶ κολωνοῦ ἐπίτηδες αὐτῷ ταύτῃ προεξέδρη λίθου
 λεικοῦ· ἐποίησαν δὲ Ἀβυδηνοὶ, ἐντειλαμένου πρό-
 τερον βασιλέως· ἐνθαῦτα ὡς ἵζετο, κατορῶν ἐπὶ τῆς
 ἡϊόνος ἐθηεῖτο καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὰς νέας· θηεύμε-
 20 νος δὲ ἰμέρθη τῶν νεῶν ἅμωσαν γινομένην ἰδέσθαι·
 ἐπεὶ δ' ἐγένετό τε καὶ ἐνίκων Φοίνικες Σιδώνιοι, ἦσθη
 45 τε τῇ ἀμίλλῃ καὶ τῇ στρατιῇ· Ὡς δὲ ὥρα πάντα
 μὲν τὸν Ἑλλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν ἀποκεκρυμμέ-
 νον, πάσας δὲ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ Ἀβυδηνῶν πεδία
 25 ἐπίπλεα ἀνθρώπων, ἐνθαῦτα Ξέρξης ἑωυτὸν ἐμακά-
 46 ρισε· μετὰ δὲ τοῦτο ἰδάκρυσεν. Μαθὼν δέ μιν Ἀρ-
 τάβανος ὁ πάτριος, ὅς τὸ πρῶτον γνώμην ἀπιδέξατο
 ἐλευθέρως οὐ συμβουλευὼν Ξέρξῃ στρατεῖσθαι ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα, οὗτος ὦν ἦρ φρασθεὶς Ξέρξεα δακρύ-
 30 σαντα εἶρετο τάδε· “ὦ βασιλεῦ, ὡς πολὺ ἀλλήλων
 κεχωρισμένα ἐργάσαιο νῦν τε καὶ ὀλίγῳ πρότερον·
 μακαρίσας γὰρ σεωυτὸν δακρύεις” ὁ δὲ εἶπε· “ἐσ-
 ἤλθε γὰρ με λογισάμενον κατοικτεῖραι ὡς βραχὺς
 εἴη ὁ πᾶς ἀνθρώπινος βίος, εἰ τούτων γε ἑόντων
 35 τοσοῦτων οὐδεὶς ἐς ἑκατοστὸν ἔτος περιέσται” ὁ δὲ
 ὤμβετο λέγων· “ἕτερα τούτου παρὰ τὴν ζῆσιν πε-

πύνθαμεν οἰκτρότερα· ἐν γὰρ οὕτω βραχεῖ βίῳ οὐδεὶς
 οὕτω ἄνθρωπος ἐὼν εὐδαίμων πέφυκε, οὔτε τούτων
 οὔτε τῶν ἄλλων, τῷ οὐ παραστήσεται πολλάκις καὶ
 οὐκὶ ἅπαξ τεθνάναι βούλεσθαι μᾶλλον ἢ ζοῖν· αἱ
 τε γὰρ συμφοραὶ προσπίπτουσιν καὶ αἱ νοῦσοι συν- 5
 ταράσσουσιν καὶ βραχὺν ἔοντα μακρὸν δοκέειν εἶναι
 ποιεῦσι τὸν βίον· οὕτω ὁ μὲν θάνατος, μοχθηρῆς
 εὐσῆς τῆς ζοῆς, καταφυγὴ αἰρετωτάτη τῷ ἀνθρώπῳ
 γέγονε· ὁ δὲ θεὸς γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα, φθονε-
 ρὸς ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται ἐὼν.” Ξέρξης δὲ ἀμείβε- 47
 το λέγων· “Ἄρτάβανε, βιοτῆς μὲν νυν ἀνθρωπητῆς 11
 πέρι, εὐσῆς τοιαύτης οἶηνπερ σὺ διαιρέαι εἶναι, παν-
 σώμεθα, μηδὲ κακῶν μεμνεώμεθα χρηστὰ ἔχοντες
 πρήγματα ἐν χερσί· φράσον δέ μοι τόδε· εἴ τοι ἡ
 ὄψις τοῦ ἐνυπνίου μὴ ἐναργῆς οὕτω ἐφάνη, εἶχες ἂν 15
 τὴν ἀρχαίην γνώμην οὐκ ἐὼν με στρατεύεσθαι ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα, ἡ μετέστης ἂν; φέρε μοι τοῦτο ἀτρε-
 κέως εἰπέ.” ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων· “ὦ βασιλεῦ, ὄψις
 μὲν ἡ ἐπιφανεῖσα τοῦ ὀνείρου ὡς βουλόμεθα ἀμφό-
 τεροι τελευτήσῃ· ἐγὼ δ’ ἔτι καὶ ἐς τόδε δείματός 20
 εἰμι ὑπόπλεος, οὐδ’ ἐντὸς ἐμεωντοῦ, ἄλλα τε πολλὰ
 ἐπιλεγόμενος καὶ δὴ καὶ ὀρέων τοι δύο τὰ μέγιστα
 πάντων ἔοντα πολεμιώτατα.” Ξέρξης δὲ πρὸς ταῦτα 48
 ἀμείβετο τοῖσδε· “δαιμόνιε ἀνδρῶν, κοῖα ταῦτα λέ-
 γεις εἶναι δύο μοι πολεμιώτατα; κότερά τοι ὁ πεζὸς 25
 μεμπτὸς κατὰ τὸ πλῆθος ἐστὶ, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν
 στράτευμα φαίνεται πολλαπλήσιον ἔσεσθαι τοῦ ἡμε-
 τέρου; ἢ τὸ ναυτικὸν τὸ ἡμέτερον λείψεσθαι τοῦ
 ἐκείνων; ἢ καὶ συναμφότερα ταῦτα; εἰ γάρ τοι ταύ-
 τη ἐνδεέστερα φαίνεται εἶναι τὰ ἡμέτερα πρήγματα, 30
 στρατοῦ ἂν ἄλλου τις τὴν ταχίστην ἄγερσιν ποι-
 οῖτο.” Ὁ δ’ ἀμείβετο λέγων· “ὦ βασιλεῦ, οὔτε 49
στρατὸν τοῦτον ὅστις γε σύνεσιν ἔχει μέμφοιτ’ ἂν,
 οὔτε τῶν νεῶν τὸ πλῆθος· ἦν τε πλεῦνας συλλέξης,
 τὰ δύο τοι τὰ λέγω πολλῷ ἔτι πολεμιώτερα γίνεται·
τὰ δὲ δύο ταῦτα ἐστὶ γῆ τε καὶ θάλασσα· οὔτε γὰρ

τῆς θαλάσσης ἐστὶ λιμὴν τοσοῖτος οὐδαμόθι, ὥς
 ἐγὼ εἰκάζω, ὅστις ἐγειρομένου χειμῶνος δεξάμενός
 σευ τοῦτο τὸ ναυτικόν, φερέγγυος ἔσται διασωσάι
 τὰς νέας· καὶ τοι οὐκ ἔνα αὐτὸν δεῖ εἶναι τὸν λι-
 5 μένα, ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν τὴν ἡπειρον, παρ' ἣν δὴ
 κομίσαι· οὐκ ἔν δὴ ἐόντων τοι λιμένων ὑποδεξίων,
 μάθε ὅτι αἱ συμφοραὶ τῶν ἀνθρώπων ἄρχουσι καὶ
 οὐκ ὠνθρωποι τῶν συμφορέων· καὶ δὴ τῶν δύο τοι
 τοῦ ἑτέρου εἰρημένου, τὸ ἕτερον ἔρχομαι ἔρέων· γῆ
 10 δὴ πολεμὶή τῇδὲ τοι κατίσταται· εἰ ἐθέλοι τοι μηδὲν
 ἀντίξοον καταστῆναι, τοσοῦτῳ τοι γίνεται πολεμιο-
 τέρῃ ὅσῳ ἂν προβαίνῃς ἐκαστέρῳ, τὸ πρόσω αἰεὶ
 κλεπτόμενος. εὐπρηξίης γὰρ οὐκ ἔστι ἀνθρώποισι
 οὐδεμία πληθώρη. καὶ δὴ τοι, ὥς οὐδενὸς ἐναντιευ-
 15 μένου, λέγω τὴν χώραν πλεῦνα ἐν πλεῦνι χρόνῳ
 γινομένην λιμὸν τέξεσθαι. ἀνὴρ δὲ οὕτῳ ἂν εἴῃ
 ἄριστος, εἰ βουλευόμενος μὲν ἄρρωδέοι, πᾶν ἐπιλε-
 γόμενος πείσεσθαι χρήμα, ἐν δὲ τῷ ἔργῳ θρασὺς
 50 εἴῃ." Ἀμείβεται Ξέρξης τοῖσδε· "Ἀρτάβανε, οἱ-
 20 κότῳ μὲν σύ γε τούτων ἕκαστα διαιρέαι· ὑπάρ μήτε
 πάντα φοβέο, μήτε πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγεις· εἰ γὰρ δὴ
 βούλοιο ἐπὶ τῷ αἰεὶ ἐπεσφερομένῳ πρήγματι τὸ πᾶν
 ὁμοίως ἐπιλέγεσθαι, ποιήσεις ἂν οὐδαμὰ οὐδέν·
 κρέσσον δὲ πάντα θαρσέοντα ἡμῖν τῶν δεινῶν
 25 πᾶσχειν μᾶλλον, ἢ πᾶν χρήμα προδειμαίνοντα μη-
 δαμὰ μηδὲν παθεῖν· εἰ δὲ ἐρίζων πρὸς πᾶν τὸ λεγό-
 μενον, μὴ τὸ βέβαιον ἀποδέξεις, σφάλλεσθαι ὀφεί-
 λεις ἐν αὐτοῖσι ὁμοίως καὶ ὁ ὑπεναντία τούτοις
 λέξας. τοῦτο μὲν νυν ἐπίσης ἔχει· εἰδέναι δὲ ἂν-
 30 θρωπον ἶόντα κῶς χρή τὸ βέβαιον; δοκέω μὲν οὐ-
 δαμῶς. τοῖσι τοίνυν βουλομένοις ποιέειν, ὡς τὸ
 ἐπίπαν φιλέει γίνεσθαι τὰ κέρδεα· τοῖσι δὲ ἐπιλεγο-
 μένοισί τε πάντα καὶ ὀκνεῦσι, οὐ μάλα ἐθέλει. ὁρᾷς
 τὰ Περσέων πρήγματα ἔς ὃ δυνάμιος προκεχώρηκε·
 35 εἰ τοίνυν ἐκεῖνοι οἱ πρὸ ἐμεῦ γενομένοι βασιλεῖς
 γνώμησι ἐχρέοντο ὁμοῖησι καὶ σὺ, ἢ μὴ χρεόμενοι

γνώμησι τοιαύτησι ἄλλους συμβούλους εἶχον τοι-
 ούτους, οὐκ ἂν κοτε εἶδες αὐτὰ ἐς τοῦτο προελθόντα·
 νῦν δὲ κινδύνους ἀναρριπτέοντες ἐς τοῦτό σφεα προ-
 ηγάγοντο· μεγάλα γὰρ πρήγματα μεγάλοισι κιν-
 δύνουσι ἐθέλει καταιρέεσθαι· ἡμεῖς τοίνυν, ὁμοιεύ- 5
 μενοι κείνοισι, ὥρην τε τοῦ ἔτεος καλλίστην πορευ-
 ὀμεθα, καὶ καταστρεψάμενοι πᾶσαν τὴν Εὐρώπην
 νοστήσομεν ὀπίσω, οὔτε λιμῶ ἐντυχόντες οὐδαμόθι
 οὔτε ἄλλο ἄχαρι παθόντες οὐδέν· τοῦτο μὲν γὰρ
 αὐτοὶ πολλὴν φορβὴν φερόμενοι πορευόμεθα· τοῦτο 10
 δὲ, τῶν ἂν κου ἐπιβέωμεν γῆν καὶ ἔθνος, τούτων τὸν
 σῆτον ἔξομεν· ἐπ' ἀροτῆρας δὲ καὶ οὐ νομάδας στρα-
 τευόμεθα ἄνδρας.” Λέγει Ἀρτάβανος μετὰ ταῦτα· 51
 “ὦ βασιλεῦ, ἐπεὶ τε ἀρρωδέειν οὐδὲν ἔῃς πρήγμα,
 σὺ δέ με συμβουλίην ἔνδεξαι· ἀναγκαίως γὰρ ἔχει 15
 περὶ πολλῶν πρηγμάτων πλεῦνα λόγον ἐκτείνειν.
 Κῦρος ὁ Καμβύσεω Ἰωνίην πᾶσαν, πλὴν Ἀθηναίων,
 κατεστρέψατο δασμοφόρον εἶναι Πέρσῃσι· τούτους
ὧν τοὺς ἄνδρας συμβουλεύω τοι μηδεμιᾷ μηχανῇ #
 ἄγειν ἐπὶ τοὺς πατέρας· καὶ γὰρ ἄνευ τούτων οἰοί 20
 τε εἰμὲν τῶν ἐχθρῶν κατυπέρτεροι γίνεσθαι· ἢ γὰρ
 σφεας, ἣν ἔπωνται, δεῖ ἀδικωτάτους γίνεσθαι κατα-
 δουλουμένους τὴν μητρόπολιν, ἢ δικαιοτάτους συν-
 ελευθεροῦντας· ἀδικώτατοι μὲν νυν γινόμενοι, οὐδὲν
 κέρδος μέγα ἡμῖν προσβάλλουσι· δικαιοτάτοι δὲ γι- 25
 νόμενοι, οἰοί τε δηλήσασθαι μέγας τὴν σὴν στρα-
 τιὴν γίνονται· ἐς θυμὸν ὧν βαλεῦ καὶ τὸ παλαιὸν
 ἔπος ὡς εὖ εἴρηται, τὸ μὴ ἅμα ἀρχῇ πᾶν τέλος κατα-
 φαίνεσθαι.” Ἀμείβεται πρὸς ταῦτα Ξέρξης· “Ἀρ- 52
 τάβανε, τῶν ἀπεφῆναο γνωμέων σφάλλαι κατὰ 30
 ταύτην δὴ μάλιστα, ὥς Ἰωνας φοβέαι μὴ μεταβά-
 λωσι· τῶν ἔχομεν γνώμα μέγιστον, τῶν σύ τε μάρ-
 τυς γίναται καὶ οἱ συστρατευσάμενοι Δαρείῳ ἄλλοι
 ἐπὶ Σκύθας, ὅτι ἐπὶ τούτοις ἢ πᾶσα Περσικὴ στρα-
 τιὴ ἐγένετο, διαφθεῖραι καὶ περιποιῆσαι· οἱ δὲ δικαιο- 35
 σύνην καὶ πιστότητα ἐνέδωκαν, ἄχαρι δὲ οὐδέν

πάρεξ δὲ τούτου, ἐν τῇ ἡμετέρῃ καταλιπόντας τέκνα
 τε καὶ γυναῖκας καὶ χρήματα, οὐδ' ἐπιλέγεσθαι χρή
 νεώτερόν τι ποιήσειν· οὕτω μὴδὲ τοῦτο φοβέο, ἀλλὰ
 λιμὸν ἔχων ἀγαθόν, σῶζε οἶκόν τε τὸν ἐμὸν καὶ
 5 Περσινίδα τὴν ἐμήν· σοὶ γὰρ ἐγὼ μούνω ἐκ πάντων
 σκῆπτρα τὰ ἐμὰ ἐπιτράπω.”

53 Ταῦτα εἰπας καὶ Ἀρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σού-
 σα, δεύτερα μετεπέμψατο Ξέρξης Περσέων τοὺς δο-
 κιμωτάτους· ἐπεὶ δέ οἱ παρήσαν, ἔλεγέ σφι τάδε·

10 ‘ὦ Πέρσαι, τῶνδ' ἐγὼ ἰμέων χρήζων συνέλεξα, ἄν-
 δρας τε γίνεσθαι ἀγαθοὺς, καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ
 πρόσθεν ἐργασμένα Πέρσῃσι, ἔόντα μεγάλα τε καὶ
 πολλοῦ ἄξια· ἀλλ' εἰς τε ἕκαστος καὶ οἱ σύμπαντες
 προθυμίην ἔχωμεν· ξυρὸν γὰρ τοῦτο πᾶσι ἀγαθόν

15 σπείδεται. τῶνδε δὲ εἵνεκα προαγορεύω ἀντέχεσθαι
 τοῦ πολέμου ἐντεταμένως· ὥς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι,
 ἐπ' ἄνδρας στρατευόμεθα ἀγαθοὺς· τῶν ἣν κρατή-
 σωμεν, οὐ μὴ τις ἡμῖν ἄλλος στρατὸς ἀντιστῇ κατε-
 ἀνθρώπων. νῦν δὲ διαβαίνωμεν ἐπευξάμενοι τοῖσι
 20 θεοῖσι, τοῖ Περσίδα γῆν λελόγχασι.”

54 Ταίτην μὲν τὴν ἡμέρην παρασκευάζοντο ἐς τὴν
 διάβασιν· τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἀνέμενον τὸν ἥλιον, ἐθέ-
 λοντες ιδέσθαι ἀνίσχοντα, θυμῆματά τε παντοῖα ἐπὶ
 τῶν γεφυρέων καταγίζοντες καὶ μυρσίῃσι στορνύ-
 25 ντες τὴν ὁδόν· ὥς δ' ἐπανέτελλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ
 χρυσῆς φιάλης Ξέρξης ἐς τὴν θάλασσαν, εὔχετο
 πρὸς τὸν ἥλιον, μὴδεμίαν οἱ συντυχίην τοιαύτην
 γενέσθαι ἢ μιν παύσει καταστρέψασθαι τὴν Εὐρώ-
 πην πρότερον ἢ ἐπὶ τέρμασι τοῖσι ἐκείνης γένηται·

30 ἰξάμενος δὲ, ἐσέβαλε τὴν φιάλην ἐς τὸν Ἑλλή-
 σποντον καὶ κρίσειον κρητῆρα καὶ Περσικὸν ξίφος
 τὸν ἀκινάκην καλέουσι. ταῦτα οὐκ ἔχω ἀτρεκέως
 διακρίναι, οὔτε εἰ τῷ ἡλίῳ ἀνατιθεὶς κατῆκε ἐς τὸ
 πέλαγος, οὔτε εἰ μετεμέλησέ οἱ τὸν Ἑλλήσποντον

35 μαστιγώσαντι καὶ ἀντὶ τούτων τὴν θάλασσαν ἐδώρε-
 ὤετο. Ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, διύβαινον κατὰ

μὲν τὴν ἐτέρην τῶν γεφυρέων τὴν πρὸς τοῦ Πόντου
ὁ πεζὸς τε καὶ ἡ ἵππος ἅπασα, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ
Αἰγαῖον τὰ ὑποζύγια καὶ ἡ θεραπῆτή· ἡγέοντο δὲ
πρῶτα μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι ἐστεφανωμένοι πάντες,
μετὰ δὲ τούτους ὁ σύμμικτος στρατὸς παντοίων ἐθνε- 5
ων. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην οὗτοι· τῇ δὲ ὑστεραίῃ,
πρῶτοι μὲν οἱ τε ἱππῶται καὶ οἱ τὰς λόγχας κάτω
τρέποντες· ἐστεφάνωντο δὲ καὶ οὗτοι· μετὰ δὲ, οἱ
τε ἵπποι οἱ ἱροὶ καὶ τὸ ἄρμα τὸ ἱρόν· ἐπὶ δὲ, αὐτό·
τε Ξέρξης καὶ οἱ αἰχμοφόροι, καὶ οἱ ἱππῶται οἱ 10
χίλιοι· ἐπὶ δὲ τούτοις ὁ ἄλλος στρατός· καὶ αἱ νῆες
ἅμα ἀνήγοντο ἐς τὴν ἀπεναντίον. ἤδη δὲ ἤκουσα
καὶ ὕστατον διαβῆναι βασιλέα πάντων.

Ξέρξης δὲ ἐπεὶ τε διέβη ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐθηεῖτο 56
τὸν στρατὸν ὑπὸ μαστίγων διαβαίνοντα· διέβη δὲ 15
ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἐν ἑπτὰ ἡμέρησι καὶ ἐν ἑπτὰ εὐ-
φρόνησι, ἐλινύσας οὐδένα χρόνον. ἐνθαῦτα λέγεται,
Ξέρξεω ἤδη διαβεβηκότος τὸν Ἑλλήσποντον, ἄνδρα
εἰπεῖν Ἑλλησπόντιον· “ὦ Ζεῦ, τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμε-
νος Πέρσῃ καὶ οὐνομα ἀντὶ Διὸς Ξέρξεα θέμενος, 20
ἀνάστατον τὴν Ἑλλάδα ἐθέλεις ποιῆσαι ἄγων πάν-
τας ἀνθρώπους; καὶ γὰρ ἄνευ τούτων ἐξῆν τοι ποιέ-
ειν ταῦτα.”

Ὡς δὲ διέβησαν πάντες, ἐς ὁδὸν ὠρμημένοις τε 57
ρας σφί ἐφάνη μέγα, τὸ Ξέρξης ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποι- 25
ήσατο καὶ περ εὐσύμβλητον ἐόν· ἵππος γὰρ ἔτεκε
λαγόν. (εὐσύμβλητον ὦν τῇδε τοῦτο ἐγένετο, ὅτι
ἔμελλε μὲν ἐλᾶν στρατιὴν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης
ἀγαυρότατα καὶ μεγαλοπρεπέστατα, ὀπίσω δὲ περὶ
ἑωυτοῦ τρέχων ἥξειν ἐς τὸν αὐτὸν χώρον.) ἐγένετο 30
δὲ καὶ ἕτερον αὐτῷ τέρας ἐόντι ἐν Σάρδισι· ἡμίονος
γὰρ ἔτεκε ἡμίονον διξὰ ἔχουσιν αἰδοῖα, τὰ μὲν ἔρσε-
νος, τὰ δὲ θηλέης· κατύπερθε δὲ ἦν τὰ τοῦ ἔρσε-
τος. Τῶν ἀμφοτέρων λόγον οὐδένα ποιησάμενος, τὸ πρῶ 58
σω ἐπορεύετο· σὺν δέ οἱ ὁ πεζὸς στρατός· (ὁ δὲ ναυ 35
τικός ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον πλέων, παρὰ γῆν ἐκο-

μίζετο, τὰ ἔμπαλιν πρήσσω τοῦ πεζοῦ) ὁ μὲν γὰρ
 πρὸς ἐσπέρην ἔπλεε ἐπὶ Σαρπηδοιίης ἄκρης ποιεύ-
 μενος τὴν ἄπιξιν, ἐς τὴν αὐτῷ προείρητο ἀπικομένῳ
 περιμένειν· ὁ δὲ κατ' ἡπειρον στρατὸς πρὸς ἡῷ τε
 5 καὶ ἡλίου ἀνατολὰς ἐποιέετο τὴν ὁδὸν διὰ τῆς Χερ-
 σονήσου, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχων τὸν Ἑλλης τάφον τῆς
 Ἀθάμαντος, ἐν ἀριστερῇ δὲ Καρδίην πόλιν, διὰ μέ-
 σης δὲ πορευόμενος πόλιος τῇ οἴνομα τυγχάνει ἐὼν
 Ἀγορῇ· ἐνθεῦτεν δὲ κάμπτων τὸν κόλπον τὸν Μέ-
 10 λανα καλεόμενον, καὶ Μέλανα ποταμὸν, οὐκ ἀντ-
 ισχόντα τότε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον ἀλλ' ἐπιλιπόντα,
 τοῦτον τὸν ποταμὸν διαβάς (ἐπ' οὗ καὶ ὁ κόλπος
 οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει) ἦϊε πρὸς ἐσπέρην, Αἰών
 τε πόλιν Αἰολίδα καὶ Στεντορίδα λίμνην παρεξιών,
 15 ἐς ὃ ἀπύκετο ἐς Δορίσκον. (Ὁ δὲ Δορίσκος ἔστι τῆς
 18 Θρηίκης αἰγιαλός τε καὶ πεδῖον μέγα· (διὰ δὲ αὐτοῦ
 ῥέει ποταμὸς μέγας Ἑβρος·)) ἐν τῷ τεῖχος τε ἐδέδ-
 μητο βασιλῆϊον—τοῦτο τὸ δὴ Δορίσκος κέκληται
 —καὶ Περσέων φρουρὴ ἐν αὐτῷ κατεστήκεε ὑπὸ
 20 Δαρείου ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου ἐπεὶ τε ἐπὶ Σκύθας
 ἐστρατεύετο. (ἔδοξε ὦν τῷ Ξέρξῃ ὁ χώρος εἶναι
 ἐπιτήδεος ἐνδιατάξαι τε καὶ ἐξαριθμῆσαι τὸν στρα-
 τόν· καὶ ἐποίεε ταῦτα. τὰς μὲν δὴ νέας τὰς πάσας
 ἀπικομένας ἐς Δορίσκον αἱ ναύαρχοι, κελεύσαντος
 25 Ξέρξεω, ἐς τὸν αἰγιαλὸν τὸν προσεχέα Δορίσκῳ ἐκό-
 μισαν·) ἐν τῷ Σάλῃ τε Σαμοθρηϊκίῃ πεπόλισται πό-
 λεις καὶ Ζώνη, τελευταία δὲ αὐτοῦ Σέρρειον, ἄκρη
 ὀνομαστή· ὁ δὲ χώρος οὗτος τὸ παλαιὸν ἦν Κικύ-
 30 ιων. ἐς τοῦτον τὸν αἰγιαλὸν κατασχόντες, τὰς νέας
 ἀνέψυχον ἀνελκίσαντες· ὁ δὲ ἐν τῷ Δορίσκῳ τοῦτον
 35 τὸν χρόνον τῆς στρατιῆς ἀριθμὸν ἐποιέετο. Ὅσον
 μὲν νυν ἕκαστοι παρέϊχον πλῆθος ἐς ἀριθμὸν, οὐκ
 ἔχω εἶπαι τὸ ἀτρεκές· οὐ γὰρ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν
 ἀνθρώπων· σίμπαντος δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πεζοῦ
 40 τὸ πλῆθος ἐφάνη ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες.
 45 ἐξηρίθμησαν δὲ τόνδε τὸν τρόπον· συναγαγόντες ἐς

ἓνα χώρην μυριάδα ἀνθρώπων, καὶ συνάξαντες ταύτην ὡς μάλιστα εἶχον, περιέγραψαν ἔξωθεν κύκλον· περιγράψαντες δὲ, καὶ ἀπέντες τοὺς μυρίους, αἵμασι τὴν περιέβαλον κατὰ τὸν κύκλον ὕψος ἀνήκουσαν ἀνδρὶ ἐς τὸν ὀμφαλὸν, ταύτην δὲ ποιήσαντες, ἄλλους 5 ἐσεβίβαζον ἐς τὸ περιοικοδομημένον· μέχρῃς οὐ πάντας τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξηρίθμησαν· ἀριθμήσαντες δὲ κατὰ ἔθνηα διέτασσαν.

Οἱ δὲ στρατευόμενοι οἷδε ἦσαν· Πέρσαι μὲν ὧδε 61 ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον τιάρας 10 καλεομένους, πῖλους ἀπαγέας· περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶνας χειριδωτοὺς ποικίλους, λεπίδος σιδηρέης ὄψιν ἰχθυοειδέος· περὶ δὲ τὰ σκέλεα ἀναξυρίδας, ἀντὶ δὲ ἀσπίδων γέρρα· ὑπὸ δὲ, φαρετρεῶνες ἐκρέμαντο· αἰχμὰς δὲ βραχέας εἶχον, τόξα δὲ μεγάλα, οἷστους 15 δὲ καλαμίνους· πρὸς δὲ, ἐγχειρίδια παρὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν παραιωρεύμενα ἐκ τῆς ζώνης. καὶ ἄρχοντα παρείχοντο Ὀτάνεα, τὸν Ἀμήστριος πατέρα, τῆς Ξέρξεω γυναικός. (ἐκαλέοντο δὲ πάλαι ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων Κηφῆνες, ὑπὸ μέντοι σφέων αὐτῶν καὶ 20 τῶν περιοίκων Ἀρταῖοι· ἐπεὶ δὲ Περσεὺς ὁ Δανάης τε καὶ Διὸς ἀπίκητο παρὰ Κηφέα τὸν Βήλου, καὶ ἔσχε αὐτοῦ τὴν θυγατέρα Ἀνδρομέδην, γίνεται αὐτῷ πάϊς τῷ οὖνομα ἔθετο Πέρσην· τοῦτον δὲ αὐτοῦ καταλείπει, ἐτίγχανε γὰρ ἅπαις ἐὼν ὁ Κηφεὺς ἔρ- 25 σενος γόνου, ἐπὶ τούτου δὲ τὴν ἐπωνυμίην ἔσχον.) Μῆδοι δὲ τὴν αὐτὴν ταύτην ἐσταλμένοι ἐστρατεύ- 62 οντο· Μηδικὴ γὰρ αὕτη ἡ σκευὴ ἐστὶ, καὶ οὐ Περσική· οἱ δὲ Μῆδοι ἄρχοντα μὲν παρείχοντο Τιγρά- νην, ἄνδρα Ἀχαιμενίδην. (ἐκαλέοντο δὲ πάλαι πρὸς 30 πάντων Ἄριοι· ἀπικομένης δὲ Μηδείης τῆς Κολχίδος ἐξ Ἀθηνέων ἐς τοὺς Ἀρίους τούτους, μετέβαλον καὶ οὗτοι τὸ οὖνομα· αὐτοὶ δὲ περὶ σφέων ὧδε λε- γουσι Μῆδοι.) Κίσσιοι δὲ στρατευόμενοι τὰ μὲν ἄλλα κατάπερ Πέρσαι ἐσκευάδατο· ἀντὶ δὲ τῶν πί- 35 λων, μιτρηφόροι ἦσαν. Κισσίων δὲ ἦρχε Ἀνάφης

- 5 Ὅτάνεω, Ὑρκάνιοι δὲ κατὰπερ Πέρσαι ἐστισά-
 χατο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Μεγάπανον τὸν Βαβυ-
 63 λῶνος ὑστερον τούτων ἐπιτροπεύσαντα. Ἀσσύριοι
 δὲ στρατευόμενοι περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχεν χάλ-
 6 κέα τε κράνεα καὶ πεπλεγμένα τρόπον τινὰ βάρβα-
 ρον οἷκ εὐαπήγητον· ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμὰς καὶ
 ἐγχειρίδια παραπλήσια τῇσι Αἰγυπτίῃσι εἶχον· πρὸς
 δὲ, ῥύπαλα ξύλων τετυλωμένα σιδήρῳ καὶ λινέους
 θώρηκας· οὗτοι δὲ ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων ἐκαλέοντο
 10 Σίριοι, ὑπὸ δὲ τῶν βαρβάρων Ἀσσίριοι ἐκλήθησαν·
 τούτων δὲ μεταξὺ, Χαλδαῖοι ἦρχε δὲ σφῶν Ὀτά-
 σπης ὁ Ἀρταχαίου.
- 64 Βάκτριοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἀγχότατα
 τῶν Μηδικῶν ἔχοντες ἐστρατεύοντο, τόξα δὲ καλά-
 15 μιν ἐπιχώρια καὶ αἰχμὰς βραχείας. Σάκαι δὲ [οἱ
 Σκύθαι] περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυρβασίας ἐς ὅξυν
 ἀπειγμένας ὀρθὰς εἶχον πεπηγυίας, ἀναξυρίδας δὲ
 ἐνδεδίκησαν· τόξα δὲ ἐπιχώρια, καὶ ἐγχειρίδια, πρὸς
 δὲ καὶ ἀξίνας σαγάρια εἶχον· (τούτους δὲ εὐντας
 20 Σκίθας Ἀμυργίους Σάκας ἐκάλεον· οἱ γὰρ Πέρσαι
 πάντας τοὺς Σκύθας καλέουσι Σάκας) Βακτρίων
 δὲ καὶ Σακέων ἦρχε Ὑστάσπης, ὁ Δαρείου τε καὶ
 65 Ἀτόσσης τῆς Κύρου. Ἴνδοι δὲ εἴματα μὲν ἐνδε-
 δικότες ἀπὸ ξύλων πεποιημένα, τόξα δὲ καλάμινα
 25 εἶχον καὶ οἷστοὺς καλαμίνοὺς· ἐπὶ δὲ, σίδηρος ἦν.
 ἑσταλμένοι μὲν δὴ ἦσαν οὕτω Ἴνδοι· προσετετάχατο
 δὲ συστρατευόμενοι Φαρναζάθρη τῷ Ἀρταβάτεω.
- 66 Ἄριοι δὲ τόξοισι μὲν ἐσκευασμένοι ἦσαν Μηδικοῖσι,
 τὰ δὲ ἄλλα κατὰ περ Βάκτριοι· Ἀρίων δὲ ἦρχε Σι-
 30 σάμνης ὁ Ὑδάρνεος. Πάρθοι δὲ καὶ Χοράσμιοι καὶ
 Σογδοὶ τε καὶ Γανδάριοι καὶ Δαδίκαι, τὴν αὐτὴν
 σκευὴν ἔχοντες τὴν καὶ Βάκτριαι, ἐστρατεύοντο· τού-
 των δὲ ἦρχον οἷδε· Πάρθων μὲν καὶ Χορασμίων
 Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνάκεω· Σογδῶν δὲ Ἀζάνης ὁ Ἀρ-
 35 τασίας· Γανδαρίων δὲ καὶ Δαδικέων Ἀσπίης ὁ Ἀρ-
 67 τασίας. Κασπιοὶ δὲ σισύρνας τε ἐννεονκίτας, καὶ

τόξα ἐπιχώρια καλάμινα ἔχοντες καὶ ἀκινάκας, ἐστρατεύοντο· οὗτοι μὲν οὕτω ἐσκευάδατο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Ἀριόμαρδον τὸν Ἀρτυφίου ἀδελφεόν. Σαράγγαι δὲ εἴματα μὲν βεβαμμένα ἐνέπρεπον ἔχοντες· πέδιλα δὲ ἐς γόνυ ἀνατείνοντα εἶχον, τόξα δὲ 5 καὶ αἰχμὰς Μηδικάς· Σαραγγέων δὲ ἦρχε Φερενδάτης ὁ Μεγαβάζου. Πάκτυες δὲ σισυρνοφόροι τε ἦσαν καὶ τόξα ἐπιχώρια εἶχον καὶ ἐγχειρίδια. Πάκτυες δὲ ἄρχοντα παρείχοντο Ἀρτύντην τὸν Ἰθαμάτρεω. Οὗτιοι δὲ καὶ Μύκοι τε καὶ Παρικάνιοι 68 ἐσκευασμένοι ἦσαν κατάπερ Πάκτυες. τούτων δὲ 11 ἦρχον οἷδε· Οὐτίων μὲν καὶ Μύκων Ἀρσαμένης ὁ Δαρείου· Παρικανίων δὲ Σιρομίτρης ὁ Οἰοβάζου. Ἀράβιοι δὲ ζειρὰς ὑπέζωσμένοι ἦσαν· τόξα δὲ πα- 69 λίντονα εἶχον πρὸς δεξιὰ, μακρά. Αἰθίοπες δὲ παρ- 15 δαλέας τε καὶ λεοντέας ἐναμμένοι, τόξα δὲ εἶχον ἐκ φοίνικος σπάθης πεποιημένα μακρά, τετραπήχεων οὐκ ἐλάσσω· ἐπὶ δὲ, καλαμίνους οἷστοις μακρούς· (ἀντὶ δὲ σιδήρου ἐπὴν λίθος ὀξύς πεποιημένος, τῷ καὶ τὰς σφρηγιῖδας γλύφουσι·) πρὸς δὲ, αἰχμὰς εἶχον· 20 ἐπὶ δὲ, κέρας δορκάδος ἐπὴν ὀξύ πεποιημένον, τρόπον λόγχης· εἶχον δὲ καὶ ῥόπαλα τυλωτά· τοῦ δὲ σώματος τὸ μὲν ἥμισυ ἐξηλείφοντο γύψῳ ἰόντες ἐς μάχην, τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ μίλτῳ. Ἀραβίων δὲ καὶ Αἰθιόπων τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου οἰκημένων ἦρχε Ἀρ- 25 σάμης, ὁ Δαρείου καὶ Ἀρτυστῶνης τῆς Κύρου θυγατρός· τὴν μάλιστα στέρξας τῶν γυναικῶν Δαρείου, εἰκὼ χρυσέην σφυρήλατον ἐποιήσατο. τῶν μὲν δὲ ὑπὲρ Αἰγύπτου Αἰθιόπων καὶ Ἀραβίων ἦρχε Ἀρσάμης. Οἱ δὲ ἀπὸ ἡλίου ἀνατολέων Αἰθίοπες, (διξοὶ 70 γὰρ δὴ ἐστρατεύοντο,) προσετετάχατο τοῖσι Ἰνδοῖσι, 31 διαλλάσσοντες εἶδος μὲν οὐδὲν τοῖσι ἐτέροισι, φωνὴν δὲ καὶ τρίχωμα μῦνον· οἱ μὲν γὰρ ἀπ' ἡλίου Αἰθίοπες ἰθύτριχές εἰσι· οἱ δὲ ἐκ τῆς Λιβύης οὐλό- 35 τατον τρίχωμα ἔχουσι πάντων ἀνθρώπων. οὗτοι δὲ 35 οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας Αἰθίοπες, τὰ μὲν πλέω κατάπερ

Ἴνδοι ἐσεσάχατο, προμετωπίδια δὲ ἵππων εἶχον ἐπὶ
 τῇσι κεφαλῇσι σύν τε τοῖσι ὥσιν ἐκδεδαρμένα καὶ τῇ
 λοφιῇ· καὶ ἀντὶ μὲν λόφου ἢ λοφιῇ κατέχρα· τὰ δὲ
 ὦτα τῶν ἵππων ὀρθὰ πεπηγότα εἶχον· προβλήματα
 71 δὲ ἀντ' ἀσπίδων ἐποιεῦντο γεράνων δοράς. Λίβνες
 δὲ σκευὴν μὲν σκυτίνην ἥϊσαν ἔχοντες, ἀκοντίοισι
 δὲ ἐπικαύτοισι χρεώμενοι· ἄρχοντα δὲ παρείχοντο
 72 Μασσάγην τὸν Ὀαρίζου. Παφλαγόνες δὲ ἐστρα-
 τεύοντο ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἔχοντες κράnea πε-
 10 πλεγμένα, ἀσπίδας δὲ σμικράς, αἰχμὰς δὲ οὐ μεγά-
 λας· πρὸς δὲ, ἀκόντια καὶ ἐγχειρίδια· περὶ δὲ τοὺς
 πόδας, πέδιλα ἐπιχώρια ἐς μέσσην κινήμην ἀνατεί-
 νοντα. Λίγνες δὲ καὶ Ματιηνοὶ καὶ Μαριανδυνοὶ τε
 καὶ Σύροι τὴν αὐτὴν ἔχοντες Παφλαγόσι ἐστρατεύ-
 15 οντο· οἱ δὲ Σύροι οὗτοι ὑπὸ Περσέων Καππαδόκαι
 καλέονται· Παφλαγόνων μὲν νυν καὶ Ματιηνῶν Δῶ-
 τος ὁ Μεγαστόδρου ἦρχε· Μαριανδυνῶν δὲ καὶ Λι-
 γύων καὶ Σύρων Γωβρήης ὁ Δαρείου τε καὶ Ἀρτυ-
 73 στώνης. Φρύγες δὲ ἀγχοτάτω τῆς Παφλαγονικῆς
 20 σκευὴν εἶχον, ὀλίγον παραλλάσσοντες· οἱ δὲ Φρύγες,
 ὡς Μακεδόνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Βρίγες χρόνον
 ὅσον Εὐρωπῆῃοι ἐόντες σύνοικοι ἦσαν Μακεδόσι·
 μεταβάντες δὲ ἐς τὴν Ἀσίην, ἅμα τῇ χώρῃ καὶ τὸ
 οὔνομα μετέβαλον ἐς Φρύγας. Ἀρμένιοι δὲ κατὰ-
 25 περ Φρίγες ἐσεσάχατο, ἐόντες Φρυγῶν ἀποικοι· τού-
 των συναμφοτέρων ἦρχε Ἀρτόχμης, Δαρείου ἔχων
 74 θυγατέρα. Λυδοὶ δὲ ἀγχοτάτω τῶν Ἑλληνικῶν εἶ-
 χον ὄπλα· (οἱ δὲ Λυδοὶ Μηῖονες ἐκαλεῖντο τὸ πά-
 λαι· ἐπὶ δὲ Λυδοῦ τοῦ Ἄττος ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην,
 30 μεταβαλόντες τὸ οὔνομα·) Μυσοὶ δὲ ἐπὶ μὲν τῇσι
 κεφαλῇσι εἶχον κράnea ἐπιχώρια, ἀσπίδας δὲ σμι-
 κράς· ἀκοντίοισι δὲ ἐχρέωντο ἐπικαύτοισι· (οὗτοι δὲ
 εἰσι Λυδῶν ἀποικοι· ἀπ' Οὐλύμπου δὲ οὔρεος καλέ-
 ονται Οὐλυμπιηνοί·) Λυδῶν δὲ καὶ Μυσῶν ἦρχε Ἀρ-
 35 ταφέρνης ὁ Ἀρταφέρνεος, ὃς ἐς Μαραθῶνα ἐσέβαλε
 75 ἥμα Δάτι. Θρήϊκες δὲ, ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ὀλω-

πεκέας ἔχοντες ἐστρατεύοντο, περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶ-
 νας· ἐπὶ δὲ, ζειράς περιβεβλημένοι ποικίλας, περὶ
 δὲ τοὺς πόδας τε καὶ τὰς κνήμας πέδιλα νεβρῶν·
 πρὸς δὲ, ἀκόντια τε καὶ πέλτας καὶ ἐγχειρίδια σμι-
 κρά. (οὔτοι δὲ διαβάντες μὲν ἐς τὴν Ἀσίην, ἐκλή- 5
 θησαν Βιθυνοί· τὸ δὲ πρότερον ἐκαλέοντο, ὡς αὐτοὶ
 λέγουσι, Στρυμόνιοι, οἰκέοντες ἐπὶ Στρυμόνι· ἐξανα-
 στηῆναι δέ φασι ἐξ ἡθέων ὑπὸ Τευκρῶν τε καὶ Μυ-
 σῶν.) Θρηίκων δὲ τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ ἦρχε Βασσάκης 76
 ὁ Ἀρταβάνου. ....ἀσπίδας δὲ ὠμοβοίνας εἶχον σμι- 10
 κράς, καὶ προβόλους δύο λυκοεργέας ἕκαστος εἶχε·
 ἐπὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χάλκεα· πρὸς δὲ τοῖσι
 κράνεσι, ὦτά τε καὶ κέρα προσῆν βοὸς χάλκεα·
 ἐπῆσαν δὲ καὶ λόφοι· τὰς δὲ κνήμας ῥάκεσι φοινι-
 κέοισι κατειλίχατο. (ἐν τούτοισι ἀνδράσι Ἀρεός 15
 ἐστι χρηστήριον.) Καβηλέες δὲ, οἱ Μηῖtones, Λασό- 77
 νιοι δὲ καλούμενοι, τὴν αὐτὴν Κίλιξι εἶχον σκευήν·
 τὴν ἐγὼ, ἐπεὰν κατὰ τὴν Κιλικῶν τάξιν διεξιὼν γέ-
 νωμαι, τότε σημανέω. Μιλύαι δὲ αἰχμὰς τε βρα-
 χέας εἶχον, καὶ εἴματα ἐνεπεπορπέατο. εἶχον δὲ 20
 αὐτῶν τόξα μετεξέτεροι Λύκια· περὶ δὲ τῇσι κεφα-
 λῇσι ἐκ διφθερέων πεποιημένας κυνέας. τούτων
 πάντων ἦρχε Βάδρης ὁ Ὑστάνεος. Μόσχιοι δὲ περὶ 78
 μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυνέας ξυλίνας εἶχον, ἀσπίδας
 δὲ καὶ αἰχμὰς σμικράς· λόγχοι δὲ ἐπῆσαν μεγάλοι. 25
 Τιβαρηνοὶ δὲ καὶ Μάκρωνες καὶ Μοσύνοικοι κατά-
 περ Μόσχιοι ἐσκευασμένοι ἐστρατεύοντο· τούτους δὲ
 συνέτασσον ἄρχοντες οἶδε· Μόσχους μὲν καὶ Τιβα-
 ρηνοὺς, Ἀριόμαρδος ὁ Δαρείου τε παῖς καὶ Πάρμνος
 τῆς Σμέρδιος τοῦ Κύρου, Μάκρωνα δὲ καὶ Μοσυ- 30
 νοίκους Ἀρταύκτης ὁ Χεράσμιος, ὃς Σηστόν τὴν ἐν
 Ἑλλησπόντῳ ἐπετρόπευε. Μᾶρες δὲ ἐπὶ μὲν τῇσι 79
 κεφαλῇσι κράνεα ἐπιχώρια πλεκτὰ εἶχον, ἀσπίδας
 δὲ δερματίνας σμικράς καὶ ἀκόντια. Κόλχοι δὲ περὶ
 μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ξύλινα, ἀσπίδας δὲ ὠμο- 35
 βοίνας σμικράς αἰχμὰς τε βραχέας· πρὸς δὲ, καὶ

μαχαίρας εἶχον. Μαρσῖν ἰὲ καὶ Κόλχων ἦρχε Φα-
 ρανδάτης ὁ Τεάσπις. Ἀλαρέῳιοι δὲ καὶ Σάσπειρες
 κατάπερ Κόλχοι ἐπλισμένει ἐστρατεύοντο· τούτων
 80 δὲ Μασίστιος ὁ Σιρομίτρεω ἦρχε. Τὶ δὲ νησιωτικὰ
 5 ἔθνεα τὰ ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης ἐπόμενα, νήσων
 δὲ ἐν τῇσι τοῖς ἀναστάστους καλεσμένους κατοικίξει
 βασιλεὺς, ἀγχοτάτω τῶν Μηδικῶν εἶχον ἐσθῆτά τε
 καὶ ὄπλα. τούτων δὲ τῶν νησιωτέων ἦρχε Μαρδόν-
 της ὁ Βαγαίου, ὅς ἐν Μυκάλη στρατηγέων δευτέρῳ
 10 ἔπει τούτων ἐτελεύτησε ἐν τῇ μάχῃ.

81 Ταῦτα ἦν τὰ κατ' ἡπειρον στρατευόμενά τε ἔθνεα,
 καὶ τεταγμένα ἐς τὸ πέλδι. τοίτου ὦν τοῦ στρατοῦ
 ἦρχον οἵτοι οἵπερ εἰρέεσθαι· καὶ εἰ διατάξαντες καὶ
 ἐξαριθμήσαντες οἵτοι ἦσαι, καὶ χιλιάρχας τε καὶ
 15 μυριάρχας ἀποδέξαντες· ἑκατοντάρχας δὲ καὶ ἑκαρ-
 χας οἱ μυριάρχαι. τελέων δὲ καὶ ἐθιέων ἦσαν ἄλ-
 λοι σημάντορες· ἦσαν μὲν δὴ οὔτοι, οἵπερ εἰρέεσθαι,
 82 ἄρχοντες. Ἐστρατήγεον δὲ τούτων τε καὶ τοῦ σίμ-
 παντος στρατοῦ τοῦ πεζοῦ Μαρδοῖως τε ὁ Γωβρύεω,
 20 καὶ Τριτανταίχμης ὁ Ἀρταβάνου τοῦ γνώμην θεμέ-
 νοι μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ Σμερδο-
 μένης ὁ Ὀτάνεω—Δαρείου ἀμφότεροι οὔτοι ἀδελ-
 φεῶν παῖδες, Ξέρξης δὲ ἐγίνοντο ἀνεψιοὶ—καὶ Μασί-
 στης ὁ Δαρείου τε καὶ Ἀτύσσης παῖς, καὶ Γέργης ὁ
 83 Ἀρίζου, καὶ Μεγάβυζος ὁ Ζωπίροι. Οἵτοι ἦσαν
 25 στρατηγοὶ τοῦ σίμπαντος στρατοῦ πεζοῖ, χωρὶς τῶν
 μυρίων· τῶν δὲ μυρίων τοίτων Περσέων τῶν ἀπο-
 λελεγμέων ἐστρατήγεε μὲν Ὑδάρνης ὁ Ὑδιάρνεος·
 ἐκαλέοντο δὲ Ἀθάνατοι οἱ Πέρσαι οἵτοι ἐπὶ τοῦδε·
 30 ἢ τις αὐτῶν ἐξέλιπε τὸν ἀριθμὸν ἢ θανάτῳ βιηθείς
 ἢ οἴσῳ, ἄλλος ἀνὴρ ἀραίρητο· καὶ ἐγίνοντο οὐδαμὰ
 ὅτε πλεῖνες μυρίων οἵτε ἐλάσσονες. κόσμον δὲ
 πλεῖστον παρέχοντο διὰ πάντων Πέρσαι, καὶ αἱτοὶ
 ὅριστοι ἦσαν· σκευὴν μὲν τοιαύτην εἶχον ἥπερ εἰρη-
 35 ται· χωρὶς δὲ, χρυσὸν τε πολλὸν καὶ ἀφθονον ἔχον-
 τες ἐνέπρεπον, ἐργασίαις τε ἄλλα ἤγοντο ἐν δὲ παλ-

λακὰς, καὶ θεραπήην πολλήν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένην· σῖτα δέ σφι, χωρὶς τῶν ἄλλων στρατιωτέων, κάμηλοί τε καὶ ὑποζύγια ἦγον.

Ἴππεύει δὲ ταῦτα τὰ ἔθνεα· πλὴν οὐ πάντα παρεί- 84
 χετο ἵππον, ἀλλὰ τοσάδε μούνα· Πέρσαι μὲν, τὴν 5
 αὐτὴν ἐσκευασμένοι καὶ ὁ πεζὸς αὐτῶν· πλὴν ἐπὶ
 τῇσι κεφαλῇσι εἶχον μετεξέτεροι αὐτῶν καὶ χάλκεα
 καὶ σιδήρεα ἐξεληλαμένα ποιήματα. Εἰσὶ δέ τινες 85
 νομάδες ἄνθρωποι Σαγάρτιοι καλεόμενοι, ἔθνος μὲν
 Περσικὸν καὶ φωνῇ, σκευὴν δὲ μεταξὺ ἔχουσι πεποι- 10
 ημένην τῆς τε Περσικῆς καὶ τῆς Πακτυϊκῆς· οἱ παρ-
 εἶχοντο μὲν ἵππον ὀκτακισχιλίην, ὅπλα δὲ οὐ νομί-
 ζουσι ἔχειν οὔτε χάλκεα οὔτε σιδήρεα, ἔξω ἐγχειρι-
 δίων· χρέωνται δὲ σειρῇσι πεπλεγμένῃσι ἐξ ἱμάντων·
 ταύτῃσι πίσυνοι ἔρχονται ἐς πόλεμον. ἡ δὲ μάχη 15
 τούτων τῶν ἀνδρῶν ἦδε· ἐπεὰν συμμίσγῃσι τοῖσι
 πολεμίοισι, βάλλουσι τὰς σειρὰς ἐπ' ἄκρῳ βρόχους
 ἐχούσας· ὅτεν δ' ἂν τύχῃ, ἣν τε ἵππου ἦν τε ἀνθρώ-
 που, ἐπ' ἐωυτὸν ἔλκει· οἱ δὲ ἐν ἔρκεσι ἐμπαλασσό-
 μενοι διαφθείρονται· τούτων μὲν αὕτη ἡ μάχη· καὶ 20
 ἐπετετάχατο ἐς τοὺς Πέρσας. Μῆδοι δὲ τήνπερ ἐν 86
 τῷ πεζῷ εἶχον σκευὴν· καὶ Κίσσιοι ὡσαύτως. Ἰν-
 δοὶ δὲ σκευῇ μὲν ἐσεσάχατο τῇ αὐτῇ καὶ ἐν τῷ πεζῷ,
 ἥλανον δὲ κέλητας καὶ ἄρματα· ὑπὸ δὲ τοῖσι ἄρ-
 μασι ὑπῆσαν ἵπποι καὶ ὄνοι ἄγριοι. Βάκτριοι δὲ
 ἰσκευάδατο ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ πεζῷ, καὶ Κάσπιοι 25
 ὁμοίως. Λίβυες δὲ καὶ αὐτοὶ κατάπερ ἐν τῷ πεζῷ·
 ἥλανον δὲ καὶ οὗτοι πάντες ἄρματα. ὥς δ' αὕτως
 Κάσπειροι καὶ Παρικάνιοι ἐσεσάχατο ὁμοίως καὶ ἐν
 τῷ πεζῷ. Ἀράβιοι δὲ σκευὴν μὲν εἶχον τὴν αὐτὴν 30
 ἣν καὶ ἐν τῷ πεζῷ· ἥλανον δὲ πάντες καμήλους,
 ταχυτήτα οὐ λειπομένας ἵππων. Ταῦτα τὰ ἔθνεα 87
 μούνα ἵππευεν· ἀριθμὸς δὲ τῆς ἵππου ἐγένετο ὀκτὼ
 μυριάδες, παρέξ τῶν καμήλων καὶ τῶν ἁρμάτων· οἱ
 μὲν νυν ἄλλοι ἱππέες ἐτετάχατο κατὰ τέλεα, Ἀρά-
 βιοι δὲ ἔσχατοι ἐπετετάχατο· ἅτε γὰρ τῶν ἵππων

εἴτε ἀνεχομένων τὰς καμήλους ὑστέροι ἐτετάχατο,
 58 ἢ α μὴ φοβέοιτο τὸ ἵππικόν. Ἴππαρχοι δὲ ἦσαν
 Ἀρμαμίθρης τε καὶ Τίθαιος, Δάτιος παῖδες· ὁ δὲ
 τρίτος σφί συνίππαρχος Φαρνούχης καταλέλειπτο ἐν
 5 Σάρδισι νοσέων· ὥς γὰρ ὀρμέωντο ἐκ Σαρδίῶν, ἐπὶ
 συμφορὴν ἐνέπεσε ἀνεθέλητον· ἐλαύνοντι γάρ οἱ,
 ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου ὑπέδραμε κύων· καὶ ὁ
 ἵππος οὐ προῖδων, ἐφοβήθη τε καὶ σταῖς ὀρθὸς ἀπ-
 εσεΐσατο τὸν Φαρνούχεια· πεσὼν δὲ, αἷμά τε ἡμεε,
 10 καὶ ἐς φθίσιν περιῆλθε ἡ νοῦσος· τὸν δὲ ἵππον αὐ-
 τήκα κατ' ἀρχὰς ἐποίησαν οἱ οἰκέται ὥς ἐκέλευε· ἐς
 τὸν χώρον ἐν τῷ περ κατέβαλε τὸν δεσπότηα ἀπαγα-
 γόντες, ἐν τοῖσι γοῖνασι ἀπέταμον τὰ σκέλεα. Φαρ-
 νούχης μὲν οὕτω παρελύθη τῆς ἡγεμονίης.

89 Τῶν δὲ τριήρεων ἀριθμὸς μὲν ἐγένετο ἑπτὰ καὶ
 16 διηκόσιαι καὶ χίλιαι· παρείχοντο δὲ αὐτὰς οἷδε· Φοί-
 νικες μὲν σὺν Συρίοισι τοῖσι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ τριη-
 κοσίας, ᾧδε ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι
 κυνέας εἶχον ἀγχοτάτῳ πεποιημένας τρόπον τὸν Ἑλ-
 20 ληνικόν· ἐνδεδυκότες δὲ θώρηκας λινέους, ἀσπίδας
 δὲ ἵτυς οἱ ἐχούσας εἶχον, καὶ ἀκύντια· οὔτοι δὲ
 οἱ Φοίνικες τὸ παλαιὸν οἴκεον, ὥς αὐτοὶ λέγουσι,
 ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσῃ· ἐνθεύτεν δὲ ὑπερβάντες,
 τῆς Συρίας οἰκέουσι τὰ παρὰ θάλασσαν· τῆς δὲ Συ-
 25 ρίης τοῦτο τὸ χωρίον, καὶ τὸ μέχρι Αἰγύπτου πᾶν,
 Παλαιστίνη καλεῖται. Αἰγύπτιοι δὲ νέας παρεί-
 χοντο διηκοσίας· οὔτοι δὲ εἶχον περὶ μὲν τῇσι κεφα-
 λῇσι κράnea χηλεντὰ, ἀσπίδας δὲ κοίλας τὰς ἵτυς
 μεγάλας ἐχούσας, καὶ δόρατά τε ναύμαχα, καὶ τύ-
 30 κους μεγάλους· τὸ δὲ πλῆθος αὐτῶν θωρηκοφόροι
 ἦσαν, μαχαίρας δὲ μεγάλας εἶχον· οὔτοι μὲν οὕτω
 90 ἐσταλάδατο. Κύπριοι δὲ παρείχοντο νέας πεντη-
 κοντα καὶ ἑκατὸν, ἐσκευασμένοι ᾧδε· τὰς μὲν κε-
 φαλας εἰλίχατο μίτρησι οἱ βασιλεῖς αὐτῶν· οἱ δὲ
 35 ἄλλοι εἶχον κιθῶνας· τὰ δὲ ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες.
 τούτων δὲ τοσαύδε ἔθνεά ἐστι· οἱ μὲν ἀπὸ Σελινύων

καὶ Ἀθηνέων· οἱ δὲ ἀπὸ Ἀρκαδίας· οἱ δὲ ἀπὸ Κύθ-
 νου· οἱ δὲ ἀπὸ Φοινίκης· οἱ δὲ ἀπὸ Αἰθιοπίας, ὡς
 αὐτοὶ Κύπριοι λέγουσι. Κίλικες δὲ ἑκατὸν παρεί-
 χοντο νέας· οὗτοι δ' αὖ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι
 κράνεα ἐπιχώρια, λαισηϊά τε εἶχον ἀντ' ἀσπίδων 91
 ὤμοβοέης πεποιημένα, καὶ κιθῶνας εἰρινέους ἐνδε- 6
 δυκότες· δύο δὲ ἀκόντια ἕκαστος καὶ ξίφος εἶχον,
 ἀγχοτάτῳ τῇσι Αἰγυπτίῃσι μαχαίρῃσι πεποιημένα.
 οὗτοι μὲν τὸ παλαιὸν Ὑπαχαιοὶ ἐκαλέοντο· ἐπὶ δὲ
 Κίλικος τοῦ Ἀγήνορος, ἀνδρὸς Φοίνικος, ἔσχον τὴν 10
 ἐπωνυμίην. Πάμφυλοι δὲ τριήκοντα παρείχοντο
 νέας Ἑλληνικοῖσι ὅπλοισι ἐσκευασμένοι· οἱ δὲ Πάμ-
 φυλοι οὗτοι εἰσὶ τῶν ἐκ Τροίης ἀποσκεδασθέντων #
 ἅμα Ἀμφιλόχῳ καὶ Κάλχαντι. Λύκιοι δὲ παρεί- 92
 χοντο νέας πεντήκοντα, θωρηκοφόροι τε ἔόντες καὶ 15
 κνημιδοφόροι· εἶχον δὲ τόξα κρανείνα, καὶ ὄϊστους
 καλαμίνους ἀπτέρους καὶ ἀκόντια· ἐπὶ δὲ, αἰγὸς δέρ-
 ματα περὶ τοὺς ὤμους αἰωρεύμενα· περὶ δὲ τῇσι
 κεφαλῇσι πῖλους πτεροῖσι περιεστεφανωμένους· ἐγ-
 χειρίδια δὲ καὶ δρέπανα εἶχον. Λύκιοι δὲ Τερμίλαι 20
 ἐκαλέοντο, ἐκ Κρήτης γεγονότες· ἐπὶ δὲ Λύκου τοῦ
 Πανδίωνος, ἀνδρὸς Ἀθηναίου, ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην.
 Δωριέες δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας τριήκοντα παρείχοντο 93
 νέας, ἔχοντές τε Ἑλληνικὰ ὅπλα καὶ γεγονότες ἀπὸ
 Πελοποννήσου. Κᾶρες δὲ ἐβδομήκοντα παρείχοντο 25
 νέας, τὰ μὲν ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες ἐσταλμένοι·
 εἶχον δὲ καὶ δρέπανα καὶ ἐγχειρίδια. οὗτοι δὲ οἷτι-
 νες πρότερον ἐκαλέοντο, ἐν τοῖσι πρῶτοις τῶν
 λόγων εἴρηται. Ἴωνες δὲ ἑκατὸν νέας παρείχοντο,
 ἐσκευασμένοι ὡς Ἕλληνες. Ἴωνες δὲ, ὅσον μὲν 94
 χρόνον ἐν Πελοποννήσῳ οἴκεον τὴν νῦν καλεομένην 31
 Ἀχαιῖν, καὶ πρὶν ἢ Δάναόν τε καὶ Ἡφαιστον ἀπικέ-
 σθαι ἐς Πελοπόννησον, ὡς Ἕλληνες λέγουσι, ἐκα-
 λόντο Πελασγοὶ Αἰγιαλῆες· ἐπὶ δὲ Ἴωνος τοῦ Ἡφαι-
 στου Ἴωνες. Νησιῶται δὲ ἑπτακαίδεκα παρείχοντο 95
 νέας, ὀπλισμένοι ὡς Ἕλληνες· καὶ τοῦτο Πελασγοί.

κὸν ἔθνος, ὕστερον δὲ Ἰωνικὸν ἐκλήθη κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ οἱ δυωδεκαπόλεις Ἴωνες οἱ ἀπ' Ἀθηνέων. Αἰολέες δὲ ἐξήκοντα νέας παρείχοντο, ἐσκευασμένοι τε ὥς Ἕλληνες καὶ τὸ πάλαι καλούμενοι Πελασγοί, ὥς Ἑλλήνων λόγος. Ἑλλησπόντιοι δὲ, πλὴν Ἀβυδηνῶν (Ἀβυδηνῶσι γὰρ προσετέτακτο ἐκ βασιλέως, κατὰ χώραν μένουσι, φίλακα εἶναι τῶν γεφερέων) οἱ δὲ λοιποὶ ἐκ τοῦ Πύοντος στρατευόμενοι, παρείχοντο μὲν ἑκατὸν νέας, ἐσκευασμένοι δὲ ἦσαν ὥς Ἕλληνες. οὗτοι δὲ Ἰώνων καὶ Δωριέων ἀποικοί.

91 Ἐπεβάτευον δὲ ἐπὶ πασέων τῶν νεῶν Πέρσαι καὶ Μῆδοι καὶ Σάκαι. τούτων δὲ ἄριστα πλεούσας παρείχοντο νέας Φοίνικες, καὶ Φοινίκων Σιδώνιοι. τούτοις 15 πᾶσι, καὶ τοῖσι ἐς τὸν πεζὸν τεταγμένοις αὐτῶν, ἐπῆσαν ἐκάστοις ἐπιχώριοι ἡγεμόνες· τῶν ἐγὼ, οὐ γὰρ ἀναγκαίη ἐξέργομαι ἐς ἱστορίας λόγον, οὐ παραμέμνημαι· οὔτε γὰρ ἔθνεος ἐκάστου ἐπ' ἀξίῳ ἦσαν οἱ ἡγεμίνας, ἐν τε ἔθνει ἐκάστω ὕσαιπερ πόλεις, τοσούτοι 20 οἱ καὶ ἡγεμόνες ἦσαν· εἶποντο δὲ ὥς οὐ στρατηγοί, ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἄλλοι στρατευόμενοι δοῦλοι· ἐπεὶ στρατηγοί τε οἱ τὸ πᾶν ἔχοντες κράτος καὶ ἄρχοντες τῶν ἐθνέων ἐκάστων, ὅσοι αὐτῶν ἦσαν 97 Πέρσαι, εἰρέαται μοι. Τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐστρατήγεον οἶδε· Ἀριαβίγνης τε ὁ Δαρεῖοι, καὶ Πρηξιάσπης ὁ Ἀσπαθίνεω, καὶ Μεγάβαζος ὁ Μεγαβύτεω, καὶ Ἀχαιμένης ὁ Δαρείου· τῆς μὲν Ἰάδος τε καὶ Καρικῆς στρατιῆς Ἀριαβίγνης, ὁ Δαρείου τε παῖς καὶ τῆς Γωβρύεω θυγατρός· Αἰγυπτίων δὲ ἐστρατήγει Ἀχαιμένης, 30 Ξέρξεω ἐὼν ἀπ' ἀμφοτέρων ἀδελφεός· τῆς δὲ ἄλλης στρατιῆς ἐστρατήγεον οἱ δύο. τριηκόντεροι δὲ, καὶ πέντηκόντεροι, καὶ κέρκουροι, καὶ ἵππαγωγὰ πλοῖα μακρὰ συνελθόντα ἐς τὸν ἀριθμὸν ἐφάνη τρισχίλια. 98 Τῶν δὲ ἐπιπλεόντων μετὰ γε τοὺς στρατηγοὺς οἶδε 35 ἦσαν οἱ ὀνομαστότατοι· Σιδώνιος Τετράμνηστος Ἀνύσου, καὶ Τύριος Μάπην Σιρώμου, καὶ Ἀράδιος

Μέρβαλος Ἀγβάλου, καὶ Κίλιξ Σύνεννεσις Ὀρομέ-
 δοντος, καὶ Λύκιος Κυβερνίσκος Σίκα· καὶ Κύπριοι,
 Γόργος τε ὁ Χέρσιος, καὶ Τιμῶναξ ὁ Τιμαγόρεω·
 καὶ Καρῶν Ἰστιαῖός τε ὁ Τύμνεω καὶ Πίγρης ὁ
 Σελδώμον καὶ Δαμασίθυμος ὁ Κανδαύλεω. Τῶν 99
 μὲν νυν ἄλλων οὐ παραμέννῃται ταξιαρχέων, ὥς 6
 οὐκ ἀναγκαζόμενος· Ἀρτεμισίης δὲ, τῆς μάλιστα
 θῶμα ποιεῦμαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσαμένης,
 γυναικός· ἥτις, ἀποθανόντος τοῦ ἀνδρός, αὐτὴ τε
 ἔχουσα τὴν τυραννίδα καὶ παιδὸς ὑπάρχοντος νεηνίω, 10
 ὑπὸ λήματός τε καὶ ἀνδρητῆς ἐστρατεύετο, οὐδεμιῆς
 εἰούσης οἱ ἀναγκαίης. οὐνομα μὲν δὴ τὴν αὐτῇ Ἀρτε-
 μισίῃ, θυγάτηρ δὲ ἦν Λυγδάμιος· γένος δὲ ἐξ Ἀλι-
 καρνησσοῦ τὰ πρὸς πατρός, τὰ μητρόθεν δὲ Κρήσση.
 ἡγεμόνευε δὲ Ἀλικαρνησσέων τε καὶ Κῶων καὶ 15
 Νισυρίων τε καὶ Καλυμνίων, πέντε νέας παρεχομένη·
 καὶ συναπάσης τῆς στρατιῆς, μετὰ γε τὰς Σιδωνίων,
 νέας εὐδοξοτάτας παρείχετο, πάντων τε τῶν συμ-
 μάχων γνώμας ἀρίστας βασιλεῖ ἀπεδέξατο· τῶν δὲ
 κατέλεξα πολίων ἡγεμονεύειν αὐτὴν, τὸ ἔθνος ἀπο- 20
 φαίνω πᾶν ἐὼν Δωρικόν· Ἀλικαρνησσησῆας μὲν Τροι-
 ζηνίους, τοὺς δὲ ἄλλους Ἐπιδαυρίους. ἐς μὲν τοσόνδε
 ὁ ναυτικὸς στρατὸς εἴρηται.

— Ξέρξης δὲ, ἐπεὶ ἡρίθμησέ τε καὶ διετάχθη ὁ 100
 στρατὸς, ἐπεθύμησε αὐτὸς σφεας διεξελάσας θεῆ- 25
 σασθαι· μετὰ δὲ ἐποίεε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπὶ
 ἄρματος παρὰ ἔθνος ἐν ἑκαστον, ἐπυνθάνετο· καὶ
 ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί· ἕως ἐξ ἐσχάτων ἐς
 ἔσχατα ἀπίκητο καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ὥς δὲ
 ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς 30
 θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἄρμα-
 τος ἐς νέα Σιδωνίην, ἵζετο ὑπὸ σκηνῇ χρυσῇ· καὶ
 παρέπλεε παρὰ τὰς πρῶρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτῶν τε
 ἐκάστας ὁμοίως καὶ τὸν πεζὸν καὶ ἀπογραφόμενος·
 τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσερα 35
 πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγυαλοῦ ἀνεκώχευον, τὰς πρῶρας ἐς

γῆν τρέφαντες πάντες μετωπηδὺν, καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὥς ἐς πόλεμον· ὁ δ' ἐντὸς τῶν πρωρέων πλέων ἐθρεῖτο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. —

- 101 Ὡς δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε καὶ ἐξίβη ἐκ τῆς
 5 νεὸς, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος, συ-
 στρατευόμενον αὐτῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· καλέσας δ'
 αὐτὸν εἶρετο τάδε· “Δημάρητε, νῦν μοί σε ἡδύ τι
 ἐστὶ ἐπείρεσθαι τὰ θέλω· σὺ εἰς Ἑλλήν τε, καὶ ὥς
 ἐγὼ πυνθάνομαι σεῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τῶν
 10 ἐμῶν ἐς λόγους ἀπικνεομένων, πόλιος οὐτ' ἐλαχίστης
 οὐτ' ἀσθενεστάτης· νῦν ὦν μοι τόδε φράσον, εἰ
 Ἕλληνες ὑπομενέουσιν χεῖρας ἐμοὶ ἀνταειρόμενοι·
 οὐ γάρ, ὥς ἐγὼ δοκέω, οὐδ' εἰ πάντες Ἕλληνες καὶ οἱ
 λοιποὶ οἱ πρὸς ἐσπέρης εἰκέοντες ἄνθρωποι συλ-
 15 λεχθείησαν, οὐκ ἀξιόμαχοί εἰσι ἐμὲ ἐπιόντα ὑπομεί-
 ναι, μὴ ἔόντες ἄρθμιοι· ἐθέλω μέντοι καὶ τὸ ἀπὸ
 σεῦ, ὅκοῖόν τι λέγεις περὶ αὐτῶν, πυθέσθαι.” ὁ μὲν
 ταῦτα εἰρώτα· ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· “βασιλεῦ, κότερα
 ἀληθὴν ἢ χρήσομαι πρὸς σέ ἢ ἡδονῇ;” ὁ δέ μιν
 20 ἀληθὴν ἢ χρήσασθαι ἐκέλευε, φὰς οὐδέν οἱ ἀηδέσ-
 102 τερον ἔσεσθαι ἢ πρότερον ἦν· ὥς δὲ ταῦτα ἤκουσε
 Δημάρητος, ἔλεγε τάδε· “βασιλεῦ, ἐπειδὴ ἀληθὴν
 διακρίσασθαι πάντως με κελεύεις, ταῦτα λέγοντα τὰ
 μὴ ψευδόμενός τις ὕστερον ὑπὸ σεῦ ἀλώσεται, τῇ
 25 Ἑλλάδι πενίη μὲν αἰεὶ κοτε σύντροφος σίνεστι,
 ἀρετὴ δὲ ἑπακτός ἐστι, ἀπὸ τε σοφίης κατεργασμένη
 καὶ νόμου ἰσχυροῦ· τῇ διαχρεωμένη ἢ Ἑλλάς, τὴν
 τε πενίην ἀπαμύνεται καὶ τὴν δεσποσίην. αἰνέω
 μὲν νυν πάντας Ἕλληνας τοὺς περὶ κείνους τοὺς
 30 Δωρικοὺς χώρους οἰκημένους· ἔρχομαι δὲ λέξων σὺ
 περὶ πάντων τούσδε τοῖς λόγους, ἀλλὰ περὶ Λακεδαι-
 μονίων μοίνων· πρῶτα μὲν, ὅτι οὐκ ἔστι ὅκως κοτὲ
 σοὺς δέξονται λόγους δουλοσύνην φέροντας τῇ Ἑλ-
 λάδι· αἴ τις δέ, ὥς ἀντιώσονται τοι ἐς μάχην, καὶ ἦν
 35 οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πάντες τὰ σὰ φρονέωσι ἀριθμοῦ
 δὲ πέρι, μὴ πύθῃ ὅσοι τινὲς ἔόντες ταῦτα ποιεῖν οἶα

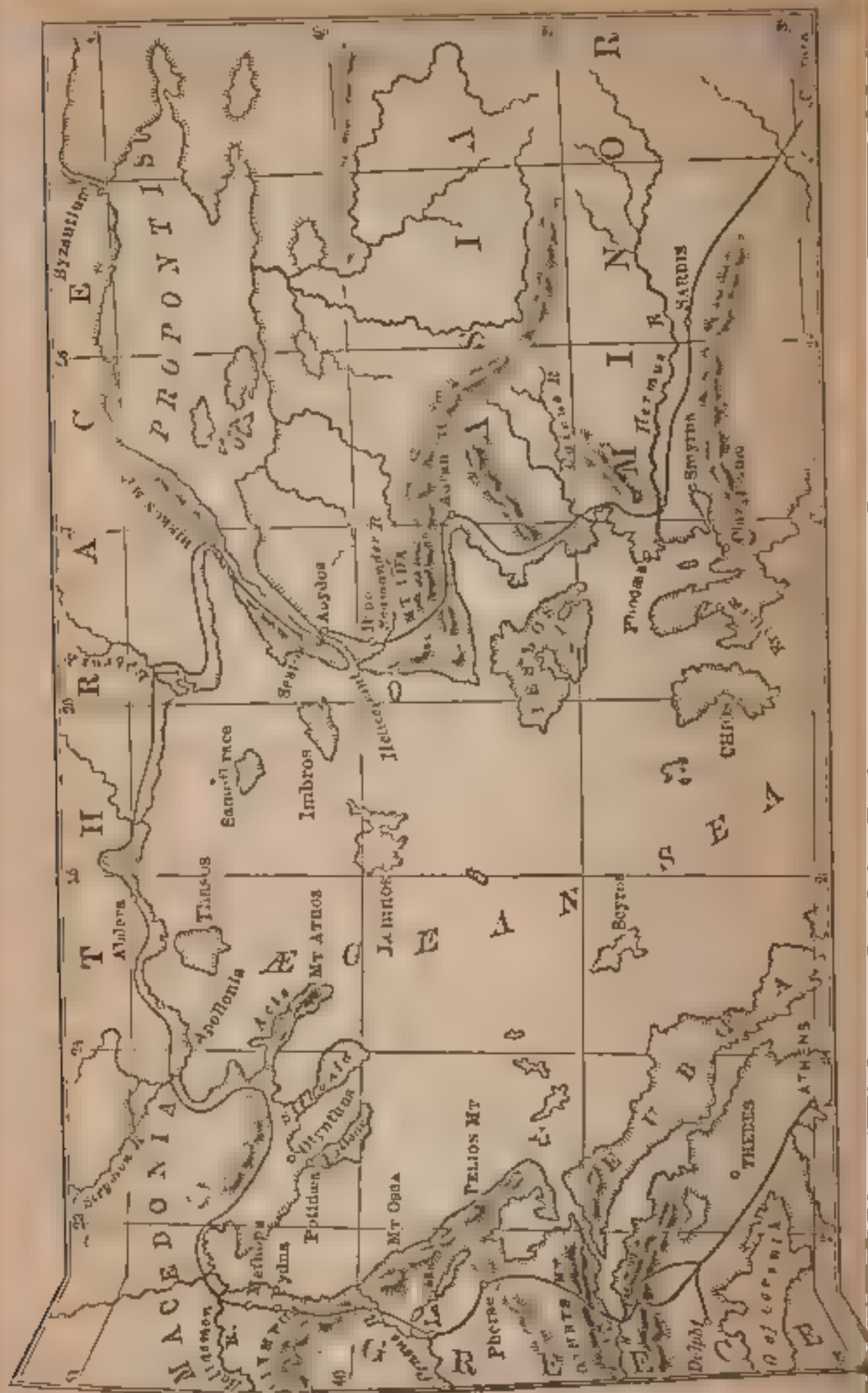
τέ εἰσι· ἦν τε γὰρ τύχῳσι ἐξεστρατευμένοι χίλιοι,
 οὔτοι μαχήσονται· τοι, ἦν τε ἐλάσσονες τούτων, ἦν
 τέ καὶ πλεῦνες.” Ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης, γελάσας 103
 ἔφη· “Δημάρητε, οἷον ἐφθέγγαιο ἔπος, ἄνδρας χιλί-
 ους στρατιῇ τοσῇδε μαχήσασθαι· ἄγε, εἰπέ μοι, σὺ 5
 φῆς τούτων τῶν ἀνδρῶν αὐτὸς βασιλεὺς γενέσθαι; #
 σὺ ὦν ἐβελήσεις αὐτίκα μάλα πρὸς ἄνδρας δέκα
 μάχεσθαι; καίτοι εἰ τὸ πολιτικὸν ὑμῖν πᾶν ἐστὶ
 τοιοῦτον οἷον σὺ διαιρέεις, σέ γε τὸν κείνων βασιλέα
 πρέπει πρὸς τὸ διπλήσιον ἀντιτάσσεσθαι κατὰ νό- 10
 μους τοὺς ὑμετέρους. εἰ γὰρ κείνων ἕκαστος δέκα
 ἀνδρῶν τῆς στρατιῆς τῆς ἐμῆς ἀντάξιός ἐστι, σέ δέ
 γε δίζημαι εἴκοσι εἶναι ἀντάξιον· καὶ οὕτω μὲν ὀρθοῖτ’
 ἂν ὁ λόγος ὁ παρὰ σεῦ εἰρημένος. εἰ δέ, τοιοῦτοί
 τε ἐόντες καὶ μεγάθεα τοσοῦτοι οἷος σὺ τε καὶ 15
 οἱ παρ’ ἐμὲ φοιτῶσι Ἑλλήνων ἐς λόγους, αὐχεῖτε
 τοσοῦτον, ὅρα μὴ μάτην κόμπος ὁ λόγος οὗτος
 εἰρημένος εἶη. ἐπεὶ φέρε ἴδω παντὶ τῷ οἰκότι· κῶς
 ἂν δυναίατο χίλιοι, ἢ καὶ μύριοι, ἢ καὶ πεντακισ-
 μύριοι, ἐόντες γε ἐλεύθεροι πάντες ὁμοίως καὶ μὴ ὑπ’ 20
 ἐνὸς ἀρχόμενοι, στρατῷ τοσῷδε ἀντιστῆναι; ἐπεὶ
 τοι πλεῦνες περὶ ἓνα ἕκαστον γινόμεθα ἢ χίλιοι,
 ἐόντων ἐκείνων πέντε χιλιαδέων. ὑπὸ μὲν γὰρ ἐνὸς
 ἀρχόμενοι κατὰ τρόπον τὸν ἡμέτερον, γενοίατ’ ἂν
 δειμαίνοντες τοῦτον καὶ παρὰ τὴν ἐωυτῶν φύσιν 25
 ἀμείνονες, καὶ ἴοιεν ἀναγκαζόμενοι μᾶστιγι ἐς πλεῦ-
 νας ἐλάσσονες ἐόντες· ἀνειμένοι δὲ ἐς τὸ ἐλεύθερον,
 οὐκ ἂν ποιέοιεν τούτων οὐδέτερα· δοκέω δὲ ἔγωγε
 καὶ ἀνισωθέντας πλήθει χαλεπῶς ἂν Ἑλλήνας
 Πέρσησι μούνοισι μάχεσθαι· ἀλλὰ παρ’ ἡμῖν τοῦτί 30
 ἐστὶ τὸ σὺ λέγεις· ἔστι γε μέντοι εἰ πολλόν, ἀλλὰ
 σπάνιον· εἰσὶ γὰρ Περσέων τῶν ἐμῶν αἰχμοφόρων οἱ
 ἐβελήσουσι Ἑλλήνων ἀνδράσι τρισὶ ὁμοῦ μάχεσθαι
 τῶν σὺ ἐὼν ἄπειρος, πολλὰ φλυηρέεις.” Πρὸς ταῦτα 104
 Δημάρητος λέγει· “ὦ βασιλεῦ, ἀρχῆθεν ἠπιστάμεν 35
 ὅτι ἀληθὲς ἦν χρεώμενος οὐ φίλα τοι ἐρέω· σὺ δὲ ἐπεὶ

- ἤνάγκασας λέγειν τῶν λόγων τοῖς ἀληθεστάτους,
 ἔλεγον τὰ κατήκοντα Σπαρτιήτησι· καίτοι ὥς ἐγὼ
 τυγχάνω τὰ νῦν τάδε ἑστοργῶς ἐκείνους αὐτὸς μά-
 λιστα ἐξεπίστεαι, οἳ με τιμὴν τε καὶ γέρεα ἀπελόμενοι
 5 πατρῷα ἀπολὶν τε καὶ φυγάδα πεποιήκασι, πατήρ δὲ
 σὸς ὑποδεξάμενος βίον τέ μοι καὶ οἶκον δέδωκε· οὐκων
 οἶκός ἐστι ἄνδρα τὸν σῶφρονα εὐνοίην φαινομένην
 διωθέεσθαι, ἀλλὰ στέργειν μάλιστα. ἐγὼ δὲ οὔτε
 δέκα ἀνδράσι ὑπίσχομαι οἷός τε εἶναι μάχεσθαι,
 10 οὔτε δυοῖσι· ἐκὼν τε εἶναι οὐδ' ἂν μονομαχέοιμι· εἰ
 δὲ ἀναγκαίη εἴη ἢ μέγας τις ὁ ἐποτρίνουσιν ἀγὼν,
 μαχοίμην ἂν πάντων ἥδιστα ἐνὶ τούτων τῶν ἀνδρῶν,
 οἳ Ἑλλήνων ἕκαστός φησι τριῶν ἄξιος εἶναι· ὥς δὲ
 καὶ Λακεδαιμόνιοι, κατὰ μὲν ἓνα μαχεόμενοι οὐδαμῶν
 15 εἰσι κακίονες ἀνδρῶν, ἀλέες δὲ ἄριστοι ἀνδρῶν ἀπάν-
 των· ἐλείθεροι γὰρ ἔόντες οὐ πάντα ἐλεύθεροί εἰσι·
 ἔπεστι γάρ σφι δεσπότης νόμος, τὸν ὑποδειμαίνουσι
 πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἢ οἳ σοὶ σέ· ποιεῦσι γῶν τὰ ἂν
 ἐκεῖνος ἀνώγῃ· ἀνώγει δὲ τῶντ' αἰεὶ, οἶκ' ἐὼν φεύγειν
 20 οὐδὲν πλῆθος ἀνθρώπων ἐκ μάχης, ἀλλὰ μένοντας
 ἐν τῇ τάξει ἐπικρατεῖν ἢ ἀπόλλυσθαι. σοὶ δὲ εἰ
 φαίνομαι ταῦτα λέγων φλυηρέειν, τᾶλλα σιγαῖν ἐθέλω
 τὸ λοιπὸν, νῦν δὲ ἀναγκασθεὶς ἔλεξα· γένοιτο μέντοι
 κατὰ νόον τοι, βασιλεῦ."
- 105 Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο· Ξέρξης δ' ἐς γέλωτά
 25 τε ἔτρεψε, καὶ οἶκ' ἐποιήσατο ὀργὴν οὐδεμίαν, ἀλλ'
 ἡτίως αὐτὸν ἀπεπέμψατο. τοῦτ' ὃν ἐς λύγους ἐλθὼν
 Ξέρξης, καὶ ὑπαρχὸν ἐν τῷ Δορίσκῳ τούτῳ κατα-
 στήσας Μασκάμην τὸν Μεγαδόστω, τὸν δὲ ὑπὸ
 30 Δαρείου σταθέντα καταπαύσας, ἐξήλαυνε τὸν στρα-
 106 τὸν διὰ τῆς Θρηάκης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. Κατέλιπε
 δὲ ἄνδρα τοιόνδε Μασκάμην γενόμενον, τῷ μούνῳ
 Ξέρξης δῶρα πέμπεσκε, ὡς ἀριστεύοντι πάντων ὄσους
 κατέστησε αὐτὸς ἢ Δαρεῖος ὑπάρχους· πέμπεσκε δὲ
 35 ἀνὰ πᾶν ἔτος· ὥς δὲ καὶ Ἀρταξέρξης ὁ Ξέρξεω τῷσι
 Μασκαμείοισι ἐκγύνοισι. κατέστασαν γὰρ ἔτι πρὶν

τερον ταύτης τῆς ἐλάσιος ὑπαρχοι ἐν τῇ Θρηίκῃ καὶ
 τοῦ Ἑλλησπόντου πανταχῇ· οὗτοι ὦν πάντες, οἳ τε ἐκ
 Θρηίκης καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, πλὴν τοῦ ἐν Δορίσκῳ,
 ὑπὸ Ἑλλήνων ὕστερον ταύτης τῆς στρατηλασίης ἐξη-
 ρέθησαν· τὸν δὲ ἐν Δορίσκῳ Μασκάμην οὐδαμοί κω 5
 ἐδυνάσθησαν ἐξελεῖν, πολλῶν πειρησαμένων· διὰ τοῦ-
 το δέ οἱ τὰ δῶρα πέμπεται παρὰ τοῦ βασιλεύοντος
 αἰεὶ ἐν Πέρσῃσι. Τῶν δὲ ἐξαιρεθέντων ὑπὸ Ἑλλή- 107
 νων οὐδένα βασιλεὺς Ξέρξης ἐνόμισε εἶναι ἄνδρα ἀγα-
 θόν, εἰ μὴ Βόγην μούνον, τὸν ἐξ Ἡϊόνος· τοῦτον δὲ 10
 αἰνέων οὐκ ἐπαύετο, καὶ τοὺς περιέοντας αὐτοῦ ἐν
 Πέρσῃσι παῖδας ἐτίμα μάλιστα· ἐπεὶ καὶ ἄξιός αἶνου
 μεγάλου ἐγένετο Βόγης· ὃς ἐπειδὴ ἐπολιορκέετο ὑπὸ
 Ἀθηναίων καὶ Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδεω, παρεὼν αὐτῷ
 ὑπόσπονδον ἐξελθεῖν καὶ νοστήσαι ἐς τὴν Ἀσίην, οὐκ 15
 ἐθέλησε, μὴ δειλίῃ δόξειε περιεῖναι βασιλεῖ, ἀλλὰ
 διεκαρτέρεε ἐς τὸ ἔσχατον· ὥς δ' οὐδὲν ἔτι φορβῆς
 ἐνῆν ἐν τῷ τείχεϊ, συννήσας πυρὴν μεγάλην, ἔσφαξε
 τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς καὶ τοὺς
 οἰκέτας· καὶ ἔπειτα ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ· μετὰ δὲ ταῦτα, 20
 τὸν χρυσὸν ἅπαντα τὸν ἐκ τοῦ ἄστεος καὶ τὸν ἄργυρον
 ἔσπειρε ἀπὸ τοῦ τείχεος ἐς τὸν Στρυμόνα, ποιήσας
 δὲ ταῦτα, ἑωυτὸν ἐπέβαλε ἐς τὸ πῦρ. οὕτω μὲν
 οὗτος δικαίως αἰνέεται ἔτι καὶ ἐς τόδε ὑπὸ Περσέων.

Ξέρξης δὲ ἐκ τοῦ Δορίσκου ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν 108
 Ἑλλάδα· τοὺς δὲ αἰεὶ γινομένους ἐμποδῶν συστρα- 26
 τεύεσθαι ἠνάγκαζε· ἐδεδούλωτο γὰρ, ὥς καὶ πρότερόν
 μοι δεδήλωται, ἢ μέχρι Θεσσαλίας πᾶσα, καὶ ἦν
 ὑπὸ βασιλέα δασμοφόρος, Μεγαβάζου τε κατα-
 στρεψαμένου καὶ ὕστερον Μαρδονίου· παραμείβετο 30
 δὲ πορευόμενος ἐκ Δορίσκου, πρῶτα μὲν τὰ Σαμο-
 θρηίκια τείχεα, τῶν ἐσχάτη πεπόλισται πρὸς ἐσπέρην
 πόλιν τῇ οὐνομά ἐστι Μεσαμβρίη· ἔχεται δὲ ταύτης
 Θασίων πόλις, Στρύμη· διὰ δὲ σφῶν τοῦ μέσου
 Λίσσος ποταμὸς διαρρέει· ὃς τότε οὐκ ἀντέσχε τίς 35
 ὕδωρ παρέχων τῷ Ξέρξῳ στρατῷ, ἀλλ' ἐπέλιπε· ἢ

δὲ χώρα αὕτη πάλαι μὲν ἐκαλέετο Γαλλαϊκὴ νῦν ἔξ
 Βριαντική· ἔστι μέντοι τῷ δικαιοτάτῳ τῶν λόγων καὶ
 αὕτη Κικόνων. Διαβὰς δὲ τοῦ Λίσσου ποταμοῦ 109
 τὸ ῥέεθρον ἀποξηρασμένον, πόλις Ἑλληνίδας τάσδε
 παραμείβετο· Μαρώνειαν, Δίκαιαν, Ἀβδηρα· ταύτας 5
 τε δὴ παρεξήϊε, καὶ κατὰ ταύτας δὲ, λίμνας ὀνομασ-
 τὰς τάσδε· Μαρωνείης μὲν μεταξύ καὶ Στρύμης
 κειμένην Ἰσμαρίδα· κατὰ δὲ Δίκαιαν, Βιστονίδα, ἐς
 τὴν ποταμοὶ δύο ἐσιεῖσι τὸ ὕδωρ, Τραυὸς τε καὶ
 Κόμψατος· κατὰ δὲ Ἀβδηρα, λίμνην μὲν οὐδεμίαν 10
 ἐοῦσαν ὀνομαστὴν παραμείψατο Ξέρξης, ποταμὸν
 δὲ Νέστον ῥέοντα ἐς θάλασσαν. μετὰ δὲ ταύτας
 τὰς χώρας ἰὼν τὰς ἡπειρώτιδας πόλεις παρῆϊε· τῶν
 ἐν μιᾷ λίμνῃ ἐοῦσα τυγχάνει ὥσεί τριήκοντα σταδίων
 μάλιστα κη τὴν περίοδον, ἰχθυώδης τε καὶ κάρτα 15
 ἀλμυρὴ· ταύτην τὰ ὑποζύγια μούνα ἀρδόμενα ἀνεξ-
 ῆρνε· τῇ δὲ πόλει ταύτῃ ὄνομά ἐστι Πίστυρος·
 ταύτας μὲν δὴ τὰς πόλεις, τὰς παραθαλασσίας τε καὶ
 Ἑλληνίδας, ἐξ εὐωνύμου χειρὸς ἀπέργων παρεξήϊε.
 Ἔθνεα δὲ Θρηίκων, δι' ὧν τῆς χώρας ὁδὸν ἐποιέετο, 110
 τοσάδε· Παῖτοι, Κίκονες, Βίστονες, Σαπαῖοι, Δερ- 21
 σαῖοι, Ἡδωνοὶ, Σάτραι· τούτων οἱ μὲν παρὰ θάλασ-
 σαν κατοικημένοι ἐν τῇσι νηυσὶ εἶποντο· οἱ δὲ αὐτῶν
 τὴν μεσόγαιαν οἰκέοντες, καταλεχθέντες τε ὑπ' ἐμεῦ,
 πλὴν Σατρέων οἱ ἄλλοι πάντες πεζῇ ἀναγκαζόμενοι 25
 εἶποντο· Σάτραι δὲ οὐδενός κω ἀνθρώπων ὑπήκοοι 111
 ἐγένοντο, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν· ἀλλὰ διατελεῦσι τὸ μέχρι
 ἐμεῦ αἰεὶ ἔόντες ἐλεύθεροι μούνοι Θρηίκων· οἰκέουσί
 τε γὰρ οὐρεα ὑψηλὰ ἴδῃσί τε παντοίῃσι καὶ χιόνι
 συνηρεφέα, καὶ εἰσὶ τὰ πολέμια ἄκροι· οὗτοι οἱ τοῦ 30
 Διονύσου τὸ μαντήϊόν εἰσι ἐκτημένοι· τὸ δὲ μαντήϊον
 τοῦτο ἔστι μὲν ἐπὶ τῶν οὐρέων τῶν ὑψηλοτάτων·
 Βησσοὶ δὲ τῶν Σατρέων εἰσὶ οἱ προφητεύοντες τοῦ
 ἱεροῦ, πρόμαντις δὲ ἡ χρέουσα, κατάπερ ἐν Δελφοῖσι,
 καὶ οὐδὲν ποτεκλιώτερον.

Παραμειψάμενος δὲ ὁ Ξέρξης τὴν εἰρημένην, 115

- δεύτερα τούτων παραμείβετο τείχεα τὰ Πιέρων· τῶν
καὶ ἐν Φάγρης ἐστὶ οὔνομα, καὶ ἑτέρῳ Πέργαμος·
ταύτῃ μὲν δὴ παρ' αὐτὰ τὰ τείχεα τὴν ὁδὸν ἐποιέετο,
ἐκ δεξιῆς χερὸς τὸ Πάγγαιον οἴρις ἀπέργων, ἐν
8 μέγα τε καὶ ἰψηλόν· ἐν τῷ κρίσεά τε καὶ ὕργιμει
ἐν μέταλλα, τὰ νέμονται Πιέρεις τε καὶ Ὀδύμαντοι.
- 113 καὶ μάλιστα Σάτραι. Ὑπεροικέοντας δὲ τὸ Πάγ
γαιον πρὸς βορέῳ ἀνέμου Παίονας Δύβηράς τε καὶ
Παιόπλας παρεξιὼν, ἦγε πρὸς ἐσπέρην· ἐς ὃ ἀπύκετο
10 ἐπὶ ποταμόν τε Στρυμόνα καὶ πόλιν Ἡϊόνα, τῆς ἐτι
ζῶντος ἐὼν ἦρχε Βούγης, τοῦ περ ὀλίγῳ πρότερον τού
των λόγον ἐποιεῦμην· ἡ δὲ γῆ αὕτη ἢ περὶ τὸ Πάγ
γαιον ὅρος καλεῖται Φελλίς· κατατείνουσα, τὰ μὲν
πρὸς ἐσπέρην, ἐπὶ ποταμόν Ἀγγίτην ἐκδιδόντα ἐς
15 τὸν Στρυμόνα· τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην, τείνουσα ἐς
αὐτὸν τὸν Στρυμόνα, ἐς τὸν οἱ Μάγοι ἐκαλλιρέοντο
- 114 σφάζοντες ἵππους λευκοὺς. Φαρμακεύσαντες δὲ
ταῦτα ἐς τὸν ποταμόν, καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τού
τοις, ἐν Ἑννέα Ὀδοῖσι τῇσι Ἡδωνῶν ἐπορεύοντο
20 κατὰ τὰς γεφύρας, τὸν Στρυμόνα εἰρόντες ἐξευγμένον.
Ἑννέα δὲ Ὀδοὺς πυνθανόμενοι τὴν χῶρον τοῦτον
καλέεσθαι, τοσούτους ἐν αὐτῷ παῖδας τε καὶ παρθέ
ρους ἀνδρῶν τῶν ἐπιχωρίων ζῶντας κατῴρυσαν.
(Περσικὸν δὲ τὸ ζῶντας κατορίσσειν· ἐπεὶ καὶ
25 Ἀμηστριν τὴν Ξέρξῃ γυναῖκα πυνθάνομαι γηράσα
σαν δις ἑπτὰ Περσέων παῖδας ἐόντων ἐπιφανέων
ἀνδρῶν ὑπὲρ ἐωυτῆς τῷ ὑπὸ γῆν λεγομένῳ εἶναι θεῷ
ἀντιχαρίζεσθαι κατορύσσουσιν)
- 115 Ὡς δὲ ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ἐπορεύετο ὁ στρατός,
30 ἐνθαῦτα πρὸς ἡλίου δυσμέων ἐστὶ αἰγιαλός, ἐν τῷ
οἰκημένην Ἀργίλον πόλιν Ἑλλάδα παρεξῆγε· αἷτη
δὲ καὶ ἡ κατύπερθε ταύτης καλεῖται Βισαλτίη·
ἐνθεῖτεν δὲ, κύλπον τὸν ἐπὶ Ποσειδηίου ἐξ ἡμιστερῆς
χερὸς ἔχων, ἦγε διὰ Συλῆος πεδίου καλεσμένοι, Στά
35 γειρον πόλιν Ἑλλάδα παραμειβόμενος, καὶ ὑπύκετο
ἐν Ἀλανθῇ ἄμα ἀγύρει ος τοῖ τῶν ἑκαστον τῶν ἐθνέων.

καὶ τῶν περὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος οἰκεόντων ὁμοίως καὶ τῶν πρότερον κατέλεξα, τοὺς μὲν παρὰ θάλασσαν ἔχων οἰκημένους ἐν νηυσὶ στρατευομένους, τοὺς δ' ἰπὲρ θαλάσσης πεζῇ ἐπομένους· τὴν δὲ ὁδὸν ταύτην, τῇ βασιλεὺς Ξέρξης τὸν στρατὸν ἤλασε, οὔτε συγ- 5 χέουσι Θρηῖκες οὔτ' ἐπισπείρουσι, σέβονται τε μέγ- αλως τὸ μέχρι ἐμεῦ. Ὡς δὲ ἄρα ἐς τὴν Ἀκανθον 116 ἀπίκητο, ξεινίην τε ὁ Πέρσης τοῖσι Ἀκανθίοισι προ- εἶπε καὶ ἐδωρήσατό σφεας ἐσθῆτι Μηδικῇ, ἐπαίνεε τε ὁρέων αὐτοὺς προθύμους ἔοντας ἐς τὸν πόλεμον 10 καὶ τὸ ὄρυγμα ἀκούων.

Ἐν Ἀκάνθῳ δὲ ἔοντας Ξέρξῳ, συνήνεκε ὑπὸ 117 νύσους ἀποθανεῖν τὸν ἐπεστεῶτα τῆς διώρυχος Ἀρ- ταχαίην, δόκιμον ἔοντα παρὰ Ξέρξῃ καὶ γένος Ἀχαι- μενίδην, μεγάθει τε μέγιστον ἔοντα Περσέων—ἀπὸ 15 γὰρ πέντε πηχέων βασιληῶν ἀπέλιπε τέσσερας δακτύλους—φωνέοντά τε μέγιστον ἀνθρώπων· ὥστε Ξέρξῃ, συμφορὴν ποιησάμενον μεγάλην, ἐξενεῖκαί τε αὐτὸν κάλλιστα καὶ θάψαι· ἐτυμβοχόεε δὲ πᾶσα ἡ στρατιή· τούτῳ δὲ τῷ Ἀρταχαίῃ θύουσι Ἀκάνθιοι 20 ἐκ θεοπροπίου ὡς ἡρώϊ, ἐπονομάζοντες τὸ οὔνομα. βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης, ἀπολομένου Ἀρταχαίῳ, ἐποιέετο συμφορὴν.

- Οἱ δὲ ὑποδεκόμενοι Ἑλλήνων τὴν στρατιήν καὶ 118 δειπνίζοντες Ξέρξῃ ἐς πᾶν κακοῦ ἀπικέατο, οὕτω 25 ὥστε ἀνάστατοι ἐκ τῶν οἰκίων ἐγίνοντο· ὅκου γε Θασίοισι ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ πολίων τῶν σφετέ- ρων δεξαμένοισι τὴν Ξέρξῳ στρατιήν καὶ δειπνί- σασι Ἀντίπατρος ὁ Ὀργέος ἀραιρημένος, τῶν ἀστῶν ἀνὴρ δόκιμος ὁμοῖα τῇ μάλιστα, ἀπέδεξε ἐς τὸ δεῖ- 30 πνον τετρακόσια τάλαντα ἀργυρίου τετελεσμένα,— Ὡς δὲ παραπλησίως καὶ ἐν τῇσι ἄλλῃσι πόλισι 119 οἱ ἐπεστεῶτες ἀπεδείκνυσαν τὸν λόγον· τὸ γὰρ δεῖ- πνον τοιόνδε τι ἐγίνετο, οἷα ἐκ πολλοῦ χρόνου προ- ειρημένον καὶ περὶ πολλοῦ ποιούμενον· τοῦτο μὲν, ὡς ἐπύθοντο τάχιστα τῶν κηρύκων τῶν περιαγελ

λόντων, δασάμενοι σῖτον ἐν τῇσι πόλισι οἱ ἄστοι
 ἄλειρά τε καὶ ἄλφιτα ἐποίουν πάντες ἐπὶ μῆνας
 συχνούς· τοῦτο δὲ, κτήνεα σιτείεσκον ἐξευρίσκοντες
 τιμῆς τὰ κάλλιστα, ἔτρεφόν τε ὄρνιθας χερσαίους
 5 καὶ λιμναίους ἐν τε οἰκήμασι καὶ λάκκοισι, ἐς ὑπο-
 δοχὰς τοῦ στρατοῦ· τοῦτο δὲ, χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα
 ποτήριά τε καὶ κρητῆρας ἐπαιεῦντο, καὶ τὰ ἄλλα
 ὅσα ἐπὶ τράπεζαν τιθέαται πάντα. ταῦτα μὲν δὴ
 αὐτῷ τε βασιλεῖ καὶ τοῖσι ὁμοσίτοισι μετ' ἐκείνου
 10 ἐπεποιήτο, τῇ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ τὰ ἐς φορβὴν μοῖνα
 τασσόμενα. ὅπως δὲ ἀπικούτο ἡ στρατιῇ, σκηνὴ
 μὲν ἔσκε πεπηγυῖα ἐτοίμη ἐς τὴν αὐτὸς σταθμὸν
 ποιέεσκετο Ξέρξης· ἡ δὲ ἄλλη στρατιῇ ἔσκε ἱπαί-
 θριος· ὥς δὲ δεῖπνον γίνοιτο ὦρη, οἱ μὲν δεκόμενοι
 15 ἔχεσκον πόνον· οἱ δὲ, ὅπως πλησθέντες νύκτα αὐτοῦ
 ἀγάγοιεν, τῇ ὑστεραίῃ τὴν τε σκηνὴν ἀνασπάσαντες
 καὶ τὰ ἐπιπλά πάντα λαβύντες, οὕτω ἀπελαύνεσκον,
 120 λείποντες οὐδὲν, ἀλλὰ φερόμενοι· Ἐνθα δὴ Μεγα-
 κρέοντος ἀνδρὸς Ἀβδηρίτῳ ἔπος εὖ εἰρημένον ἐγένε-
 20 το, ὅς συνεβοάλευσε Ἀβδηρίτῃσι, παιδημεῖ αὐτοὺς
 καὶ γυναῖκας ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα ἱρὰ, ἰζεσθαι
 ἱκέτας τῶν θεῶν, παραιτεομένους καὶ τὸ λοιπὸν σφι
 ἀπαμύνειν τῶν ἐπιόντων κακῶν τὰ ἡμίσεια· τῶν τε
 παροιχομένων ἔχειν σφι μεγάλην χάριν, ὅτι βασι-
 25 λεὺς Ξέρξης οὐ δις ἐκάστης ἡμέρης ἐνόμισε σῖτον
 αἰρέεσθαι· παρέχειν γὰρ ἂν Ἀβδηρίτῃσι, εἰ καὶ
 ἄριστον προείρητο ὁμοῖα τῷ δεῖπνῳ παρασκευάζειν,
 ἢ μὴ ὑπομένειν Ξέρξεα ἐπιόντα, ἢ καταμείναντας
 κάκιστα πάντων ἀνθρώπων διατριβῆναι. οἱ μὲν δὴ
 30 πιεζόμενοι ὁμοίως τὸ ἐπιτασσόμενον ἐπετέλεον.
 121 Ξέρξης δὲ ἐκ τῆς Ἀκάνθου, ἐντειλάμενος τοῖσι
 στρατηγοῖσι τὸν ναυτικὸν στρατὸν ὑπομένειν ἐν Θέρ-
 μῃ, ἀπῆκε ἀπ' ἐωυτοῦ πορεύεσθαι τὰς νέας· (Θέρμη
 δὲ τῇ ἐν τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ οἰκημένη, ἀπ' ἧς καὶ
 35 κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει) ταύτη γὰρ ἐπὶ
 θάνετο συντομώτατον εἶναι. μέχρι μὲν γὰρ Ἀκάν-

θου ὧδε τεταγμένος ὁ στρατὸς ἐκ Δορίσκου τὴν ὁδὸν ἐποιέετο· τρεῖς μοίρας ὁ Ξέρξης δασάμενος πάντα τὸν πεζὸν στρατὸν, μίαν αὐτέων ἔταξε παρὰ θάλασσαν ἰέναι ὁμοῦ τῷ ναυτικῷ· ταύτης μὲν δὴ ἐστρατήγεον Μαρδόνιός τε καὶ Μασίστης· ἑτέρη δὲ τεταγμέ- 5 νη ἦε τοῦ στρατοῦ τριτημορις τὴν μεσόγαιαν, τῆς ἐστρατήγεον Τριτανταίχμης τε καὶ Γέργις· ἡ δὲ τρίτη τῶν μοιρέων, μετ' ἧς ἐπορεύετο αὐτὸς ὁ Ξέρξης, ἦε μὲν τὸ μέσον αὐτέων, στρατηγούς δὲ παρ- εἶχετο Σμερδομένεά τε καὶ Μεγάβυζον. 10

Ὁ μὲν νυν ναυτικὸς στρατὸς ὡς ἀπείθῃ ὑπὸ Ξέρ- 122 ξεω, καὶ διεξέπλωσε τὴν διώρυχα τὴν ἐν τῷ Ἄθῳ γενομένην διέχουσαν δὲ ἐς κόλπον ἐν τῷ Ἄσσοι τε πόλις καὶ Πίλωρος καὶ Σίγγος καὶ Σάρτη οἰκηνται· ἐνθεῦτεν, ὡς καὶ ἐκ τουτέων τῶν πολίων στρατιὴν 15 παρέλαβε, ἔπλεε ἀπιέμενος ἐς τὸν Θερμαῖον κόλπον, κάμπτων δὲ Ἄμπελον τὴν Τορωναίην ἄκρην, παρα- μείβετο Ἑλληνίδας τάσδε πόλεις ἐκ τῶν νέας τε καὶ στρατιὴν παρελάμβανε· Τορώνην, Γαληψὸν, Σερμύ- λην, Μηκύβερναν, Ὀλυνθον· ἡ μὲν νυν χώρα αὕτη 20 Σιθωνίη καλεῖται. Ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Ξέρ- 123 ξεω, συντάμνων ἀπ' Ἀμπέλου ἄκρης ἐπὶ Κανά- στραιον ἄκρην, τὸ δὴ πάσης τῆς Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα, ἐνθεῦτεν νέας τε καὶ στρατιὴν παρελάμ- βανε ἐκ Ποτιδαίης, καὶ Ἀφύτιος, καὶ Νέης Πόλιος, 25 καὶ Αἰγῆς, καὶ Θεράμβω, καὶ Σκιώνης, καὶ Μένδης, καὶ Σάνης· αὗται γάρ εἰσι αἱ τὴν νῦν Παλλήνην πρότερον δὲ Φλέγρην καλεομένην νεμόμεναι. παρα- πλέων δὲ καὶ ταύτην τὴν χώραν ἔπλεε ἐς τὸ προ- ειρημένον, παραλαμβάνων στρατιὴν καὶ ἐκ τῶν 30 προσεχέων πολίων τῇ Παλλήνῃ, ὁμουρεουσέων δὲ τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ, τῇσι οὐνόματά ἐστι τάδε· Αἰ- παξος, Κώμβρεια, Λίσαι, Γίγωνος, Κάμψα, Σμίλα, Αἴνεια· ἡ δὲ τουτέων χώρα Κροσσαίη ἔτι καὶ ἐς τόδε καλεῖται· ἀπὸ δὲ Αἰνείης, ἐς τὴν ἐτελεύτων καταλέγων τὰς πόλεις, ἀπὸ ταύτης ἤδη ἐς αὐτὸν

τὸν Ψερμαῖον κόλπον ἐγένετο τῷ ναυτικῷ στρατῷ
ὁ πλόος καὶ γῆν τὴν Μυγδονίην· πλέων δὲ ἀπίκετο
εἰς τε τὴν προειρημένην Θέρμην καὶ Σινδὸν τε πόλιν
καὶ Χαλέστρην, ἐπὶ τὸν Ἀξιὸν ποταμόν· ὃς οὐμίξει
5 χώρην τὴν Μυγδονίην τε καὶ Βοττιαίδαν, τῆς ἔχουσι
τὸ παρὰ θάλασσαν στεινὸν χωρίον πόλιν Ἰχναί τε
καὶ Πέλλα.

124 Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς, αὐτοῦ περὶ Ἀξιὸν
ποταμόν καὶ πόλιν Θέρμην καὶ τὰς μεταξὺ πόλιν
10 ταυτέων, περιμένων βασιλέα, ἐστρατοπεδεύετο. Ξέρ-
ξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς ἐπορεύετο ἐκ τῆς
Ἀκάνθου, τὴν μεσόγαίαν τάμνων τῆς ὁδοῦ, βουλό-
μενος εἰς τὴν Θέρμην ἀπικέσθαι· ἐπορεύετο δὲ διὰ
τῆς Παλονικῆς καὶ Κρηστωνικῆς ἐπὶ ποταμόν Ἐχέ-
15 δωρον, εἰς ἐκ Κρηστωναίων ἀρξάμενος, ῥέει διὰ
Μυγδονίης χώρας, καὶ ἐξίει παρὰ τὸ ἔλος τὸ ἐπ’

125 Ἀξίῳ ποταμῷ· Πορευομένῳ δὲ ταύτῃ, λέοντες οἱ
ἐπεθήκοντο τῇσι σιτοφόροις καμήλοισι· καταφοι-
τέοντες γὰρ οἱ λέοντες τὰς νύκτας, καὶ λείποντες
20 τὰ σφέτερα ἡθεα, ἄλλου μὲν οὐδενὸς ἄπτοντο οὔτε
ὑποζυγίου οὔτε ἀνθρώπου, οἱ δὲ τὰς καμήλους ἐκε-
ραΐζον μούνας· θωμάζω δὲ τὸ αἶτιον ὃ τι κοτὲ ἦν,
τῶν ἄλλων τὸ ἀναγκάζον ἀπεχομένους τοῖς λέοντας
τῇσι καμήλοισι ἐπιτίθεσθαι· τὸ μῆτε πρότερον

126 ὁπώπεσαν θηρίον, μὴτ’ ἐπεπειρέατο αὐτοῦ. Εἰσὶ
26 δὲ κατὰ ταῦτα τὰ χοιρία καὶ λέοντες πολλοὶ, καὶ
βόες ἄγριοι τῶν τὰ κέρεια ὑπερμεγάθεά ἐστι, τὰ εἰς
Ἑλληνας φοιτέοντα· οὔρος δὲ τοῖσι λέονσί ἐστι ὃ
τε δι’ Ἀβδήρων ῥέων ποταμὸς Νέστος, καὶ ὃ δι’
30 Ἀκαρνανίης ῥέων Ἀχελῷος· οὔτε γὰρ τὸ πρὸς τὴν
ἡῶ τοῦ Νέστου οὐδαμόθι πάσης τῆς ἔμπροσθεν
Εὐρώπης ἴδοι τις ἄν λέοντα, οὔτε πρὸς ἐσπέρης τοῦ
Ἀχελῷου ἐν τῇ ἐπιλοίπῳ ἡπείρῳ· ἀλλ’ ἐν τῇ μεταξὺ
τούτων τῶν ποταμῶν γίνονται.

127 Ὡς δὲ εἰς τὴν Θέρμην ἀπίκετο ὁ Ξέρξης, ἔδωκε
αὐτοῦ τὴν στρατιήν· ἐπέσχε δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ

στρατοπεδεύόμενος τὴν παρὰ θάλασσαν χώραν τοσ-
 ῆνδε· ἀρξάμενος ἀπὸ Θέρμης πόλιος καὶ τῆς Μυγ-
 δονίης, μέχρι Λυδiew τε ποταμοῦ καὶ Ἀλιάκμονος,
 οἳ οὐρίζουσι γῆν τὴν Βοττιαϊίδα τε καὶ Μακεδονίδα
 ἐς τὸντὸ ρέεθρον τὸ ὕδωρ συμμίσγοντες· ἐστρατοπε- 5
 δεύοντο μὲν δὴ ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι οἱ βάρ-
 βαροι. τῶν δὲ καταλεχθέντων τούτων ποταμῶν, ἐκ
 Κρηστωναιῆς ῥέων Ἐχειδωρος μῦνος οὐκ ἀντέχρησε
 τῇ στρατιῇ πινόμενος, ἀλλ' ἐπέλιπε. Ξέρξης δὲ 128
 ὀρέων ἐκ τῆς Θέρμης οὔρεα τὰ Θεσσαλικά, τὸν τε 10
 Ὀλυμπον καὶ τὴν Ὀσσαν, μεγάθει τε ὑπερμήκεα
 ἐόντα, διὰ μέσου τε αὐτῶν αὐλῶνα στεινὸν πυνθανό-
 μενος εἶναι δι' οὗ ῥέει ὁ Πηνειὸς, ἀκούων τε εἶναι
 ταύτῃ ὁδὸν ἐς Θεσσαλίην φέρουσαν, ἐπεθύμησε πλώ-
 σας θεήσασθαι τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ· ὅτι τὴν 15
 ἄνω ὁδὸν ἔμελλε ἐλᾶν διὰ Μακεδόνων τῶν κατύπερθε
 οἰκημένων, ἐς Περραιβοὺς παρὰ Γόννον πόλιν· ταύτῃ
 γὰρ ἀσφαλέστατον ἐπυνθάνετο εἶναι· ὥς δὲ ἐπεθύ-
 μησε, καὶ ἐποίεε ταῦτα· ἐσβὰς ἐς Σιδωνίην νέα, ἐς
 τήνπερ ἐσέβαινε αἰεὶ ὅκως τι ἐθέλοι τοιοῦτο ποιῆσαι, 20
 ἀνέδεξε σημήϊον καὶ τοῖσι ἄλλοις ἀνάγεσθαι, κατα-
 λιπὼν αὐτοῦ τὸν πεζὸν στρατόν· ἐπεὶ δὲ ἀπίκετο καὶ
 ἐθεήσατο Ξέρξης τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ἐν θώματι
 μεγάλῳ ἐνέσχετο· καλέσας δὲ τοὺς κατηγεμόνας τῆς
 ὁδοῦ, εἶρετο εἰ τὸν ποταμόν ἐστι παρατρέψαντα ἑτέρῃ 25
 ἐς θάλασσαν ἐξαγαγεῖν; (Τὴν δὲ Θεσσαλίην λόγος 129
 ἐστὶ τὸ παλαιὸν εἶναι λίμνην, ὥστε γε συγκεκληϊ-
 σμένην πάντοθεν ὑπερμήκεσι οὔρεσι· τὰ μὲν γὰρ
 αὐτῆς πρὸς τὴν ἡῶ ἔχοντα τό τε Πήλιον οὔρος καὶ ἡ
 Ὀσσα ἀποκλήει συμμίσγοντα τὰς ὑπωρείας ἀλλή- 30
 λοις, τὰ δὲ πρὸς βορέῳ ἀνέμου ὁ Οὔλυμπος, τὰ δὲ
 πρὸς ἐσπέρην Πίνδος· τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην τε
 καὶ ἄνεμον νότον ἡ Ὀθρυς· τὸ μέσον δὲ τούτων τῶν
 λεχθέντων οὔρεων ἡ Θεσσαλίη ἐστὶ, ἐοῦσα κοίλῃ·
 ὥστε ὧν ποταμῶν ἐς αὐτὴν καὶ ἄλλων συχνῶν ἐσβαλ-
 λόντων, πέντε δὲ τῶν δοκίμων μάλιστα τῶνδε, Πη-

νειῶ, καὶ Ἀπιδανῶ, καὶ Ὀνοχώνου, καὶ Ἐνιπέως,
 καὶ Παμίσου, οἱ μὲν νῦν ἐς τὸ πεδῖον τοῦτο συλλε-
 γόμενοι ἐκ τῶν οὐρέων τῶν περικληϊόντων τὴν Θεσ-
 σαλίην οὐνομαζόμενοι, δι' ἐνὸς αὐλῶνος, καὶ τούτου
 5 στεινοῦ, ἔκρουν ἔχουσι ἐς θάλασσαν, προσιμμίσγοι-
 τες τὸ ὕδωρ πάντες ἐς τῷτό· ἐπεὶ δὲ συμμιχθείωσι
 τάχιστα, ἐνθεῦτεν ἤδη ὁ Πηνειὸς τῷ οἰνόματι κατα-
 κρατέων, ἀνωγύμους τοῖς ἄλλους εἶναι ποιεῖ· τὸ δὲ
 παλαιὸν λέγεται, οὐκ ἔόντος κω τοῦ αὐλῶνος καὶ
 10 διεκρῶου τούτου, τοῖς ποταμοῖς τούτους, καὶ πρὶς
 τοῖσι ποταμοῖσι τούτοις τὴν Βοιβηίδα λίμνην, οὔτε
 οὐνομάζεσθαι κατὰπερ νῦν ῥεῖν τε οὐδὲν ἦσσαν ἢ
 νῦν· ῥέοντας δὲ ποιεῖν τὴν Θεσσαλίην πᾶσαν
 πέλαγος· αὐτοὶ μὲν νῦν Θεσσαλοὶ φασὶ Ποσειδέωνα
 15 ποιῆσαι τὸν αὐλῶνα δι' οὗ ῥεῖ ὁ Πηνειὸς, οἰκῶτα
 λέγοντες· ὅστις γὰρ νομίζει Ποσειδέωνα τὴν γῆν
 σείειν, καὶ τὰ διεσπεῶτα ὑπὸ σεισμοῦ τοῦ θεοῦ
 τούτου ἔργα εἶναι, καὶ ἂν ἐκεῖνο ἰδὼν φαίη Ποσει-
 δέωνα ποιῆσαι· ἔστι γὰρ σεισμοῦ ἔργον, ὥς ἐμοὶ
 130 ἐφαίνετο εἶναι, ἢ διάστασις τῶν οὐρέων·) Οἱ δὲ
 1 κατηγεόμενοι, εἰρομένου Ξέρξεω εἰ ἔστι ἄλλη ἐξοδος
 ἐς θάλασσαν τῷ Πηνειῷ, ἐξεπιστάμενοι ἀτρεκέως,
 εἶπον· “ βασιλεῦ, ποταμῷ τούτῳ οὐκ ἔστι ἄλλη
 ἐξήλυσις ἐς θάλασσαν κατήκουσα, ἀλλ' ἡδε αὐτή·
 25 οὔρεσι γὰρ περιστεφάνωται πᾶσα Θεσσαλία·”
 Ξέρξεια δὲ λέγεται εἰπεῖν πρὸς ταῦτα· “ σοφοὶ
 ἄνδρες εἰσὶ Θεσσαλοὶ· ταῦτ' ἄρα πρὸ πολλοῦ ἐφυ-
 λάξαντο γνωσιμαχείοντες, καὶ τᾶλλα καὶ ὅτι χώραν
 ἄρα εἶχον εὐαίρετόν τε καὶ ταχυάλωτον·” τὸν γὰρ
 30 ποταμὸν πρῆγμα ἂν ἦν μοῖνον ἐπεῖναί σφρων ἐπὶ
 τὴν χώραν, χώματι ἐκ τοῦ αὐλῶνος ἐκβιβάσαντα,
 καὶ παρατρέψαντα δι' ὧν νῦν ῥεῖ ῥέεθρων· ὥστε Θεσ-
 σαλίην πᾶσαν ἔξω τῶν οὐρέων ὑπόβρυχα γενέσθαι.
 ταῦτα δὲ ἔχοντα ἔλεγε ἐς τοὺς Ἀλείω παῖδας, (οἱ
 60 πρῶτοι Ἑλλήνων, ἔόντες Θεσσαλοὶ, ἔδοσαν ἑωυτοῖς
 βασιλεῖ,) δοκέων ὁ Ξέρξης ἀπὸ παντός σφρας ταῖς

ἔθνεος ἐπαγγέλλεσθαι φιλίην· εἶπας δὲ ταῦτα, καὶ
 θεησάμενος, ἀπέπλεε ἐς τὴν Θέρμην.

— Ὁ μὲν δὴ περὶ Πιερίην διέτριβε ἡμέρας συχνάς· 131
 τὸ γὰρ δὴ οὖρος τὸ Μακεδονικὸν ἔκειρε τῆς στρατιῆς
 γριτημορὶς, ἵνα ταύτῃ διεξίῃ ἅπασα ἡ στρατιὴ ἐς
 — Περραιβούς. [οἱ δὲ δὴ κήρυκες οἱ ἀποπεμφθέντες ἐς
 τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ γῆς αἵτησιν ἀπικέατο· οἱ μὲν κεινοὶ,
 οἱ δὲ φέροντες γῆν τε καὶ ὕδωρ. τῶν δὲ δόντων 132
 ταῦτα ἐγένοντο οἶδε· Θεσσαλοὶ, Δόλοπες, Ἐνιῆνες,
 Περραιβοὶ, Λοκροὶ, Μάγνητες, Μηλιέες, Ἀχαιοὶ οἱ 10
 Φθιώται, καὶ Θηβαῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ πλὴν
 Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων. ἐπὶ τούτοισι οἱ Ἑλ-
 ληνες ἔταμον ὄρκιον οἱ τῷ βαρβάρῳ πόλεμον ἀειρά-
 μενοι· τὸ δὲ ὄρκιον ὧδε εἶχε· “ὅσοι τῷ Πέρσῃ
 ἔδοσαν σφεας αὐτοὺς Ἑλλήνες ἐόντες, μὴ ἀναγκασ- 15
 θέντες, καταστάντων σφι εὖ τῶν πρηγμάτων, τούτους
 δεκατεῦσαι τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ.” τὸ μὲν δὴ ὄρκιον
 ὧδε εἶχε τοῖσι Ἑλλησι. Ἐς δὲ Ἀθήνας καὶ Σπάρτην 133
 οὐκ ἀπέπεμψε ὁ Πέρσης ἐπὶ γῆς αἵτησιν κήρυκας
 τῶνδε εἵνεκα· πρότερον Δαρείου πέμψαντος ἐπ’ αὐτὸ 20
 τοῦτο, οἱ μὲν αὐτῶν τοὺς αἰτέοντας ἐς τὸ βάραθρον
 οἱ δὲ ἐς φρέαρ ἐσβαλόντες, ἐκέλευον γῆν τε καὶ ὕδωρ
 ἐκ τούτων φέρειν παρὰ βασιλέα· τούτων μὲν εἵνεκα
 οὐκ ἔπεμψε Ξέρξης τοὺς αἰτήσοντας. ὅτι δὲ τοῖσι
 Ἀθηναίοισι ταῦτα ποιήσασιν τοὺς κήρυκας συνήνεικε 25
 ἀνεθέλητον γενέσθαι, οὐκ ἔχω εἶπαι, πλὴν ὅτι σφέων
 ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις ἐδηϊώθη· ἀλλὰ τοῦτο οὐ διὰ
 — ταύτην τὴν αἰτίην δοκέω γενέσθαι. [Τοῖσι δὲ ὧν Λα- 134
 κεδαιμονίοισι μῆνις κατέσκηψε Ταλθυβίου τοῦ Ἀγα-
 μέμνονος κήρυκος· (ἐν γὰρ Σπάρτῃ ἐστὶ Ταλθυβίου 30
 ἱρόν· εἰσὶ δὲ καὶ ἀπόγονοι Ταλθυβίου, Ταλθυβιάδαι
 καλεόμενοι, τοῖσι αἱ κηρυκηῖαι αἱ ἐκ Σπάρτης πᾶσαι
 γέρας δέδονται·) μετὰ δὲ ταῦτα, τοῖσι Σπαρτιήτῃσι
 καλλιεργῆσαι θυομένοισι οὐκ ἐδύνατο· τοῦτο δ’ ἐπὶ
 χρόνον συχνὸν ἦν σφι· ἀχθομένων δὲ καὶ συμφορῇ
 χρεωμένων Λακεδαιμονίων, ἀλίης τε πολλάκις συλ-

λεγομένης, καὶ κήρυγμα τοιόνδε ποιευμένων, εἴ τις
 βοῖλοιτο Λακεδαιμονίων πρὸ τῆς Σπάρτης ἀπαθνή-
 σκειν, Σπερθίης τε ὁ Ἀνηρίστου καὶ Βοῦλινός Νικόλεω,
 ἄνδρες Σπαρτιῆται, φύσει τε γεγονότες εὖ καὶ χρή-
 5 μασι ἀνήκοντες ἐς τὰ πρῶτα, ἐθελονταὶ ὑπέδυσαν
 ποινὴν τῖσαι Ξέρξῃ τῶν Δαρείου κηρίκων τῶν ἐν
 Σπάρτῃ ἀπολομένων· οὕτω Σπαρτιῆται τοίτους ὡς
 135 ἀποθανειμένους ἐς Μήδους ἀπέπεμψαν. Αὕτη τε ἡ
 τόλμα τούτων τῶν ἀνδρῶν θάματος ἀξίη, καὶ τὰδε
 10 πρὸς τούτοις τὰ ἔπεια· πορευόμενοι γὰρ ἐς Σοῦσα,
 ἀπικνέονται παρὰ Ὑδάρνεα· ὁ δὲ Ὑδάρτης ἦν μὲν
 γένος Πέρσης, στρατηγὸς δὲ τῶν παραθαλασσίων
 ἀνθρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ· ὅς σφεας, ξείνια προ-
 θέμενος, εἰστία· ξεινίζων δὲ, εἶρετο λέγων τὰδε·
 15 “ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, τί δὴ φεύγετε βασιλεῖ φίλοι
 γενέσθαι; ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐπίσταται βασιλεὺς ἄνδρας
 ἀγαθοὺς τιμᾶν, ἐς ἐμέ τε καὶ τὰ ἐμὰ πρήγματα ἀπο-
 βλέποντες· οὕτω δὴ καὶ ὑμεῖς εἰ δοίητε ἰμέας αὐτοὺς
 βασιλεῖ, δεδόξωσθε γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἄνδρες εἶναι
 20 ἀγαθοὶ, ἕκαστος ἂν ὑμέων ἄρχοι γῆς Ἑλλάδος, δύντος
 βασιλέος.” πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο τὰδε· “ Ὑδαρνες,
 οἶκ ἐξ ἴσου γίνεται ἡ συμβουλίη ἢ ἐς ἡμέας τεί-
 νουσα· τοῦ μὲν γὰρ πεπειρημένος συμβουλευέεις, τοῦ
 δὲ ἄπειρος ἐών· τὸ μὲν γὰρ δοῦλος εἶναι ἐξεπίστεαι,
 25 ἐλευθερίας δὲ οἶκω ἐπειρήθης, οὐτ’ εἰ ἔστι γλυκὺ οὐτ’
 εἰ μὴ· εἰ γὰρ αὐτῆς πειρήσαιο, οἶκ ἂν δόρασι συμ-
 βουλευοῖς ἡμῖν περὶ αὐτῆς μάχεσθαι, ἀλλὰ καὶ
 136 πελέκεσι.” Ταῦτα μὲν Ὑδάρνεα ἀμείψαντο· ἐνθεῦτεν
 δὲ ὡς ἀνέβησαν ἐς Σοῦσα καὶ βασιλεῖ ἐς ὕψιν
 30 ἦλθον, πρῶτα μὲν τῶν δορυφόρων κελευόντων καὶ
 ἀνάγκην σφί προσφερόντων προσκυνέειν βασιλέα
 προσπίπτοντας, οὐκ ἔφασαν, ὠθεόμενοι πρὸς αὐτῶν
 ἐπὶ κεφαλὴν, ποιήσιν ταῦτα οὐδαμὰ· οὔτε γὰρ σφί
 ἐν νόμῳ εἶναι ἄνθρωπον προσκυνέειν, οὔτε κατα-
 35 ταῦτα ἵκει· ὥς δὲ ἀπεμαχέσαντο τοῦτο, δευτέρᾳ σφί
 λέγουσι τὰδε καὶ λόγου τοιοῦδε ἐχύμενα, “ ὦ βασιλεῦ

Μῆδων, ἔπεμψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι ἀντὶ τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων κηρύκων, ποινὴν ἐκείνων τίσον-
 τας.” λέγουσι δὲ αὐτοῖσι ταῦτα Ξέρξης ὑπὸ μεγαλο-
 φροσύνης οὐκ ἔφη ὁμοῖος ἔσεσθαι Λακεδαιμονίοισι·
 κείνους μὲν γὰρ συγχέαι τὰ πάντων ἀνθρώπων νόμιμα, 5
 ἀποκτείναντας κήρυκας· αὐτὸς δὲ τὰ κείνοισι ἐπι-
 πλήσσει ταῦτα οὐ ποιήσκειν, οὐδ’ ἀνταποκτείνας ἐκεί-
 νους, ἀπολύσειν Λακεδαιμονίους τῆς αἰτίας. Οὕτω 137
 ἡ Ταλθυβίου μῆνις, καὶ ταῦτα ποιησάντων Σπαρ-
 τητέων, ἐπαύσατο τὸ παραυτίκα, καίπερ ἀπονοσ- 10
 τησάντων ἐς Σπάρτην Σπερθιεύ τε καὶ Βούλιος·
 χρόνῳ δὲ μετέπειτα πολλῶ ἐπηγέρθη, κατὰ τὸν
 Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων πόλεμον, ὡς λέγουσι
 Λακεδαιμόνιοι. τοῦτό μοι ἐν τοῖσι θειότατον φαί-
 νεται γενέσθαι. ὅτι μὲν γὰρ κατέσκηψε ἐς ἀγγέλους 15
 ἡ Ταλθυβίου μῆνις, οὐδὲ ἐπαύσατο πρὶν ἢ ἐξῆλθε,
 τὸ δίκαιον οὕτω ἔφερε· τὸ δὲ συμπεσεῖν ἐς τοὺς
 παῖδας τῶν ἀνδρῶν τούτων τῶν ἀναβάντων πρὸς
 βασιλέα διὰ τὴν μῆνιν, ἐς Νικόλαν τε τὸν Βούλιος,
 καὶ ἐς Ἀνήριστον τὸν Σπερθιεύ, ὃς εἶλε ἀλιέας τοὺς 20
 ἐκ Τίρυνθος, ὀλκάδι καταπλώσας πλήρεϊ ἀνδρῶν·
 δῆλον ὦν μοι ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα ἐκ τῆς
 μῆνιος· οἱ γὰρ, πεμφθέντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων
 ἀγγελοι ἐς τὴν Ἀσίην, προδοθέντες δὲ ὑπὸ Σιτάλκεω
 τοῦ Τήρεω Θρηίκων βασιλέως, καὶ Νυμφοδώρου τοῦ 25
 Πύθew ἀνδρὸς Ἀβδηρίτεω, ἤλωσαν κατὰ Βισάνθην
 τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ ἀπαχθέντες ἐς τὴν Ἀττικὴν
 ἀπέθανον ὑπὸ Ἀθηναίων· μετὰ δὲ αὐτῶν καὶ Ἀρι-
 στέας ὁ Ἀδειμάντου, Κορίνθιος ἀνὴρ· ταῦτα μὲν νυν
 πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον ἐγένετο τοῦ βασιλέως στόλου· 30
 ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον λόγον.

— [Ἡ δὲ στρατηλασίῃ ἡ βασιλέως οὖνομα μὲν εἶχε 138
 ὡς ἐπ’ Ἀθήνας ἐλαύνει, κατίετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν
 Ἑλλάδα· πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα πρὸ πολλοῦ οἱ
 Ἕλληνες, οὐκ ἐν ὁμοίῳ πάντες ἐποιεῦντο· οἱ μὲν γὰρ
 αὐτῶν δόντες γῆν τε καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ εἶχον

θάρσος ὥς οὐκ εἶναι πεισόμενοι ἄχαρι πρὸς τοῦ βαρ-
 βάρου· οἱ δὲ οὐκ εἴτετες ἐν δειματι μεγάλῳ κατέ-
 στασαν, ἅτε οὔτε νεῶν ἐκαστῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀριθμὸν
 ἀξιομάχων δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα, οὔτε βουλομένων
 5 τῶν πολλῶν ἀντάπτεσθαι τοῦ πολέμου, μηδίζοντων δὲ
 130 προθύμως. Ἐνθαῦτα ἀναγκαίῃ ἐξέργομαι γνώμην
 ἀποδέξασθαι ἐπίφθονον μὲν πρὸς τῶν πλείονων ἀν-
 θρώπων· ὁμῶς δὲ, τῇ γέ μοι φαίνεται εἶναι ἀληθές,
 οἷκ ἐπισχῆσω· εἰ Ἀθηναῖοι καταρρωδήσαντες τι
 10 ἐπιόντα κίνδυνον ἐξέλιπον τὴν σφετέρην, ἥ καὶ μὴ
 ἐκλιπόντες ἀλλὰ μέιναντες ἔδοσαν σφέας αὐτοῖς·
 Ξέρξης, κατὰ τὴν θάλασσαν οἶδαμὲν ἂν ἐπειρῶντο
 ἀντιεύμενοι βασιλείῃ· εἰ τοίνυν κατὰ τὴν θάλασσαν
 μηδεὶς ἠντιοῦτο Ξέρξης, κατὰ γε ἂν τὴν ἡπειρον
 15 τοιαῦδε ἐγίνετο· εἰ καὶ πολλοὶ τειχέων κιθῶνες ἦσαν
 ἐληλαμένοι διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοισι, προ-
 δοθέντες ἂν Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν συμμάχων, οὐκ
 ἐκόντων ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίῃ, κατὰ πόλιν ἀλίσκο-
 μένων ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ τοῦ βαρβάρου,
 20 ἐμουνώθησαν· μουνωθέντες δὲ ἂν, καὶ ἀποδεξάμενοι
 ἔργα μεγάλα, ἀπέθανον γενναίως· ἢ ταῦτα ἂν ἔπα-
 θον, ἢ πρὸ τοῦ, ὁρέωντες ἂν καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλ-
 ληνας μηδίζοντας, ὁμολογίῃ ἂν ἐχρήσαντο πρὸς
 Ξέρξην· καὶ οὔτω ἂν ἐπ' ἀμφοτέρω ἡ Ἑλλὰς ἐγίνετο
 25 ὑπὸ Πέρσῃσι· τὴν γὰρ ὠφελίην τὴν τῶν τειχέων
 τῶν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐληλαμένων οὐ δύναμαι πυνθεύ-
 θαι ἥτις ἂν ἦν, βασιλέως ἐπικρατέοντος τῆς θαλάσσης·
 ἰὺν δὲ Ἀθηναίους ἂν τις λέγων σωτῆρας γειέσθαι
 τῆς Ἑλλάδος, οἷκ ἂν ἀμαρτάνοι τὸ ἀληθές·
 30 οὗτοι γὰρ ἐπὶ ἐκύτερα τῶν πρηγμάτων ἐτράποιτο,
 ταῦτα ῥέψαιν ἔμελλε· ἐλόμενοι δὲ τὴν Ἑλλάδα περι-
 εῖναι ἐλευθέρην, τοῦτο τὸ Ἑλληνικὸν πᾶν τὸ λοιπὸν,
 ὅσον μὴ ἐμγόνισε, αὐτοὶ οὔτοι ἦσαν οἱ ἐπεγείραντες,
 καὶ βασιλεία μετὰ γε θεοὺς ἀνωσάμενοι· οὐδέ σφες
 35 χρηστήρια φοβερά ἐλθόντα ἐκ Δελφῶν, καὶ ἐς δαίμνα
 βαλόντα, ἐπεισε ἐκλιπεῖν τὴν Ἑλλάδα· ἀλλὰ κατα-

μείναντες ἀνέσχοντο τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώραν δέξασθαι.

Πέμψαντες γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεο- 140
πρόπους, χρηστηριάζεσθαι ἦσαν ἐτοῖμοι· καί σφι
ποιήσασι περὶ τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα, ὥς ἐς τὸ 5
μέγαρον ἐσελθόντες ἴζοντο, χρᾶ ἢ Πυθίῃ τῇ οὐνομα
ἦν Ἀριστονίκη τάδε·

᾿Ω μέλεοι, τί κάθησθε ; λιπὼν φεῦγ' ἔσχατα γαίης
δῶματα καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κάρηνα.
οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον, οὔτε τὸ σῶμα, 10
οὔτε πόδες νέατοι, οὔτ' ὦν χέρες, οὔτε τι μέσσης
λείπεται, ἀλλ' ἄζηλα πέλει· κατὰ γάρ μιν ἐρείπει
πῦρ τε καὶ ὀξύς Ἄρης Συριηγενὲς ἄρμα διώκων.
πολλὰ δὲ κάλλ' ἀπολεῖ πυργώματα, κού τὸ σὸν οἶον·
πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῷ πυρὶ δώσει, 15
οἳ πον νῦν ἰδρῶτι ρεούμενοι ἐστήκασι,
δείματι παλλόμενοι· κατὰ δ' ἀκροτάτοις ὀρύφοισι
αἷμα μέλαν κέχυται, προῖδὸν κακότητος ἀνάγκας.
ἀλλ' ἴτον ἐξ ἀδύτοιο, κακοῖς δ' ἐπικίδνατε θυμόν.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν Ἀθηναίων θεοπρόποι, 141
συμφορῇ τῇ μεγίστῃ ἐχρέωντο· προβάλλουσι δὲ 21
σφέας αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κακοῦ τοῦ κεχρησμένου, Τίμων
ὁ Ἀνδροβούλου, τῶν Δελφῶν ἀνὴρ δόκιμος ὁμοῖα
τῷ μάλιστα, συνεβούλευέ σφι ἱκετηρίην λαβοῦσι,
δεύτερα αὐτὶς ἐλθόντας χρᾶσθαι τῷ χρηστηρίῳ ὥς 25
ἱκέτας· πειθομένοισι δὲ ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι, καὶ
λέγουσι· “ὦναξ, χρήσον ἡμῖν ἄμεινόν τι περὶ τῆς
πατρίδος, αἰδεσθεῖς τὰς ἱκετηρίας τάσδε τὰς τοι
ἤκομεν φέροντες· ἢ οὔ τοι ἄπιμεν ἐκ τοῦ ἀδύτου,
ἀλλ' αὐτοῦ τῇδε μενέομεν, ἔστ' ἂν καὶ τελευτήσω- 30
μεν.” ταῦτα δὲ λέγουσι ἢ πρόμαντις χρᾶ δεύτερα
τάδε·

Οὐ δύναται Παλλὰς Δι' Ὀλύμπιον ἐξιλάσασθαι,
λίσσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μήτιδι πυκνῇ.
σοὶ δὲ τόδ' αὐτὶς ἔπος ἐρέω, Ἀδάμαντι πελάσσας 35
τῶν ἄλλων γὰρ ἀλίσκομένων, ὅσα Κέκροπος οὔρος
ἐντὸς ἔχει κευθμών τε Κιθαιρῶνος ζαθέοιο,
τείχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς

μοῦνον ἀπόρθητον τελέειν, τὸ δὲ τέκνα τ' ὀνίσει.
 μηδὲ σύ γ' ἱπποσύνην τε μένειν καὶ πεζὸν ἰόντα
 πολλὸν ἀπ' ἡπείρου στρατὸν ἥσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν
 νῶτον ἐπιστρέψας· ἔτι τοι κατὰ κἀντίος ἔσση.

5 ὦ θείη Σαλαμίς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν,
 ἥ που σκιδναμένης Δημήτερος, ἥ συνιούσης.

142 Ταῦτά, σφι ἡπιώτερα γὰρ τῶν προτέρων καὶ ἵν' καὶ
 ἐδόκεε εἶναι, συγγραψάμενοι ἀπαλλάσσοντο ἐς τὰς
 Ἀθήνας· ὥς δὲ ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελ
 10 λον ἐς τὸν δῆμον, γινῶμαι καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐγίνοντο
 διζημένων τὸ μαντήϊον, καὶ αἶδε συνεστηκυῖαι μάλισ-
 τα· τῶν πρεσβυτέρων ἔλεγον μετεξέτεροι, δοκέειν σφι
 τὸν θεὸν τὴν ἀκρόπολιν χρῆσαι περιέσεσθαι· ἡ γὰρ,
 ἀκρόπολις τὸ πάλαι τῶν Ἀθηνέων ῥηχῶ ἐπέφρακτο·
 15 οἱ μὲν δὴ κατὰ τὸν φραγμὲν συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ
 ξύλινον τεῖχος εἶναι· οἱ δ' αὖ ἔλεγον τὰς νέας ση-
 μαίνειν τὸν θεόν, καὶ ταύτας παραρτέεσθαι ἐκέλευον
 τὰ ἄλλα ἀπέντας· τοὺς ὧν δὴ τὰς νέας λέγοντας
 εἶναι τὸ ξύλινον τεῖχος ἔσφαλλε τὰ δύο τὰ τελευταῖα
 20 ῥηθέντα ὑπὸ τῆς Πιθίης·

ὦ θείη Σαλαμίς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν,
 ἥ που σκιδναμένης Δημήτερος ἥ συνιούσης.

κατὰ ταῦτα τὰ ἔπια συνεχέοντο αἱ γινῶμαι τῶν
 φαμένων τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι· οἱ γὰρ
 25 χρησμολόγοι ταύτῃ ταῦτα ἐλάβανον, ὥς ἀμφὶ Σα-
 λαμίνα δεῖ σφείας ἑσωθῆναι, ναιμαχίην παρασκευα-
 143 σαμένους. Ἦν δὲ τῶν τις Ἀθηναίων ἀνὴρ ἐς πρῶ-
 τος νεωστὶ παριῶν, τῷ ὄννομα μὲν ἦν Θεμισ-
 τοκλῆς, παῖς δὲ Νεοκλέος ἐκαλῆετο· οὗτος ὢν ἄνθρωπος
 30 οὐκ ἔφη πᾶν ὀρθῶς τοῖς χρησμολόγοις συμβάλλ-
 λεσθαι, λέγων τοιαύδε· εἰ ἐς Ἀθηναίους εἶχε τὸ πάθος
 εἰρημένον εὐντως, οὐκ ἂν οὕτω μιν δοκέειν ἡπίως
 χρησθῆναι, ἀλλὰ ὧδε· ὦ σχετλίη Σαλαμίς· ἀντὶ ταῦ
 ὦ θείη Σαλαμίς· εἴπερ γε ἔμελλον οἱ οἰκήτορες ἀμφὶ
 35 αὐτῇ τελευτήσκειν· ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς πολέμους τῷ
 βίῳ εἰρήσθαι τὸ χρηστήριον, συλλαμβάνοντι κατὰ

τὸ ὀρθόν, ἀλλ' οὐκ ἐς Ἀθηναίους, παρασκευάζεσθαι
 ὧν αὐτοὺς ὡς ναυμαχήσοντας συνεβούλευε, ὡς τούτου
 ἐόντος τοῦ ξυλίνου τείχεος. ταύτῃ Θεμιστοκλέος
 ἀποφαινομένου, Ἀθηναῖοι ταῦτά σφι ἔγνωσαν αἰρε-
 τώτερα εἶναι μᾶλλον ἢ τὰ τῶν χρησμολόγων· οἳ οὐκ 5
 ἔων ναυμαχίην ἀρτέεσθαι, τὸ δὲ σύμπαν εἶναι, οὐδὲ
 χεῖρας ἀνταείρεσθαι ἀλλὰ ἐκλιπόντας χώραν τὴν
 Ἀττικὴν ἄλλην τινὰ οἰκίζειν. Ἐτέρῃ τε Θεμιστοκλεῖ 144
 γνώμη ἔμπροσθε ταύτης ἐς καιρὸν ἠρίστευσε· ὅτε
 Ἀθηναίοισι γενομένων χρημάτων μεγάλων ἐν τῷ 10
 κοινῷ, τὰ ἐκ τῶν μετάλλων σφι προσῆλθε τῶν ἀπὸ
 Λαυρείου, ἔμελλον λάξεσθαι ὀρχηδὸν ἑκαστὸς δέκα
 δραχμάς· τότε Θεμιστοκλέης ἀνέγνωσε Ἀθηναίους,
 τῆς διαίρεσιος ταύτης παυσαμένους νέας τρυτῶν
τῶν χρημάτων ποιήσασθαι διηκοσίας, ἐς τὸν πόλεμον 15
 τὸν πρὸς Αἰγινήτας λέγων· οὗτος γὰρ ὁ πόλεμος
 συστάς ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα, ἀναγκάσας θαλασ-
 σίους γενέσθαι Ἀθηναίους· αἱ δὲ ἐς τὸ μὲν ἐποιήθη-
 σαν οὐκ ἐχρήσθησαν· ἐς δέον δὲ οὕτω τῇ Ἑλλάδι
 ἐγένοντο· αὐταί τε δὴ αἱ νέες τοῖσι Ἀθηναίοισι 20
 προποιηθεῖσαι ὑπῆρχον, ἑτέρας τε ἔδεε προσναυπη-
 γέεσθαι· ἔδοξέ τε σφι, μετὰ τὸ χρηστήριον βουλευο-
 μένοισι, ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον
 δέκεσθαι τῇσι νηυσὶ πανδημεῖ, τῷ θεῷ πειθομένους,
 ἅμα Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι, τὰ μὲν δὲ 25
χρηστήρια ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐγέγονε.

Συλλεγομένων δὲ ἐς τὸν τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα 145
 Ἑλλήνων τῶν τὰ ἀμείνω φρονούντων, καὶ διδόντων
 σφίσι λόγον καὶ πίστιν, ἐνθαῦτα ἐδόκεε βουλευομέ-
 νοισι αὐτοῖσι, πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλ- 30
 λάσσεσθαι τὰς τε ἑχθρας καὶ τοὺς κατ' ἀλλήλους
 ἐόντας πολέμους· ἦσαν δὲ πρὸς τινὰς καὶ ἄλλους
 ἐγκεχρημένοι, ὁ δὲ ὧν μέγιστος Ἀθηναίοισι τε καὶ
 Αἰγινήτησι· μετὰ δὲ, πυνθανόμενοι Ξέρξεα σὺν τῷ
 στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι, ἐβουλεύσαντο κατασκόπους 35
 πέμπειν ἐς τὴν Ἀσίην τῶν βασιλέος πρηγμάτων, ἐς

Ἄργος τε ἀγγέλους ὁμαιχμίην συνθησομένους πρὸς τὸν Πέρσην· καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους πέμπειν πῦρ ἰ Γέλωνα τὸν Δεινομένεος, ἔς τε Κέρκιραν, κελεύουσας βοηθεῖν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους· φριγῶ-
 5 σάντες εἴ πως ἔν τε γένοιτο τὸ Ἑλληνικὸν καὶ εἰ συγκίψαντες τούτῳ πρήσσοιεν πάντες, ὥς δειῶν ἐπιόντων ὁμοίως τᾷσι Ἕλλησι.] τὰ δὲ Γέλωνος πρήγματα μεγάλα ἐλέγετο εἶναι, οἱ δὲ μὲν Ἑλληνικῶν τῶν οὐ πολλῶν μέζω.

146 Ὡς δὲ ταῦτά σφί ἐδοξε, καταλυσάμενοι τῆς
 11 ἔχθρας, πρῶτα μὲν κατασκόπους πέμπουσι ἐς τὴν Ἀσίην ἄνδρας τρεῖς· οἱ δὲ ἀπικόμενοί τε ἐς Σάρδεις καὶ καταμαθόντες τὴν βασιλέως στρατιήν, ὥς ἐπαύστοι ἐγένοντο, βασανισθέντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν
 15 τοῦ πεζοῦ στρατοῦ ἀπήγοντο ὥς ἀπολείμενοι· καὶ τοῖσι μὲν κατακέκριτο θάνατος· Ξέρξης δὲ ὥς ἐπίθετο ταῦτα, μεμφθεὶς τῶν στρατηγῶν τὴν γνώμην, πέμπει τῶν τινας δορυφόρων, ἐντειλάμενος, τὴν καταλάβωσι τοὺς κατασκόπους ζῶντας, ἄγειν παρ' ἐωυτόν·
 20 ὥς δὲ ἔτι περιεόντας αὐτοὺς κατέλαβον καὶ ἤγον ἐς ὄψιν τὴν βασιλέως, τὸ ἐνθεῦτεν, πυθόμενος ἐπ' οἷσι ἦλθον, ἐκέλευέ σφεας τοὺς δορυφόρους περιάγοντας ἐπιδείκνυσθαι πάντα τε τὸν πεζὸν στρατὸν καὶ τὴν ἵππον· ἐπεὰν δὲ ταῦτα θηεύμενοι ἔωσι πλήρεις,
 25 ἀποπέμπειν ἐς τὴν ἂν αὐτοὶ ἐθέλωσι χώραν Ἀσινέας.
 147 Ἐπιλέγων δὲ τὸν λόγον τόνδε ταῦτα ἐνετέλλετο, ὥς εἰ μὲν ἀπώλοντο οἱ κατάσκοποι, οὔτε ἂν τὰ ἐωυτοῦ πρήγματα προεπύθοντο οἱ Ἕλληνες ἔοντα λόγου μέζω, οὔτ' ἂν τι τοὺς πολεμίους μέγα ἐσινέατο
 30 ἄνδρας τρεῖς ἀπολέσαντες· νοστησάντων δὲ τούτων ἐς τὴν Ἑλλάδα, δοκέειν (ἔφη) ἀκούσαντας τοὺς Ἕλληνας τὰ ἐωυτοῦ πρήγματα, πρὸ τοῦ στόλου τοῦ γινομένου παραδώσειν σφέας τὴν ἰδίην ἐλευθερίην, καὶ οὕτω οὐδὲ δεήσειν ἐπ' αὐτοὺς στρατηλατέοντας
 33 πρήγματα ἔχειν· οἶκε δὲ αὐτοῦ αὕτη ἡ γνώμη τῇ γε ἄλλῃ· ἐὼν γὰρ ἐν Ἀβύδῳ ὁ Ξέρξης, εἶδε πλοῦν

ἐκ τοῦ Πόντου σιταγωγὰ διεκπλώνοντα τὸν Ἑλλήσποντον, ἔς τε Αἴγιναν καὶ Πελοπόννησον κομιζόμενα· οἱ μὲν δὴ πάρεδροι αὐτοῦ, ὡς ἐπύθοντο πολέμια εἶναι τὰ πλοῖα, ἐτοῖμοι ἦσαν αἰρέειν αὐτὰ, ἐσβλέποντες ἐς τὸν βασιλέα ὁκότε παραγγελέει· ὁ δὲ Ξέρξης 5 εἶρετο αὐτοὺς, ὅκη πλέοιεν; οἱ δὲ εἶπαν· “ἐς τοὺς σοὺς πολεμίους, ὧ δέσποτα, σῖτον ἄγοντες.” ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· “οὐκ ὦν καὶ ἡμεῖς ἐκεῖ πλέομεν ἔνθαπερ καὶ οὗτοι τοῖσί τε ἄλλοισι ἐξηρτυμένοι καὶ σίτῳ; τί δῆτα ἀδικέουσι οὗτοι ἡμῖν σιτία παρακομί- 10 ζοντες;” οἱ μὲν νυν κατάσκοποι οὕτω θεησάμενοί τε καὶ ἀποκεμφθέντες ἐνόστησαν ἐς τὴν Εὐρώπην.

Οἱ δὲ συνωμόται Ἑλλήνων ἐπὶ τῷ Πέρσῃ, μετὰ 148 τὴν ἀπόπεμψιν τῶν κατασκόπων, δεύτερα ἔπεμπον ἐς Ἄργος ἀγγέλους. Ἀργεῖοι δὲ λέγουσι τὰ κατ’ 15 ἑωυτοὺς γενέσθαι ὧδε· πυθέσθαι γὰρ αὐτίκα κατ’ ἀρχὰς τὰ ἐκ τοῦ βαρβάρου ἐγειρόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πυθόμενοι δὲ, καὶ μαθόντες ὥς σφεας οἱ Ἕλληνες πειρήσονται παραλαμβάνοντες ἐπὶ τὸν Πέρσῃ, πέμψαι θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς, τὸν θεὸν ἐχειρησο- 20 μένους ὥς σφι μέλλει ἄριστον ποιεῦσι γενέσθαι; νεωστὶ γὰρ σφέων τεθνάναι ἑξακισχιλίους ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Κλεομένεος τοῦ Ἀναξανδρίδew· τῶνδε δὴ εἵνεκα πέμπειν· τὴν δὲ Πυθίην ἐπειρωτῶσι αὐτοῖσι ἀνελεῖν τάδε·

25

Ἐχθρὲ περικτιόνεσσι, φίλ’ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
εἴσω τὸν προβόλαιον ἔχων πεφυλαγμένος ἦσο,
καὶ κεφαλὴν πεφύλαξο· κάρη δὲ τὸ σῶμα σαώσει.

ταῦτα μὲν τὴν Πυθίην χρῆσαι πρότερον· μετὰ δὲ, ὡς ἐλθεῖν τοὺς ἀγγέλους ἐς δὴ τὸ Ἄργος, ἐπελθεῖν 30 ἐπὶ τὸ βουλευτήριον καὶ λέγειν τὰ ἐντεταλμένα· τοὺς δὲ πρὸς τὰ λεγόμενα ὑποκρίνασθαι, ὡς ἐτοῖμοί εἰσι Ἀργεῖοι ποιεῖν ταῦτα, τριήκοντα ἔτεα εἰρήνην σπεισάμενοι Λακεδαιμονίοισι καὶ ἡγεόμενοι κατὰ τὸ ἡμισυ πάσης τῆς συμμαχίας· καίτοι κατὰ γε τὸ 35 οἴκαιον γίνεσθαι τὴν ἡγεμονίην ἑωυτῶν, ἀλλ’ ὅμως

140 σφι ἀποχρᾶν κατὰ τὸ ἥμισυ ἡγεομένοισι. Ταῦτα
 μὲν λέγουσι τὴν βουλὴν ὑποκρίνασθαι, καίπερ ἀπα-
 γορεύοντός σφι τοῦ χρηστηρίου μὴ ποιέεσθαι τὴν
 πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμμαχίην· σπουδὴν δὲ ἔχειν
 5 σπονδὰς γενέσθαι τριηκονταέτιδας καίπερ τὸ χρησ-
 τήριον φαβεομένοισι, ἵνα δὴ σφι οἱ παῖδες ἀνδρω-
 θέωσι ἐν τούτοισι τοῖσι ἔτεσι· μὴ δὲ σπονδέων
 ἐουσέων, ἐπιλέγεσθαι, ἣν ἄρα σφέας καταλάβῃ πρὸς
 τῷ γεγονότι κακῷ ἄλλο πταῖσμα πρὸς τὸν Πέρσην,
 10 μὴ τὸ λοιπὸν ἔωσι Λακεδαιμονίων ὑπήκροι· τῶν δὲ
 ἀγγέλων τοὺς ἀπὸ τῆς Σπάρτης πρὸς τὰ ῥηθέντα ἐκ
 τῆς βουλῆς ἀμείψασθαι τοῖσδε· περὶ μὲν σπονδέων
 ἀνοίσειν ἐς τοὺς πλεῦνας· περὶ δὲ ἡγεμονίης αὐτοῖσι
 ἐντετάλθαι ὑποκρίνασθαι, καὶ δὴ λέγειν, σφι μὲν
 15 εἶναι δύο βασιλέας, Ἀργείοισι δὲ ἓνα· οὐκ ὄν δυνατὸν
 εἶναι τῶν ἐκ Σπάρτης οὐδέτερον παῦσαι τῆς ἡγεμο-
 νίης· μετὰ δὲ δύο τῶν σφετέρων ὁμόψηφον τὸν Ἀρ-
 γεῖον εἶναι κωλύειν οὐδέν. οὕτω δὴ οἱ Ἀργεῖοί φασι
 οὐκ ἀνασχέσθαι τῶν Σπαρτιητέων τὴν πλεονεξίην,
 20 ἀλλ' ἐλέσθαι μᾶλλον ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἄρχεσθαι
 ἢ τι ὑπεῖξαι Λακεδαιμονίοισι· προειπεῖν τε τοῖσι ὑγ-
 γέλοισι πρὸ δύντος ἡλίου ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς
 Ἀργείων χώρας· εἰ δὲ μὴ, περιέψεσθαι ὥς πολεμίους.
 150 Αἰτοὶ μὲν Ἀργεῖοι τοσαῦτα τούτων πέρι λέγουσι.
 25 ἔστι δὲ ἄλλος λόγος λεγόμενος ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα,
 ὡς Ξέρξης ἐπεμψε κήρυκα ἐς Ἄργος πρότερον ἢ περ
 ὁρμῆσαι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· ἐλθύντα
 δὲ τοῦτον λέγεται εἰπεῖν· “ἄνδρες Ἀργεῖοι, βασιλεῖς
 Ξέρξης τάδε ὑμῖν λέγει· ἡμεῖς νομίζομεν Πέρσην
 30 εἶναι, ἀπ' οὗ ἡμεῖς γεγόναμεν, παῖδα Περσέος τοῦ
 Δανάης, γεγονότα ἐκ τῆς Κηφείας θυγατρὸς Ἀνδρο-
 μέδης· οὕτω ἂν ὦν εἴημεν ὑμέτεροι ἀπόγονοι· οὔτε
 ὦν ἡμέας οἶκός ἐπὶ τοὺς ἡμετέρους προγόνους ἐκ-
 στρατεύεσθαι, οὔτε ὑμέας ἄλλοισι τιμωρέοντας ἡμῖν
 35 ἀντιξόους γενέσθαι, ἀλλὰ παρ' ὑμῖν αὐτοῖσι ἡσυχίην
 ἔχοντας κατῆσθαι· ἣν γὰρ ἐμοὶ γένηται κατὰ νόον.

οὐδαμοὺς μέζονας ὑμέων ἄξω.” ταῦτα ἀκούσαντας Ἀργεῖους λέγεται πρῆγμα ποιήσασθαι, καὶ παρα-
 χρῆμα μὲν οὐδὲν ἐπαγγελλομένους μεταίτεειν· ἐπεὶ
 δέ σφεας παραλαμβάνειν τοὺς Ἑλληνας, οὕτω δὴ,
 ἐπισταμένους ὅτι οὐ μεταδώσουσι τῆς ἀρχῆς Λακε- 5
 δαιμόνιοι, μεταίτεειν, ἵνα ἐπὶ προφάσιος ἡσυχίην
 ἄγωσι. Συμπεσεῖν δὲ τούτοις καὶ τόνδε τὸν λόγον 151 ~~†~~
 λέγουσὶ τινες Ἑλλήνων, πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον
 γενόμενον τούτων· τυχεῖν ἐν Σούσοις τοῖσι Μεμνο-
 νίοις ἑόντας ἑτέρου πρῆγματος εἵνεκα ἀγγέλους 10
 Ἀθηναίων, Καλλίην τε τὸν Ἴππονίκου καὶ τοὺς μετὰ
 τούτου ἀναβάντας· Ἀργεῖους δὲ, τὸν αὐτὸν τούτου
 χρόνον πέμψαντας καὶ τούτους ἐς Σοῦσα ἀγγέλους,
 εἰρωτᾶν Ἀρταξέρξεα τὸν Ξέρξεω εἰ σφί ἐτι ἐμμένει
 τὴν πρὸς Ξέρξεα φιλίην συνεκεράσαντο, ἣ νομιζοίατο 15
 πρὸς αὐτοῦ εἶναι πολέμιοι· βασιλέα δὲ Ἀρταξέρξεα
 μάλιστα ἐμμένειν φάναι, καὶ οὐδεμίαν νομίζειν πόλιν
 Ἀργεος φιλιωτέρην. Εἰ μὲν νυν Ξέρξης τε ἀπέ- 152
 πεμψε ταῦτα λέγοντα κήρυκα ἐς Ἄργος, καὶ Ἀργείων
 ἄγγελοι ἀναβάντες ἐς Σοῦσα ἐπειρώτων Ἀρταξέρξεα 20
 περὶ φιλίας, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν· οὐδέ τινα
 γνώμην περὶ αὐτῶν ἀποφαίνομαι ἄλλην γε ἢ τήνπερ
 αὐτοὶ Ἀργεῖοι λέγουσι. [ἐπίσταμαι δὲ τοσοῦτο,
 ὅτι, εἰ πάντες ἄνθρωποι τὰ οἰκήϊα κακὰ ἐς μέσον
 συνενείκαιεν ἀλλάξασθαι βουλόμενοι τοῖσι πλησί- 25
 οῖς, ἐγκύψαντες ἂν ἐς τὰ τῶν πέλας κακὰ ἀσπασίως
 ἕκαστοι αὐτῶν ἀποφεροίατο ὀπίσω τὰ ἐσενείκοντο·]
 οὕτω δὴ οὐκ Ἀργείοις αἰσχιστα πεποιήται· ἐγὼ δὲ
 ὀφείλω λέγειν τὰ λεγόμενα, πείθεσθαί γε μὴν οὐ
 παντάπασι ὀφείλω· καὶ μοι τούτο τὸ ἔπος ἐχέτω ἐς 30
 πάντα τὸν λόγον· ἐπεὶ καὶ ταῦτα λέγεται, ὥς ἄρα
 Ἀργεῖοι ἦσαν οἱ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Πέρσῃ ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα, ἐπειδὴ σφί πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους
 κακῶς ἢ αἰχμὴ ἐστήκεε, πᾶν δὴ βουλόμενοί σφί
 εἶναι πρὸ τῆς παρεούσης λύπης. τὰ μὲν περὶ Ἀρ- 35
 γείων εἴρηται.

- 153 Ἐς δὲ τὴν Σικελίην ἄλλοι τε ἀπίκατο ἄγγελοι
 ἀπὸ τῶν συμμάχων συμμίζοντες Γέλωνι, καὶ δι' καὶ
 ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων Σύναγρος. τοῦ δὲ Γέλωνος
 τοῦτου πρόγονος, οἰκῆτορ ἑὼν Γέλῃς, ἣν ἐκ νήσου
 5 Τήλου τῆς ἐπὶ Τριοπίῳ κειμένης· ὅς κτιζομένης
 Γέλῃς ὑπὸ Δινδίων τε τῶν ἐκ Ῥόδου καὶ Ἀντιφήμεν,
 οἷς ἐλείφθη· ἀνὰ χρόνον δὲ αὐτοῦ οἱ ἀπόγονοι γε-
 νόμενοι ἱροφάνται τῶν χθονίων θεῶν διετέλεον ἑόντες,
 Τηλίνεω ἐνός τευ τῶν προγόνων κτησαμένου τρόπῳ
 10 τοιῷδε· ἐς Μακτώριον πόλιν τὴν ὑπὲρ Γέλῃς οἰκη-
 μένην ἔφυγον ἄνδρες Γελῶν, ἐσσωθέντες στῆσι-
 τούτους ὣν ὁ Τηλίνης κατήγαγε ἐς Γέλην, ἔχων οὐδε-
 μίαν αἰδρῶν δύναμιν ἄλλ' ἱρὰ τούτων τῶν θεῶν·
 ὅθεν δὲ αὐτὰ ἔλαβε ἢ αὐτὸς ἐκτῆσατο, τοῦτο οἷς
 15 ἔχω εἰπεῖν· τοίτοισι δ' ὣν πίσυνος ἑὼν, κατήγαγε
 ἐπ' ᾧ τε οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἱροφάνται τῶν θεῶν
 ἔσονται. θῶμά μοι ὦν καὶ τοῦτο γέγονε πρὸς τὰ
 πυνθάνομαι κατεργάσασθαι Τηλίνην ἔργον τοσοῦτον·
 τὰ τοιαῦτα γὰρ ἔργα οὐ πρὸς τοῦ ἅπαντος ἀνδρός
 20 νειόμικα γίνεσθαι, ἀλλὰ πρὸς ψυχῆς τε ἀγαθῆς καὶ
 ῥώμης αἰδρηίης· ὁ δὲ λέγεται πρὸς τῆς Σικελίης τῶν
 εἰκητόρων τὰ ὑπεναντία τούτων, πεφικέναι θηλιδότης
 τε καὶ μαλακώτερος ἀνὴρ· οἷτω μὲν νυν ἐκτῆσατο
 154 τοῦτο τὸ γέρας· Κλεαῖδρου δὲ τοῦ Παντάρους τε-
 25 λευτήσαντος τὸν βίον, ἔς ἐτυράννευσε μὲν Γέλῃς
 ἑπτὰ ἔτεα ἀπέθανε δὲ ὑπὸ Σαβύλλου ἀνδρός Γελῶου,
 ἐνθαῖτα ἀναλαμβάνει τὴν μοναρχίην Ἴπποκράτης,
 Κλεαῖδρου ἑὼν ἀδελφεός· ἔχοντος δὲ Ἴπποκράτους
 τὴν τυραννίδα, ὁ Γέλων, ἑὼν Τηλίνεω τοῦ ἱροφάντεω
 30 ἀπόγονος, πολλῶν μετ' ἄλλων καὶ Αἰνησιδήμου τοῦ
 Παταϊκοῦ ὅς ἦν δορυφόρος Ἴπποκράτους . . . . . μετὰ
 δὲ οὐ πολλὸν χρόνον δι' ἀρετὴν ἀπεδέχθη πάσης τῆς
 ἵππου εἶναι ἵππαρχος. πολιορκέοντος γὰρ Ἴππο-
 κράτους Καλλιπολίτας τε καὶ Ναξίους, καὶ Ζαγ-
 35 κλαίους τε καὶ Λεοιτίνους, καὶ πρὸς, Συρηκοισίους
 τε καὶ τῶν βαρβάρων συχνοῦς, ἀνὴρ ἐφαίνετο ἔν

τούτοις τοῖσι πολέμοις ἐὼν ὁ Γέλων λαμπρότατος·
 τῶν δὲ εἶπον πολίων, τουτέων πλὴν Συρηκουσέων
 εὐδεμία πέφευγε δουλοσύνην πρὸς Ἴπποκράτεος·
 Συρηκουσίους δὲ Κορίνθιοί τε καὶ Κερκυραῖοι ἐρρύ-
 σαντο μάχῃ ἐσσωθέντας ἐπὶ ποταμῷ Ἐλώρῳ. ἐρρύ- 6
 σαντο δὲ οὗτοι ἐπὶ τοῖσδε καταλλάξαντες, ἐπ' ᾧτε
 Ἴπποκράτει Καμάριναν Συρηκουσίους παραδούναι·
 Συρηκουσίων δὲ ἦν Καμάρινα τὸ ἀρχαῖον. Ὡς δὲ 155
 καὶ Ἴπποκράτεα τυραννεύσαντα ἴσα ἔτεα τῷ ἀδελφεῷ
 Κλεάνδρῳ κατέλαβε ἀποθανεῖν πρὸς πόλιν Ὑβλην, 10
 στρατευσάμενον ἐπὶ τοὺς Σικελούς, οὕτω δὴ ὁ Γέλων
 τῷ λόγῳ τιμωρέων τοῖσι Ἴπποκράτεος παισὶ Εὐκλεί-
 δῃ τε καὶ Κλεάνδρῳ, οὐ βουλομένων τῶν πολιητέων
 κατηκόων ἔτι εἶναι, τῷ ἔργῳ, ὥς ἐπεκράτησε μάχῃ
 τῶν Γελῶν, ἦρχε αὐτὸς ἀποστερήσας τοὺς Ἴππο- 15
 κράτεος παῖδας· μετὰ δὲ τοῦτο τὸ εὖρημα, τοὺς
 γαμόρους καλεομένους τῶν Συρηκουσίων ἐκπεσόντας
 ὑπὸ τε τοῦ δήμου καὶ τῶν σφετέρων δούλων (καλεο-
 μένων δὲ Κυλλυρίων) ὁ Γέλων καταγαγὼν τούτους
 ἐκ Κασμένης πόλιος εἰς τὰς Συρηκούσας, ἔσχε καὶ 20
 ταύτας· ὁ γὰρ δῆμος ὁ τῶν Συρηκουσίων ἐπιόντι
 Γέλωνι παραδιδοῖ τὴν πόλιν καὶ ἐωντόν. Ὁ δὲ 156
 ἐπεὶ τε παρέλαβε τὰς Συρηκούσας, Γέλῃς μὲν ἐπι-
 κρατέων λόγον ἐλάσσω ἐποιέετο, ἐπιτρέψας αὐτὴν
 Ἰέρωνι ἀδελφεῷ ἐωντοῦ· ὁ δὲ τὰς Συρηκούσας ἐκρά- 25
 τυνε, καὶ ἦσαν ἅπαντά οἱ Συρήκουσαι. αἱ δὲ παρα-
 τίκα ἀνά τ' ἔδραμον καὶ ἀνέβλαστον· τοῦτο μὲν γὰρ
 Καμαριναίους ἅπαντας εἰς τὰς Συρηκούσας ἀγαγὼν
 πολιήτας ἐποίησε, Καμαρίνης δὲ τὸ ἄστυ κατέσκαψε·
 τοῦτο δὲ Γελῶν ὑπερημίσεας τῶν ἀστῶν τῷντὸ 30
 τοῖσι Καμαριναίοις ἐποίησε· Μεγαρέας τε τοὺς ἐν
 Σικελίῃ, ὥς πολιορκεόμενοι εἰς ὁμολογίην προσεχώ-
 ρησαν, τοὺς μὲν αὐτῶν παχέας, ἀειραμένους τε πόλε-
 μον αὐτῷ καὶ προσδοκέοντας ἀπολέεσθαι διὰ τοῦτο,
 ἄγων εἰς τὰς Συρηκούσας πολιήτας ἐποίησε· τὸν δὲ 35
 δῆμον τῶν Μεγαρέων, οὐκ ἔοντα μεταίτιον τοῦ πολέ-

μον τούτου οὐδὲ προσδεκόμενον κακὸν οὐδὲν πείεσθαι, ἀγαγὼν καὶ τούτους εἰς τὰς Συρηκούσας ἀπέδοτο ἐπ' ἐξαγωγῇ ἐκ Σικελίης. ταὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ Εὐβρέας τοὺς ἐν Σικελίῃ ἐποίησε, διακρίνας· ἐποίηε δὲ ταῦτα τούτους ἀμφοτέρους, νομίσας δῆμον εἶναι συν-
 οῖκημα ἀχαριτώτατον. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ τύραννος ἐγγόνεε μέγας ὁ Γέλων.

- 157 Τότε δὲ, ὥς οἱ ἄγγελοι τῶν Ἑλλήνων ἀπίκατο εἰς τὰς Συρηκούσας, ἐλθόντες αὐτῷ εἰς λόγους ἔλεγον
 10 τάδε· “ἐπεμψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ τούτων σίμμαχοι, παραλαμψομένους σε πρὸς τὸν βάρβαρον τὸν γὰρ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πάντως κυ πυνθάνεαι· ἔτι Πέρσης ἀνὴρ μέλλει, ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐπάγων πάντα τὸν ἡῶν στρατὸν ἐκ τῆς
 15 Ἀσίης, στρατηλατήσειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρόσχημα μὲν ποιούμενος ὥς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, ἐν νόῳ δὲ ἔχων πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ὑπ' ἐωυτῷ ποιήσασθαι. σὺ δὲ δυνάμιός τε ἦκεις μεγάλης, καὶ μοῖρά τοι τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἐλαχίστη μέτα, ἄρχοντί γε Σικελίης·
 20 βοηθήει τε τοῖσι ἐλευθεροῖσι τὴν Ἑλλάδα, καὶ συνελειθέρου. ἀλῆς μὲν γὰρ γινομένη πᾶσα ἡ Ἑλλάς χεῖρ μεγάλη συνάγεται, καὶ ἀξιόμαχοι γινόμεθα τοῖσι ἐπιούσι· ἦν δὲ ἡμέων οἱ μὲν καταπροδιδῶσι οἱ δὲ μὴ θέλωσι τιμωρέειν, τὸ δὲ ὑγιαῖνον τῆς Ἑλλάδος
 25 ἢ ὀλίγον, τοῦτο δὲ ἤδη δεινὸν γίνεται μὴ πέσῃ πᾶσα ἡ Ἑλλάς. μὴ γὰρ ἐλπίσης, ἣν ἡμέας καταστρέψῃται ὁ Πέρσης μάχῃ κρατήσας, ὥς οἰκὶ ἤξει παρὰ σέ γε· ἀλλὰ πρὸ τούτου φύλαξαι· βοηθέων γὰρ ἡμῖν σεωυτῷ τιμωρέεις· τῷ δὲ εὖ βουλευθέντι πρήγματι
 30 τελευτῇ ὥς τὸ ἐπίπαν χρηστὴ ἐθέλει ἐπιγίνεσθαι.”
 158 Οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον· Γέλων δὲ πολλὰς ἐνέκειτο λέγων τοιάδε· “ἄνδρες Ἕλληνες, λόγον ἔχοντες πλεονέκτην ἐτολμήσατε ἐμὲ σίμμαχον ἐπὶ τὸν βάρβαρον παρακαλέοντες ἐλθεῖν· αὐτοὶ δὲ, ἐμεῦ πρότερον
 35 δεηθέντος βαρβαρικοῦ στρατοῦ συνεπάψασθαι ὅτε μοι πρὸς Καρχηδονίους νεῖκος συνῆπτο, ἐπισκήπ-

τοντός τε τὸν Δωριέος τοῦ Ἀναξανδρίδew πρὸς Ἐγεσ-
 ταίων φόνον ἐκπρήξασθαι, ὑποτείνοντός τε τὰ ἐμπόρια
 συνελευθεροῦν, ἀπ' ὧν ὑμῖν μεγάλαι ὠφελίαι τε καὶ
 ἐπαυρέσιες γεγόνασι, οὔτε ἐμεῦ εἵνεκα ἦλθετε βο-
 θήσοντες οὔτε τὸν Δωριέος φόνον ἐκπρηξόμενοι, τό 5
 τε κατ' ὑμέας τάδε ἅπαντα ὑπὸ βαρβάροισι νέμεται·
 ἀλλὰ εὖ γὰρ ἡμῖν καὶ ἐπὶ τὸ ἄμεινον κατέστη· νῦν
 δὲ ἐπειδὴ περιελήλυθε ὁ πόλεμος καὶ ἀπίκται ἐς
 ὑμέας, οὕτω δὴ Γέλωνος μνηστis γέγονε. ἀτιμίας
 δὲ πρὸς ὑμέων κυρήσας οὐκ ὁμοιώσομαι ὑμῖν ἀλλ' 10
 ἐτοῖμός εἰμι βοηθέειν, παρεχόμενος διηκοσίας τε τρι-
 ήreas καὶ δισμυρίους ὀπλίτας, καὶ δισχιλίνην ἵππον,
 καὶ δισχιλίους τοξότας, καὶ δισχιλίους σφενδονήτας,
 καὶ δισχιλίους ἵπποδρόμους ψιλούς· σῖτόν τε ἀπάσῃ
 τῇ Ἑλλήνων στρατιῇ ἔστ' ἂν διαπολεμήσωμεν ὑπο- 15
 δέκομαι παρέξειν· ἐπὶ δὲ λόγῳ τοιῷδε τάδε ὑπίσχομαι·
 ἐπ' ᾧ στρατηγός τε καὶ ἡγεμὼν τῶν Ἑλλήνων ἔσομαι
 πρὸς τὸν βάρβαρον· ἐπ' ἄλλῳ δὲ λόγῳ οὗτ' ἂν αὐτὸς
 ἔλθοιμι οὗτ' ἂν ἄλλους πέμψαιμι.” Ταῦτα ἀκούσας 159
 οὔτε ἡνέσχετο ὁ Συάγρος εἶπέ τε τάδε· “ἦ κε μέγ' 20
 οἰμώξειεν ὁ Πελοπίδης Ἀγαμέμνων, πυθόμενος
 Σπαρτιήτας τὴν ἡγεμονίην ἀπαιρηθῆσθαι ὑπὸ Γέλ-
 νός τε καὶ Συρηκουσίων· ἀλλὰ τούτου μὲν τοῦ λόγου
 μηκέτι μνησθῆς, ὅκως τὴν ἡγεμονίην τοι παραδώσο-
 μεν· ἀλλ', εἰ μὲν βούλει βοηθέειν τῇ Ἑλλάδι, ἴσθι 25
 ἀρξόμενος ὑπὸ Λακεδαιμονίων· εἰ δ' ἄρα μὴ δικαιοῖς
 ἄρχεσθαι, σὺ δὲ μὴ βοηθέειν.” Πρὸς ταῦτα ὁ Γέ- 160
 λων, ἐπειδὴ ὦρα ἀπεστραμμένους τοὺς λόγους τοῦ
 Συάγρου, τὸν τελευταῖόν σφι τόνδε ἐξέφαινε λόγον·
 “ὦ ξεῖνε Σπαρτιῆτα, ὀνείδεα κατιόντα ἀνθρώπῳ φι- 30
 λείει ἐπανάγειν τὸν θυμόν· σὺ μέντοι ἀποδεξάμενος
 ὑβρίσματα ἐν τῷ λόγῳ, οὗ με ἔπεισας ἀσχήμονα ἐν
 τῇ ἀμοιβῇ γενέσθαι· ὅκου δὲ ὑμεῖς οὕτω περιέχεσθε
 τῆς ἡγεμονίης, οἶκός καὶ ἐμὲ μᾶλλον ὑμέων περιέ-
 χεσθαι, στρατιῆς τε ἔόντα πολλαπλασίης ἡγεμόνα 35
 καὶ νηῶν πολὺ πλεύνων· ἀλλ' ἐπεὶ τε ὑμῖν ὁ λόγος

οὕτω προσάντης κατίσταται, ἡμεῖς τι ὑπείξομεν τοῦ
 ἀρχαίου λόγου· εἰ τοῦ μὲν πεζοῦ ὑμεῖς ἡγέοισθε,
 τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐγώ· εἰ δὲ ὑμῖν ἡδονὴ τοῦ κατὰ
 θάλασσαν ἡγεμονεῖν, τοῦ πεζοῦ ἐγὼ θέλω· καὶ ἡ
 π τούτοισι ἡμέας χρέων ἐστὶ ἀρέσκεσθαι, ἢ ἀπιέναι
 161 συμμάχων τοιῶνδε ἐρήμους." Γέλων μὲν δὴ ταῦτα
 προτείνεται· φθίσας δὲ ὁ Ἀθηναίων ἄγγελος τὸν
 Λακεδαιμονίων, ἀμείβετό μιν τοῖσδε· "ὦ βασιλεῦ
 Σιρηκουσίων, οὐκ ἡγεμόνος δεσμένη ἡ Ἑλλὰς ἀπέ-
 10 πέμφεν ἡμέας πρὸς σέ, ἀλλὰ στρατιῆς· σὺ δὲ ὅπως
 μὲν στρατιὴν πέμψεις μὴ ἡγεύμενος τῆς Ἑλλάδος
 οὐ προφαίνεις, ὥς δὲ στρατηγήσεις αὐτῆς γλίχεται·
 ὅσον μὲν νυν παντὸς τοῦ Ἑλλήνων στρατοῦ ἐδέου
 ἡγέεσθαι, ἐξήρκει ἡμῖν τοῖσι Ἀθηναίοισι ἡσυχίην
 15 ἄγειν, ἐπισταμένοισι ὥς ὁ Λάκων ἱκανὸς τοι ἐμελλε
 εἶσεσθαι καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀπολογεῖμενος· ἐπεὶ
 τε δὲ ἀπάσης ἀπελαινόμενος δέεαι τῆς ναυτικῆς
 ἄρχειν, οὕτω ἔχει τοι· οἶδ' ἦν ὁ Λάκων ἐπὶ τοι ἄρ-
 χειν αὐτῆς, ἡμεῖς ἐπήσομεν· ἡμετέρη γάρ ἐστι αἷτη
 20 γε, μὴ αἰτῶν βουλομένων Λακεδαιμονίων· τοῖτοις
 μὲν ὦν ἡγέεσθαι βουλομένοις οὐκ ἀντιτείνομεν,
 ἄλλω δὲ παρήσομεν οὐδενὶ ναυαρχεῖν· μάτην γὰρ
 ἂν ὧδε πάραλον Ἑλλήνων στρατὸν πλεῖστον εἶημεν
 ἐκτημένοι, εἰ Σιρηκουσίοισι ἐόντες Ἀθηναῖοι συγ-
 25 χωρήσομεν τῆς ἡγεμονίης, ἀρχαιότατον μὲν ἔθνος
 παρεχόμενοι μῦνοι δὲ ἐόντες οὐ μετανάσται Ἑλλή-
 νων· τῶν καὶ Ὀμηρος ὃ ἐποποιὸς ἄνδρα ἄριστον
 εἶφησε ἐς Ἴλιον ἀπικέσθαι, τάξαι τε καὶ διακουσῆσαι
 στρατόν· οὕτω οὐκ ὄνειδος οὐδὲν ἡμῖν ἐστὶ λέγειν
 162 ταῦτα." Ἀμείβετο Γέλων τοῖσδε· "ξεῖνε Ἀθηναῖε,
 31 ἡμεῖς οἴκατε τοὺς μὲν ἄρχοντας ἔχειν τοὺς δὲ ἀρξο-
 μένους οὐκ ἔχειν· ἐπεὶ τοίνυν οὐδὲν ὑπιέντες ἔχειν
 τὸ πᾶν ἐθέλετε, οὐκ ἂν φθάνοιτε τὴν ταχίστην ὑπίσω
 ἀπαλλασσόμενοι καὶ ἀγγέλλοντες τῇ Ἑλλάδι ὅτι ἐκ
 33 τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ ἔαρ αὐτῇ ἐξαραίρηται." οὗτος δὲ ὁ
 λόγος τοῦδε τοῦ ῥήματος, τὸ ἐθέλει λέγειν· ὁῦλα γὰρ

ὥς ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐστὶ τὸ ἔαρ δοκιμώτατον, τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων στρατιῆς τὴν ἑωυτοῦ στρατιήν· στερισκομένην ὦν τὴν Ἑλλάδα τῆς ἑωυτοῦ συμμαχίης εἵκαζε, ὡς εἰ τὸ ἔαρ ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐξαιρετημένον εἴη.

Οἱ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων ἄγγελοι τοσαῦτα τῷ 163
Γέλωνι χρηματισάμενοι ἀπέπλεον· Γέλων δὲ πρὸς 6
ταῦτα, δείσας μὲν περὶ τοῖσι Ἑλλησι μὴ οὐ δυνέων-
ται τὸν βάρβαρον ὑπερβαλέσθαι, δεινὸν δὲ καὶ οὐκ
ἀνασχετὸν ποιησάμενος ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον
ἄρχεσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐὼν Σικελίης τύραννος, 10
ταύτην μὲν τὴν ὁδὸν ἡμέλησε, ὃ δὲ ἄλλης εἵχετο·
ἐπεὶ τε γὰρ τάχιστα ἐπύθετο τὸν Πέρσην διαβεβη-
κότα τὸν Ἑλλήσποντον, πέμπει πεντηκοντέροισι
τρισι Κάδμον τὸν Σκύθει, ἄνδρα Κῶον, ἐς Δελφοὺς,
ἔχοντα χρήματα πολλὰ καὶ φιλίους λόγους· кара- 15
δοκήσοντα τὴν μάχην ἧ πεσέεται· καὶ ἦν μὲν ὁ
βάρβαρος νικᾷ, τὰ τε χρήματα αὐτῷ διδόναι καὶ
γῆν τε καὶ ὕδωρ τῶν ἄρχει ὁ Γέλων· ἦν δὲ οἱ
Ἕλληνες, ὀπίσω ἀπάγειν.

Ὁ δὲ Κάδμος οὗτος, πρότερον τούτων παρα- 164
δεξάμενος παρὰ πατρὸς τὴν τυραννίδα Κῶων εὖ 21
βεβηκυῖαν, ἐκὼν τε εἶναι καὶ δεινοῦ ἐπιόντος οὐδενός,
ἀλλὰ ἀπὸ δικαιοσύνης, ἐς μέσον Κῶοισι καταβείς
τὴν ἀρχὴν, οἶχετο ἐς Σικελίην· ἔνθα μετὰ Σαμίων
ἔσχε τε καὶ κατοίκησε πόλιν Ζάγκλην τὴν ἐς Μεσ- 25
σίνην μεταβαλοῦσαν τὸ οὔνομα.

Τοῦτον δὴ ὦν ὁ Γέλων τὸν Κάδμον καὶ τοιούτῳ
τρόπῳ ἀπικόμενον, διὰ δικαιοσύνην τὴν οἱ αὐτὸς
ἄλλην συνήδεε ἐοῦσαν, ἔπεμπε· ὃς ἐπὶ τοῖσι ἄλλοισι
δικαίοισι τοῖσι ἐξ ἑωυτοῦ ἐργασμένοισι, καὶ τότε οὐκ 30
ἐλάχιστον τούτων ἐλείπετο· κρατήσας γὰρ μεγάλων
χρημάτων τῶν οἱ Γέλων ἐπετράπετο, παρεὼν κατα-
σχέσθαι, οὐκ ἐθέλησε, ἀλλ' ἐπεὶ οἱ Ἕλληνες ἐπε-
κράτησαν τῇ ναυμασίῳ, καὶ Ξέρξης οἰχώκεε ἀπε-
λαύνων, καὶ δὴ καὶ ἐκεῖνος ἀπύκετο ἐς τὴν Σικελίην 35
ἀπὸ πάντα τὰ χρήματα ἄγων.

165 Λέγεται δὲ καὶ τάδε ἔπὸ τῶν ἐν Σικελίῃ οἰκημέσιον,
 ὡς ὁμως καὶ μέλλων ἄρχεσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἢ
 Γέλων ἐβοήθησε ἂν τοῖσι Ἑλλησι, εἰ μὴ ὑπὸ Θήρω-
 νος τοῦ Αἰνησιδῆμου Ἀκραγαντίνων μονάρχου ἐξε-
 5 λασθεῖς ἐξ Ἰμέρης Τήριλλος ὁ Κρισίππου, τύραννος
 ἑὼν Ἰμέρης, ἐπῆγε ἱπ' αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον
 Φοινίκων καὶ Λιβύων καὶ Ἰβήρων καὶ Λιγύων καὶ
 Ἑλισύκων καὶ Σαρδονίων καὶ Κυρνίων τριήκοντα
 μυριάδας, καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Ἀμίλκαν τὸν Αἰνω-
 10 νος Καρχηδονίων ἐόντα βασιλέα· κατὰ ξεινίην τε
 τὴν ἑωυτοῦ ὁ Τήριλλος ἀναγνώσας, καὶ μάλιστα διὰ
 τὴν Ἀναξίλειω τοῦ Κρητίνεω προθυμίῃ, ὥς Ῥηγίου
 ἑὼν τίραννος, τὰ ἑωυτοῦ τέκνα δούς ὁμήρους Ἀμίλκα
 ἐπῆγέ μιν ἐπὶ τὴν Σικελίην, τιμωρέων τῷ πειθερῷ·
 15 Τήριλλου γὰρ εἶχε θυγατέρα Ἀναξίλειως τῇ σῶνομα
 ἦν Κυδίππη· οὕτω δὴ οὐκ οἶόν τε γενόμενον βοηθέειν
 τὸν Γέλωνα τοῖσι Ἑλλησι, ἀποπέμπειν ἐς Δελφοὺς
 166 τὰ χρήματα. Πρὸς δὲ καὶ τάδε λέγουσι, ὡς συνέβη
 τῆς αὐτῆς ἡμέρης ἐν τε τῇ Σικελίῃ Γέλωνα καὶ
 20 Θήρωνα νικᾶν Ἀμίλκαν τὸν Καρχηδόνιοι, καὶ ἐν
 Σαλαμῖνι τοὺς Ἑλληνας τὸν Πέρσην· τὸν δὲ Ἀμίλ-
 καν Καρχηδόνιον ἐόντα πρὸς πατρός μητρόθεν δὲ
 Συρηκούσιον, βασιλεύσαντά τε κατ' ἀνδραγαθίην
 Καρχηδονίων, ὡς ἡ συμβολή τε ἐγένετο καὶ ὡς
 25 ἴσσοῦτο τῇ μάχῃ, ἀφανισθῆναι πυνθάνομαι· οὔτε
 γὰρ ζῶντα οὔτε ἀποθανόντα φανῆναι οὐδαμοῦ γῆς·
 167 τὸ πᾶν γὰρ ἐπεξελθεῖν διζήμενον Γέλωνα. Ἔστι
 δὲ ὑπ' αὐτῶν Καρχηδονίων ὁδε ὁ λόγος λεγόμενος
 εἰκότι χρεωμένων, ὡς οἱ μὲν βάρβαροι τοῖσι Ἑλλησι
 30 ἐν τῇ Σικελίῃ ἐμάχοντο ἐξ ἧους ἀρξάμενοι μέχρι
 δαίλης ὀφίης (ἐπὶ τοσοῦτο γὰρ λέγεται ἐλκύσαι
 τὴν σύστασιν)· ὁ δὲ Ἀμίλκας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ
 μένων ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐθίετο καὶ ἐκαλλιρέετο,
 ἐπὶ πυρῆς μεγάλης σώματα ὅλα καταγίζων, ἰδὼν δὲ
 35 τροπὴν τῶν ἑωυτοῦ γινομένην, ὡς ἔτιχε ἐπισπένδειν
 τοῖσι ἱροῖσι, ὥσε ἑωυτὸν ἐς τὸ πῦρ· οὕτω δὲ κατα-

καυθέντα ἀφανισθῆναι. ἀφανισθέντι δὲ Ἀμίλκα
 τρόπῳ εἴτε τοιούτῳ ὡς Φοίνικες λέγουσι, εἴτε ἑτέρῳ
 ὡς Συρηκούσιοι, Καρχηδόνιοι τοῦτο μὲν οἱ θύουσι,
 τοῦτο δὲ μνήματα ἐποίησαν ἐν πάσῃσι τῇσι πόλιν
 τῶν ἀποικίδων, ἐν αὐτῇ τε μέγιστον Καρχηδόνι. τὰ δ
 μὲν ἀπὸ Σικελίης τοσαῦτα.

Κερκυραῖοι δὲ τάδε ὑποκρινάμενοι τοῖσι ἀγγέλοισι 168
 τοιάδε ἐποίησαν· καὶ γὰρ τούτους παρελάβανον οἱ
 αὐτοὶ οἷπερ καὶ ἐς Σικελίην ἀπίκато, λέγοντες τοὺς
 αὐτοὺς λόγους τοὺς καὶ πρὸς Γέλωνα ἔλεγον· οἱ δὲ 10
 παραυτίκα μὲν ὑπίσχοντο πέμψειν τε καὶ ἀμυνέειν,
 φράζοντες ὡς οὗ σφι περιοπτέη ἐστὶ ἡ Ἑλλὰς ἀπολ-
 λυμένη· ἦν γὰρ σφαλῇ, σφεῖς γε οὐδὲν ἄλλο ἢ δου-
 λεύσουσι τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερέων· ἀλλὰ τιμωρητέον
 εἶη ἐς τὸ δυνατώτατον. ὑπεκρίναντο μὲν οὕτω εὐπρόσ- 15
 ωπα· ἐπεὶ δὲ ἔδει βοηθέειν, ἄλλα νοεῦντες ἐπλή-
 ρωσαν νέας ἐξήκοντα, μόγις δὲ ἀναχθέντες προσ-
 ἔμιξαν τῇ Πελοποννήσῳ· καὶ περὶ Πύλον καὶ Ταίνα-
 ρον γῆς τῆς Λακεδαιμονίων ἀνεκώχευον τὰς νέας,
 караδοκέοντες καὶ οὗτοι τὸν πόλεμον ἢ πεσέεται· 20
 ἀελπτέοντες μὲν τοὺς Ἕλληνας ὑπερβαλέεσθαι, δο-
 κέοντες δὲ τὸν Πέρσῃν κατακρατήσαντα πολλὸν
 ἄρξειν πάσης τῆς Ἑλλάδος· ἐποίευν ὦν ἐπίτηδες, ἵνα
 ἔχωσι πρὸς τὸν Πέρσῃν λέγειν τοιάδε· “ὦ βασιλεῦ,
 ἡμεῖς, παραλαμβανόντων τῶν Ἑλλήνων ἡμέας ἐς τὸν 25
 πόλεμον τοῦτον, ἔχοντες δύναμιν οὐκ ἐλαχίστην, οὐδέ
 ἰέας ἐλαχίστας παρασχόντες ἂν, ἀλλὰ πλείστας μετὰ
 γε Ἀθηναίους, οὐκ ἐβελήσαμεν τοι ἐναντιοῦσθαι, οὐδέ
 τι ἀποθύμιον ποιῆσαι.” τοιαῦτα λέγοντες ἤλπιζον
 πλεόν τι τῶν ἄλλων οἴσεσθαι· τάπερ ἂν καὶ ἐγένετο, 30
 ὡς ἐμοὶ δοκέει. πρὸς δὲ τοὺς Ἕλληνας σφι σκῆψις
 ἐπεποίητο, τῇπερ δὴ καὶ ἐχρήσαντο· αἰτιωμένων γὰρ
 τῶν Ἑλλήνων ὅτι οὐκ ἐβοήθεον, ἔφασαν πληρῶσαι
 μὲν ἐξήκοντα τριήρεας ὑπὸ δὲ ἐτησιέων ἀνέμων ὑπερ-
 βαλέειν Μαλέην οὐκ οἰοί τε γενέσθαι· οὕτω οὐκ ἐς
 ἀπικέσθαι ἐς Σαλαμίνα, καὶ εὐδεμιῇ κακότητι λει-

φθῆναι τῆς ναυμαχίης. οὗτοι μὲν οὕτω διεκρούσαντο τοὺς Ἑλληνας.

- 169 Κρήτες δὲ, ἐπεὶ τέ σφεας παρελάβανον οἱ
ἐπὶ τούτοις ταχθέντας Ἑλλήνων, ἐποίησαν τοιόνδε·
5 πέμψαντες κοινῇ θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν
ἐπειρώτων, εἴ σφι ἄμεινον γίνεται τιμωρεύουσι τῇ
Ἑλλάδι; ἣ δὲ Πυθίη ὑπεκρίνατο· “ὦ νήπιοι, ἐπι-
μέμψεσθε ὅσα ἡμῖν ἐκ τῶν Μενέλεω τιμωρημάτων
Μίνως ἔπεμψε μηνίων δακρίματα, ὅτι οἱ μὲν οὐ
10 συνεξεπρήξαντο αὐτῷ τὸν ἐν Καμίκῳ θάνατον γεύο-
μενον, ἡμεῖς δὲ κείνοισι τὴν ἐκ Σπάρτης ἄρπαχθεῖσαν
ὑπ’ αἰδρὸς βαρβάρου γυναῖκα.” ταῦτα οἱ Κρήτες
ὥς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν, ἔσχοντο τῆς τιμωρίας.
- 170 Λέγεται γὰρ Μίνων κατὰ ζήτησιν Δαιδύλου ἀπι-
15 κόμενον ἐς Σικανίην τὴν νῦν Σικελίην καλευμένην,
ἀποθανεῖν βιαίῳ θανάτῳ· ἀνὰ δὲ χρόνον Κρήτας,
θεοῦ σφε ἐποτρύναντος, πάντας πλὴν Πολιχνιτέων
τε καὶ Πραισίων ἀπικομένους στόλῳ μεγάλῳ ἐς
Σικανίην, πολιορκεῖν ἐπ’ ἔτεα πέντε πόλιν Κάμικον·
20 τὴν κατ’ ἐμὲ Ἀκραγαντῖνοι ἐέμοντο· τέλος δὲ, οὐ
δυναμένους οὔτε ἐλεῖν, οὔτε παραμένειν λιμῷ συνεσ-
τεῶτας, ἀπολιπόντας οἴχεσθαι· ὥς δὲ κατὰ Ἰηπυγίην
γειέσθαι πλώοντας, ὑπολαβόντα σφέας χεიმῶνα
μέγαν ἐκβιλέειν ἐς τὴν γῆν· συναραχθέντων δὲ τῶν
25 πλοίων, οἵδεμίαν γὰρ σφι ἔτι κομιδὴν ἐς Κρήτην
φαίνεσθαι, ἐνθαῦτα Ὑρίην πόλιν κτίσαντας κατα-
μεῖναί τε καὶ μεταβαλόντας ἀντὶ μὲν Κρητῶν γενέσ-
θαι Ἰήπυγας Μεσσαπίους, ἀντὶ δὲ εἶναι νησιώτας,
ἡπειρώτας· ἀπὸ δὲ Ὑρίης πόλιος τὰς ἄλλας οἰκίσαι·
30 τὰς δὲ Ταραντῖνοι χρόνῳ ὕστερον πολλῷ ἐξανισ-
τάντες προσέπταισαν μεγάλως· ὥστε φόνος Ἑλ-
ληνικὸς μέγιστος οὗτος δὲ ἐγένετο πάντων τῶν ἡμεῖς
ἴδμεν, αὐτῶν τε Ταραντίνων καὶ Ῥηγίνων, οἱ ὑπὸ
Μικίθου τοῦ Χοίρου ἀναγκαζόμενοι τῶν ἀστῶν καὶ
35 ἀπικόμενοι τιμωροὶ Ταραντίνοις, ἀπέθανον τρισ-
χίλιοι οὕτω· αὐτῶν δὲ Ταραντίνων οὐκ ἐπὲν ἀριθμίσ-

ὁ δὲ Μίκυθος, οἰκέτης ἑὼν Ἀναξίλειω, ἐπίτροπος Ῥηγίου καταλέλειπτο· οὗτος ὅσπερ ἐκπεσὼν ἐκ Ῥηγίου καὶ Τεγέην τὴν Ἀρκάδων οἰκήσας, ἀνέθηκε ἐν Ὀλυμπίῃ τοὺς πολλοὺς ἀνδριάντας. Ἀλλὰ τὰ 171 μὲν κατὰ Ῥηγίους τε καὶ Ταραντίνους τοῦ λόγου 5 μοι παρενθήκη γέγονε· ἐς δὲ τὴν Κρήτην ἐρημωθείσαν, ὡς λέγουσι Πραῖσιοι, ἐσοικίζεσθαι ἄλλους τε ἀνθρώπους καὶ υἷαλιστα Ἕλληνας· τρίτῃ δὲ γενεῇ μετὰ Μίνωα τελευτήσαντα γενέσθαι τὰ Τρωϊκά· ἐν τοῖσι οὐ φλαυροτατοὺς φαίνεσθαι ἑόντας Κρήτας 10 τιμωροὺς Μενελεω· ἀντὶ τούτων δέ σφι ἀπονοστήσασι ἐκ Τροίης λιμόν τε καὶ λοιμόν γενέσθαι, καὶ αὐτοῖσι καὶ τοῖσι προβάτοισι· ἔς τε, τὸ δεύτερον ἐρημωθείσης Κρήτης, μετὰ τῶν ὑπολοίπων τρίτους αὐτὴν νῦν νέμεσθαι Κρήτας. ἡ μὲν δὴ Πυθίη ὑπο- 15 μνήσασα ταῦτα, ἔσχε βουλομένους τιμωρέειν τοῖσι Ἕλλησι.

Θεσσαλοὶ δὲ ὑπὸ ἀναγκαίης τὸ πρῶτον ἐμήδισαν, 172. ὡς διέδεξαν ὅτι οὗ σφι ἦνδανε τὰ οἱ Ἀλευάδαι ἐμηχανέωντο· ἐπεὶ τε γὰρ ἐπυθέατο τάχιστα μέλ- 20 λοντα διαβαίνειν τὸν Πέερσιν ἐς τὴν Εὐρώπην, πέμπουσι ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἀγγέλους· ἐν δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἦσαν ἀλισμένοι πρόβουλοι τῆς Ἑλλάδος, ἀραιρημένοι ἀπὸ τῶν πολίων τῶν τὰ ἀμείνω φρονεουσέων περὶ τὴν Ἑλλάδα· ἀπικόμενοι δὲ ἐπὶ τούτους τῶν 25 Θεσσαλῶν οἱ ἄγγελοι ἔλεγον· “ἄνδρες Ἕλληνες, δεῖ φυλάσσεσθαι τὴν ἐσβολὴν τὴν Ὀλυμπικὴν, ἵνα Θεσσαλίῃ τε καὶ ἡ σύμπασα ἡ Ἑλλὰς ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου· ἡμεῖς μὲν νυν ἐτοιμοὶ εἰμεν συμφυλάσσειν· πέμπειν δὲ χρὴ καὶ ὑμέας στρατιὴν πολλήν· ὡς, εἰ 30 μὴ πέμψετε, ἐπίστασθε ἡμέας ὁμολογήσειν τῷ Πέρσῃ· οὐ γάρ τοι προκατημένους τοσοῦτο πρὸ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, μούνους πρὸ ὑμέων δεῖ ἀπολέσθαι. βοηθέειν δὲ οὐ βουλόμενοι, ἀναγκαίην ἡμῖν οὐδεμίαν οἰοί τέ ἐστε προσφέρειν· οὐδαμὰ γὰρ ἀδυνασίης 35 ἀνάγκη κρέσσων ἔφυ· ἡμεῖς δὲ πειρησόμεθα αὐτοὶ

φθῆναι τῆς ναυμαχίης. οὗτοι μὲν οὕτω διεκρού-
 τοὺς Ἕλληνας.

- 169 Κρήτες δὲ, ἐπεὶ τὲ σφείας παρελῦνθαι
 ἐπὶ τούτοις ταχθέντας Ἑλλήνων, ἐποίησαν τε
 5 πέμψαντες κοινῇ θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς τὸν
 ἐπειρώτων, εἰ σφί ἄμεινον γίνεται τιμωρέου
 Ἑλλάδι; ἣ δὲ Πιεθίη ὑπεκρίνατο· “ὦ νήπιοι
 μέμφεσθε ὅσα ὑμῖν ἐκ τῶν Μενέλεω τιμωρῆ,
 Μίνως ἐπεμψε μηϊῶν δακρύματα, ὅτι οἱ μ
 10 συνεξεπρήξαντο αὐτῷ τὸν ἐν Καμίκῳ θάνατον
 μενον, ὑμεῖς δὲ κείνοισι τὴν ἐκ Σπάρτης ἀρπαχὴν
 ὑπ’ ἀνδρὸς βαρβάρου γυναῖκα.” ταῦτα οἱ Κ
 ὥς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν, ἔσχοντο τῆς τιμ
 170 Λέγεται γὰρ Μίνων κατὰ ζήτησιν Δαιδάλο
 15 κόμενον ἐς Σικανίην τὴν νῦν Σικελίην καλεῖν
 ἀποθανεῖν βιαίῳ θανάτῳ· ἀνὰ δὲ χρόνον Κ
 θεοῦ σφε ἐποτρέναντος, πάντας πλην Πολιχ
 τε καὶ Πραισίων ἀπικομένους στόλῳ μεγ
 Σικανίην, πολιορκεῖν ἐπ’ ἕτεα πέντε πόλιν Κ
 20 τὴν κατ’ ἐμὲ Ἀκραγαντῖνοι ἐνέμοντο· τέλος
 δυναμένους οὔτε ἐλεῖν, οὔτε παραμένειν λιμ
 τεῶτας, ἀπολιπόντας οἶχεσθαι· ὥς δὲ κατὰ
 γενέσθαι πλώοντας, ὑπολαβόντα σφείας
 μέγαν ἐκβαλέειν ἐς τὴν γῆν· συναραχθέντ
 25 πλοίων, οὐδεμίαν γὰρ σφί ἔτι κομιδὴν ἐ
 φαίνεσθαι, ἐνθαῦτα Ὑρίην πόλιν κτίσαν
 μεῖναί τε καὶ μεταβαλόντας ἀντὶ μὲν Κρη
 θαι Ἰήπυγας Μεσσηπίους, ἀντὶ δὲ εἶναι
 ἡπειρώτας· ἀπὸ δὲ Ὑρίης πόλιος τὰς ἄλ
 30 τὰς δὲ Ταραντῖνοι χρόνῳ ὕστερον πολ
 τάντες προσέπταισαν μεγάλως· ὥστε
 ληνικὸς μέγιστος οἶτος δὴ ἐγένετο πάντ
 ἴδμεν, αὐτῶν τε Ταραντίνων καὶ Ῥη
 Μικίθου τοῦ Χοίρου ἀναγκαζόμενοι τ
 35 ἀπικόμενοι τιμωροὶ Ταραντίνουσι, ἀ
 χέλιοι οὕτω· αὐτῶν δὲ Ταραντίνων οἱ

NOT Y MINIA.

· $\epsilon_{\mu\nu} \delta p$

15

4. 2. 0

• **CT**

- 7 -

114

—

5

3. Ex

2. 4.

6

12

—

67

FILED

KQ7

1. 人口政策

100

உயிர்

កំណែ

EST 2 26

FOCUS FOR

Λουκλέος

11-15-55

SECRET

ἡ ἀπαλογία ἢ

[illegible]

1. Mr. [REDACTED]

ΕΠΙΧΕΙΡΩΝ ΤΩΝ

173 τινὰ σωτηρίην μηχανεώμενοι." ταῦτα ἔλεγον οἱ Θεσ-
 σαλοί. Οἱ δὲ Ἕλληνες πρὸς ταῦτα ἐβουλευίσαντο
 εἰς Θεσσαλίην πέμπειν κατὰ θάλασσαν πεζὸν στρα-
 τὸν, φυλάζοντα τὴν ἐσβολήν. ὥς δὲ συνελέχθη ὁ
 5 στρατὸς, ἔπλεε δι' Εὐρίπου· ἀπικόμενος δὲ τῆς
 Ἀχαιΐης εἰς Ἄλον, ἀποβάς ἐπορεύετο εἰς Θεσσαλίην,
 τὰς νέας αὐτοῦ καταλιπών· καὶ ἀπίκητο εἰς τὰ Τέμπεα
 εἰς τὴν ἐσβολήν, ἥπερ ἀπὸ Μακεδονίης τῆς κάτω εἰς
 Θεσσαλίην φέρει παρὰ Πηνειὸν ποταμὸν, μεταξὺ δὲ
 10 Οὐλίμπου τε οἴρεος ἑόντα καὶ τῆς Ὀσσης. ἐνθαῦτα
 ἐστρατοπεδεύοντο τῶν Ἑλλήνων κατὰ μυρίους ὀπλί-
 ται συλλεγέστες· καὶ σφί προσῆν ἡ τῶν Θεσσαλῶν
 ἵππος· ἐστρατήγεε δὲ Λακεδαιμονίων μὲν Εὐαίνετος
 ὁ Καρήνου ἐκ τῶν πολεμάρχων ἀραιρημένος, γένεος
 15 μέντοι ἑὼν οὐ τοῦ βασιλῆϊου, Ἀθηναίων δὲ Θεμισ-
 τοκλῆς ὁ Νεοκλέος. ἔμειναν δὲ ὀλίγας ἡμέρας
 ἐνθαῦτα· ἀπικόμενοι γὰρ ἄγγελοι παρὰ Ἀλεξάνδρου
 τοῦ Ἀμύντεω, ἀνδρὸς Μακεδόνα, συνεβοίλευόν σφί
 ἀπαλλάσσεσθαι, μηδὲ μένοντας ἐν τῇ ἐσβολῇ κατα-
 20 πατηθῆναι ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἐπιόντος· σημαίνοντες
 τὸ πλῆθος τε τῆς στρατιῆς καὶ τὰς νέας· ὥς δὲ οὗτοί
 σφί ταῦτα συνεβοίλευον (χρηστὰ γὰρ ἐδόκεον συμ-
 βουλεύειν, καὶ σφί εἴροος ἐφαίνετο ἑὼν ὁ Μακεδών),
 ἐπείθοντο· δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδίῃ ἦν τὸ πείθον, ὥς
 25 ἐπείθοντο καὶ ἄλλην ἐοῦσαν ἐσβολήν εἰς Θεσσαλοὺς
 κατὰ τὴν ἄνω Μακεδονίην διὰ Περραιβῶν κατὰ
 Γόννον πόλιν· τῇπερ δὴ καὶ ἐσέβαλε ἡ στρατιὴ ἡ
 Ξέρξεω· καταβάντες δὲ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τὰς νέας,
 174 ὀπίσω ἐπορεύοντο εἰς τὸν Ἰσθμόν. Αὕτη ἐγένετο ἡ
 30 εἰς Θεσσαλίην στρατιή, βασιλέος τε μέλλοντος
 διαβαίνειν εἰς τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ἑόντος
 ἡδὴ ἐν Ἀβίδῳ· Θεσσαλοὶ δὲ ἐρημωθέντες σιμμά-
 χων, οὕτω δὲ ἐμύδωσαν πρυθύμως οἷδ' ἔτι ἐπιδοιαστῶς·
 ὥστε ἐν τοῖσι πρήγμασι ἐφαίνοντο βασιλεῖ ἄνδρες
 35 εἶοντες χρησιμώτατοι.

175 Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεὶ τε ἀπίκατο εἰς τὸν Ἰσθμὸν,

ἐβουλευόντο πρὸς τὰ λεχθέντα ἐξ Ἀλεξάνδρου, ἥ τε
 στήσονται τὸν πόλεμον καὶ ἐν οἷοισι χώροισι· ἡ
 νικῶσα δὲ γνώμη ἐγένετο, τὴν ἐν Θερμοπύλῃσι
 ἐσβολὴν φυλάξαι· στεινοτέρη γὰρ ἐφαίνετο ἐοῦσα
 τῆς ἐς Θεσσαλίην, καὶ μία, ἀγχοτέρη τε τῆς ἐωυτῶν· 5
 τὴν δὲ ἀτραπὸν δι' ἣν ἤλωσαν οἱ ἀλόντες Ἑλλήνων
 ἐν Θερμοπύλῃσι, οὐδὲ ᾗδεσαν ἐοῦσαν πρότερον ἢ περ
 ἀπικόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἐπύθοντο Τρηχινίων·
 ταύτην ὦν ἐβουλευσάντο φυλάσσοντες τὴν ἐσβολὴν,
 μὴ παριέναι ἐς τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον· τὸν δὲ 10
 ναυτικὸν στρατὸν πλέειν γῆς τῆς Ἰστιαιώτιδος ἐπὶ
 Ἀρτεμίσιον· ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ,
 ὥστε πυνθάνεσθαι τὰ κατὰ ἐκατέρους ἐόντα. Q1 176
 τε χώροι οὕτως ἔχουσι· τοῦτο μὲν, τὸ Ἀρτεμίσιον ἐκ
 τοῦ πελάγεος τοῦ Θρηϊκίου ἐξ εὐρέος συνάγεται ἐς 15
 στεινὸν πόρον, τὸν μεταξὺ ἐόντα νήσου τε Σκιάθου
 καὶ ἡπείρου Μαγνησίης· ἐκ δὲ τοῦ στεινοῦ τῆς
 Εὐβοίης ἤδη τὸ Ἀρτεμίσιον δέκεται αἰγιαλός· ἐν δὲ,
 Ἀρτέμιδος ἱρον· ἡ δὲ αὖ διὰ Τρηχίνος ἔσοδος ἐς
 τὴν Ἑλλάδα ἐστὶ, τῇ στεινοτάτῃ, ἡμίπλεθρον· οὐ 20
 μέντοι κατὰ τοῦτό γ' ἐστὶ τὸ στεινότατον τῆς χώρας
 τῆς ἄλλης, ἀλλ' ἔμπροσθέ τε Θερμοπυλέων καὶ
 ὄπισθε· κατὰ τε Ἀλπηνοὺς ὄπισθε ἐόντας ἐοῦσα
 ἀμαξιτὸς μούνη, καὶ ἔμπροσθε κατὰ Φοίνικα ποτα-
 μὸν, ἀγχοῦ Ἀνθηλῆς πόλιος, ἀμαξιτὸς ἄλλη μούνη. 25
 τῶν δὲ Θερμοπυλέων τὸ μὲν πρὸς ἐσπέρης, ὅρος
 ἄβατόν τε καὶ ἀπόκρημνον, ὑψηλὸν, ἀνατεῖνον ἐς
 τὴν Οἶτην· τὸ δὲ πρὸς τὴν ἡῶ τῆς ὁδοῦ, θάλασσα
 ὑποδέκεται καὶ τενάγεια, ἐστὶ δὲ ἐν τῇ ἐσόδῳ ταύτῃ
 θερμὰ λουτρά, τὰ Χύτρους καλέουσι οἱ ἐπιχώριοι, 30
 καὶ βωμὸς ἰδρυταὶ Ἡρακλέος ἐπ' αὐτοῖσιν· ἐδεδμητο
 δὲ τεῖχος κατὰ ταύτας τὰς ἐσβολὰς, καὶ τό γε
 παλαιὸν πύλαι ἐπῆσαν· ἔδειμαν δὲ Φωκέες τὸ τεῖχος
 δείσαντες, ἐπεὶ Θεσσαλοὶ ἤλθον ἐκ Θεσπρωτῶν οἰκή-
 σοντες γῆν τὴν Αἰολίδα, τήν περ νῦν ἐκτέεται, ἅτε 35
 δὴ πειρωμένων τῶν Θεσσαλῶν καταστρέφεσθαι

σφεας, τοῦτο προεφιλάξαντο οἱ Φωκῆες· καὶ τὸ ἱδωρ τὸ θερμὸν τότε ἐπῆκαν ἐπὶ τὴν ἔσοδον, ὥς ἂν χαραδρωθείη ὁ χῶρος· πᾶν μηχανεύμενοι ὅπως μὴ σφί ἐσβάλοιεν οἱ Θεσσαλοὶ ἐπὶ τὴν χώραν· τὸ μὲν
 5 νυν τεῖχος τὸ ἀρχαῖον ἐκ παλαιοῦ τε ἐδέδμητο, καὶ τὸ πλεόν αὐτοῦ ἤδη ὑπὸ χρόνου ἔκειτο· τοῖσι δὲ, αὗτις ὀρθώσασι, ἔδοξε ταύτῃ ἀπαμύνειν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος τὸν βάρβαρον. κώμη δὲ ἐστὶ ἀγχοτάτω τῆς ὁδοῦ, Ἀλπηνοὶ οὖνομα· ἐκ ταύτης δὲ ἐπισιτιεῖ-
 10 σθαι ἐλογίζοντο οἱ Ἕλληνες.

177 Οἱ μὲν νυν χῶροι οὗτοι τοῖσι Ἕλλησι εἶναι ἐφαί-
 νοντο ἐπιτήδευοι· ἅπαντα γὰρ προσκεψάμενοι, καὶ ἐπιλογισθέντες ὅτι οὔτε πλήθει ἔξουσι χρᾶσθαι οἱ
 βάρβαροι οὔτε ἵππῳ, ταύτῃ σφί ἔδοξε δέκεσθαι τὸν
 15 ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· ὥς δὲ ἐπύθοντο τὸν Πέρ-
 σην εὐντα ἐν Πιερίῃ, διαλυθέντες ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ,
 ἐστρατεύοντο αὐτῶν οἱ μὲν ἐς Θερμοπίλας πεζῇ,
 ἄλλοι δὲ κατα θάλασσαν ἐπ' Ἀρτεμίσιον.

178 Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες κατὰ τάχος ἐβοήθειον δια-
 20 ταχθέντες. Δελφοὶ δ' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐχρηστη-
 ριμίζοντο τῷ θεῷ, ὑπὲρ ἐωυτῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος
 κατάρρωδηκότες· καὶ σφί ἐχρήσθη ἀνέμοισι εὐχε-
 σθαι· μεγάλους γὰρ τούτους ἔσεσθαι τῇ Ἑλλάδι
 συμμάχους. Δελφοὶ δὲ δεξάμενοι τὸ μαντήϊον,
 25 πρῶτα μὲν, Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι εἶναι ἐλευ-
 θέροισι ἐξήγγειλαν τὰ χρησθέντα αὐτοῖσι· καὶ σφί
 δεινῶς καταρρωδέουσι τὸν βάρβαρον ἐξαγγείλαντες,
 χάριν ἀθάνατον κατέθεντο· μετὰ δὲ ταῦτα, οἱ Δελφοὶ
 τοῖσι ἀνέμοισι βωμόν τε ἀπέδεξαν ἐν Θυίῃ, τῇ περ
 30 τῆς Κηφισοῦ θυγατρὸς Θυίης τὸ τέμερός ἐστι, ἐπ'
 ἧς καὶ ὁ χῶρος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει· καὶ θυ-
 σίῃσιν σφεας μετήϊσαν. Δελφοὶ μὲν δὴ κατὰ τὸ
 χρηστήριον ἔτι καὶ νῦν τοὺς ἀνέμους ἱλάσκονται.

179 Ὁ δὲ ναυτικὸς Ξέρξεω στρατὸς, ὀρμεώμενος ἐκ
 35 Θέρμης πόλιος, παρέβαλε νηυσὶ τῇσι ἄριστα πλεού-
 σησι δέκα ἰθὺ Σκιάθου· ἐνθα ἦσαν προφυλάσσονται

νέες τρεῖς Ἑλληνίδες, Τροιζηνίη τε καὶ Αἰγιναίη καὶ
 Ἀττική· προῖδόντες δὲ οὗτοι τὰς νέας τῶν βαρβά-
 —ρων, ἐς φυγὴν ὥρμησαν· Τὴν μὲν δὴ Τροιζηνίην, 180
 τῆς ἦρχε Πρηξῖνος, αὐτίκα αἰρέουσι ἐπισπόμενοι οἱ
 βάρβαροι· καὶ ἔπειτα τῶν ἐπιβατέων αὐτῆς τὸν δ
 καλλιστεύοντα ἀγαγόντες ἐπὶ τῆς πρώρης τῆς νηὸς
 ἔσφαξαν, διαδέξιον ποιεύμενοι τὸν εἶλον τῶν Ἑλλή-
 νων πρῶτον καὶ κάλλιστον· τῷ δὲ σφαγιασθέντι
 τούτῳ οὖνομα ἦν Λέων· τάχα δ' ἂν τι καὶ τοῦ οὐνό-
 ματος ἐπαύροιτο· Ἡ δὲ Αἰγιναίη, τῆς ἐτρηράρχεε 181
 Ἀσωνίδης, καὶ τινὰ σφι θόρυβον παρέσχε, Πυθέω 11
 τοῦ Ἰσχενοῦ ἐπιβατεύοντος ἀνδρὸς ἀρίστου γενο-
 μένου ταύτην τὴν ἡμέρην· ὃς ἐπειδὴ ἡ ναὺς ἠλίσκετο,
 ἐς τοῦτο ἀντείχε μαχόμενος, ἐς ὃ κατεκρεουργήθη
 ἅπας· ὥς δὲ πεσὼν οὐκ ἀπέθανε ἀλλ' ἦν ἔμπνοος, οἱ 15
 Πέρσαι, οἵπερ ἐπεβάτευον ἐπὶ τῶν νεῶν, δι' ἀρετὴν
 τὴν ἐκείνου περιποιῆσαί μιν περὶ πλείστου ἐποιή-
 σαντο, σμύρνησί τε ἰώμενοι τὰ ἔλκεα καὶ σινδόνος
 βυσσίνης τελαμῶσι κατειλίσσοντες· καὶ μιν, ὡς
 ὀπίσω ἀπίκοντο ἐς τὸ ἐωυτῶν στρατόπεδον, ἐπεδεί- 20
 κνυσαν ἐκπαγλεόμενοι πάσῃ τῇ στρατιῇ, περιέ-
 ποντες εὖ· τοὺς δὲ ἄλλους τοὺς ἔλαβον ἐν τῇ νηϊ
 ταύτῃ περιεῖπον ὡς ἀνδράποδα· Αἱ μὲν δὴ δύο τῶν 182
 νεῶν οὕτω ἐχειρώθησαν· ἡ δὲ τρίτη, τῆς ἐτρηράρχεε
 Φόρμος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φεύγουσα ἐξοκέλλει ἐς τὰς 25
 ἐσβολὰς τοῦ Πηνειοῦ· καὶ τοῦ μὲν σκάφους ἐκράτη-
 σαν οἱ βάρβαροι τῶν δὲ ἀνδρῶν οὐ· ὥς γὰρ δὴ τά-
 χιστα ἐπώκειλαν τὴν νέα οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποθορόντες,
 κατὰ Θεσσαλίην πορευόμενοι ἐκομίσθησαν ἐς Ἀθή-
 νας· ταῦτα οἱ Ἕλληνες οἱ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ στρατο- 30
 πεδευόμενοι πυνθάνονται παρὰ πυρσῶν ἐκ Σκιάθου·
 πυθόμενοι δὲ καὶ καταρρωδήσαντες, ἀπὸ τοῦ Ἀρτε-
 μισίου μετωρμίζοντο ἐς Χαλκίδα, φυλάξοντες μὲν
 τὸν Εὐριπον, λείποντες δὲ ἡμεροσκόπους περὶ τὰ
 ὑψηλὰ τῆς Εὐβοίης· [Τῶν δὲ δέκα νεῶν τῶν βαρ- 183
 βάρων τρεῖς ἐπέλασαν περὶ τὸ ἔρμα τὸ μεταξὺ ἐὺν

Σκιάθου τε καὶ Μαγνησίης, καλεόμενον δὲ Μίρμηκα.
 ἐνθαῦτα οἱ βάρβαροι ἐπειδὴ στήλην λίθου ἐπέθηκαν
 κομίσαντες ἐπὶ τὸ ἔρμα, ὀρμηθέντες αὐτοὶ ἐκ Θέρμης,
 ὥς σφί τοι ἐμπαδὼν ἐγεγόνεε καθαρὸν, ἐπέπλεον
 5 πάισι τῇσι νηυσὶ, ἑνδεκα ἡμέρας παρέντες μετὰ
 τὴν βασιλέος ἐξέλασιν ἐκ Θέρμης· τὸ δὲ ἔρμα σφί
 κατηγήσατο, εὖν ἐν πόρῳ μάλιστα, Πάμμων Σκύριος·
 πανημερὸν δὲ πλώοντες οἱ βάρβαροι ἐξανύουσι τῆς
 Μαγνησίης χώρας ἐπὶ Σηπιάδα τε καὶ τὸν αἰγιαλὸν
 10 τὸν μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος εὖντα καὶ Σηπιάδος
 ἀκτῆς.

184 Μέχρι μὲν νυν τούτου τοῦ χώρου καὶ Θερμο-
 πυλέων, ἀπαθῆς τε κακῶν ἦν ὁ στρατὸς καὶ πλῆθος
 ἦν τηνικαῖτα ἔτι, ὥς ἐγὼ συμβαλλόμενος εἵρισκω,
 15 τόσον· τῶν μὲν ἐκ τῶν νεῶν τῶν ἐκ τῆς Ἀσίης εὐ-
 σέων ἑπτὰ καὶ διηκοσιέων καὶ χιλιέων, τὸν μὲν ἀρ-
 χαῖον ἐκάστων τῶν ἐθνέων εὖντα ὄμιλον τέσσερας
 καὶ εἴκοσι μυριάδας, καὶ πρὸς, χιλιάδα τε καὶ τετρα-
 κοσίους, ὥς αἰὰ διηκοσίους ἄνδρας λογιζομένοισι ἐν
 20 ἐκάστῃ νηϊ· ἐπεβάτεον δὲ ἐπὶ τούτων τῶν νεῶν,
 χωρὶς ἐκάστων τῶν ἐπιχωρίων, ἐπιβατέων Περσέων
 τε καὶ Μήδων καὶ Σακέων τριήκοντα ἄνδρες· οὗτος
 ἄλλος ὄμιλος γίνεται τρισμῖριοι καὶ ἑξακισχίλιοι,
 καὶ πρὸς, διηκόσιοί τε καὶ δέκα· προσθήσω δ' ἔτι
 25 ταύτῃ καὶ τῷ προτέρῳ ἀριθμῷ τοὺς ἐκ τῶν πεντη-
 κοντέρων, ποιήσας, ὅ τι πλέον ἦν αὐτέων ἢ ἔλασσον,
 ἀν' ὀγδῶκοντα ἄνδρας ἐνεῖναι· συνελέχθη δὲ ταῦτα
 τὰ πλοῖα, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἰρέθη, τρισχίλια·
 ἤδη ὦν ἄνδρες ἂν εἶεν ἐν αὐτοῖσι τέσσερες μυριάδες
 30 καὶ εἴκοσι· τοῦτο μὲν νυν τὸ ἐκ τῆς Ἀσίης ναυτικὸν
 ἦν, σύμπαν εὖν πεντήκοντα μυριάδες καὶ μία, χιλιάδες
 τε ἔπεισι ἐπὶ ταύτῃσι ἑπτὰ, καὶ πρὸς, ἑκατοντάδες
 ἑξ, καὶ δεκάς. τοῦ δὲ πεζοῦ ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν
 μυριάδες ἐγίνοντο· τῶν δὲ ἵππέων ὀκτὼ μυριάδες·
 35 προσθήσω δ' ἔτι τούτοισι τὰς καμήλους τοὺς ἐλαύν-
 οντας Ἀραβίους, καὶ τοὺς τὰ ἄρματα δίβνας, πλῆθος

ποιήσας δισμυρίους ἄνδρας. καὶ δὴ τό τε ἐκ τῶν
νεῶν καὶ τοῦ πεζοῦ πλήθος συντιθέμενον γίνεται
διηκόσιαί τε μυριάδες καὶ τριήκοντα καὶ μία, καὶ
πρὸς, χιλιάδες ἑπτὰ καὶ ἑκατοντάδες ἕξ καὶ δεκάς.
τοῦτο μὲν τὸ ἐξ αὐτῆς τῆς Ἀσίης στράτευμα ἐξ- 5
αναχθὲν εἴρηται, ἄνευ τε τῆς θεραπήτης τῆς ἐπομένης
καὶ τῶν σιταγωγῶν πλοίων, καὶ ὅσοι ἐνέπλεον τού-
τοις. τὸ δὲ δὴ ἐκ τῆς Εὐρώπης ἀγόμενον στρα- 185
τευμα ἔτι προσλογιστέα τούτῳ παντὶ τῷ ἐξηριθμη-
μένῳ· δόκησιν δὲ δεῖ λέγειν· νέας μὲν νυν οἱ ἀπὸ 10
Θρηίκης Ἑλληνες, καὶ ἐκ τῶν νήσων τῶν ἐπι-
κειμένων τῇ Θρηίκῃ, παρείχοντο εἴκοσι καὶ ἑκατόν·
ἐκ μὲν νυν τουτέων τῶν νεῶν ἄνδρες τετρακισχίλιοι
καὶ δισμύριοι γίνονται. πεζοῦ δὲ, τὸν Θρηῖκες παρεί-
χοντο, καὶ Παῖονες, καὶ Ἑορδοὶ, καὶ Βοττιαῖοι, καὶ τὸ 15
Χαλκιδικὸν γένος, καὶ Βρύγοι, καὶ Πίερες, καὶ Μακε-
δόνες, καὶ Περραιβοὶ, καὶ Ἐνιῆνες, καὶ Δόλοπες, καὶ
Μάγνητες, καὶ Ἀχαιοὶ, καὶ ὅσοι τῆς Θρηίκης τὴν παρα-
λίην νέμονται, τούτων τῶν ἐθνέων τριήκοντα μυριά-
δας δοκέω γενέσθαι· αὗται ὧν αἱ μυριάδες κείνησι 20
προσθεῖσθαι τῇσι ἐκ τῆς Ἀσίης γίνονται αἱ πᾶσαι
ἀνδρῶν αἱ μάχιμοι μυριάδες διηκόσiai καὶ ἐξήκοντα
καὶ τέσσερες, ἔπεισι δὲ ταύτησι ἑκατοντάδες ἑκαί-
δεκα καὶ δεκάς. Τοῦ μαχίμου δὲ τούτου ἑόντος 186
ἀριθμὸν τοσούτου, τὴν θεραπήτην τὴν ἐπομένην τού- 25
τοις, καὶ τοὺς ἐν τοῖσι σιταγωγοῖσι ἀκάτοις ἑόντας,
καὶ μάλα ἐν τοῖσι ἄλλοις πλοίοις τοῖσι ἅμα
πλέουσι τῇ στρατιῇ, τοσούτους τῶν μαχίμων ἀνδρῶν
οὐ δοκέω εἶναι ἐλάσσονας, ἀλλὰ πλεῦνας· καὶ δὴ
σφεας ποιέω ἴσους ἐκείνοισι εἶναι, καὶ οὔτε πλεῦνας, 30
οὔτε ἐλάσσονας οὐδέν· ἐξισούμενοι δὲ οὔτοι τῷ
μαχίμῳ, ἐκπληροῦσι τὰς ἴσας μυριάδας ἐκείνησι·
οὔτω πεντηκοσίας τε μυριάδας καὶ εἴκοσι καὶ ὀκτώ,
καὶ χιλιάδας τρεῖς, καὶ ἑκατοκτάδας δύο, καὶ δεκάδας
δύο ἀνδρῶν ἡγαγε Ξέρξης ὁ Δαρείου μέχρι Σηπιάδος 35
καὶ Θερμοπυλέων. Οὗτος μὲν δὴ τοῦ συνάπαντος 187

τοῦ Ξέρξεω στρατεύματος ἀριθμός· γυναικῶν δὲ
 σιτοποιέων, καὶ παλλακέων, καὶ εὐνούχων, οἷδεις
 ἂν εἴποι ἀτρεκέα ἀριθμόν· οὐδ' αὖ ὑποζυγίων τε καὶ
 τῶν ἄλλων κτηνέων τῶν ἀχθασφόρων· καὶ κυνῶν
 5 Ἰνδικῶν τῶν ἐπομένων, οὐδ' ἂν τούτων ὑπὸ πλῆθεος
 οἷδεις ἂν εἴποι ἀριθμόν. ὥστε οἷδέν μοι θῶμα
 παρίσταται προδοῖναι τὰ ῥέεθρα τῶν ποταμῶν ἔσθι
 τῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ὅκως τὰ σιτία ἀντέχρησε, θῶμά
 μοι, μυριάσι τοσαύτησι· εὐρίσκω γὰρ συμβαλλό-
 10 μενος, εἰ χοῖνικα πυρῶν ἕκαστος τῆς ἡμέρης ἐλάμ-
 βανε καὶ μηδὲν πλέον, ἑνδεκα μυριάδας μεδίμνων
 τελεομένας ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη, καὶ πρὸς, τριηκοσίους
 τε ἄλλους μεδίμνους καὶ τισσεράκοντα· γυναιξὶ δὲ
 καὶ εὐνούχοισι καὶ ὑποζυγίοισι καὶ κυσὶ, οὐ λογι-
 15 ζομαι. ἀνδρῶν δ' ἐουσέων τοσούτων μυριαδέων,
 κάλλεός τε εἵνεκα καὶ μεγάθεος οἷδεις αὐτῶν
 ἀξιονικότερος ἦν αὐτοῦ Ξέρξεω ἔχειν ταῦτα τὸ
 κράτος.

†

188 Ὁ δὲ δὴ ναυτικὸς στρατὸς ἐπεὶ τε ὀρμηθεὶς ἐπλεε,
 20 καὶ κατέσχε τῆς Μαγνησίης χώρας ἐς τὸν αἰγιαλὸν
 τὸν μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος ἔοντα καὶ Σηπι-
 — αδος ὑκτῆς, αἱ μὲν δὴ πρῶται τῶν νεῶν ὤρμεον πρὸς
 γῆν, ἄλλαι δ' ἐπ' ἐκείνησι ἐπ' ἀγκυρέων· ἅτε γὰρ τοῦ
 αἰγιαλοῦ ἔοντος οὐ μεγάλου, πρόκροσσαι ὀρμέοντο
 25 ἐς πόντον, καὶ ἐπὶ ὀκτὼ νέας· ταύτην μὲν τὴν εὐφρό-
 νην οὕτω· ἅμα δὲ ὀρθρῶ, ἐξ αἰθρίας τε καὶ νηιμίας
 τῆς θαλάσσης ζεσάσης, ἐπέπεσέ σφι χειμῶν τε
 μέγας καὶ πολλὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης, τὸν δὴ Ἕλλησ-
 ποντίην καλέουσι οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία αἰκημένοι.
 30 ὅσοι μὲν νῦν αὐτῶν αἰζόμενον ἔμαθον τὸν ἄνεμον
 καὶ τοῖσι οὕτω εἶχε ὄρμου, οἱ δ' ἔφθησαν τὸν χειμῶνα
 ἀνασπᾶσαντες τὰς νέας, καὶ αὐτοὶ τε περιῆσαν καὶ
 αἱ νέες αὐτῶν· ὅσας δὲ τῶν νεῶν μεταρτίως ἔλαβε,
 τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς Ἴπνοις καλεομένας τινὲς ἐν
 35 Πηλίῳ, τὰς δὲ ἐς τὸν αἰγιαλόν· αἱ δὲ περὶ αὐτὴν τὴν
 Σηπιάδα περιέπιπτον, αἱ δὲ ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ

δὲ εἰς Κασθαναίην ἐξεβράσσοντο· ἦν τε τοῦ χειμῶνος
 χρῆμα ἀφόρητον. Λέγεται δὲ λόγος, ὡς Ἀθηναῖοι 189
 τὸν Βορῆν ἐκ θεοπροπίου ἐπεκαλέσαντο, ἐλθόντος
 σφί ἄλλου χρηστηρίου τὸν γαμβρὸν ἐπίκουρον κα-
 λέσασθαι· Βορῆς δὲ, κατὰ τὸν Ἑλλήνων λόγον, 5
 ἔχει γυναῖκα Ἀττικὴν Ὠρεΐθυιαν τὴν Ἐρεχθέος·
 κατὰ δὲ τὸ κῆδος τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς φάτις ὥρ- 44
 μηται, συμβαλλόμενοι σφί τὸν Βορῆν γαμβρὸν
 εἶναι, ναυλοχέοντες τῆς Εὐβοίης ἐν Χαλκίδι, ὡς
 ἔμαθον αὐξόμενον τὸν χειμῶνα (ἢ καὶ πρὸ τούτου), 10
 ἐθύοντό τε καὶ ἐπεκαλέοντο τὸν τε Βορῆν καὶ τὴν
 Ὠρεΐθυιαν, τιμωρῆσαί σφί καὶ διαφθεῖραι τῶν βαρ-
 βάρων τὰς νέας, ὡς καὶ πρότερον περὶ Ἀθων. εἰ
 μὲν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρβάροισι ὀρμέουσι ὁ
 βορῆς ἐπέπεσε, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· οἱ δ' ὦν Ἀθηναῖοι 15
 σφί λέγουσι βοηθήσαντα τὸν Βορῆν πρότερον, καὶ
 τότε ἐκεῖνα κατεργάσασθαι· καὶ ἱρὸν ἀπελθόντες
 Βορέῳ ἰδρύσαντο παρὰ ποταμὸν Ἰλισσόν.

Ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ νέας οἱ ἐλαχίστας λέγουσι 190
 διαφθαρῆναι, τετρακοσιέων οὐκ ἐλάσσονας ἄνδρας τε 20
 ἀναριθμήτους, χρημάτων τε πλῆθος ἄφθονον· ὥστε
 Ἀμεινοκλείϊ τῷ Κρητίνεω ἀνδρὶ Μάγνητι, γηοχέοντι
 περὶ Σηπιάδα, μεγάλως ἢ ναυηγίῃ ἐγένετο χρηστή·
 ὅς πολλὰ μὲν χρύσεια ποτήρια ὑστέρω χρόνῳ ἐκ-
 βρασσόμενα ἀνείλετο, πολλὰ δὲ ἀργύρεα· θησαυρούς 25
 τε τῶν Περσέων εὗρε, ἄλλα τε χρύσεια ἄφατα χρή-
 ματα περιεβάλλετο. (ἀλλ' ὁ μὲν τᾶλλα οὐκ εὐτυ-
 χέων, εὐρήμασι μέγα πλούσιος ἐγένετο· ἦν γάρ τις
 καὶ τοῦτον ἄχαρις συμφορὴ λυπεῦσα παιδοφόνος.)
 Σιταγωγῶν δὲ ὀλκάδων καὶ τῶν ἄλλων πλοίων 191
 διαφθειρομένων οὐκ ἐπὶ ἀριθμὸς· ὥστε δείσαντες 31
 οἱ στρατηγοὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ μή σφί κεκακω-
 μένοισι ἐπιθέωνται οἱ Θεσσαλοὶ, ἕρκος ὑψηλὸν ἐκ
 τῶν ναυηγίων περιεβάλοντο· ἡμέρας γὰρ δὴ ἐχεί-
 μαζε τρεῖς· τέλος δὲ, ἔντομά τε ποιεῦντες καὶ καταεί- 35
 δοντες γόησι τῷ ἀνέμῳ οἱ Μάγοι, πρὸς τε τούτοις

- καὶ τῇ Θέτι καὶ τῇσι Νηρηΐσι θύοντες, ἔπλευσαν
 τετάρτῃ ἡμέρῃ· ἢ ἄλλως κως αὐτὸς ἐθέλων ἐκόπασε·
 τῇ δὲ Θέτι ἔθνον, πιθόμενοι παρὰ τῶν Ἴωνων τὸν
 λόγον, ὡς ἐκ τοῦ χώρου τούτου ἄρπασθείη ὑπὸ
 5 Πηλέος, εἴη τε ἅπασα ἡ ἀκτὴ ἡ Σηπιάς ἐκείνης τε
 καὶ τῶν ἄλλων Νηρηίδων· ὁ μὲν δὴ τετάρτῃ ἡμέρῃ
 192 ἐπέπαυτο. Τοῖσι δὲ Ἕλλησι οἱ ἡμεροσκόποι ἀπὸ
 τῶν ἄκρων τῶν Εὐβοϊκῶν καταδραμίντες δευτέρῃ
 ἡμέρῃ ἀπ' ἧς ὁ χειμὼν ὁ πρῶτος ἐγείετο, ἐστήμινεν
 10 πάντα τὰ γενόμενα περὶ τὴν ναυηγίην· εἰ δὲ ὡς
 ἐπύθοντο, Ποσειδεωνι Σωτῆρι εἰξάμενοι, καὶ σπανδῶς
 προχέαντες, τὴν ταχίστην ὑπίσω ἡπείγοντο ἐπὶ τὸ
 Ἄρτεμίσιον· ἐλπίσαντες ὀλίγας τινὰς σφι ἀντιξούους
 εἶσεσθαι νέας. οἱ μὲν δὴ τὸ δεύτερον ἐλθόντες, περὶ
 15 τὸ Ἄρτεμίσιον ἐναυλόχεον, Ποσειδέωνος Σωτῆρος
 ἐπωνυμίην ἀπὸ τούτου ἔτι καὶ ἐς τόδε νομίζοντες.
- 193 Οἱ δὲ βάρβαροι, ὡς ἐπαύσατό τε ὁ ἄνεμος καὶ τὸ
 κύμα ἑστρωτο, κατασπάσαντες τὰς νῆας ἔπλεον
 παρὰ τὴν ἡπειρον· κάμψαντες δὲ τὴν ἄκρην τῆς
 20 Μαγνησίας, ἰθεῖαν ἔπλεον ἐς τὸν κόλπον τὸν ἐπὶ
 Παγασέων φέροντα. ἔστι δὲ χώρος ἐν τῷ κόλπῳ
 τούτῳ τῆς Μαγνησίας, ἐνθα λέγεται τὸν Ἡρακλέα
 καταλειφθῆναι ὑπὸ Ἰήσονός τε καὶ τῶν συνεταίρων
 ἐκ τῆς Ἀργοῦς ἐπ' ὕδωρ πεμφθείτα, εὐτ' ἐπὶ τὸ
 25 κῶας ἔπλεον ἐς Αἴαν τὴν Κολχίδα· ἐνθεῖτεν γὰρ
 ἔμελλον ὑδρευσάμενοι ἐς τὸ πέλαγος ἀφίξειν· ἐπὶ
 τούτου δὲ τῷ χώρῳ οὖνομα γέγονε Ἀφέται. ἐν
 τούτῳ ὦν ὄρμον οἱ Ξέρξῃ ἐποιεῖντο.]
- 194 Πεντεκαίδεκα δὲ τῶν νηῶν τουτέων ἔτυχόν τε
 30 ὕσταται πολλὸν ἐξαναχθεῖσαι, καὶ κως κατέϊδον τὰς
 ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῶν Ἑλλήνων νῆας, ἔδοξάν τε δὴ τὰς
 σφετέρας εἶναι οἱ βάρβαροι, καὶ πλείοντες ἐσέπεσον
 ἐς τοὺς πολεμίους· τῶν ἐστρατήγεε ὁ ἀπὸ Κύμης
 τῆς Αἰολίδος ἵπαρχος Σανδῶκης ὁ Θαμασίῳ· τὸν
 35 δὴ πρότερον τούτων βασιλεὺς Δαρεῖος, ἐπ' αἰτίῃ
 τοιῇδε λαβὼν ἀνεσταίρωσε, ἔντα τῶν βασιλέων

δικαστέων· ὁ Σανδώκης ἐπὶ χρήμασι ἄδικον δίκην ἐδίκασε· ἀνακρεμασθέντος ὧν αὐτοῦ, λογιζόμενος ὁ Δαρεῖος εὐρέ οἱ πλέω ἀγαθὰ τῶν ἁμαρτημάτων πεποιημένα ἐς οἶκον τὸν βασιλῆϊον· εὐρὼν δὲ τοῦτο ὁ Δαρεῖος, καὶ γνοὺς ὡς ταχύτερα αὐτὸς ἢ σοφώτερα ἐργασμένος εἶη, ἔλυσε. βασιλέα μὲν δὴ Δαρεῖον οὕτω διαφυγὼν μὴ ἀπολέσθαι, περιῆν· τότε δὲ ἐς τοὺς Ἑλληνας καταπλώσας, ἔμελλε οὐ τὸ δεύτερον διαφυγὼν ἔσσεσθαι· ὡς γάρ σφεας εἶδον προσπλέοντας οἱ Ἕλληνες, μαθόντες αὐτῶν τὴν γινομένην ἁμαρ- 10 τάδα, ἐπαναχθέντες, εὐπετέως σφέας εἶλον. Ἐν 195 τουτέων μιῇ Ἀρίδωλις πλέων ἦλω, τύραννος Ἀλαβάνδων τῶν ἐν Καρίῃ· ἐν ἐτέρῃ δὲ, ὁ Πάφος στρατηγὸς Πενθύλος ὁ Δημονόου, ὃς ἦγε μὲν δυνάδεκα νῆας ἐκ Πάφου, ἀποβαλὼν δὲ σφεων τὰς 15 ἑνδεκα τῷ χειμῶνι τῷ γενομένῳ κατὰ Σηπιάδα, μιῇ τῇ περιγενομένη καταπλέων ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦλω. τούτους οἱ Ἕλληνες, ἐξιστορήσαντες τὰ ἐβούλοντο πυθέσθαι ἀπὸ τῆς Ξέρξεω στρατιῆς, ἀποπέμπουσι δεδεμένους ἐς τὸν Κορινθίων Ἰσθμόν. 20

Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς ὁ τῶν βαρβάρων στρατὸς, 196 πᾶρεξ τῶν πεντεκαίδεκα νεῶν τῶν εἶπον Σανδώκεα στρατηγέειν, ἀπίκητο ἐς Ἀφέτας. Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς, πορευθεὶς διὰ Θεσσαλίας καὶ Ἀχαιῆς, ἐσβεβληκῶς ἦν καὶ δὴ τριταῖος ἐς Μηλιέας· ἐν Θεσσαλίῃ 25 μὲν ἄμιλλαν ποιησάμενος ἵππων τῶν ἑωυτοῦ, ἀποπειρώμενος καὶ τῆς Θεσσαλίας ἵππου, πυθόμενος ὡς ἀρίστη εἶη τῶν ἐν Ἑλληνσι· ἔνθα δὴ αἱ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλίποντο πολλόν. τῶν μὲν νυν ἐν Θεσσαλίῃ ποταμῶν, Ὀνόχωνος μούνος οὐκ ἀπέχρησε τῇ 30 στρατιῇ τὸ ῥέεθρον, πινόμενος· τῶν δὲ ἐν Ἀχαιῇ ποταμῶν ῥεόντων, οὐδὲ ὅστις ὁ μέγιστος αὐτῶν ἐστὶ Ἡπιῶνός, οὐδὲ οὗτος ἀντέσχε, εἰ μὴ φλαύρως.

Ἐς Ἄλον δὲ τῆς Ἀχαιῆς ἀπικομένῳ Ξέρξει, οἱ 197 κατηγεμόνες τῆς ὁδοῦ βουλόμενοι τὸ πᾶν ἐξηγέεσθαι, 35 ἄλεγόν οἱ ἐπιχώριον λόγον, τὰ περὶ τὸ ἱρὸν τοῦ

Λαφυστίου Διός· ὡς Ἀθάμας ὁ Αἰόλου ἐρηχανήσατο
 Φρίξῳ μόρον, σὺν Ἴνοϊ βοιλείσας· μετέπειτα δὲ,
 ὡς ἐκ θεοπροπίου Ἀχαιοὶ πρατιθεῖσι τοῖσι ἐκείνου
 ἀπογόνοισι ἀέθλους τοιοῖσδε· ὅς ἂν ἦ τοῦ γένους
 5 τούτου πρεσβύτατος, τούτῳ ἐπιτάξαντες ἔργεσθαι
 τοῦ πρυτανήϊου, αὐτοὶ φυλακὰς ἔχουσι· (λήϊτον δὲ
 καλέουσι τὸ πρυτανήϊον οἱ Ἀχαιοί·) ἣν δὲ ἐσέλθῃ,
 οὐκ ἔστι ὅπως ἔξεισι πρὶν ἢ θύσεσθαι μέλλῃ· ὥς τε
 ἔτι πρὸς τούτοις, πολλοὶ ἤδη τῶν μελλόντων τού-
 10 των θύσεσθαι, δείσαντες, οἴχοντο ἀποδράντες ἐς
 ἄλλην χώραν· χρόνου δὲ προϊόντος ὑπίσω κατελ-
 θόντες, ἣν ἀλίσκωνται ἐσελθόντες ἐς τὸ πρυτανήϊον,
 ὡς θίεται τε, ἐξηγέοντο, στέμμασι πᾶς πυκασθεὶς
 καὶ ὡς σὺν πομπῇ ἐξαχθεὶς ταῦτα δὲ πάσχουσι οἱ
 15 Κυτισσώρου τοῦ Φρίξου παιδὸς ἀπύγονοι, διότι
 καθαρμὸν τῆς χώρας ποιευμένων Ἀχαιῶν ἐκ θεο-
 προπίου Ἀθάμαντα τὸν Αἰόλου, καὶ μελλόντων μιν
 θίειν, ἀπικόμενος οἶτος ὁ Κυτίσσωρος ἐξ Αἴης τῆς
 Κολχίδος ἐρρύσατο· ποιήσας δὲ τοῖτο, τοῖσι ἐπι-
 20 γενομένοις ἐξ ἐωυτοῦ μῆνιν τοῦ θεοῦ ἐνέβαλε.
 Ξέρξης δὲ ταῦτα ἀκούσας, ὡς κατὰ τὸ ἄλσος
 ἐγένετο, αὐτὸς τε ἔργετο αὐτοῦ καὶ τῇ στρατιῇ πάσῃ
 παρήγγειλε· τῶν τε Ἀθάμαντος ἀπογόνων τὴν οἰκίην
 ὁμοίως καὶ τὸ τέμενος ἐσέβετο.
 158 Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Θεσσαλίῃ καὶ τὰ ἐν Ἀχαιίῃ·
 25 ἀπὸ δὲ τούτων τῶν χώρων ἦγε ἐς τὴν Μηλίδα παρὰ
 κόλπον θαλάσσης, ἐν τῷ ἄμπωτίς τε καὶ ῥηχίῃ ἀνὰ
 πᾶσαν ἡμέρην γίνεται· περὶ δὲ τὸν κόλπον τοῖτόν
 ἐστι χώρος πεδινὸς, τῇ μὲν εὐρὺς, τῇ δὲ καὶ κάρτα
 30 στεινός· περὶ δὲ τὸν χώρον οἶρεα ὑψηλὰ καὶ ἄβατα
 περικληθεὶς πᾶσαν τὴν Μηλίδα γῆν, Τρηχίνιαι πέτραι
 καλεόμεναι· πρώτη μὲν νυν πόλις ἐστὶ ἐν τῷ κόλπῳ
 ἰόντι ἀπὸ Ἀχαιῆς, Ἀντικίρη· παρ' ἣν ποταμὸς
 Σπερχήϊες ῥέων ἐξ Ἐνιήνων ἐς θάλασσαν ἐκδιδού·
 35 ἀπὸ δὲ τούτου, διὰ εἰκοσίου σταδίων, ἄλλος πο-
 ταμὸς, τῷ οὐνομα κεῖται Δύρας, τὸν βοηθεῖον

Ἡρακλεῖ καιομένῳ λόγος ἐστὶ ἀναφανῆναι· ἀπὸ δὲ
 τούτου, δι' ἄλλων εἴκοσι σταδίων, ἄλλος ποταμός
 ἐστι, ὃς καλέεται Μέλας. Τρηχὺς δὲ πόλις ἀπὸ τοῦ 199
 Μέλανος τούτου ποταμοῦ πέντε στάδια ἀπέχει· ταύτη
 δὲ καὶ εὐρύτατόν ἐστι πάσης τῆς χώρας ταύτης ἐκ τῶν 5
 οὐρέων ἐς θάλασσαν, κατ' ἃ Τρηχὺς πεπόλισται·
 δισχιλία τε γὰρ καὶ δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου
 ἐστί· τοῦ δὲ οὐρεος τὸ περικληῖται τὴν γῆν τὴν
 Τρηχινίην, ἔστι διασφάξ πρὸς μεσαμβρίην Τρηχίνος·
 διὰ δὲ τῆς διασφάγος Ἀσωπὸς ποταμὸς ῥέει παρὰ 10
 τὴν ὑπωρέην τοῦ οὐρεος. Ἔστι δὲ ἄλλος Φοῖνιξ 200
 ποταμὸς οὐ μέγας, πρὸς μεσαμβρίην τοῦ Ἀσωποῦ·
 ὅς ἐκ τῶν οὐρέων τούτων ῥέων, ἐς τὸν Ἀσωπὸν #
 ἐκδιδού· κατὰ δὲ τὸν Φοῖνικα ποταμὸν στεινότατόν
 ἐστι· ἀμαξιτὸς γὰρ μία μούνη δέδμηται· ἀπὸ δὲ τοῦ 15
 Φοῖνικος ποταμοῦ πεντεκαίδεκα στάδια ἐστι ἐς Θέρ-
 μοπύλας· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Φοῖνικος ποταμοῦ καὶ
 Θερμοπυλέων κώμη τέ ἐστι, τῇ οὖνομα Ἀνθήλη
 κεῖται, παρ' ἣν δὴ παραρρέων ὁ Ἀσωπὸς ἐς θάλασσαν
 ἐκδιδού, καὶ χῶρος περὶ αὐτὴν εὐρύς, ἐν τῷ Δήμη- 20
 τρὸς τε ἱρὸν Ἀμφικτυονίδος ἱδρυται, καὶ ἔδραι εἰσὶ
 Ἀμφικτυόσι, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀμφικτυόνος ἱρόν.

Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς 201
 Μηλίδος ἐν τῇ Τρηχινίῃ· οἱ δὲ δὴ Ἕλληνες, ἐν τῇ
 διόδῳ· (καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν 25
 πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπι-
 χωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι.) ἐστρατοπεδεύοντο
 μὲν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοις τοῖσι χωρίοις· ἐπεκρά-
 τее δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορῇν ἄνεμον ἐχόντων πάντων
 μέχρι Τρηχίνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον καὶ μεσαμβρίην 30
 φερόντων, τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου.

Ἦσαν δὲ οἶδε Ἑλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν 202
 Πέρσην ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριη-
 κόσιοι ὀπλίται, καὶ Τεγεστητέων καὶ Μαντινέων χίλιοι,
 ἡμίσεες ἑκατέρων· ἐξ Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίας 35
 εἴκοσι καὶ ἑκατὸν, καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίας χίλιοι.

τοσούτοι μὲν Ἀρκάδων· ἀπὸ δὲ Κορίνθου τετρακόσιοι·
καὶ ἀπὸ Φλiviντος διηκόσιοι· καὶ Μεκρηναίων ὀγδώ-
κοντα. οἷτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρήσαν· ἀπὸ
203 ἐξ Βοιωτῶν, Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι καὶ Θηβαίων
ἑκατόν τε οἱ Ἰοκρόϊ τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ, καὶ Φωκέων
χιλίοι. αὐτοὶ γάρ σφεας ἐπεκαλέσαντο οἱ Ἕλληνες,
λέγοντες δι' ἀγγέλων ὥς αὐτοὶ μὲν ἤκοιεν πρόδρομοι
τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων προσδόκιμοι
10 πᾶσαν εἶεν ἡμέρην· ἡ θάλασσά τε σφί εἴη ἐν φυλακῇ,
ἡ π' Ἀθηναίων τε φρουρεομένη καὶ Αἰγυπτιέων καὶ
τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καὶ σφί εἴη
δεινὸν οἰδέν· αὐτὰρ θεὸν εἶναι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ
τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἄνθρωπον· εἶναι δὲ θνητὸν οὐδέϊα,
15 οἷδὲ εἶσεσθαι, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οἷ συνε-
μίχθη· τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτῶν μέγιστα· ὀφείλειν
ὦν καὶ τὸν ἐπελαίνοντα, ὥς εἶντα θνητον, ἀπὸ τῆς
δόξης πεσέειν ἄν· οἱ δὲ ταῦτα πυνθανόμενοι ἐβυήθεον
ἐς τὴν Τρηχίνα.

204 Τούτοις ἦσαν μὲν νῦν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ
πύλιας ἐκάστων· ὁ δὲ θαυμάζομενος μάλιστα καὶ
παντὸς τοῦ στρατεύματος ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος
ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδew, τοῦ Λέοντος, τοῦ
Εὐρικρατίδew, τοῦ Ἀναξάιδρωι, τοῦ Εὐρυκράτεος,
25 τοῦ Πολυδώρου, τοῦ Ἀλκαμένεος, τοῦ Τηλέκλου, τοῦ
Ἀρχέλεω, τοῦ Ἡγησίλεω, τοῦ Δορίσσου, τοῦ Λεω-
βύτεω, τοῦ Ἐχυστράτου, τοῦ Ἡγίος, τοῦ Εὐρυ-
σθέneos, τοῦ Ἀριστοδήμου, τοῦ Ἀριστομάχου, τοῦ
Κλεοδαίου, τοῦ Ὑλλου, τοῦ Ἡρακλέος, κτησάμενος
205 τὴν βασιληίην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκῆτου. Διξὼν
γάρ οἱ εἶντων πρεσβυτέρων ἀδελφεῶν, Κλεομένεος
τε καὶ Δωριέος, ἀπελήλατο τῆς φροντίδος περὶ τῆς
βασιληίης· ἀποθανόντος δὲ Κλεομένεος ἄπαιδος
ἔρσενος γόνου, Δωριέος τε οἷκέτι εἶντος ἀλλὰ τελευ-
30 τήσαντος καὶ τούτου ἐν Σικελίῃ, οὕτω δὲ ἐς Λεωνίων
ἀνέβαινε ἡ βασιληίη· καὶ οὕτω πρῶτος ἐγένετο

Κλεομβρότου, (οὗτος γὰρ ἦν νεώτατος Ἀναξανδρίδew παῖς,) καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα· ὅς τότε ἦν ἐς Θερμοπύλας, ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστέωτας τριηκοσίους καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἐόντες· παραλαβὼν δὲ ἀπίκητο καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς 5 τὸν ἀριθμὸν λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου· τοῦδε δὲ εἵνεκα τούτους σπουδὴν ἐποιήσατο Λεωνίδης μούρους Ἑλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίξειν· παρεκάλεε ὧν ἐς τὸν πόλεμον, θέλων εἰδέναι εἴτε 10 συμπέμψουσι, εἴτε καὶ ἀπερέουσιν ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην· οἱ δὲ ἀλλοφρονέοντες ἔπεμπον.

Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην πρῶτους ἀπέ- 206 πεμψαν Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους ὁρῶντες οἱ ἄλλοι 15 σύμμαχοι στρατεύωνται· μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίσωσι, ἦν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλομένους· μετὰ δὲ, Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδῶν, ἔμελλον ὀρτάσαντες καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ, κατὰ τάχος βοηθέειν πανδημεί. ὥς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμ- 20 μάχων ἐνενῶντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήσιν· ἦν γὰρ κατὰ τῶντὸ Ὀλυμπιάς τούτοις τοῖς πρήγ- 21 μασι συμπεσοῦσα· οὐκὼν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον, ἔπεμπον τοὺς προδρόμους. Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενε- 207 νῶντο ποιήσιν· οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι Ἕλληνες, 26 ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταρρωδέοντες, ἐβουλευόντο περὶ ἀπαλλαγῆς· τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε, ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἰσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνί- 30 δης δὲ, Φωκέων καὶ Λοκρῶν περισπερχεόντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλεις κελεύοντάς σφι ἐπιβοηθέειν, ὡς ἐόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τῶν Μήδων ἀλέξασθαι.

Ταῦτα βουλευομένων σφέων, ἔπεμπε Ξέρξης κα- 218

τάσκοπον ἱππέα, ἰδέσθαι ὁκόσοι τέ εἴσι καὶ ὃ τι
ποιέοιεν; ἀκηκίεε δὲ ἔτι ἐὼν ἐν Θεσσαλίῃ, ὡς ἀλυσ-
μένη εἴη ταύτῃ στρατιῇ ὀλίγῃ, καὶ τοὺς ἡγεμόνας
ὡς εἶησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης ἐὼν γένος
5 Ἡρακλείδης· ὡς δὲ προσέλασε ὁ ἱππεὺς πρὸς τὸ
στρατόπεδον, ἐθελίτο τε καὶ κατώρα πᾶν μὲν οὐ τὸ
στρατόπεδον· τοῖς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος,
τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε ἔν
κατιδέσθαι· ὃ δὲ τοῖς ἔσω ἐμάνθανε τοῖσι πρὸ τοῦ
10 τείχεος τὰ ὄπλα ἔκειτο· ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον
Λακεδαιμόνιοι ἔσω τεταγμένοι· τοὺς μὲν δὴ ὥρα
γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοῖς δὲ τὰς κόμας κτενι-
ζομένους· ταῖτα δὴ θεώμενος ἐθώμαζε, καὶ τὸ πλῆθος
ἐμάνθανε, μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλαυνε ὀπίσω
15 κατ' ἡσυχίην· οὔτε γάρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐνεκύν-
ρησε πολλῆς· ἀπελθὼν δὲ ἔλεγε πρὸς Ξέρξεα τάπερ
20 ὁπώπες πάντα. Ἀκούων δὲ Ξέρξης οἶκ' εἶχε συμ-
βαλέσθαι τὸ ἐὼν, ὅτι παρασκευάζονται ὡς ἀπολείμε-
νοί τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ
25 γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν, μετεπέμψατο Δημάρη-
τον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ· ἀπικό-
μενον δὲ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα τούτων, ἐθέλων
μαθέειν τὸ ποιούμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων· ὃ
δὲ εἶπε· “ἤκουσας μὲν μευ καὶ πρότερον, εὔτε
30 ὀρμῶμεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τοίτων·
ἀκούσας δὲ, γέλῳτά με ἔθει λέγοντα τάπερ ὥρων
ἐκβησόμενα πρήγματα ταῦτα· ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθινήν
ἀσκέειν ἀντία σεῦ, ὦ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι·
ἀκουσον δὲ καὶ νῦν· οἱ ἄνδρες οἵτοι ἀπικάται μαχε-
35 σόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῖτα παρασκευά-
ζονται· νόμος γὰρ σφί οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλ-
λωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσ-
μέοντα· ἐπίσταο δὲ, εἰ τούτους τε καὶ τὸ ἱπομένον
ἐν Σπάρτῃ καταστρέφει, ἔστι οἷδέν ἄλλο ἔθνος
40 ἀνθρώπων τὸ σέ, βασιλεῦ, ὑπομένει χεῖρος ἀνταει-
ρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιλῆϊν τε καὶ καλλίστην

πόλιν τῶν ἐν Ἑλλησι προσφέραι, καὶ ἄνδρας ἀρίστους.” κάρτα τε δὴ ἄπιστα Ξέρξῃ ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα εἶναι, καὶ δεύτερα ἐπειρώτα ὄντινα τρόπον τοσοῦτοι ἐόντες τῇ ἐωυτοῦ στρατιῇ μαχέσονται; ὁ δὲ εἶπε· “ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὡς ἀνδρὶ ψεύστῃ, 5 ἦν μὴ ταῦτά τοι ταύτῃ ἐκβῇ τῇ ἐγὼ λέγω.”

Ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Ξέρξεα· τέσσερας 210 μὲν δὴ παρεξῆκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφεας ἀποδρήσεσθαι· πέμπτη δὲ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ διαχρεώμενοι 10 μένειν, πέμπει ἐπ’ αὐτοὺς Μῆδους τε καὶ Κισσίους θυμωθεὶς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὕψιν τὴν ἐωυτοῦ· ὡς δ’ ἐπέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἑλληνας οἱ Μῆδοι, ἔπιπτον πολλοί· ἄλλοι δ’ ἐπεσῆϊσαν, καὶ οὐκ ἀπελαύνοντο καίπερ μεγάλως προσ- 15 πταίοντες· δῆλον δ’ ἐποίευν παντί τεω καὶ οὐκ ἦκιστα αὐτῷ βασιλεῖ, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι εἶεν ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐγένετο δὲ ἡ συμβολὴ δι’ ἡμέρης. Ἐπεὶ 211 τε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὗτοι μὲν ὑπεξήϊσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήϊσαν 20 τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεὺς, τῶν ἦρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ οὗτοί γε εὐπετέως κατεργασύμενοι· ὡς δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖσι Ἑλλησι, οὐδὲν πλεον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς ἀλλὰ τὰ αὐτὰ, ἅτε ἐν στεينوπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δόρασι βρα- 25 χυτέροισι χρεώμενοι ἥπερ οἱ Ἕλληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθει χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἀλλὰ τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὅκως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, ἀλέες φεύγεσκον δῆθεν· οἱ δὲ βάρβαροι 30 ὀρέωντες φεύγοντας βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήϊσαν, οἱ δ’ ἂν καταλαμβανόμενοι ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροις· μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθει ἀναριθμήτους τῶν Περσέων· ἔπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ 35 οὐδὲν ἐδυνέατο παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου

- πειρεύμενοι, καὶ κατὰ τέλεα καὶ παντοίως προσβί-
λοιτες, ἀπήλαννον ὑπίσω. ἐν ταύτησι τῇσι πρυσό-
δοισι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον τρὶς
ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δέισαντα περὶ τῇ στρατιῇ.
- 212 Τότε μὲν οὕτω ἡγωνίσαντο· τῇ δ' ὑστεραίῃ εἰ
6 βάρβαροι οἶδεν ἄμεινον ἀέθλεον· ἅτε γὰρ ὀλίγων
εὐντων, ἐλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ
οὐκ οἶους τε ἔσεσθαι ἔτι χεῖρας ἀνταείρασθαι, συνέ-
βαλλον· οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξεις τε καὶ κατὰ
10 ἔθνεα κεκοσμημέοι ἦσαν, καὶ ἐν μέρει ἕκαστοι ἐμά-
χοντο, πλὴν Φωκίων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ οὖρος ἐτάχθησαν
φυλάξοντες τὴν ἀτραπὸν· ὥς δὲ οὐδὲν εὗρισκον ἄλ-
λοιούτερον οἱ Πέρσαι ἢ τῇ προτεραιῇ ἐνῶρων, ἀπή-
λαννον.
- 213 Ἀπορέοντος δὲ βασιλέος ὅτι χρήσεται τῷ παρεόντι
15 πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εἰρυδήμου ἀνὴρ Μηλιεύς
ἦλθέ οἱ ἐς λόγους, ὡς μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων
οἴσεσθαι· ἔφρασε τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ οἴρεος
φέρονσαν ἐς Θερμοπύλας, καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτη
20 ὑπομείναντας Ἑλλήνων· ἕστερον δὲ δέισας Λακε-
δαιμονίους ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην· καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ
τῶν Πυλαγόρων (τῶν Ἀμφικτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην
συνλεγομένων) ἀργίριον ἐπεκηρίχθη· χρόνῳ δὲ ὕσ-
τερον, κατῆλθε γὰρ ἐς Ἀντικύρην, ἀπέθανε ὑπὸ
25 Ἀθηνάδεω ἀνδρὸς Τρηχινίου· ὁ δὲ Ἀθηνάδης οἷτος
ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάλτεια δι' ἄλλην αἰτίην, τὴν ἐγὼ
ἐν τοῖσι ὕπισθε λόγοισι σημαίεω· ἐτιμήθη μέντοι
ὑπὸ Λακεδαιμονίων οἶδεν ἦσσαν. Ἐπιάλτης μὲν
οὕτω ὕστερον τούτων ἀπέθανε.
- 214 Ἔστι δὲ ἕτερος λεγόμενος λόγος, ὡς Ὀνήτης τε
31 ὁ Φαναγόρεω ἀνὴρ Καρύστιος καὶ Κορυδαλλὸς Ἀν-
τικιρεὺς εἰσὶ οἱ εἶπαντες πρὸς βασιλέα τούτους τοὺς
λόγους, καὶ περιηγησάμενοι τὸ οὖρος τοῖσι Πέρσῃσι,
οὐδαμῶς ἐμοί γε πιστός· τοῖτο μὲν γὰρ τῷδε χρή
35 σταθμώσασθαι, ὅτι οἱ τῶν Ἑλλήνων Πυλαγόροι
ἐπεκήρυξαν οὐκ ἐπὶ Ὀνήτῃ τε καὶ Κορυδαλλῇ ὁρμή-

ριον, ἀλλ' ἐπὶ Ἐπιάτῃ τῷ Ἰππάρχῳ. πρῶτον αὖτε
ἀτρεκέστατον πείθεσθαι· οὕτω γὰρ καὶ νῦν ἔστι τῆ
Ἐπιάτῃν ταύτην τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον· ἔπειτα
γὰρ αὖ, καὶ ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ τὸν ἀνδρα-
ῖον Ὀνήτης εἰ τῇ χάριτι τῆς αὐτοῦ φύσεως εἴη ἰσὺς· ἔπει-
τα ὅλτης γὰρ ἔστι ὁ περὶ τὴν ἡλικίαν τὴν αὐτὴν ὅτι
ἀτραπὸν, τοῦτον αὖτε νῦν.

Ξέρξης δὲ, ἐπεὶ αἱ ἡμέραι τὴν ἰσότητα ἔχουσιν,
κατεργάσεσθαι, αὐτὰς τελερῶντας· ἀντιπαρα-
ῖον ὕδαρνα, καὶ τὸν ἀντιπαρα-ῖον ἰσότητα· ἀντιπαρα-
ῖον δὲ περὶ λίχων ἔσται ὅτι τὴν ἰσότητα τὴν αὐ-
τῶν ἀτραπὸν ταύτην ἐξείσω μετὰ τὴν ἀντιπαρα-ῖον
ἐξευρόντες ὅτι ὁ ἀντιπαρα-ῖος ἀντιπαρα-ῖος
τότε, ὅτε οἱ ἡμέρες οὐκ εἴσονται αὐτῶν τὴν ἀντιπαρα-ῖον
ἦσαν ἐν σκέτῃ τῇ αὐτῇ· ὅτι τὴν αὐτὴν αὐτῶν
ὁ ἔδεκτο ἔσται αὐτῶν ἡλικίαν· ἔπειτα ὅτι
ὡς δὲ ἡ ἀτραπὸς αὐτῇ ἡλικίᾳ αὐτῶν τὴν αὐτὴν
ποταμοῦ τοῦ αὐτοῦ ἡλικίαν αὐτῶν ἡλικίαν αὐτῶν
τῶ οὐρεὶ ταύτῃ καὶ τῇ ἀντιπαρα-ῖον αὐτῶν αὐτῶν
τείνει ὅτι ἡ ἀντιπαρα-ῖον αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
λήγει ὅτι κατὰ τὴν ἀντιπαρα-ῖον αὐτῶν αὐτῶν
τῶν Δοκρίων τῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
πυγὸν τε καλεῖσθαι αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
ἔδρας· τῇ καὶ τὴν ἀντιπαρα-ῖον αὐτῶν αὐτῶν
δὴ τὴν ἀτραπὸν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
Ἀσωπὸν ἀντιπαρα-ῖον αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
δεξιῇ μὲν ἔχοντες αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
τὰ Τρηχίον αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
ἀκρωτηρίῳ τῇ αὐτῇ αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
ἐφύλασσαν, ὡς καὶ πρὶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
χίλιοι ὑπῆλθον, ἔπειτα αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
φρουρέοντες τὴν ἀντιπαρα-ῖον αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
ἐφύλασσαν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
ἀτραπὸν ἐβελῶνται αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
ἐφύλασσαν· ἔπειτα αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
βεβηκότας ἀντιπαρα-ῖον αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν

- τὸ οἶρος πᾶν ἐὼν δρυῶν ἐπίπλεον· ἦν μὲν δὴ νηνεμία, ψόφου δὲ γινόμενου πολλοῦ ὥς οἶκος ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσὶ, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἔδυντο τὰ ἔπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι
 5 παρήσαν· ὥς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὄπλα, ἐθώματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γὰρ οἱδέν σφι φανήσεσθαι ἀντίξοον ἐνεκύρησαν στρατῶ· ἐνθαῦτα Ὑδάρνης καταρρωδήσας μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνι, εἵμετο τὸν Ἐπιάλτεα ποδαπὸς εἶη ὁ στρατός; πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως, διέτασσε τοὺς Πέρσας ὥς ἐς μάχην· οἱ δὲ Φωκέες, ὥς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξείμασι πολλοῖσί τε καὶ πυκνοῖσι, οἷχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ οὔρεος τὸν κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὥς ἐπὶ σφέας ὠρμήθησαν ἀρχήν, καὶ παρσκευάδατα ὥς ἀφυλόμενοι· οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ
 15 Ἐπιάλτεα καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῖντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὔρος κατὰ τάχος.
- 219 Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῖσι Ἑλλήνων, πρῶτον
 20 μὲν ὁ μάντις Μεγιστίης ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱρὰ ἔφραπτε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἡοὶ σφι θάνατον· ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦϊσαν οἱ ἐξαγγείλαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον· οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν· τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων, ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης.
 25 ἐνθαῦτα ἐβουλευόντο οἱ Ἕλληνες, καὶ σφῶν ἐσχίζοντο αἱ γνώμαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον· μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες, οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλιν ἕκαστοι ἐτράποντο, 30 οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρσκευάδατο. Λέγεται δὲ ὥς αὐτὸς σφῶν ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπόλωνται κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παρῶσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιεῖν τὴν τάξιν ἐς τὴν ἡλθον φυλάξοντες ἀρχήν. ταύτῃ
 35 καὶ μᾶλλον τῇ γνώμῃ πλεῖστός εἰμι, Λεωνίδην, ἐπεὶ τε ἦσθετο τοὺς συμμάχους ἔοντας ἀπροθίμους καὶ

οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεύσαί σφεας ἀπαλλάσσεσθαι· αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν. μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐξηλείφετο· ἐκέχρητο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτησι, χρεωμένοισι περὶ τοῦ 5 πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἡ Λακεδαίμονα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἢ τὸν βασιλέα σφεων ἀπολέεσθαι. ταῦτα δὲ σφι ἐν ἔπεσι ἑξαμέτροισι ἔχοντα χρά, λέγοντα ὧδε·

Ἵμῖν δ', ὦ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο, 10
 ἢ μέγα ἄστν' ῥικνυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσεῖδῃσι
 πέρθεται· ἢ τὸ μὲν οὐχί, ἀφ' Ἡρακλέους δὲ γενέθλης
 πενθήσει βασιλῇ φθίμενον Λακεδαίμονος οὔρος.
 οὐ γὰρ τὸν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων
 ἀντιβίην· Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος· οὐδέ ἐ φημί 15
 σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἕτερον διὰ πάντα δάσσηται.

ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην, καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μῦνον Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους μᾶλλον, ἢ γνώμῃ διενεχθέντας οὕτω ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους. Μαρτύ- 221 ριον δέ μοι καὶ τότε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι 21 γέγονε· οὐ γὰρ μῦνον τοὺς ἄλλους ἀλλὰ καὶ τὸν μάντιν ὃς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστήν τὸν Ἀκαρνήνα λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμ- ποδος, τοῦτον εἶπαντα ἐκ τῶν ἱρῶν τὰ μελλοντά σφι 25 ἐκβαίνειν φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων, ἵνα μὴ συναπόληταί σφι· ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπελίπετο, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον εὐόντα οἱ μουννογενέα ἀπέπεμψε.

Οἱ μὲν νυν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι οἴχοντό 222 τε ἀπιόντες, καὶ ἐπείθοντο Λεωνίδῃ· Θεσπιέες δὲ 31 καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μῦνοι παρὰ Λακεδαιμονί- οισι· τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες ἔμενον, καὶ οὐ βουλόμενοι· κατεῖχε γὰρ σφεας Λεωνίδης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιούμενος· Θεσπιέες δὲ ἐκόντες μάλιστα, οἳ 35 οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ'

οὗτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες στυαπέ-
 θανον· ἐστρατήγεε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμευ.
 223 Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδαῖς
 ἐποιήσατο, ἐπισχὼν χρόνον, ἐς ἀγορῆς κού μάλιστα
 5 πλῆθύνην πρόσουδον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ
 Ἐπιάλτεω οὕτω· ἀπὸ γὰρ τοῦ οὔρεος ἡ κατάβασις
 συντομωτέρη τέ ἐστι, καὶ βραχύτερος ὁ χώρος πολ-
 λὺν, ἥπερ ἡ περίοδος τε καὶ ἀνάβασις. οἳ τε δὴ
 βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξεα προσήϊσαν, καὶ οἱ ἀμφὶ
 10 Λεωνίδην Ἕλληνες, ὡς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον
 ποιούμενοι, ἤδη πολλῷ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξ-
 ἦσαν ἐς τὸ εἰρύτερον τοῦ αὐχένος· τὸ μὲν γὰρ
 ἔργον τοῦ τείχεος ἐφυλάσσετο, οἱ δὲ ἀνὰ τὰς προ-
 τέρας ἡμέρας ἐπεξιόντες ἐς τὰ στεινύπορα ἐμάχοντο.
 15 τίτε δὴ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινῶν, ἐπιπτον
 πλήθει πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὅπισθε γὰρ οἱ
 ἠγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μαστίγας, ἐρράπιζον
 πάντα ἄνδρα αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. πολ-
 λοι μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ
 20 διεφθείροντο· πολλῷ δ' ἔτι πλεῖνες κατεπατεύοντο
 ζωοὶ ὑπ' ἀλλήλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυ-
 μένου. ἅτε γὰρ ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντά σφι
 ἔσσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιϋόντων τὸ οἶρος, ἀπε-
 δείκνυντο ῥώμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρ-
 224 βίρους, παραχρεώμενοί τε καὶ ἀτέοντες. Δόρατα
 25 μὲν νυν τοῖσι πλεόνεσιν αὐτῶν τηρικαῦτα ἤδη
 ἐτύγχανε κατεπηγότα, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο
 τοὺς Πέρσας· καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ
 πίπτει, ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ'
 3) αὐτοῦ ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν
 ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ οὐνόματα· ἐπιθόμην
 δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων· καὶ δὴ καὶ Περσέωι
 πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ ὀνομαστοὶ
 ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ
 35 Ὑπεραίθης, ἐκ τῆς Ἀρτάνεω θυγατρὸς Φραταγών.
 γεγυῖαι Δαρείῳ· ὃ δὲ Ἀρτάνης Δαρείου μὲν

βασιλέος ἦν ἀδελφεὸς, Ὑστάσπεος δὲ τοῦ Ἀρσάμεω
 παῖς· ὃς καὶ ἐκδιδούς τὴν θυγατέρα Δαρείῳ, τὸν
 οἶκον πάντα τὸν ἑωυτοῦ ἐπέδωκε, ὥς μούνου οἱ
 εἰσότης ταύτης τέκνου. Ξέρξεω τε δὴ δύο ἀδελφεοὶ
 ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχεόμενοι ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ
 Λεωνίδεω· Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς 225
 ἐγένετο πολλός· ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες
 ἱπεξεύρυσαν, καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις.
 τοῦτο δὲ συνεστήκεε μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ
 παρεγένοντο· ὥς δὲ τούτους ἦκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλ- 10
 ληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ νεῖκος· ἔς τε γὰρ
 τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρεον ὀπίσω, καὶ παραμει-
 ψάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόντες ἴζοντο ἐπὶ τὸν κολωνόν
 πάντες ἀλῆες οἱ ἄλλοι, πλην Θηβαίων· ὁ δὲ κολωνός
 ἐστὶ ἐν τῇ ἐσόδῳ ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ 15
 Λεωνίδῃ· ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους
 μαχαίρησι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι,
 καὶ χερσὶ καὶ στόμασι, κατέχωσαν οἱ βάρβαροι
 βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας ἐπισπόμενοι καὶ τὸ
 ἔρυμα τοῦ τεύχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες 20
 πάντοθε περιστάδον.

Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενο- 226
 μένων, ὅμως λέγεται ἀνὴρ ἄριστος γενέσθαι Σπαρτιή-
 της Διηνέκης· τὸν τότε φασὶ εἶπαι τὸ ἔπος πρὶν ἢ
 συμμίξαι σφέας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τευ 25
 τῶν Τρηχινίων ὥς ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ
 τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν οὔστῶν
 ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτό τι πλῆθος αὐτῶν εἶναι· τὸν
 δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοις, εἰπεῖν, ἐν ἀλογίῃ ποιεύ-
 μενον τὸ τῶν Μήδων πλῆθος, ὥς πάντα σφὶ ἀγαθὰ 30
 ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν
 Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἢ
 μάχῃ, καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιου-
 τότροπα ἔπεά φασὶ Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον
 λιπέσθαι μνημόσυνα. Μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεύσαι 227
 λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφεοὶ, Ἀλφεύς τε

καὶ Μύρων, Ὅρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμее μάλιστα τῷ οὐνομα ἦν Διθίραμβος Ἀρματίδew.

228 Θαφθεῖσι δέ σφι αὐτοῖ ταύτῃ τῇπερ ἔπεσον, καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσαι ἢ ὑπὸ Λεωνίδew ἀποπεμφθέντας οἷχασθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

Μιρίασιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννήσου χιλιάδες τέτορες.

10 ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται· τοῖσι δὲ Σπαρτιήτησι ἰδίῃ·

Ὡ ξεῦ', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο· τῷ δὲ μάντι, τόδι·

15 Μνῆμα τόδε κλεινοῦ Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι
Σπερχειὸν ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,
μάντιος, ὃς τότε κῆρας ἐπέρχομένας σάφα εἰδὼς,
οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεῖντας προλιπεῖν.

ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ στήλῃσι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ
20 μάντιος ἐπίγραμμα, Ἀμφικτυόνες εἰσὶ σφέας οἱ
ἐπικοσμήσαντες· τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίew,
Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπι-
γράφας.

229 Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται Εἷρυτίν
25 τε καὶ Ἀριστόδημον, παρεὼν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι
κοινῷ λόγῳ χρησαμένοις, ἢ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς
Σπάρτην, ὥς μεμετιμένοι τε ἦσαν ἐκ τοῦ στρατο-
πέδου ὑπὸ Λεωνίδew, καὶ κατεκέατο ἐν Ἀλπηνοῖσι
ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ ἔσχατον· ἢ, εἴγε μὴ ἐβούλοντο

30 νοστήσαι, ἀποθανεῖν ἅμα τοῖσι ἄλλοις· παρεὼν
σφι τοίτων τὰ ἕτερα ποιεῖν, οὐκ ἐθελῆσαι ὁμο-
φροεῖν· ἀλλὰ γνώμῃ διενειχθέντας, Εἷρυτον μὲν
πυθόμενον τῶν Περσέων τὴν περίοδον, αἰτήσαντά τε
τὰ ὄπλα καὶ ἐνδύντα, ἄγειν αὐτὸν κελεύσαι τὸν
35 εἰλωτα ἐς τοὺς μαχομένους· ὅκως δὲ αὐτὸν ἡγάγῃ.
τὸν μὲν ἀγαγόντα οἷχασθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπε-

σόντα ἐς τὸν ὄμιλον διαφθαρῆναι· Ἀριστόδημον δὲ
 λειποψυχέοντα λειφθῆναι. εἰ μὲν νυν ἦν μούνον
 Ἀριστόδημον ἀλγῆσαντα ἀπονοστήσαι ἐς Σπάρτην ἢ
 καὶ ὁμοῦ σφέων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν γενέσθαι,
 δοκέειν ἐμοὶ, οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας μῆνιν οὐδεμίαν
 προσθέσθαι· νυνὶ δὲ, τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου,
 τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προφάσιος οὐκ ἐβελή-
 σαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι ἔχειν μηνίσαι
 μέγας Ἀριστοδήμῳ. Οἱ μὲν νυν οὕτω σωθῆναι 230
 λέγουσι Ἀριστόδημον ἐς Σπάρτην, καὶ διὰ πρόφασιν 10
 τοιήνδε· οἱ δὲ ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ τοῦ στρατο-
 πέδου, ἐξεὼν αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην,
 οὐκ ἐβελῆσαι ἀλλ' ὑπομείναντα ἐν τῇ ὁδῷ περιγε-
 νέσθαι· τὸν δὲ συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν
 μάχην ἀποθανεῖν. Ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαί- 231
 μονα ὁ Ἀριστόδημος ὄνειδός τε εἶχε καὶ ἀτιμίην, 16
 πάσχων δὲ τοιάδε ἡτίμωτο· οὔτε οἱ πῦρ οὐδεὶς ἔναυε
 Σπαρτιητέων οὔτε διελέγετο, ὄνειδός τε εἶχε ὁ
 τρέσας Ἀριστόδημος καλεόμενος· ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ
 ἐν Πλαταιῇσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπενεχ- 20
 θεῖσάν οἱ αἰτίην. Λέγεται δὲ καὶ ἄλλον ἀποπεμφ- 232
 θέντα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τούτων
 περιγενέσθαι, τῷ οὖνομα εἶναι Παντίτην· νοστή-
 σαντα δὲ τοῦτον ἐς Σπάρτην, ὡς ἡτίμωτο, ἀπάγ-
 ξασθαι.

25

Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῶν ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε, 233
 τέως μὲν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο ὑπ'
 ἀναγκαίης ἐχόμενοι πρὸς τὴν βασιλέος στρατιήν·
 ὡς δὲ εἶδον κατυπέρτερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ
 πρήγματα, οὕτω δὴ τῶν σὺν Λεωνίδῃ Ἑλλήνων 30
 ἐπειγομένων ἐπὶ τὸν κολωνόν, ἀποσχισθέντες τού-
 των, χεῖράς τε προέτεινον καὶ ἥϊσαν ἄσσον τῶν
 βαρβάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων,
 ὡς καὶ μηδίζουσι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοισι
 ἔδοσαν βασιλείῃ, ὑπὸ δὲ ἀναγκαίης ἐχόμενοι ἐς Θερ- 35
 μοπύλας ἀπικοίατο, καὶ ἀναίτιοι εἶεν τοῦ τρώματος

- τοῦ γεγονότος βασιλείῃ· ὥστε ταῦτα λέγοντες, περιε-
 γίνοντο· εἶχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τῶν λόγων τούτῳι
 μάρτυρας· οἱ μέντοι τά γε πάντα εὐτίχησαν· ὥς
 γὰρ αὐτοῖς ἔλαβον οἱ βάρβαροι ἐλθούτας, τοῖς μὲν
 5 τινας καὶ ἀπέκτειναν προσιώντας, τοῖς δὲ πλείους
 αὐτῶν, κελεύσαντος Ξέρξεω, ἔστιζον στίγματα βα-
 σιλήϊα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω·
 τοῦ τὸν παῖδα Εὐρίμαχον χρόνῳ μετέπειτα ἐφόρευ-
 σαν Πλαταιέες, στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων
 10 τετρακισίων καὶσχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.
 234 Οἱ μὲν δὴ περὶ Θερμοπύλας Ἕλληνες οἷτω ἠγω-
 νίσαντο· Ξέρξης δὲ καλέσας Δημάρητον, εἰρώτα
 ἀρξάμενος ἐνθένδε· “Δημάρητε, ἀνὴρ εἰς ἀγαθός·
 τεκμαίρομαι δὲ τῇ ἀληθείῃ· ὅσα γὰρ εἶπας, ἅπαν-
 15 τα ἀπέβη οἷτω· ἰὺν ἔε μοι εἰπὲ, κόσμοι τιές εἰσι οἱ
 λοιποὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τούτων ἑκόςοι τοιοῦτοι
 τὰ πολέμια, εἴτε καὶ ἅπαντες;” ὁ δ’ εἶπε· “ὦ
 βασιλεῦ, πλῆθος μὲν πάντων τῶν Λακεδαιμονίων
 πολλὸν καὶ πόλις πολλαὶ, τὸ δὲ θέλεις ἐκμαθέειν
 20 εἰδῆσεις· ἔστι ἐν τῇ Λακεδαίμονι Σπάρτη, πόλις
 αἰδρῶν ὀκτακισχιλίων μάλιστα κη· οὔτοι πάντες εἰσὶ
 ὁμοῖοι τοῖσι ἐιθάδε μαχεσαμένοισι· οἳ γε μὲν ἄλλοι
 Λακεδαιμόνιοι τούτοις μὲν οὐκ ὁμοῖοι, ἀγαθοὶ δέ.”
 εἶπε πρὸς ταῦτα Ξέρξης· “Δημάρητε, τέφ τρόπῳ
 25 ἀπονητότατα τῶν ἀνδρῶν τοίτων ἐπικρατήσομεν;
 ἴθι ἐξηγέο· σὺ γὰρ ἔχεις αὐτῶν τὰς διεξόδους τῶν
 235 βουλευμάτων, οἷα βασιλεὺς γενόμενος.” Ὁ δὲ
 ἀμείβετο· “ὦ βασιλεῦ, εἰ μὲν δὴ συμβουλευείμην
 προθύμως, δίκαιόν μέ σοί ἐστι φράζειν τὸ ἀριστον·
 30 εἰ τῆς ναυτικῆς στρατιῆς νέας τριηκοσίας ἀποστεί-
 λειας ἐπὶ τὴν Λάκαιναν χώραν· ἔστι δὲ ἐπ’ αὐτῇ
 νῆσος ἐπικειμένη τῇ οἰνομά ἐστι Κίθηρα, τὴν
 Χίλων, ἀνὴρ παρ’ ἡμῖν σοφώτατος γενόμενος, κέρδος
 μέζον, ἔφη, εἶναι Σπαρτιήτησι κατὰ τῆς θαλάσσης
 35 καταδεομέναι μᾶλλον ἢ ὑπερέχειν, αἰεὶ τι πρῶτον
 δουλῶν ἀπ’ αἰτῆς τοιοῦτο ἔσεσθαι οἷον τι ἐγὼ ἐξήρη-

ραι· οὔτι τὸν σὸν στόλον προειδώς, ἀλλὰ πάντα
 ὁμοίως φοβεόμενος ἀνδρῶν στόλον· ἐκ ταύτης ὦν
 τῆς νήσου ὀρμεύμενοι, φοβεόντων τοὺς Λακεδαι-
 μονίους· παροίκου δὲ πολέμου σφι ἐόντος οἰκῆϊου,
 οὐδὲν δεινοὶ ἔσονται τοι, μὴ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος 5
 ἀλίσκομένης ὑπὸ τοῦ πεζοῦ βοηθέωσι ταύτη· κατα-
 δουλωθείσης δὲ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, ἀσθενὲς ἤδη
 τὸ Λακωνικὸν μῦνον λείπεται. ἦν δὲ ταῦτα μὴ
 ποιῆς, τάδε τοι προσδόκα ἔσεσθαι· ἔστι τῆς Πελο-
 ποννήσου ἰσθμὸς στεινός· ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ πάντων 10
 Πελοποννησίων συνομοσάντων ἐπὶ σοὶ, μάχας ἰσχυ-
 ροτέρας ἄλλας τῶν γενομένων προσδέκεο ἔσεσθαι τοι·
 ἐκεῖνο δὲ ποιήσαντι ἀμαχητὶ ὃ τε ἰσθμὸς οὗτος καὶ
 αἱ πόλεις προσχωρήσουσι.” Λέγει μετὰ τοῦτον 236
 Ἀχαιμένης, ἀδελφεός τε ἐὼν Ξέρξῳ καὶ τοῦ ναυτικοῦ 15
 στρατοῦ στρατηγός, παρατυχῶν τε τῷ λόγῳ, καὶ
 δείσας μὴ ἀναγνωσθῇ Ξέρξης ποιέειν ταῦτα· “ὦ
 βασιλεῦ, ὀρέω σε ἀνδρὸς ἐνδεκόμενον λόγους ὅς
 φθονέει τοι εὐπρήσσοντι, ἣ καὶ προδιδοὶ πρήγματα
 τὰ σά· καὶ γὰρ δὴ καὶ τρόποισι τοιούτοισι χρεώμενοι 20
 οἱ Ἕλληνες χαίρουσι· τοῦ τε εὐτυχέειν φθονέουσι
 καὶ τὸ κρέσσον στυγέουσι. εἰ δ’ ἐπὶ τῇσι παρε-
 ούσῃσι τύχησι, τῶν νέες νεναυηγῆκασι τετρακόσiai,
 ἄλλας ἐκ τοῦ στρατοπέδου τριηκοσίας ἀποπέμψεις
 περιπλώειν Πελοπόννησον, ἀξιόμαχοί τοι γίνονται 25
 οἱ ἀντίπαλοι· ἀλῆς δὲ ἐὼν ὁ ναυτικὸς στρατὸς δυσ-
 μειχαίριστός τε αὐτοῖσι γίνεται, καὶ ἀρχὴν οὐκ
 ἀξιόμαχοί τοι ἔσονται· καὶ πᾶς ὁ ναυτικὸς τῷ πεζῷ
 ὑπὸ ῥῆξαι καὶ ὁ πεζὸς τῷ ναυτικῷ, ὁμοῦ πορευόμενος· εἰ
 δὲ διασπάσεις, οὔτε σὺ ἔσσαι κείνοισι χρήσιμος οὔτε 30
 κείνοι σοί. τὰ σεωντοῦ δὲ τιθέμενος εὖ, γνώμην ἔχε
 τὰ τῶν ἀντιπολέμων μὴ ἐπιλέγεσθαι πρήγματα, τῇ
 τε στήσονται τὸν πόλεμον, τά τε ποιήσουσι, ὅσοι τε
 πλῆθός εἰσι· ἱκανοὶ γὰρ ἐκεῖνοί γε αὐτοὶ ἐωυτῶν πέρι
 φροντίζειν εἰσὶ, ἡμεῖς δὲ ἡμέων ὡσαύτως. Λακεδαι- 35
 μονιοὶ δὲ ἦν ἴωσι ἀντία Πέρσῃσι ἐς μάχην, οὐδὲ ἐν

- 237 τὸ παρὲν τρῶμα ἀνιένται." Ἀμείβεται Ξέρξης τοῖσδε· "Ἀχαίμενες, εὖ τέ μοι δοκέεις λέγειν, καὶ ποιήσω ταῖτα. Δημάρητος δὲ λέγει μὲν τὰ ἄριστα ἔλπεται εἶναι ἐμοὶ, γνώμη μέντοι ἔσσοῦται ὑπὸ σεῦ·
 οὐ γὰρ δὴ κείνός γε ἐνδέξομαι, ὅπως οὐκ εὐνοέει τοῖσι
 ἐμοῖσι πρήγμασι, τοῖς ἰ τε λεγομένοισι πρότερον ἐκ
 5 τούτου σταθμώμενος, καὶ τῷ ἔντι, ὅτι πολιήτης μὲν πολιήτῃ εὖ πρήσσοντι φθονέει, καὶ ἔστι δυσμενὴς τῇ σιγῇ· οὐδ' ἂν, συμβουλευομένου τοῦ ἀστοῦ, πολιήτῃ
 10 ἀνὴρ τὰ ἄριστα οἱ δοκέοντα εἶναι ὑποθέοιτο, εἰ μὴ πρόσω ἀρετῆς ἀνῆκαι· σπάνιοι δ' εἰσὶ οἱ τοιοῦτοι· ξείνος δὲ ξείνῳ εὖ πρήσσοντί ἔστι εἰμενέστατον πάντων, συμβουλευομένου τε ἂν συμβουλεύσειε τὰ ἄριστα· οἷτω ὦν κακολογίης πέρι τῆς ἐς Δημάρητον,
 15 ἔόντος ἐμὸν ξείνου, ἔχουσθαι τινα τοῦ λοιποῦ κελείω."
 238 Ταῦτα εἶπας Ξέρξης διεξῆγε διὰ τῶν νεκρῶν· καὶ Λεωνίδεω, ἀκηκοὺς ὅτι βασιλεὺς τε ἦν καὶ στρατηγὸς Λακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποταμόντας τὴν κεφαλὴν ἀνασταυρώσαι. δῆλά μοι πολλοῖσι μὲν καὶ ἄλλοις
 20 τεκμηρίοις, ἐν δὲ δὴ καὶ τῷδε οὐκ ἤκιστα γέγονε, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης πάντων δὴ μάλιστα ἀνδρῶν ἐθυμώθη ζῶντι Λεωνίδῃ· οὐ γὰρ ἂν κοτε ἐς τὸν νεκρὸν ταῦτα παρενόμησε· ἐπεὶ τιμᾶν μάλιστα νομίζουσι τῶν ἐγὼ οἶδα ἀνθρώπων Πέρσαις ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πόλεμια.
 25 οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίουν τοῖσι ἐπετέτακτο ποιεῖν.
 239 Ἄνειμι δὲ ἐκέῃσε τοῦ λόγου, τῇ μοι τὸ πρότερον ἐξέλιπε. ἐπύθοντο Λακεδαιμόνιοι ὅτι βασιλεὺς στέλλοιτο ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρῶτοι· καὶ αὐτῷ δὴ ἐς τὸ χρηστήριον τὸ ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψαν, ἔνθα δὴ
 30 σφί ἐχρήσθη τὰ ὀλίγῳ πρότερον εἶπον· ἐπύθοντο δὲ τρόπῳ θωμασίῳ· Δημάρητος γὰρ ὁ Ἀρίστωνος φυγὼν ἐς Μήδους, ὥς μὲν ἐγὼ δοκέω καὶ τὸ οἶκός ἐμοὶ συμμάχεται, οὐκ ἦν εὖνοος Λακεδαιμονίοις· πάρεστι δὲ εἰκάζειν, εἴτε εἰνοίῃ ταῦτα ἐποίησε εἴτε καὶ κατα
 35 χαίρων· ἐπεὶ τε γὰρ Ξέρξῃ ἔδοξε στρατηλατέειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἔων ἐν Σοίσοις ὁ Δημάρητος καὶ

μενος ταῦτα, ἠθέλησε Λακεδαιμονίοισι ἐξαγ-
μ. ἄλλως μὲν δὴ οὐκ εἶχε σημῆναι· ἐπικίνδυνον
ἦν μὴ λαμφθείη· ὁ δὲ μηχανᾶται τοιάδε· δελτίον
ἶχον λαβὼν τὸν κηρὸν αὐτοῦ ἐξέκνησε, καὶ
α ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ δελτίου ἔγραψε τὴν βασιλέος δ
ην· ποιήσας δὲ ταῦτα ὀπίσω ἐπέτηξε τὸν κηρὸν
τὰ γράμματα, ἵνα φερόμενον κεινὸν τὸ δελτίον
ν πρῆγμα παρέχοι οἱ πρὸς τῶν ὁδοφυλάκων· ἐπεὶ
τὸ ἀπίκετο ἐς τὴν Λακεδαίμονα, οὐκ εἶχον συμ-
ῖσθαι οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν γε δὴ σφί, ὥς ἐγὼ 10
άνομαι, Κλεομένεος μὲν θυγάτηρ Λεωνίδεω δὲ
, Γοργῷ, ὑπέθετο, ἐπιφρασθεῖσα αὐτῇ, τὸν κηρὸν
κελεύουσα, καὶ εὐρήσειν σφέας γράμματα ἐν
ύλῳ· πειθόμενοι δὲ εὗρον καὶ ἐπελέξαντο, ἔπειτα
οἷσι ἄλλοισι Ἑλλήσι ἐπέστειλαν. ταῦτα μὲν 15
ῖτω λέγεται γενέσθαι.

Herodotus was six years old when the
event related in his history took
place. He was born in 484 B.C. The
ends somewhat abruptly with the
reading of Sept. 11, 18 B.C.
Cass. Early Rom. Hist. Vol. 1, 6 Lewis.

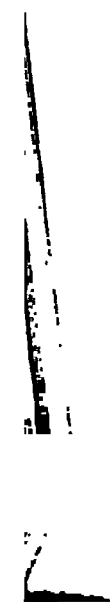
v. p. 154 text.

and stranger! all Lacedaemon-hen
Here was the word and over the wis
you M. Garding & his

quoted in app. journal. Jan. 1879 "Chry
Gathered from Greek authors
for other renderings v. p. 403

3 2044 037 100 054

QV 221879

231880

OCT 13 1880

NOV 8 1880

MAY 29 1883

NOV 17 1885

MAY 23 1886

OCT 14 1889

JAN 10 1893

JUL 13 1901

